

UV RAPPORT 2011:26

ARKEOLOGISKA UNDERSÖKNINGAR

Boplatser och gravar vid Viskan i Veddige

Fem fornlämningar undersökta för riksväg 41

Halland, Veddige socken, Vabränna 1:5, 10:5, 3:39 och 3:33;

Kullagård 1:13 och Järlöv 7:3, RAÄ 323, 322, 128b, 320 och 321

Glenn Johansson, Bengt Westergaard, Tore Artelius och Johannes Nieminen

med bidrag av Torbjörn Brorsson

UV RAPPORT 2011:26

ARKEOLOGISKA UNDERSÖKNINGAR

Boplatser och gravar vid Viskan i Veddige

Fem fornlämningar undersökta för riksväg 41

Halland, Veddige socken, Vabränna 1:5, 10:5, 3:39 och 3:33;

Kullagård 1:13 och Järlöv 7:3, RAÄ 323, 322, 128b, 320 och 321

*Glenn Johansson, Bengt Westergaard, Tore Artelius och Johannes Nieminen
med bidrag av Torbjörn Brorsson*

Riksantikvarieämbetet,
arkeologiska uppdragsverksamheten (UV Väst)
Kvarnbygatan 12
431 34 Mölndal
Tel.: 010-480 81 90
Fax: 010-480 82 13

e-post: uvvast@raa.se
e-post: foramn.efternamn@raa.se
www.arkeologiuv.se

© 2011 Riksantikvarieämbetet
UV Rapport 2011:26

Kartor ur allmänt kartmaterial, © Lantmäteriet Gävle 2011. Medgivande I 2011/0233.
Kartor är godkända från sekretessynpunkt för spridning.
Lantmäteriverket 2011-04-26. Dnr 601-2011/1353.

Bildredigering Lena Troedson

Layout Lena Troedson

Omslag Anläggning 1354 efter rensning av den övre jordfyllningen. Foto: Ewa Ryberg.

Tryck/utskrift Intellecta Infolog, Göteborg 2011

Innehåll

Inledning 5

Veddige 323 – mesolitiska fyndkoncentrationer och ett långhus från yngre järnålder 7

Sammanfattning	7
Undersökningens förutsättningar	7
Terräng och markanvändning	7
Målsättning och metod	7
Resultat	8
Utvärdering av undersökningsplanen	19
Materialets potential	19

Veddige 322 – överlagrade mesolitiska flintor och spridda anläggningar från brons- och järnålder 23

Sammanfattning	23
Undersökningens förutsättningar	23
Terräng och markanvändning	23
Målsättning och metod	24
Resultat	24
Utvärdering av undersökningsplanen	30
Materialets potential	30

Veddige 128b – en mesolitisk boplatz och ett offerfynd från äldsta neolitikum 33

Sammanfattning	33
Undersökningens förutsättningar	33
Terräng och markanvändning	33
Målsättning och metod	34
Resultat	34
Materialets potential	46

Veddige 320 – neolitiska gravar och boplatzspår 49

Sammanfattning	49
Topografi och fornlämningsmiljö	49

Arbetsmetod och dokumentation	49
Resultat	50
Sammanfattning, tolkning och vetenskapliga förutsättningar	65

Veddige 321 – spår av mesolitiska hyddkonstruktioner 67

Sammanfattning	67
Topografi och fornlämningsmiljö	67
Arbetsmetodik och dokumentation	67
Resultat	67
Sammanfattning och kulturhistorisk tolkning	77

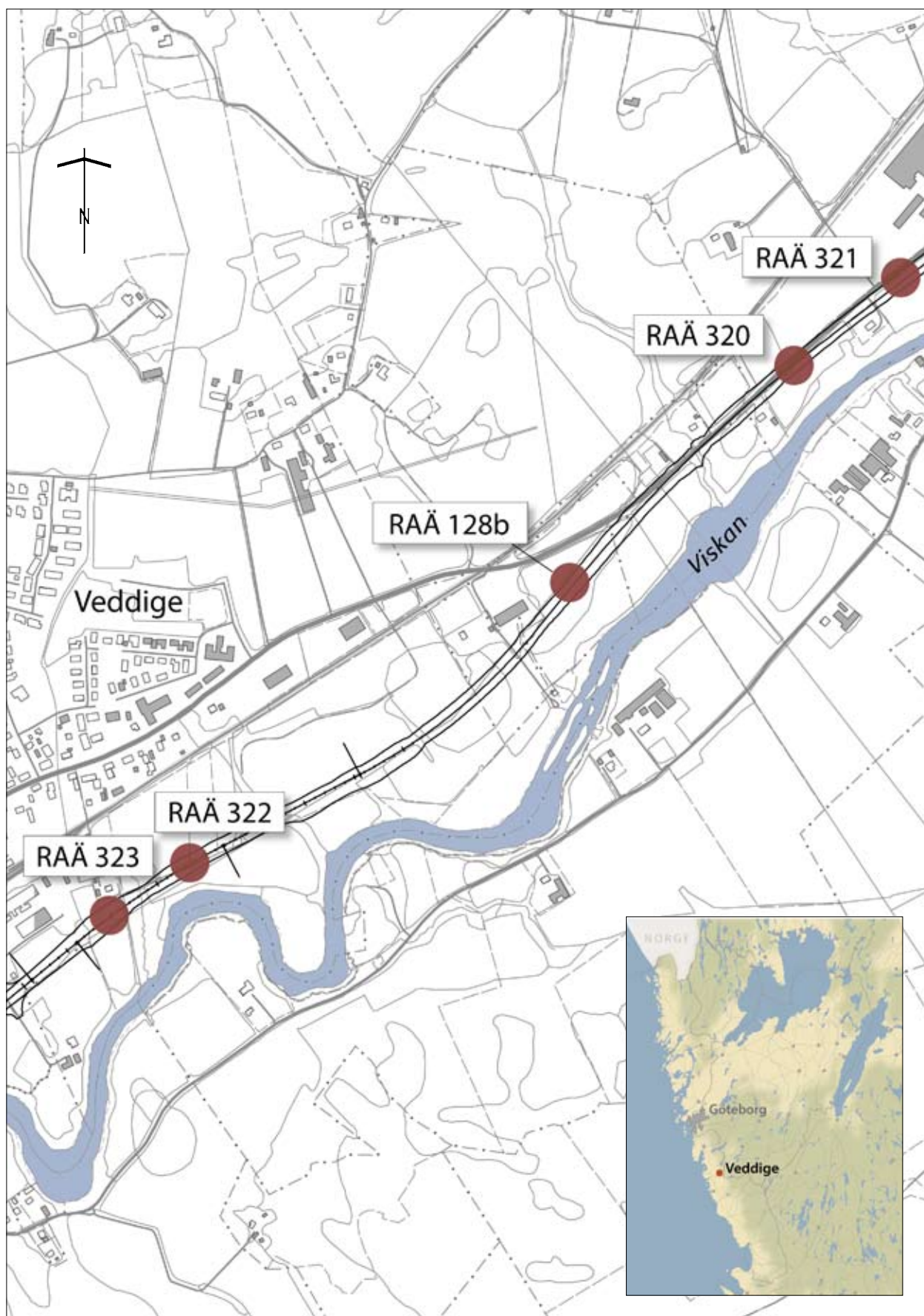
Referenser 78

Administrativa uppgifter 80

Bilagor 83

Bilaga 1. Veddige 323, anläggningstabell	83
Bilaga 2. Veddige 323, fyndtabell	89
Bilaga 3. Veddige 322, anläggningstabell	94
Bilaga 4. Veddige 322, fyndtabell	95
Bilaga 5. Veddige 128B, anläggningstabell	97
Bilaga 6. Veddige 128B, fyndtabell	100
Bilaga 7. Veddige 128B, makrofossilanalyser	105
Bilaga 8. Veddige 128B, konserverings och analysrapport	107
Bilaga 9. Veddige 128B, trattbägarkeramik vid Viskan	119
Bilaga 10. Veddige 320, anläggningsplan	133
Bilaga 11. Veddige 320, anläggningstabell	134
Bilaga 12. Veddige 320, fyndtabell	135
Bilaga 13. Veddige 320, föremålsteckningar	143
Bilaga 14. Veddige 321, anläggningsplan	144
Bilaga 15. Veddige 321, anläggningstabell	146
Bilaga 16. Veddige 321, fyndtabell	148
Bilaga 17. Veddige 321, föremålsteckningar	161

Figur- och tabellförteckning 163

Figur 1. Utsnitt ur Fastighetskartan, blad 6B0i/6B1i, och GSD-Sverige kartan med de undersökta fornlämningarna och platsen för undersökningen markerade. Skala 1:20 000.

Inledning

Glenn Johansson

Som ett led i ombyggnaden av riksväg 41 genom Veddige genomförde Riksantikvarieämbetet UV Väst år 2008 en arkeologisk undersökning av gravar och olika kategorier av boplatzlämningar alldeles invid Viskans västra strand. De tre gravarna var av en utformning som inte tidigare påvisats i det halländska kulturlandskapet.

Riksväg 41 mellan Varberg och Borås är en hårt trafikerad väg och den tunga trafiken rullar tät genom Veddige samhälle. På grund av den hårda belastningen byggs vägen nu ut och i östra utkanten av samhället har den delvis fått en ny sträckning. Den nya vägen löper parallellt med den gamla och mellan samhället och vattendraget Viskan, och sträcker sig över de flacka sluttningarna norr om Viskan där ett stort antal fornlämningar är kända, framförallt boplatser från stenålder.

Inför anläggandet av den nya vägen på sträckan Veddige till Järlöv utförde Riksantikvarieämbetet, arkeologiska uppdragsverksamheten (UV) under juli 2006 arkeologiska förundersökningar av åtta kända fornlämningar som skulle beröras av vägprojektet (Ryberg, E. & Rosen, C. 2007). Resultatet av förundersökningen blev att fem av platserna bedömdes som så intressanta att en mer omfattande undersökning av dem ansågs motiverad. Efter beslut av Länsstyrelsen i Halland kom därför fem fornlämningar att slutundersökas under sommaren 2008. Resultatet av undersökningarna presenteras i denna rapport. Fornlämningarna var boplatsområden med lämningar från stenålder till järnålder (RAÄ 128B, RAÄ 320, RAÄ 321, RAÄ 322 och RAÄ 323). Inom RAÄ 320 fanns utöver boplatzlämningar också gravar från yngre stenålder och vid RAÄ 128B påträffades ett 6000 år gammalt offerfynd som bestod av två keramikkrämlor som offerats i Viskans vatten.

Området där undersökningarna gjordes är beläget på Viskadalens norra sida och de många kända fornlämningarna i området, boplatser och gravar, vittnar om vilken betydelse Viskan haft i alla tider. Däremot har Viskadalen ändrat karaktär under de årtusenden människor vistats i området. Denna del av Halland utgör tillsammans med Skåne de delar av Sverige som tidigast blev isfria efter den senaste istiden. Redan för ungefär 13 000 år sedan fanns boplatser i området kring Veddige som visar att fångstmän etablerat sig i denna då närmast arktiskt marina miljö. Från den tidpunkten och framöver utgjorde Viskans dalgång ett attraktivt område för stenålderns jägare/fiskare och samlare. Likt ett pärlband låg boplatserna tätt på båda sidor om vattendraget.

Att området var attraktivt hade framförallt två orsaker. Dels ekonomisk, miljön var rik för människor som uteslutande levde av jakt/fångst, fiske och insamling, dels utgjorde Viskan en viktig kommunikationsled. Flodens vatten fungerade som förbindelseled mellan kusten och landskapets inre delar på samma sätt som dagens riksväg 41. Det var med båt man enklast kunde förflytta sig inom ett större geografiskt rum.

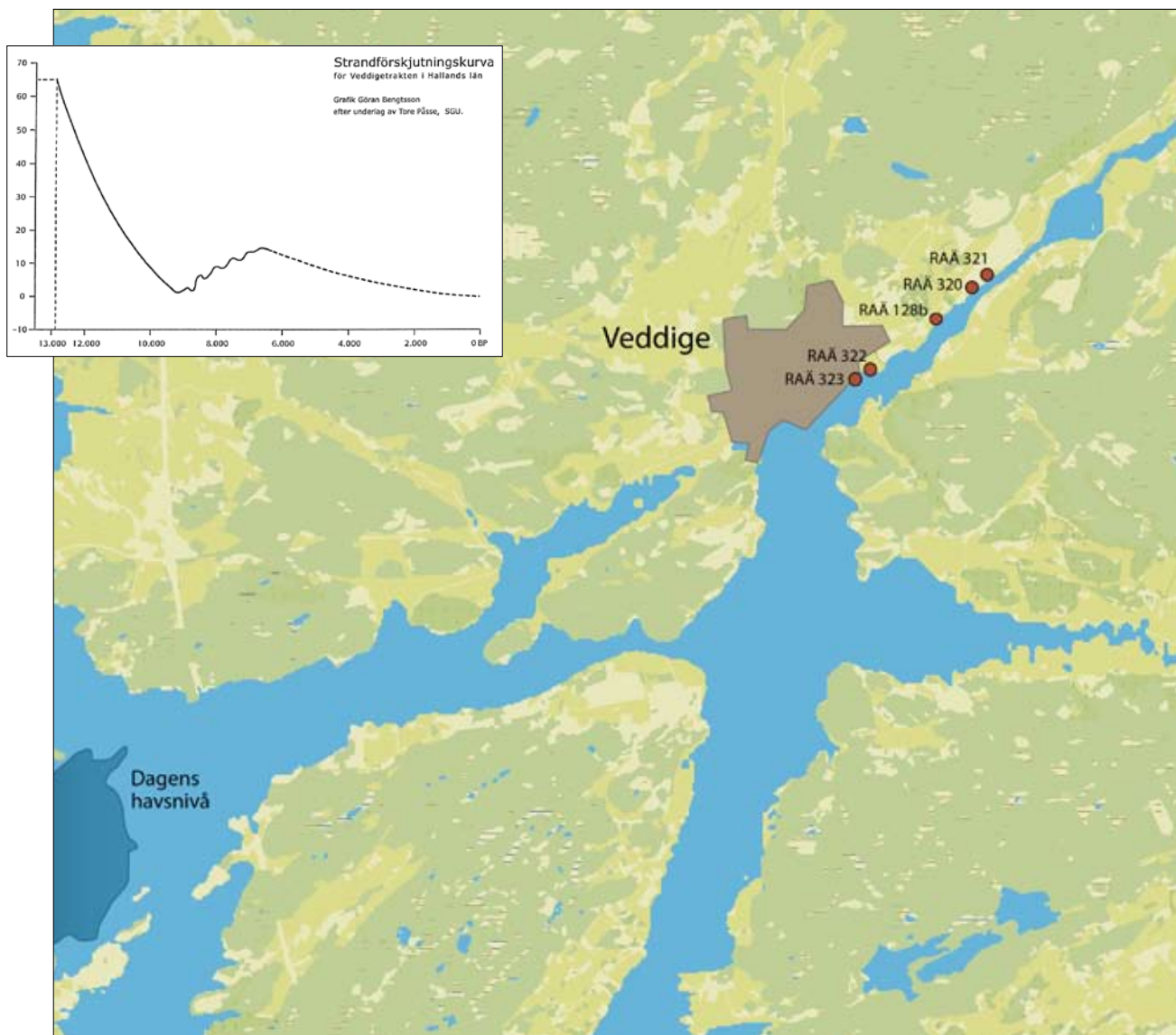
Även om det på de nu undersökta fornlämningarna också fanns lämningar från såväl yngre stenålder som järnålder så kan boplatzlämningarna i stor utsträckning dateras till mesolitisk tid eller jägarstenålder som perioden ofta kallas. Genom ¹⁴C-dateringar och fynd kan boplatserna i huvudsak sägas vara från mellanmesolitisk tid och från perioden 8000 till 6500 före Kristus. Vid denna tid, för bortemot 10 000 år sedan, var bilden en aning annorlunda. Riksvägen fanns naturligtvis inte och inte Veddige samhälle heller. Viskan fanns däremot. Men eftersom havsnivån vid den tiden var cirka 10 till 12 meter högre än idag, så utgjorde de yttre och västliga delarna av ådalen snarast en långt inskuren havsvik (se figur/karta/strandlinjekurva). Klimatet skiljde sig inte mycket från dagens, möjligen var det något varmare och i området närmast Viskan växte hassel, som tillsammans med björk och tall bildade skogar. En del av de större däggdjur som idag finns i landskapet fanns i

området också för 10 000 år sedan, men då tillsammans med andra arter som nu saknas. Vid sidan av bland annat älg, rådjur, vildsvin, kronhjort, uroxer fanns även björn och varg. Också det marina livet var rikt. De flesta arter som finns idag, såväl i söt- som saltvattnet var väl etablerade i miljön vid den här tiden. Detsamma gäller människan.

En sammanfattning av utgrävningarna i Veddige är att resultatet i hög grad motsvarade de högt ställda förväntningar som fanns inför undersökningarna och i flera fall även överträffade dessa. Flera fördjupade artiklar är under arbete och kommer att publiceras framöver, bland annat kring det neolitiska offerfyndet

som belägger ett mycket tidigt jordbruk i området redan för 6000 år sedan.

Under tiden fältarbetet pågick genomfördes visningar av utgrävningsplatserna för skolklasser och en utställning gjordes som visades på biblioteket i Veddige. Utöver det ordinarie rapportarbetet har en artikel kring undersökningarna publicerats i tidskriften *Populär Arkeologi* (nr 4/2008) och en mindre skrift framställts inför invigningen av vägsträckan. Skriften "Livsnerven – om arkeologiska undersökningar vid Viskan i Veddige" producerades av Riksantikvarieämbetet, arkeologiska uppdragsverksamheten (UV) i samarbete med Trafikverket år 2010.

Figur 2. Boplatserna som undersöktes är ungefär 9000 till 10 000 år gamla och kartan visar området från kusten och in till Veddige samhälle vid denna tidpunkt. Havsnivån var då ungefär 10 meter högre än i dag och stora delar av landskapet låg under vatten. Strandförskjutningskurvan för området vid Veddige, uppe till vänster, visar havsnivåns förändring över tid. Efter Pässe 1986.

Veddige 323 – mesolitiska fyndkoncentrationer och ett långhus från yngre järnålder

Glenn Johansson

Sammanfattning

På en platåliknande avsats cirka 100 meter norr om Viskan undersöktes sommaren 2008 fornlämningen Veddige RAÄ 323. Inom fornlämningen fanns dels en cirka 9000 år gammal mesolitisk boplatz och dels lämningar från en järnåldersgård från sen romersk järnålder/folkvandringstid. De mesolitiska lämningarna bestod av två koncentrationer av flinta samt enstaka anläggningar. Flintmaterialet karaktäriseras av ett flertal mikroliter. Lämningarna från järnålder utgjordes av drygt 300 anläggningar varav flertalet bestod av stolphål. På platsen kunde ett cirka 45 meter långt och treskeppigt långhus identifieras.

Undersökningens förutsättningar

Fornlämningen förundersöktes av Riksantikvarieämbetet UV Väst 2006 (Ryberg E & Rosen C 2007). Vid förundersökningen påträffades förhistorisk keramik och anläggningar som ¹⁴C-daterats till 300–600 efter Kristus, d.v.s. romersk järnålder/folkvandringstid.

Vid förundersökningen konstaterades även ett kulturpåverkat lager med kol och sot under ploglagret. Den vetenskapliga potentialen hos detta lager bedömdes som stor eftersom det inte var påverkat av senare tiders aktiviteter. De påträffade boplatzlämningarna i form av bland annat härdar och gropar från yngre järnålder bedömdes därför som välbevarade.

Under det kulturpåverkade lagret framkom dessutom ett mesolitiskt flintmaterial direkt på alvytan, bland annat spån och mikroliter vilka daterades till äldre mesolitikum och så kallad Hensbackakultur. Bedömningen gjordes att möjligheten fanns att studera ett äldre material ”In situ” på platsen.

Då vägsträckningen kom att justeras något i förhållande till ursprungligt förundersökningsområde

kom det flintförande området att delvis hamna utanför aktuellt slutundersökningsområde. Dock påpekades i förundersökningsrapporten att möjligheten fanns att fler flintområden kunde finnas inom kommande undersökningsområde.

Terräng och markanvändning

Den undersökta fornlämningen låg i en beteshage på toppen av resterna från en större grusås. Undersökningsområdets västra del gränsade till en äldre grustäkt och mot öster sluttade marken kraftigt ned mot en bäckravin. Från den platåliknande avsatsen sluttade det ner mot söder och mot Viskans vattenflöde som låg cirka 100 meter från fornlämningen. Det cirka 4500 kvadratmeter stora undersökningsområdet låg på en nivå kring 12 meter över havet.

Målsättning och metod

I den undersökningsplan som upprättades inför undersökningen av boplatzen Veddige 323 formulerades ett antal frågor som undersökningen syftade till att belysa och besvara. Dessa var:

- Att bestämma boplatsens övergripande karaktär och med utgångspunkt i fyndmaterialet belysa aktiviteter på platsen som kan kopplas till det specifika läget vid Viskan för 10 000–11 000 år sedan.
- Att belysa en större ekonomisk/kulturell strategi genom att relatera boplatzen till samtida boplatser i utpräglad skärgårdsmiljö.
- Att belysa en ekonomisk anpassning till förändrade miljöfaktorer inom ett geografiskt begränsat område under perioden senpaleolitikum–tidigmesolitikum.
- Att genom jämförelser med de andra boplatser som kommer att undersökas inom vägprojektet belysa hur utnyttjandet av den specifika miljön vid Viskan förändras under bland annat mesolitikum.

- Att studera händelseförloppen och processerna kring strandlinjeförskjutningarna.
- Att geologiskt skapa en landskapsbild över Viskadalsområdet vid Veddige.
- Att jämföra de metalltida lämningarna med övriga boplatser i vägprojektet för att spåra verksamheter och boplatssaktiviteter rörande ekonomi och odling, i relation till varandra samt till de gravmiljöer som finns i Veddigeområdet.

Undersökningens genomförande och de metoder som valdes utgick från ovanstående frågeställningar.

Undersökningen inleddes med att boplatserna bana- des av med grävmaskin. Detta innebar att ett cirka 0,3–0,5 meter tjockt matjordslager avlägsnades och att ett underliggande kulturpåverkat lager med kol och sot frilades och avgränsades. På den avbanade ytan framkom sammanlagt 336 anläggningar och två distinkta koncentrationer med bearbetad flinta. Samtliga anläggningar rensades fram och mättes in med totalstation. Cirka 1/3-del av anläggningarna undersöktes därefter för hand, vilket innebar att anläggningens ena halva grävdes ut. I enstaka fall grävdes hela anläggningen ut. Detta gjordes i de fall anläggningen visade sig innehålla fynd. De anläggningar som inte grävdes typbestämdes okulärt. I de fall osäkerhet rådde kring typbestämning snittades anläggningen med spade. Samtliga undersökta anläggningar dokumenterades med profilritning och i vissa fall även med foto. Från ett 30-tal anläggningar togs prover för eventuell senare analys. Dels träkol för vedarts- och ¹⁴C-analys och dels jordprover för makrofossilanalys.

Över hela undersökningsområdet påträffades anläggningar som av allt att döma fortsatte utanför undersökningsområdet åt alla väderstreck. I huvudsak kan anläggningarna tillskrivas en gårdsbebyggelse från yngre järnålder. Men inom fornlämningen framkom även två distinkta koncentrationer med mesolitisk flinta. De båda flintkoncentrationerna undersöktes i princip i sin helhet. Detta innebar att det sammanlagt handgrävdes 69 kvadratmeter inom de båda välvgränsade delytorna med mesolitisk flinta.

För hjälp med geologisk dokumentation och tolkning besöktes utgrävningen av geolog Tore Påsse vid SGU.

Resultat

Anläggningar

Vid undersökningen framkom ett stort antal anläggningar, närmare bestämt 336 stycken (bilaga 1). Som framgår av sammanställningen nedan påträffades framförallt ett stort antal stolphål (tabell 1). Men även ett flertal gropar, härdar och kokgropar fanns på boplatserna (fig. 3). De många stolphålen pekar mot att ett flertal byggnader varit uppförda på platsen och åtminstone ett större långhus kunde identifieras. Härdar, gropar och kokgropar representerar förmodligen olika aktiviteter/aktivitetsytor inom gårdskomplexet.

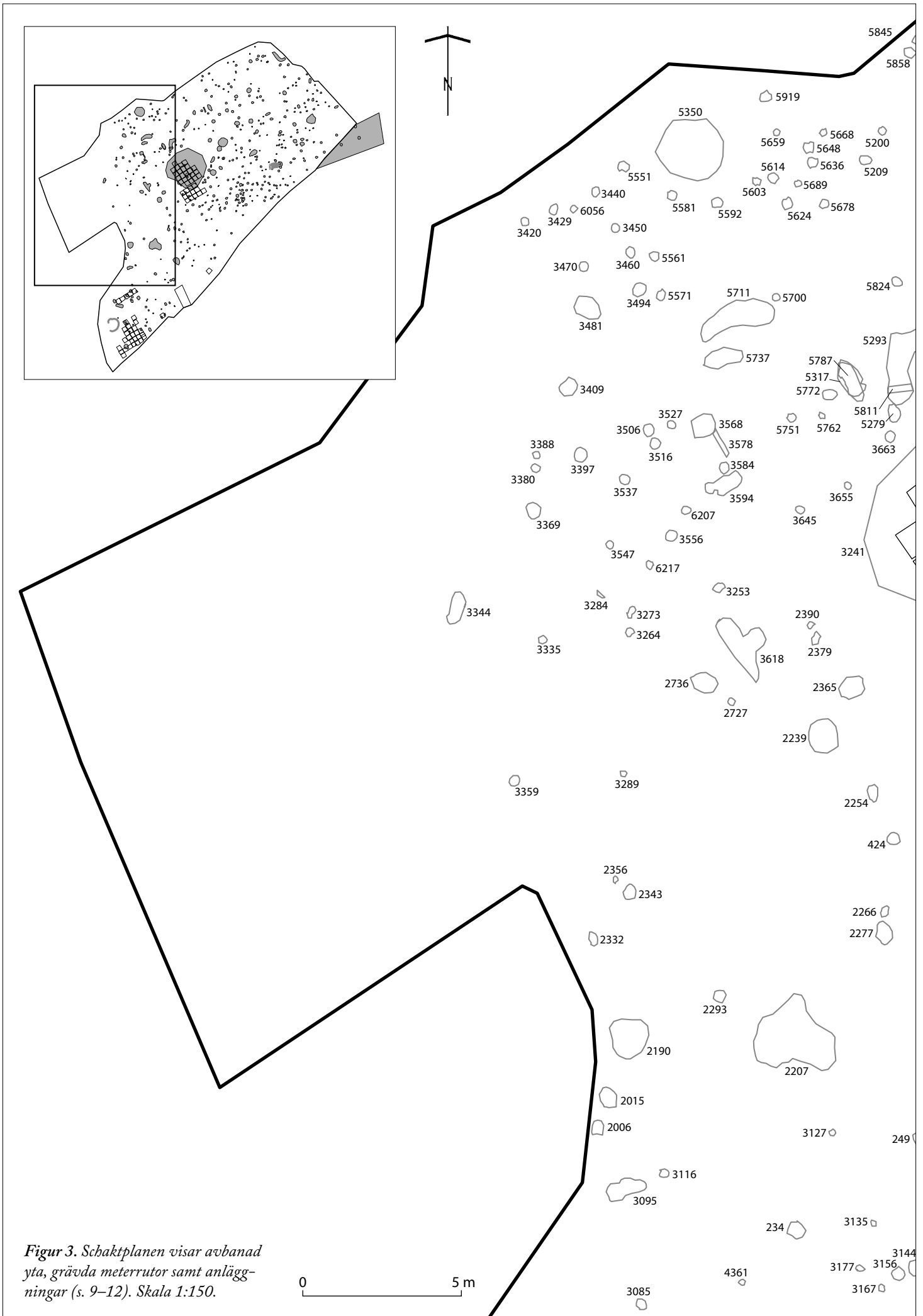
Att en härd från undersökningen i efterhand ¹⁴C-daterats till mesolitikum och att en grop som innehöll en flintdepå hittades visar att även mesolitiska anläggningar fanns på platsen. Troligen är dock dessa äldre anläggningar få. Den absoluta merparten av anläggningarna härrör med all sannolikhet från järnåldersbebyggelsen på platsen.

Tabell 1. Sammanställning av anläggningar på RAÄ 323.

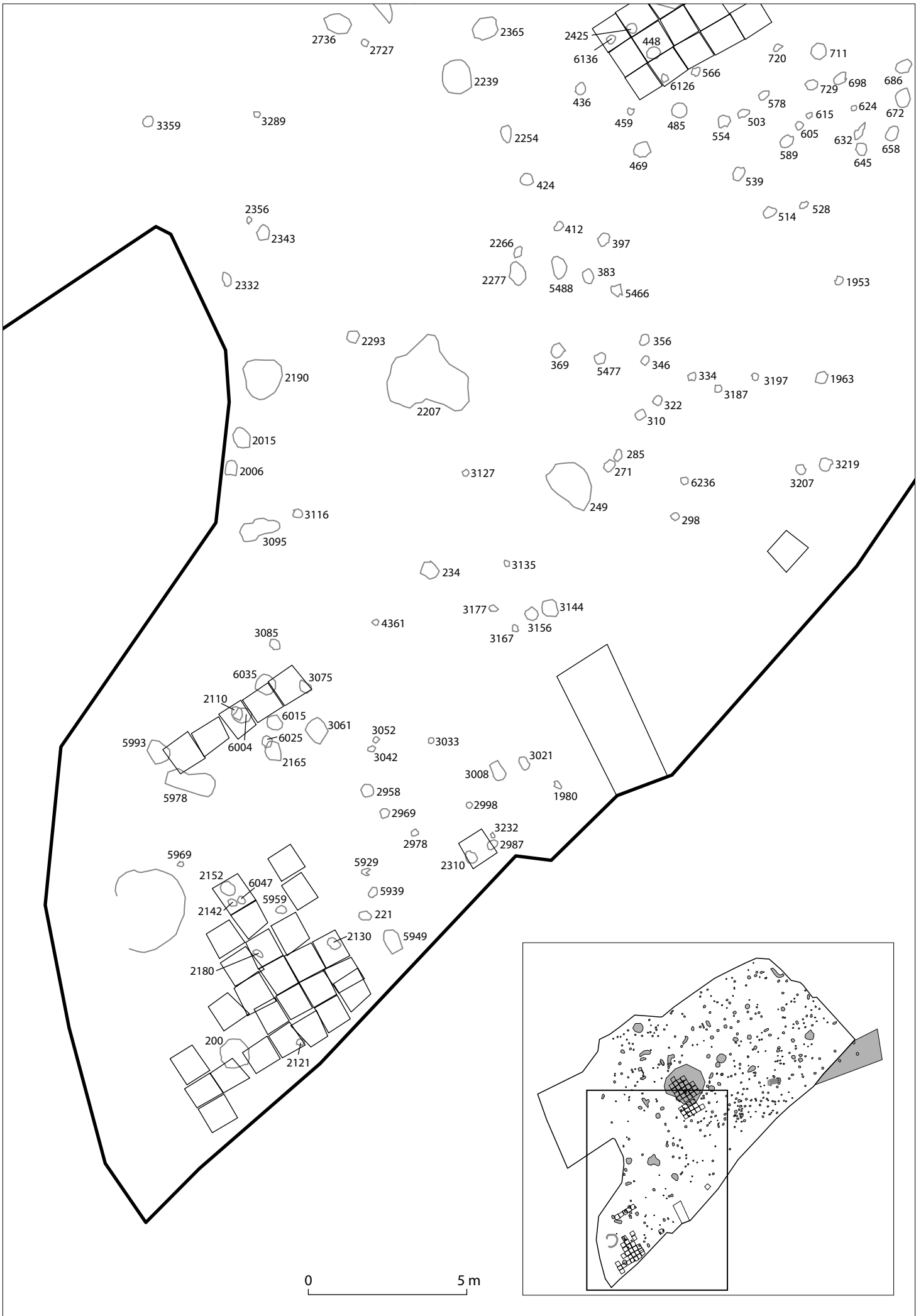
Typ	Antal
Grop	62
Härd	11
Kokgrop	2
Käpphål	35
Stolphål	225
Fynddepå/grop	1
Antal anläggningar	336

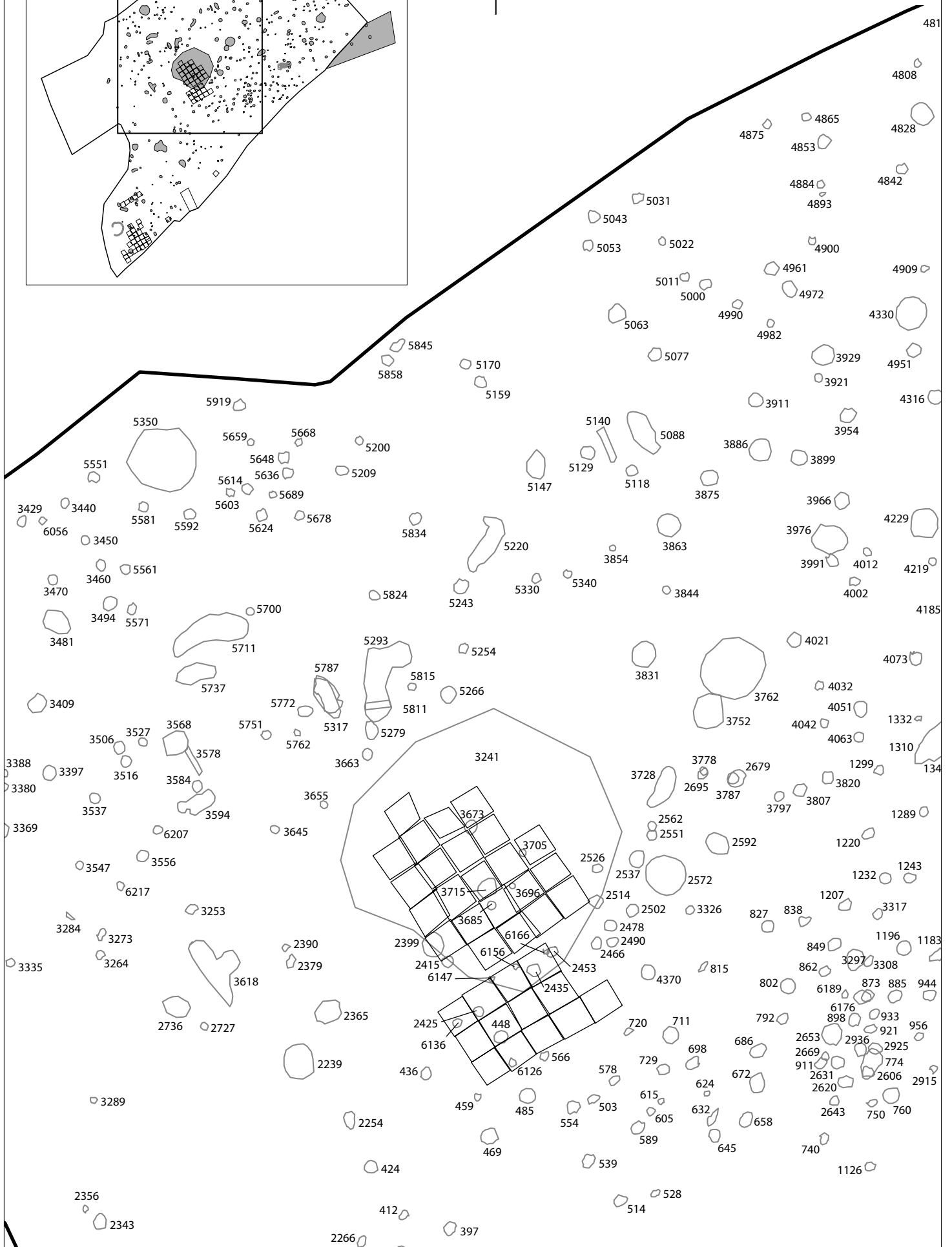
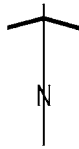
Fynd

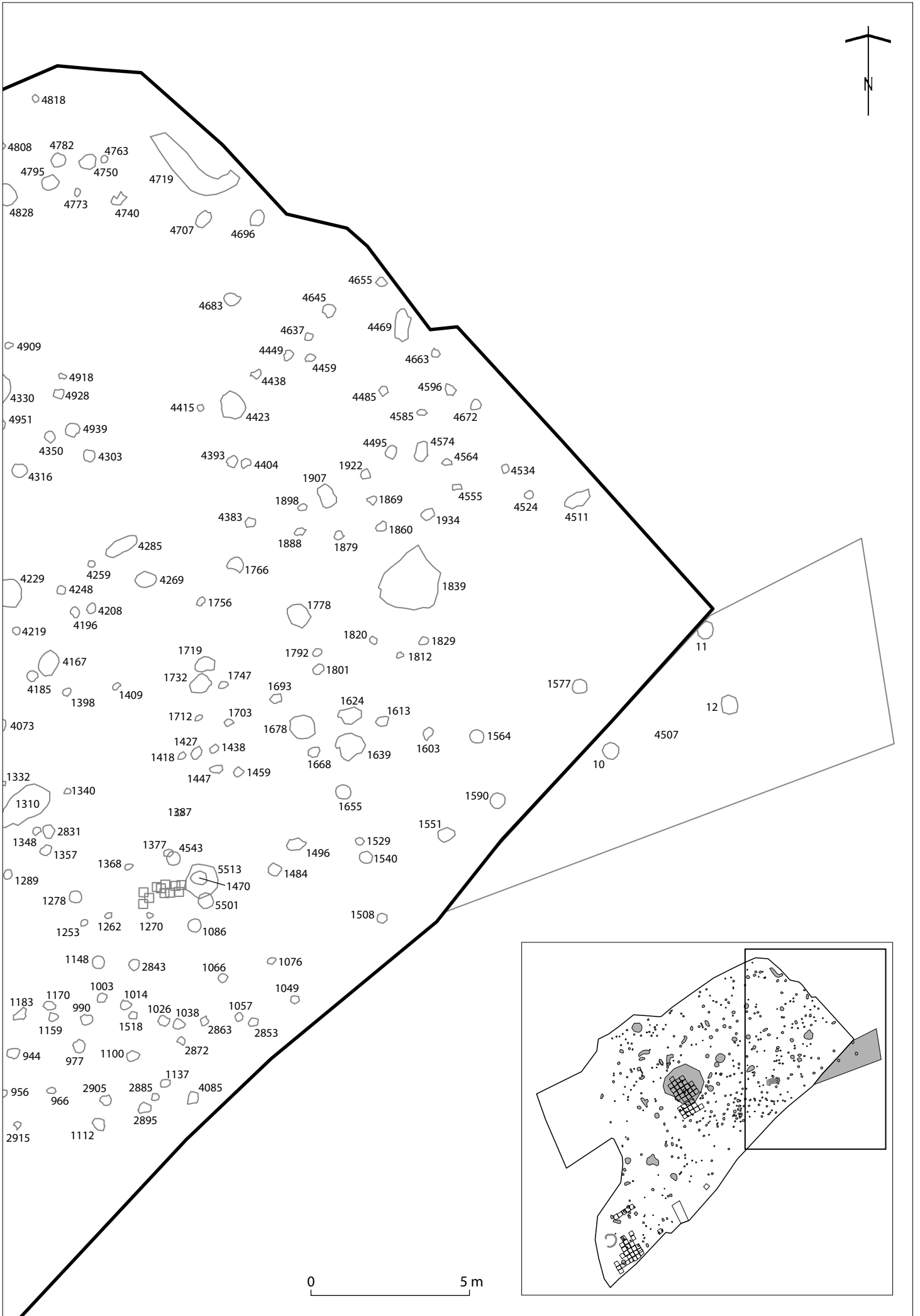
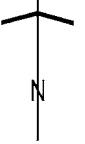
Fynden från undersökningen består av 2926 bearbetade flintor samt 3615 gram keramik (bilaga 2). Vid sidan av detta finns även en mindre mängd brända ben (10 g) och en sländtrissa. Keramiken, sländtrissan och benen är fynd som kan kopplas till gårdsbebyggelsen från järnåldern. Vad gäller flintan så är den med undantag för något enstaka fynd mesolitisk. De mesolitiska fynden karaktäriseras av ett stort antal mikroliter och kärnor (fig. 4 och 5). Vid registreringen av fynden har flintan sorterats efter Göteborgs Arkeologiska Museums sorteringschema (Andersson m.fl. 1978). I sammanställningen nedan redovisas fynden från undersökningen. Vid under-

Figur 3. Schaktplanen visar avbanad yta, grävda meterrutor samt anläggningar (s. 9–12). Skala 1:150.

Typ av föremål (1*)	Konc. A	Konc. B	A4136 (2*)	Övr. fynd (3*)
Plattformsjärna, konisk	3	–	–	–
Plattformsjärna, 1 plattform	5	4	1	–
Plattformsjärna, 2 plattform	1	3	1	–
Järna (spån-), sidofragment	7	5	–	–
Ensidig järna med 2 motstående plattformar	2	–	–	–
Ryggspån	1	–	–	–
Sandarnayxa? Fragment?	1	1	–	–
Järnyxa? Fragment	–	1	–	–
Mikrolit (hullingspets?)	1	–	–	–
Mikrolit, lancett	14	2	1	–
Mikrolit, segmentformad	1	1	–	–
Eneggad spets?	1	–	–	–
Spånpilspets med tånge	–	–	–	1
Avslagsskrapa	1	3	–	–
Avslag med retusch	–	1	–	–
Mikrosticket	2	–	–	–
Spån/mikrospån	75	36	7	–
Stycke med tillhuggning	1	–	–	–
Knacksten, bergart	–	1	–	–
Ben, bränd	–	–	–	10
Keramik	–	–	–	3615 g
Sländtrissa	–	–	–	1
Summa redskap, kärnor spån/mikrospån	116	58	10	–
Avslag/övrig slagen flinta/splitter	1425	657	659	–
Summa fynd totalt	1541	715	669	–

(1*) Fynden är i flinta om annat inte anges.
(2*) Flintdepå
(3*) Fynd som inte härrör från fyndkoncentrationerna A eller B

Tabell 2. Sammanställning av fynden från RAÄ 323.

sökningen påträffades två rumsligt avgränsade och distinkta koncentrationer av flinta. De båda delytorna har separerats i sammanställningen och benämns Koncentration A respektive B.

Vad gäller kolumnen med rubriken A4136 så redovisas här de depåfynd som hittades nedlagda i en grop invid ett större stenblock i anslutning till fyndkoncentration B.

Analyser

Från slutundersökningen finns en ¹⁴C-daterad anläggning. Anläggningen bestod av en kraftigt urlakad hård kring vilken mycket mesolitisk flinta koncentrerades. Anledningen till att just denna anläggning valdes för datering styrdes av att den förmodades vara mesolitisk. Syftet med dateringen var att datera

Lab.nr	Anl.nr	Typ av anläggning	Daterat material	¹⁴ C-år BP	Kalibrerat värde*
Ua-28959	200	Hård	Tall	7920±50	7030–6650 BC

* med 2 sigma, enligt Reimer et al. 2004, Bronk Ramsey 2005

Tabell 3. ¹⁴C-datering från slutundersökningen av Veddige 323.

Figur 4. Utmärkande för de mesolitiska fynden är de många mikroliterna. På fotot syns samtliga 21 mikroliter. De tre mikroliterna i den övre raden är från koncentration B och mikroliten längst ner till höger i bild är från flintdepån. Övriga kommer från koncentration A. Skala 1:1. Foto: Lena Troedson.

Figur 5. Den vanligaste kärntypen är plattformskärna med en eller två plattformar. Men även koniska plattformskärnor (till vänster och höger i bilden) och ensidiga kärnor med två motstående plattformar finns bland fynden (kärnan i mitten). Skala 1:1. Foto: Glenn Johansson.

den koncentration av mesolitisk flinta som fanns kring anläggningen. Att anläggningen var mesolitisk bekräftades genom ^{14}C -dateringen då den daterats till mellanmesolitikum (7920 ± 50). Från den tidigare förundersökningen finns dessutom en härd daterad till 1640 ± 35 BP vilket i kalenderår innebär 300–600 efter Kristus. Denna dateringen till romersk järnålder/folkvandringstid är en datering som sannolikt anger åldern för gårdsbebyggelsen på platsen.

Mesolitiska fyndkoncentrationer

Inom hela undersökningsområdet förekom enstaka och spridda flintor, men framförallt framträdde två mycket distinkta koncentrationer av fynd. Den ena var centralt belägen inom undersökningsområdet (koncentration A) medan den andra låg i undersökningsområdets sydvästra hörn (koncentration B) (fig. 6). Avståndet mellan de båda koncentrationerna var ungefär 50 meter (fig. 7). Båda koncentrationerna undersöktes i princip i sin helhet genom handgrävning av meterrutor. Båda koncentrationerna var till ytan ungefär lika stora och kan uppskattas till cirka 50 kvadratmeter vardera. Båda var distinkta och väl avgränsade. Enstaka anläggningar i form av härdar, stolphål och gropar förekom inom båda koncentrationerna. I anslutning till koncentration B påträffades en grävd grop invid ett större stenblock (fig. 8). När gropen undersöktes visade det sig att den innehöll drygt 600 flintor. Uppenbarligen har flintan avsiktligt deponerats i gropen och en möjlig förklaring skulle kunna vara att det handlar om en depå av råmaterial.

Flintan har lagts i gropen för att lätt kunna återfinnas och användas vid senare besök på platsen. En alternativ tolkning skulle kunna vara att det handlar om ett offer. Fenomenet med offer av föremål i gropar på mesolitiska boplatser har uppmärksamats vid flera undersökningar under senare år (Johansson 2006).

Inom fyndkoncentration B framkom en urlad härd som vid undersökningstillfället bedömdes kunna vara mesolitisk och samtida med flintan (fig. 9). I efterhand har härden ^{14}C -analyserats och gett en datering till 7920 ± 50 BP (7030–6650 BC) (tabell 3). Dateringen innebär att härden är anlagd under mellanmesolitikum och vid övergången mellan boreal och atlantisk tid. Vid denna tidpunkt ligger havsnivån strax under 10 meter över havet enligt aktuella strandlinjekurvor (Pässe 1983). Att härden låg cirka 11 meter över havet innebär att boplatserna har legat direkt vid stranden. Bara ett par hundra år senare har havsnivån stigit så pass att platsen ligger under vatten. Från cirka 7700/7600 BP ligger den forna boplatserytan under vatten och gör så under drygt 2000 år fram till cirka 5500 BP.

Den andra koncentrationen av flinta (fyndkoncentration A) var något högre belägen (12 meter över havet) och har legat något längre bort från den dåtida stranden. Detta innebär att denna yta varit torrlagd och tillgänglig under kanske ytterligare något århundrade. Eventuellt speglar de båda koncentrationerna av fynd att boplatserna förskjutits uppåt i terrängen på grund av en stigande strandlinje. Om denna tolkning är riktig så visar det att man till och från under flera århundraden vistats vid platsen och

att man anpassat sig till vattennivåns successiva höjning. Därmed skulle de båda fyndkoncentrationerna inte vara direkt samtida. Detta är en tolkning som bygger på att de båda fyndkoncentrationerna varit direkt strandbundna, vilket inte nödvändigtvis behöver vara fallet. Det skulle likaväl kunna vara så att de båda koncentrationerna utgör skilda men samtida delar av en större boplats.

Vad man med säkerhet kan säga är att fyndplatserna ligger mellan 11–12 meter över havet och att detta innebär att de varit tillgängliga under perioden 10200–7800 BP. Före och efter dessa tidpunkter har de legat under vatten (under mesolitikum). I början och slutet av den cirka 2500 år långa perioden har platsen varit direkt strandbunden, medan den under perioden däremellan legat med varierande avstånd från vattnet. Mesolitiska boplatser dateras regelbundet med hjälp av strandlinjen eftersom man utgår ifrån att de legat mer eller mindre direkt vid vattnet. Om så varit fallet bör boplatserna dateras till alternativt drygt 10 000 BP eller kring 8000 BP. Ser man till flintmaterialet så finns det inget som typologiskt pekar mot en datering till 10 000 BP. Typologiskt är materialet karaktäristiskt för mellanmesolitikum vilket också väl korresponderar med den till 7900 BP ¹⁴C-daterade härden.

Oavsett om de båda koncentrationerna av fynd är helt samtida eller om de representerar olika kronologiska faser är en jämförelse mellan dem intressant (tabell 2). En översiktlig jämförelse visar såväl på likheter som distinkta skillnader. Gemensamt för dem är att de båda är cirka 50 kvadratmeter stora och att det på bägge saknas en del redskap som annars är vanligt förekommande på mesolitiska boplatser. Detta gäller knivar, borrar och sticklar.

Ser vi till antalet fynd så kan vi däremot konstatera en betydande skillnad. Totalt sett är fyndmängden det dubbla inom koncentration A jämfört med koncentration B. Detta är ett förhållande som även motsvaras vad gäller kärnor, spån och formella redskap. Dessa är också i princip dubbelt så många inom koncentration A som inom koncentration B. Vid en första anblick kan det därför tyckas att de båda fyndkoncentrationerna i princip är lika, bara med den skillnaden att den ena är dubbelt så ”stor” som den andra.

Men studerar man materialet närmare kan vissa skillnader konstateras (tabell 4). Vad gäller redskap så finns det en mycket stor dominans för mikroliter inom koncentration A medan ytterst få andra red-

skap förekommer. För koncentration B gäller det omvända. Inom koncentration B finns få mikroliter men betydligt fler andra redskap.

Uttryckt i procent innebär redskapens fördelning inom fyndkoncentration A att 90 procent utgörs av mikroliter medan andra redskap endast utgör 10 procent. Inom fyndkoncentration B är andelen mikroliter endast 30 procent medan övriga redskap utgör 70 procent. Skillnaden mellan de båda koncentrationerna gäller just de identifierbara redskapen. Ser vi till spån- och kärnor så utgör dessa cirka 6–7 procent av den sammanlagda fyndmängden inom båda fyndkoncentrationerna.

Sammanfattningsvis kan man säga att de båda fyndkoncentrationerna till ytan är lika stora men att mängden fynd är ungefär dubbelt så stor inom den ena. Denna skillnad gäller inte bara den totala fyndmängden utan samma förhållande gäller också redskap, kärnor och spån. Allt finns i ungefär dubbelt så stor mängd inom fyndkoncentration A som i fyndkoncentration B.

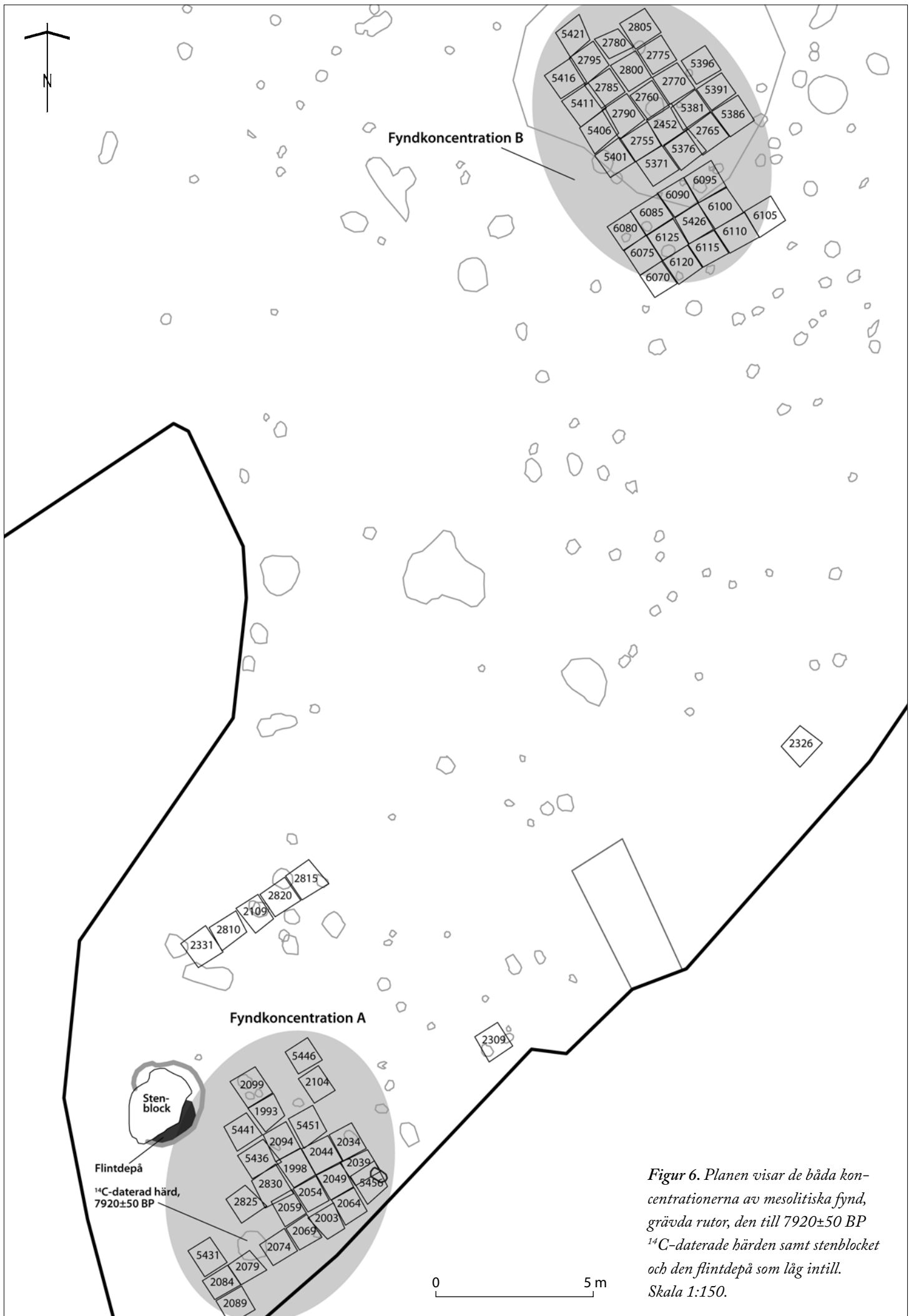
Att det ändå finns en viss skillnad mellan dem, utöver att den ena är ”dubbelt så stor” tycks vara fallet när man jämför redskapssammansättningen. Skillnaden kan lite grovt beskrivas som att pilspetsar i form av mikroliter dominerar över andra redskap inom fyndkoncentration A, medan andra redskap karaktäriserar materialet inom fyndkoncentration B där endast ett fåtal mikroliter finns.

Att det finns en påvisbar skillnad i redskapens sammansättning mellan de båda koncentrationerna är intressant även om man nog ska vara försiktig med att dra allt för långtgående slutsatser.

Men lite försiktigt kan man kanske tänka sig att om de båda koncentrationerna varit samtida så kan skillnaderna peka mot att de båda ytorna representerar skilda aktivitetsytor inom en större boplats. Om de däremot inte varit samtida skulle skillnaderna

Tabell 4. Fördelning av kärnor, spån och redskap.

Kategori	Fyndkonc. A	Fyndkonc. B
Kärnor	19	12
Spån/mikrospån	77	36
Mikroliter	17	3
Övriga redskap	3	7
Avslagsmaterial	1425	657
Antal fynd sammanlagt	1540	715

Figur 6. Planen visar de båda koncentrationerna av mesolitiska fynd, grävda rutor, den till 7920±50 BP ¹⁴C-daterade härden samt stenblocket och den flintdepå som låg intill. Skala 1:150.

Figur 7. Fotot visar arkeolog Anders Kraft i färd med att undersöka den mesolitiska fyndkoncentrationen A. Den andra koncentrationen med mesolitiska fynd låg cirka 50 meter längre bort mot väster (fyndkoncentration B). Foto, från öst: Glenn Johansson.

Figur 8. Även om Björn Brorsson mest grävde med maskin, så blev det en del handarbete emellanåt ändå. Här hjälper han till att rensa fram stenblocket vid vilket en depå med flinta hittades. Vid stenblocket påträffades en grop i vilken cirka 600 flintor deponerats. På fotot syns gropen och en del av flintorna som låg i den. Foto, från sydväst: Glenn Johansson.

Figur 9. På fotot syns flintkoncentration B vid undersökning och arkeolog Johannes Nieminen vid det stenblock där en flintdepå hittades. På bilden syns även den till 7920 ± 50 BP ^{14}C -daterade härden. Foto, från sydöst: Glenn Johansson.

kunna antyda att platsens funktion och användande förändrats över tid.

Järnåldersgård

Vid undersökningen av RAÄ 323 framkom sammanlagt 336 anläggningar varav drygt 200 bestod av stolphål. Många av stolphålen har sannolikt ingått i huskonstruktioner men bara ett hus kunde med säkerhet identifieras. Det identifierade huset har utgjort ett treskeppigt långhus och varit cirka 45 meter långt (fig. 10). Huset har haft minst 10 parställda och takbärande stolpar och husets bredd har uppskattats till cirka sex meter (fig. 11). Hur husets gavlar varit utformade är osäkert eftersom inga stolpar direkt kunde kopplas till en gavel. Detsamma gäller väggarna, inga säkra väggstolpar kunde påvisas. Stolphålen vari de takbärande stolparna stått var relativt likartade vad gäller dimensioner. Diametern var cirka 0,3–0,4 meter och djupet cirka 0,3 meter. Enligt den typologi som utvecklats vad gäller olika hustypers kronologi bör huset dateras till yngre järnålder och då närmare bestämt till sen romersk järnålder/folkvandringstid (Streiffert, J 2005). Detta är en datering som också väl stämmer överrens med den härd som vid förundersökningen daterades till 300–600 efter Kristus.

Som framgår av schaktplanen (fig. 3) fanns det på platsen för huset även ett stort antal stolphål som inte ingår i den tolkade huskonstruktionen. Detta har troligen sin förklaring i att det på platsen funnits ett par generationer av hus som delvis varit byggda ”över” varandra.

Många av de stolphål som ligger vid sidan av det tolkade huset är däremot troligen spår av mindre förrådsbyggnader som ingått i en mer sammansatt och komplex gårdsbebyggelse.

På ytorna kring huset fanns utöver stolphål också drygt hundratalet andra anläggningar, bland annat härdar, gropar och kokgropar. Dessa anläggningar representerar möjligen olika aktivitetsytor inom gårdsbebyggelsen.

Trots de många anläggningarna och gårdens omfattning är de fynd som kan relateras till tidsperioden få. En del av förklaringen till detta är troligen att undersökningens fokus i stor utsträckning låg på de mesolitiska lämningarna. Detta betyder att många anläggningar inte grävdes utan bara dokumenterades i plan genom inmätning. De anläggningar som undersöktes för hand undersöktes till 50 procent genom att endast ena halvan av dem grävdes ut. De fynd

som finns och kan kopplas till järnåldersbebyggelsen består av keramik (fig. 12) samt en sländtrissa.

Utvärdering av undersökningsplanen

I undersökningsplanen formulerades ett antal frågor som undersökningen syftade till att belysa och besvara (se Målsättning och metod). I efterhand kan konstateras att undersökningens resultat i stor utsträckning svarar upp mot vad som formulerats i undersökningsplanen.

Dock bör två förhållanden påpekas. I undersökningsplanen förväntades det mesolitiska materialet vara från tidigmesolitikum men undersökningen har visat att bopplatsen är något yngre, men fortfarande från mesolitikums äldre del.

För det andra var boplatzlämningarna från järnålder betydligt mer omfattande än vad förundersökningen gav vid handen.

Materialets potential

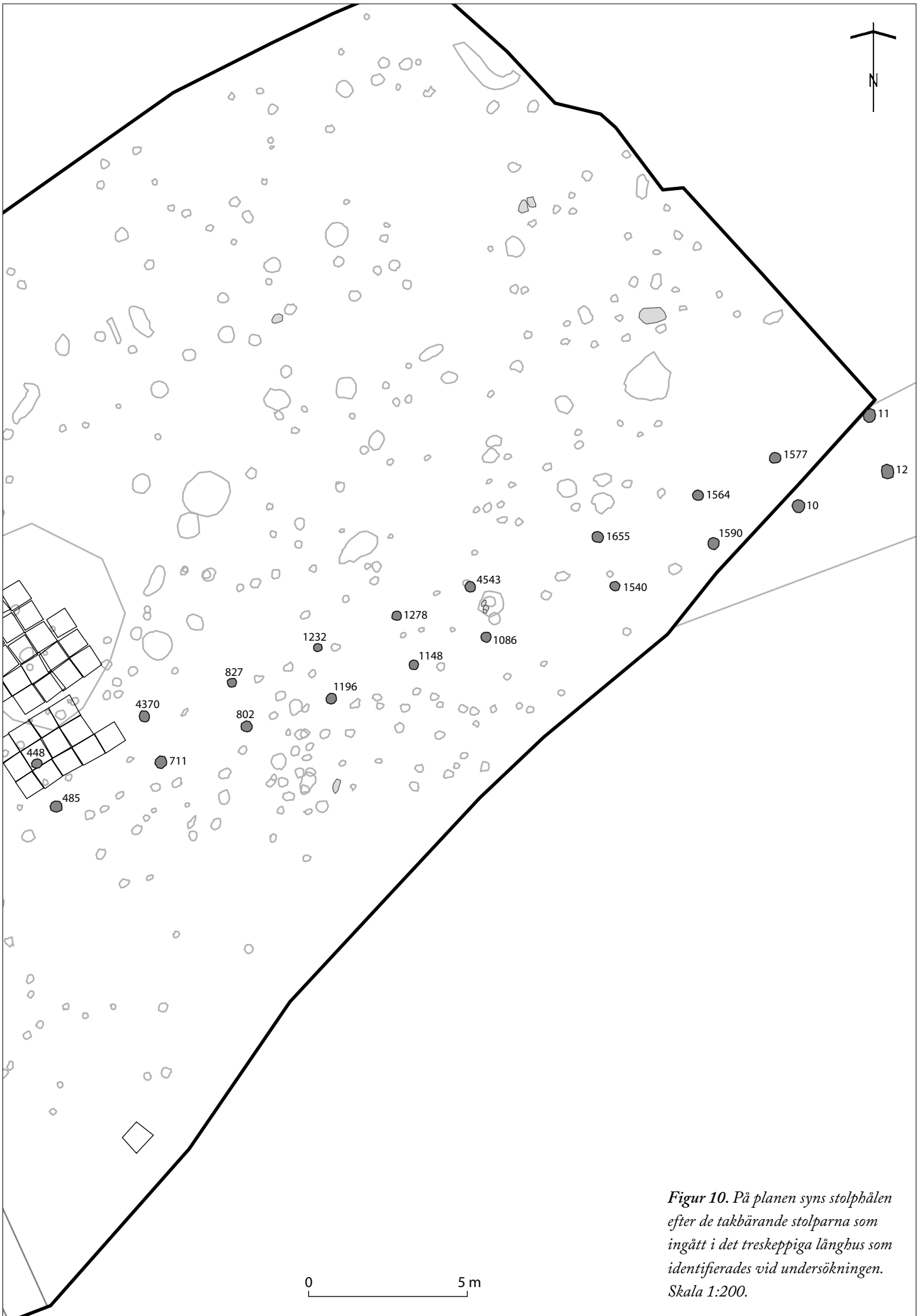
Fynden och anläggningarna från undersökningen kan i allt väsentligt härledas till två olika förhistoriska perioder. Dels mesolitikums äldre del och dels yngre järnålder.

Det mesolitiska materialet utgörs av två rumsligt åtskilda och distinkta koncentrationer med fynd och med enstaka anläggningar. En finare genomgång av fynden och en jämförelse mellan de båda koncentrationerna skulle kunna belysa en rad frågor. Är de båda koncentrationerna samtida och representerar de i så fall skilda aktivitetsytor inom en större boplatz? Finns det typologiska/teknologiska skillnader mellan dem som indikerar en kronologisk skillnad. Om det finns en kronologisk skillnad, går det då att utläsa om platsens funktion har förändrats över tid?

Tillsammans med materialen från övriga undersökningar längs Viskan utgör den ett material som belyser hur miljön kring Viskan utnyttjats under perioden boreal-atlantisk tid.

I ett större perspektiv ligger materialets potential i en jämförelse med boplatser från andra områden. Genom jämförelser med framförallt samtida kustboplatser kan landskapets utnyttjande diskuteras i ett större perspektiv.

Området kring Veddige kan geografiskt sägas utgöra rand/gränsområde för de etablerade mesolitiska kulturerna Hensbacka, Sandarna och Lihultkultur i norr respektive Maglemose, Kongemose och Er-

Figur 10. På planen syns stolphålen efter de takbärande stolparna som ingått i det treskeppiga långhus som identifierades vid undersökningen. Skala 1:200.

Figur 11. Fotot är taget från väster och visar det treskeppiga långhuset. Stolphålen från de takbärande stolparna har markerats med käppar. Foto: Petra Nordin.

Figur 12. I ett av stolphålen (A873) hittades större delen av ett keramikkrärl. På fotot syns arkeolog Petra Nordin i färd med att borsta fram skärvorna. Foto: Glenn Johansson.

teböllekultur i söder. I sina renodlade former finns distinkta skillnader i den materiella kulturen mellan grupperna i norr och söder. En intressant fråga är hur Veddigematerialet kan relateras till dessa av forskarna etablerade kulturer.

Från yngre romersk järnålder/folkvandringstid finns på platsen hundratals anläggningar och ett treskeppigt långhus har identifierats. Vid sidan av

detta har förmodligen ytterligare ett par byggnader funnits. Det finns även ett stort antal gropar, härdar och kokgropar vid platsen. En noggrannare analys av anläggningarna skulle kunna påvisa fler byggnader och möjligen också olika separerade aktiviteter inom gården. En systematisk genomgång av anläggningarna skulle kanske kunna presentera en tydligare gårdsstruktur från tiden 300–600 efter Kristus.

Veddige 322 – överlagrade mesolitiska flintor och spridda anläggningar från brons- och järnålder

Glenn Johansson

Sammanfattning

På en platå ett 50-tal meter norr om Viskan undersöktes sommaren 2008 en boplats från brons- och järnålder. Vid en bäckravin strax nedanför boplatsområdet undersöktes även lämningar från äldre stenålder. Stenåldersboplatsen har legat direkt vid stranden för ungefär 9000 år sedan då havet stod cirka 8–9 meter högre än idag. Vid den tiden har området kring Veddige och Viskan utgjort en del av en inskuren havsvik. De fynd som gjordes vid den forna stranden bestod av enstaka bearbetade flintor. Lämningarna från den yngre boplatsen från brons- och järnålder utgjordes bland annat av anläggningar i form av stolphål, härdar ett förmodat grophus samt en del keramik.

Inledning

Vid undersökningen av Veddige RAÄ 322 konstaterades att fornlämningens omfattning och vetenskapliga potential inte motsvarades av vad som förmodats utifrån förundersökningen. Parallellt med undersökningen av RAÄ 322 undersöktes den närliggande boplatsen RAÄ 323. Vid RAÄ 323 konstaterades däremot att lämningarna var desto mer omfattande.

Av denna anledning omfördelades resurserna mellan de båda fornlämningarna. I samråd med länsstyrelsen gjordes därför en mer omfattande undersökning än planerat av RAÄ 323, på bekostnad av undersökningen av RAÄ 322 från vilken medel fördes över.

Undersökningens förutsättningar

Vid den tidigare gjorda förundersökningen hade enstaka anläggningar påträffats på platsen. En av dessa, en härda, har i efterhand ¹⁴C-daterats till förromersk

järnålder cirka 400–200 före Kristus. De påträffade anläggningarna förmodades därför representera en boplats från äldre järnålder.

Omedelbart utanför förundersökningsområdet låg två gravar. Gravarna utgjordes av stensättningar och troligen är också de anlagda under förromersk järnålder. Genom boplatslämningarnas närhet till gravarna, bedömdes en undersökning av boplatsen ha gynnsamma förutsättningar för att diskutera relationen mellan boplats och grav.

Undersökningsområdet låg i huvudsak på en nivå kring 12 meter över havet men allra längst mot väst sluttade det ner mot en bäckfåra cirka 8–10 meter över havet.

På dessa lägsta nivåer vid bäckfåran drogs vid förundersökningen djupschakt och under ett gyttjelager cirka 1,5 meter ner under dagens markyta påträffades enstaka flintor. Flintorna kunde kopplas till en överlagrad strandzon bestående av finkornig sand och sten. Fynden bedömdes ligga in situ och utgöra ett utkastlager från en mesolitisk boplats. En slutundersökning bedömdes som viktig eftersom möjligheterna att undersöka ett överlagrat mesolitiskt material in situ sällan erbjuds.

Terräng och markanvändning

Boplatsen som undersöktes var belägen cirka 12 meter över havet och låg i åkermark som mot väster sluttade ner mot en bäckfåra kring cirka 8–10 meter över havet. Idag rinner Viskan lite drygt 30 meter söder om undersökningsområdet och vattennivån ligger cirka 5 meter över havet.

Omedelbart nordväst om undersökningsytan låg två gravar i form av stensättningar. Gravarna låg på en svag förhöjning i sydsluttningen ner mot Viskan. Enligt kartor från 1819 låg undersökningsområdet på vad som då var Vabrännas ängsmark men på 1920-talet var området i huvudsak oppodlat.

Målsättning och metod

Undersökningen av RAÄ 322 omfattade två delområden. Det ena området utgjordes av en överlagrad mesolitisk boplatz i undersökningsområdets västra del. Boplatsen var cirka 700 kvadratmeter stor och låg i anslutning till en bäckravin. Det andra låg i undersökningsområdets östra del och bestod av en cirka 2800 kvadratmeter stor boplatz från järnålder.

I den undersökningsplan som upprättades inför undersökningen av boplatsen RAÄ 322 formulerades ett antal frågor som undersökningen syftade till att belysa och besvara. Dessa var:

- Att bestämma boplatsens övergripande karaktär och med utgångspunkt i fyndmaterialet belysa aktiviteter på platsen som kan kopplas till det specifika läget vid viskan under senmesolitikum.
- Att belysa de senmesolitiska boplatserna i norra Hallands förhållande till de båda kulturkomplexen Lihult- respektive Erteböllekultur.
- Att belysa en ekonomisk anpassning till förändrade miljöfaktorer under loppet av tidigmesolitikum–senmesolitikum (genom jämförelser med de andra boplatserna som kommer att undersökas i vägprojektet).
- Att undersöka ett eventuellt överlagrat utkasstlager.
- Att studera händelseförloppen och processerna kring strandlinjeförskjutningar med allt vad det innebär av om-, in- och överlagringar.
- Att geologiskt skapa sig en landskapsbild över Viskadalsområdet vid Veddige.
- Att jämföra de metalltida lämningarna med övriga boplatser i vägprojektet för att spåra verksamheter och boplatzaktiviteter rörande ekonomi och odling, i relation till varandra samt till de gravmiljöer som finns i Veddigeområdet.

Undersökningens genomförande utgjorde en konsekvens av ovanstående frågeställningar. Omfattningen av slutundersökningen påverkades dock av det faktum att fornlämningens vetenskapliga potential bedömdes vara lägre än vad som förmodats utifrån förundersökningens resultat.

Området med lämningar från järnålder banades inledningsvis av med grävmaskin ned till fyndförande nivå (fig. 13). Detta innebar att det cirka 0,3–0,4 meter tjocka ploglagret avlägsnades så att underliggande sand och gruslager frilades. I ytan på sand/gruslagret framkom sammanlagt 63 anläggningar. Samtliga an-

läggningar undersöktes genom att ena halvan av dem grävdes ut för hand. Alla anläggningar dokumenterades i plan genom inmätning med totalstation och samtliga dokumenterades genom profilritning. Kol och jordprover togs från utvalda anläggningar.

Undersökningen dokumenterades kontinuerligt genom foto och ett urval anläggningar fotodokumenterades.

Utöver undersökningen av anläggningarna handgrävdes även 39 kvadratmeterstora grävenheter inom området. Grävenheterna förlades till ytor med relativt större koncentration av anläggningar.

Vid undersökningen av den överlagrade mesolitiska boplatsen schaktades ned till fyndförande nivå. Detta innebar en schaktning ned till ett djup av cirka 1,5 meter under dagens markyta. På detta djup, under matjord och varvade lager av torv och sand fanns ett lager av klappersten. Kopplat till detta klapperlager fanns bearbetad mesolitisk flinta. Fynden var dock så få att en handgrävning av meterrutor inte bedömdes som meningsfullt. En sammanhängande yta av cirka 200 kvadratmeter med klappersten togs fram med grävmaskin. Ytan rensades därefter grovt fram för hand och påträffade flintor togs tillvara. Vid schaktningen framkom mellan klapperstenen och ett övre lager av torv en härd. Anläggningen ritades och fotograferades och träkol togs för senare ¹⁴C-analys.

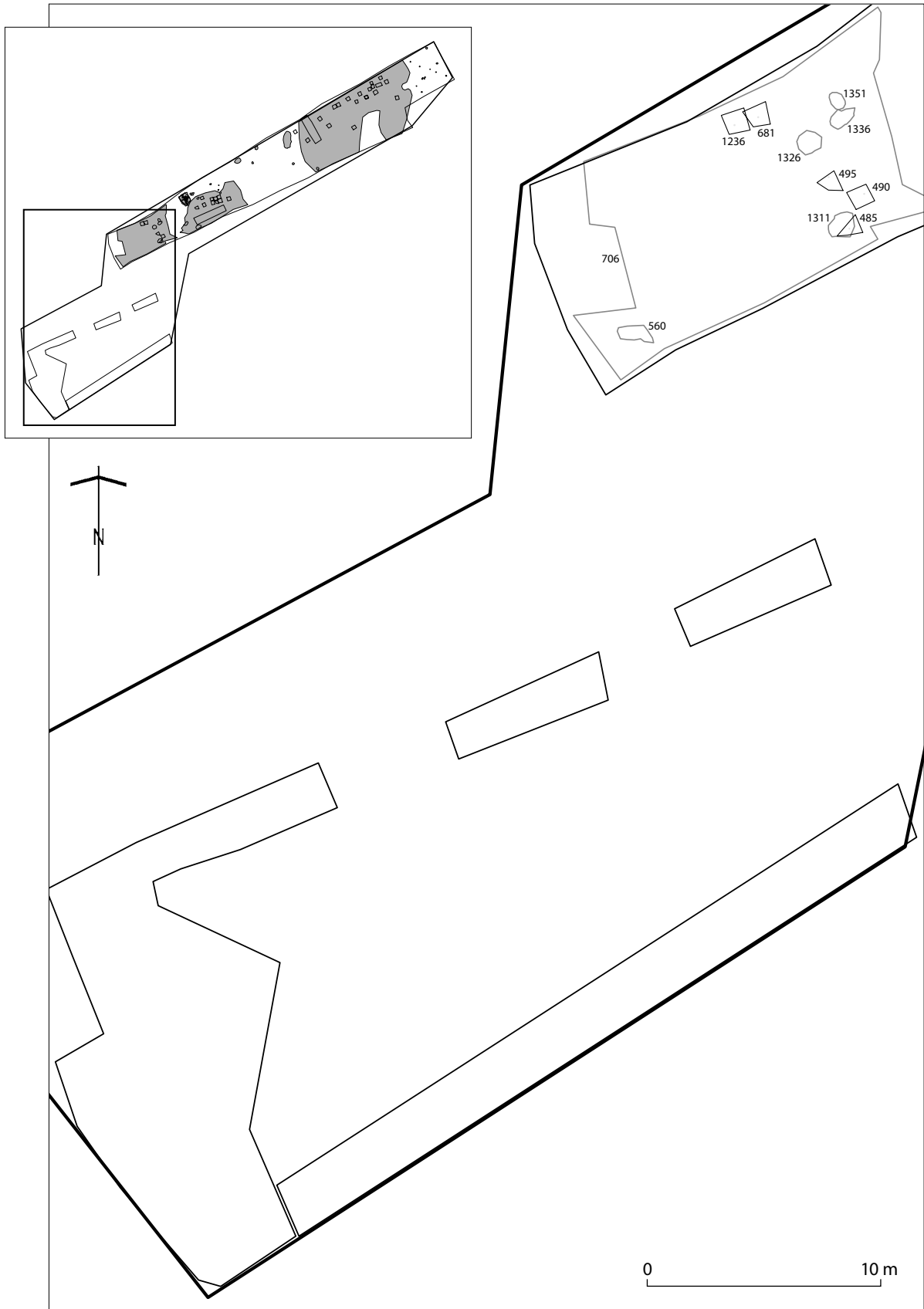
För den geologiska dokumentationen och tolkningen medverkade geolog Tore Pässe i fält.

Resultat

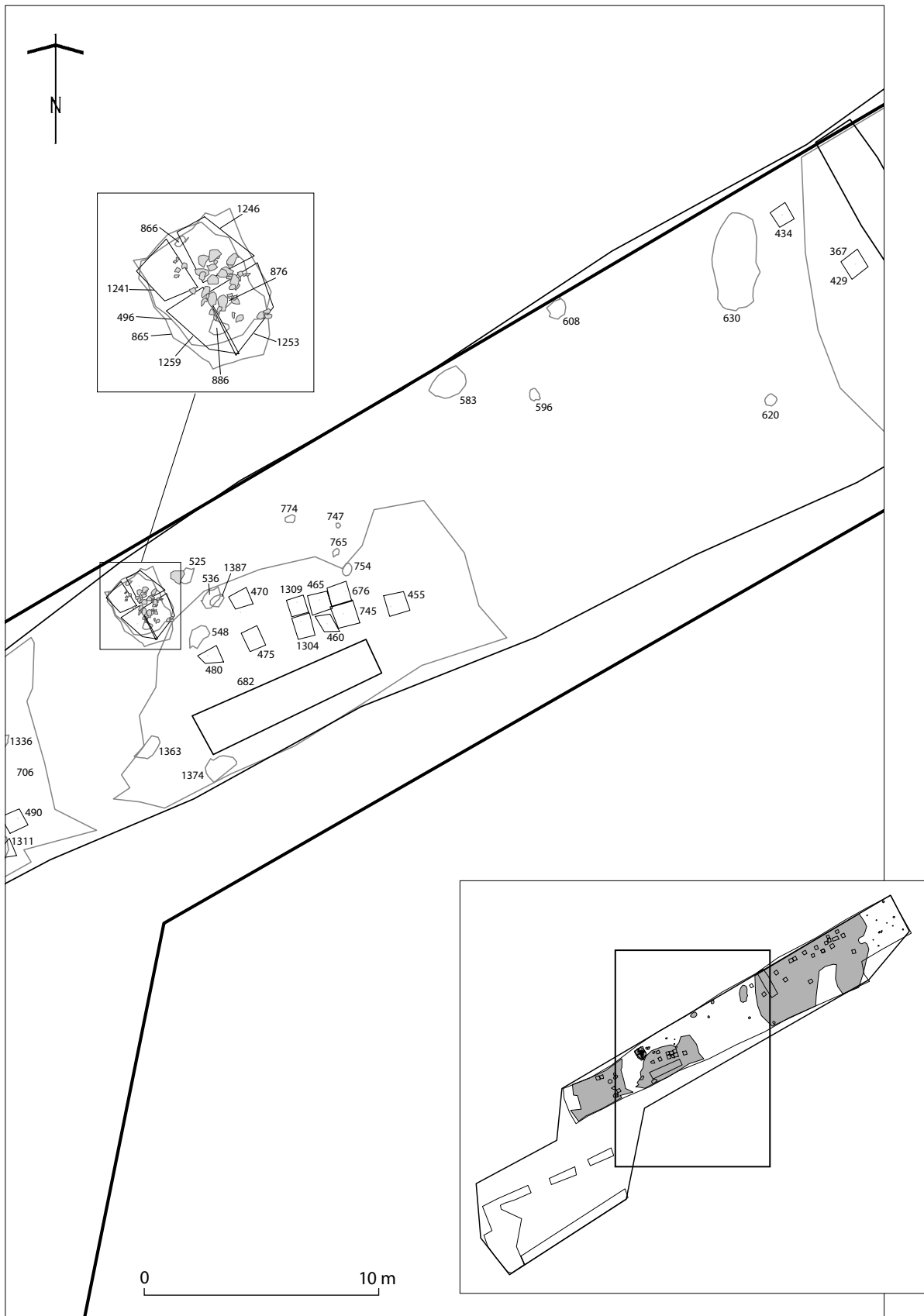
Anläggningar

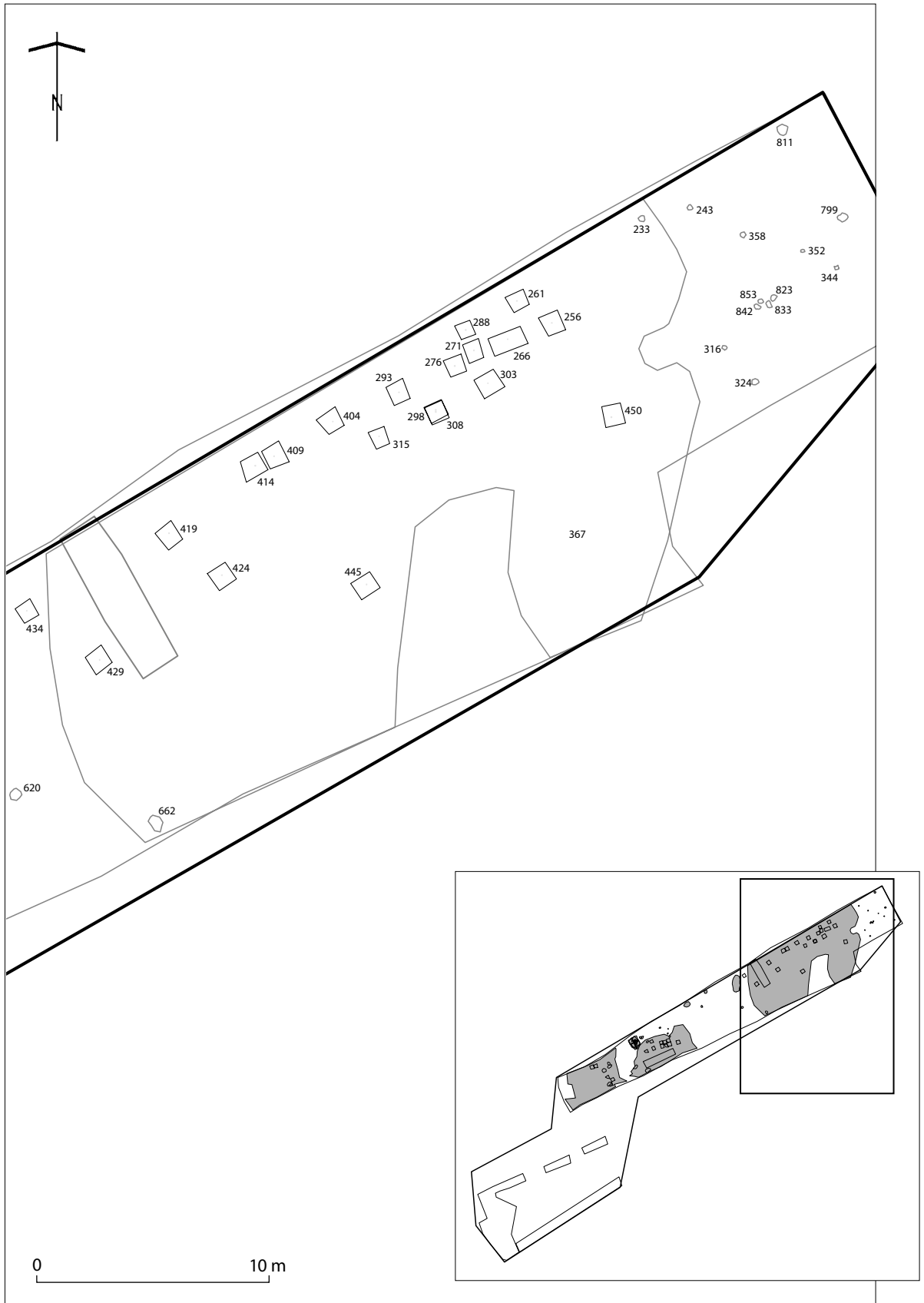
Vid undersökningen framkom och undersöktes sammanlagt 61 anläggningar fördelade enligt tabellen nedan (tabell 5 och bilaga 3). Vid sidan av stolphål och härdar påträffades en större anläggning vilken registrerats som grophus (A865). Detta är en tolkning av en svårbedömd konstruktion och den är inte alldeles given (fig. 14 och 15).

Det förmodade grophuset var närmast rektangulärt och cirka 2,6×2,3 meter stort. Gropens nedgrävningsskanter var tydliga och botten var relativt plan. Nedgrävningdjupet var huvudsakligen 0,3 meter men i konstruktionens södra ände fanns en grop och här var djupet cirka 0,5 meter. Gropen skulle möjligen kunna vara ett stolphål. Centralt i gropen fanns en större mängd sten som kan ha utgjort rester av en kollapsad struktur. Gropens fyllning bestod i huvudsak av en gråsvart humös, något siltig sand. I

*Figur 13. Schaktplan som visar maskinaöbnade ytor, anläggningar samt grävda meterrutor (s. 25–27).
Skala 1:250.*

fyllningen hittades enstaka flintor bestående av ett par avslag och en konisk spånkärna. Även ett fåtal små brända ben hittades.

Dateringen av det eventuella grophuset är problematisk. Något egentligt fyndmaterial med en tydlig koppling till konstruktionen saknas. Förvisso hittades en konisk spånkärna som typologiskt kan dateras till mellanmesolitisk tid i fyllningen, men detta är ett fynd som knappast har med konstruktionen att göra.

Visserligen finns en ¹⁴C-daterad härd ett par meter utanför det eventuella grophuset, men den daterade härden daterar inte nödvändigtvis grophuset.

Tabell 5. Sammanställning över anläggningar.

Typ	Antal
Grophus	1
Härd	8
Stolphål	52
Antal anläggningar	61

Fynd

Från undersökningen finns 197 fynd registrerade. Fynden består av 84 skärvor keramik (331 g) samt 102 bearbetade flintor (bilaga 4).

Hur flintan fördelas på olika fyndkategorier framgår av sammanställningen nedan (tabell 6). Vid registrering har flintmaterialet sorterats efter Göteborgs Arkeologiska Museums sorteringsschema (Andersson m.fl. 1978). Ett drygt tiotal av flintorna kommer från den överlagrade mesolitiska boplatsen, bland annat den närmast koniska plattformskärnan, spån och mikrospån. Flintan från det större boplatsområdet med anläggningar, kan typologiskt dateras till såväl mesolitisk tid (mikrospånkärna) samt neolitisk tid (rundsrapa).

Keramiken från undersökningen härrör från anläggningar och grävda meterrutor. Den är mycket

fragmenterad, anonym och saknar dekor. Generellt kan sägas att den fint magrad och hårt bränd. Från undersökningen finns ¹⁴C-dateringar till såväl brons- som järnålder och keramiken kan inte närmare än grovt dateras till dessa tidsavsnitt.

Tabell 6. Sammanställning över flintfynd från RAA 322.

Föremålstyp	Antal
Avslag med retusch	1
Rundsrapa	1
Spån	2
Mikrospån	1
Mikrospånkärna konisk	1
Kölformad kärna	1
Plattformskärna med 1 plattform	1
Plattformskärna övrig	1
Kärnfragment, sidofragment	1
Avslag	92
Antal fynd totalt	102

Analys

Från slutundersökningen finns tre ¹⁴C-analyserade härdar (tabell 7). Två av dateringarna kommer från anläggningar belägna inom området som angivits som järnåldersboplats. Den ena har daterats till äldre bronsålder (A630) och den andra till yngre järnålder (A536).

Den tredje analyserade härden kommer från undersökningsområdets västra del, d.v.s. platsen för den överlagrade mesolitiska boplatsen vid bäckravinen. Härden framkom drygt en meter ner under ploglager och torv och cirka 0,5 meter över klapperstenen där den mesolitiska flintan fanns. ¹⁴C-analysen visade på en datering till yngre järnålder (A5505).

Från den tidigare gjorda förundersökningen finns från platsen även en till förromersk järnålder daterad härd (2255±35BP).

Lab.nr	Anl.nr	Typ av anläggning	Daterat material	¹⁴ C-år BP	Kalibrerat värde*
Ua-28956	A536	Härd	Ek	1420±30	580–660 AD
Ua-28957	A630	Härd	Al	3525±60	2030–1690 BC
Ua-28958	A5505	Härd	Tall	1520±30	430–610 AD

* med 2 sigma, enligt Reimer et al. 2004, Bronk Ramsey 2005.

Tabell 7. ¹⁴C-prover från slutundersökningen av Veddige 322.

Figur 14. På bilden syns arkeolog Johannes Nieminen i färd med att undersöka ett förmodat grophus (A865). Foto, från väst: Glenn Johansson.

Figur 15. Fotot visar A865 grävd i botten och med sparad kryssprofil. Anläggningen var cirka 2,3×2,6 meter stor och 0,3 meter djup. Anläggningen har tolkats som ett grophus. Foto, från väst: Johannes Nieminen.

Ett överlagrat mesolitiskt flintmaterial

I undersökningsområdet västra del fanns cirka 1,5 meter ner under dagens markyta ett lager av klappersten som innehöll bearbetad flinta (fig. 16). Denna strandklapper låg på en nivå mellan 8–9 meter över havet. Under förutsättning att den mesolitiska boplatserna legat vid stranden kan den utifrån en strandlinjedatering dateras till antingen cirka 10000 BP eller cirka 8000 BP. Vid dessa båda tidpunkter når vattnet upp till denna nivå. Utifrån fyndens karaktär, bland annat en plattformskärna, spån och mikrospån kan materialet typologiskt dateras till mellanmesolitisk tid, det vill säga boplatserna är från cirka 8000 BP (cirka 7000 före Kristus). Strax därefter stiger havet upp över den aktuella nivån och vågor rör sig över den forna boplatserna. I samband härmed transporteras troligen mycket av det material som ursprungligen lämnats på boplatserna i väg med vattenrörelser. De fynd som hittades vid undersökningen utgör sannolikt bara en liten del av det ursprungliga materialet. Detta innebär att få slutsatser kan dras om aktiviteter vid platsen. Vi kan i stort sätt bara konstatera att människor vistades här för cirka 9000 år sedan.

Boplatser från brons- och järnålder

Vid undersökningen av boplatserna från järnålder påträffades drygt 60 anläggningar, huvudsakligen stolphål. Stolphålen liksom anläggningarna i sin helhet förekom spridda över ett drygt 2000 kvadratmeter stort område och någon sammanhängande struktur kunde inte ses.

Lika spridda som anläggningarna var, lika spridda kan även dateringarna av dem sägas vara. Tre härdar från platsen har ¹⁴C-daterats och dateringarna visar på aktiviteter under såväl bronsålder som äldre och yngre järnålder. Det betyder att anläggningarnas tillkomst på platsen sträcker sig över ett tidsspänn på minst 2000 år. Ett cirka 150 kvadratmeter stort område på platsen utgjordes av en fuktig sänka som troligen varit mer eller mindre vattenfylld under större delen av brons- och järnålder. En del av de påträffade anläggningarna låg längs den forna våtmarkens sidor. Vid kanten av sänkan och någon meter ut i den förekom även en del keramik (fig. 17).

Att tolka lämningarna låter sig knappast göras på ett tillfredsställande sätt. Anläggningarna är relativt få och kan inte sammanfogas till någon övergripande

struktur. De spridda dateringarna av dem visar dessutom att aktiviteter förekommit vid platsen under ett par tusen år. Att avgöra vilka anläggningar som är samtida är lika omöjligt som att bedöma deras funktion.

De fynd av keramik och skörbränd sten som gjordes i kanten av den forna våtmarken visar kanske att den fuktiga sänkan helt enkelt använts som ”sopp-tipp”. Från en hypotetisk närbelägen boplatser strax norr om sänkan och omedelbart utanför undersökningsområdet kan mycket väl en gård/bebyggelse funnits under perioder av brons- och järnålder. Platsen som nu undersökts har i så fall varit ett utkantsområde för boplatserna. Här har skräp dumpats och vissa aktiviteter, representerade av anläggningarna har av någon anledning förlagts en liten bit bort från gårdshusens närmaste omgivning.

Utvärdering av undersökningsplanen

Som inledningsvis beskrivits så visade slutundersökningen av RAÄ 322 att fornlämningens omfattning och vetenskapliga potential inte motsvarade vad som kunde förväntas utifrån förundersökningen.

En konsekvens av detta blev att många av de frågor som formulerades i undersökningsplanen inte kunde beläggas eller besvaras.

Detta gäller såväl frågor kopplade till det mesolitiska materialet som frågor kring relationen mellan boplatser och gravar under förromersk järnålder.

I undersökningsplanen fanns däremot även frågor av geologisk karaktär kring Viskadalen, bland annat händelser och processer kopplade till om-, in- och överlagringar i samband med strandlinjeförskjutningar. När det gäller detta så bidrar undersökningen till den större bild som byggs upp kring området.

Av ovanstående skäl blev slutundersökningen mindre omfattande än vad som ursprungligen planerats.

Materialets potential

Materialets potential får anses vara mycket begränsat. Det mesolitiska materialet är alldeles för litet för att på ett meningsfullt sätt kunna tjäna som jämförelsematerial med boplatser i området kring Viskan eller med samtida boplatser söder och norr om Viskadalen. Då flintmaterialet dessutom består av vad som slumpmässigt blivit kvar efter det att vattnet

Figur 16. Arkeolog Ewa Ryberg har påbörjat schaktning vid bäckravinen. Närmare 1,5 meter ner under dagens markyta fanns ett överlagrat flintmaterial. Foto, från nordöst: Glenn Johansson.

Figur 17. Arkeolog Petra Nordin mäter in de anläggningar som påträffades i kanten av en gammal våtmark. Foto, från väst: Glenn Johansson.

transporterat bort mycket av vad som ursprungligen lämnats kvar på platsen blir möjligheterna till tolkning av boplatsen mycket begränsad.

Den vetenskapliga potentialen för lämningarna från brons- och järnålder är även den mycket begränsad. De fåtaliga anläggningarna, med mycket

spridda dateringar, kan inte sättas samman till större strukturer och tolkas. De fynd som hittades och kan dateras till brons- och järnålder består av fragmenterad och anonym keramik som inte heller på något reellt sätt kan anses innehålla någon större vetenskaplig potential.

Veddige 128b – en mesolitisk boplats och ett offerfynd från äldsta neolitikum

Glenn Johansson

Sammanfattning

På en platå ungefär 100 meter norr om Viskan har lämningar från en 8000–9000 år gammal boplats från jägarstenålder undersökts. Vid den tiden var havsnivån högre än idag och boplatsen har då legat mer eller mindre direkt vid stranden av en långt inskuren havsvik. När boplatsen undersöktes hittades rester av eldstäder och kring dessa en mängd pilspetsar. Fynden visade att man från platsen bedrivit jakt i omgivningarna.

Ett par hundra meter öster om boplatsen gjordes ett annat spännande fynd. För ungefär 6000 år sedan hade två keramikkräml blivit nedsatta i strandkanten av Viskan. De båda krukorna som grävdes fram var så kallade trattbägare och i ett av kärnen hittades ett förkolnat frö av bröd/kubbvete. Fröet har genom ¹⁴C-analys daterats till cirka 4000 före Kristus och visar att odling förekommit i norra Halland redan för 6000 år sedan.

De båda krukorna har sannolikt blivit nedsatta i Viskan som offer.

Undersökningens förutsättningar

Fornlämning RAÄ 128B utgjordes av en boplats belägen ett hundratal meter norr om Viskan och den låg på en nivå mellan 10–16 meter över havet. Resultatet från den tidigare gjorda förundersökningen visade att det inom fornlämningen fanns lämningar från flera olika tidsperioder. Från mesolitisk tid fanns bearbetad flinta och från yngre bronsålder/förromersk järnålder fanns anläggningar.

Slutundersökningsområdet sönderföll i två delar, dels ett högre beläget och cirka 2000 kvadratmeter stort område i väster (128:2 väst) samt dels ett lägre beläget och cirka 4000 kvadratmeter stort område i öst (128:2 öst) (fig. 18). Vid förundersökningen hade

anläggningar och bearbetad flinta påträffats inom båda delområden.

Inom det västra delområdet hade vid förundersökningen hittats mesolitisk flinta och enstaka anläggningar och inom det östra delområdet framkom vid förundersökningen bland annat en av torv överlagrad härd. Härden har genom ¹⁴C-analys daterats till yngre bronsålder/förromersk järnålder. Inom det östra området hittades även bevarat trä i ett gytjelager med snäckskal.

En sammanfattning av resultatet från förundersökningen visade att fornlämningens västra del utgjordes av ett boplatsoområde från mesolitikum. Nivåmässigt sträckte sig boplatsen från 10–16 meter över havet. De påträffade fynden i kombination med nivåskillnaden och ett antagande om strandbundna boplatser, pekade mot möjligheten av att flintmaterialet representerade en serie mesolitiska boplatser vid platsen. Inom området fanns även spridda anläggningar. Något tidsmässigt samband mellan den mesolitiska flintan och anläggningarna bedömdes inte vara troligt. Anläggningarna förmodades sannolikt i stället representera aktiviteter vid platsen under yngre bronsålder/förromersk järnålder.

Inom fornlämningsområdets östra del förekom överlagrade anläggningar och organiskt material i form av trä. De överlagrade lämningarna låg under lager av torv och gytty och indikerade strandnära aktiviteter under yngre bronsålder/förromersk järnålder.

Terräng och markanvändning

Undersökningsområdet omfattade sammanlagt cirka 6000 kvadratmeter och låg cirka 100 meter norr om Viskan. Området sträckte sig i öst-västlig riktning mellan och parallellt med Rv 41 och Viskan. Nivåerna för undersökningsområdet varierade mellan 10–16 meter över havet och utgjordes av sluttande åkermark ned mot Viskans vattenflöde. Huvudde-

len av boplatzlämningarna låg på de högre nivåerna närmast vägen.

Målsättning och metod

Resultatet från förundersökningen visade att platsen använts vid upprepade tillfällen under mesolitikum. Påträffade anläggningar visade också på aktiviteter under bronsålder/förromersk järnålder.

I den undersökningsplan som upprättades inför slutundersökningen av boplatzen formulerades ett flertal frågeställningar som undersökningen syftade till att besvara.

- Att identifiera de olika tidsperioder när boplatzen varit i bruk.
- Att bestämma boplatzens övergripande karaktär vid respektive användningsperiod.
- Att genom jämförelser mellan de olika brukningsfaserna belysa den ekonomiska förändringen vid Viskan under loppet av främst mesolitikum.
- Att undersöka ett eventuellt utkasstlager.
- Att studera händelseförloppen och processerna kring strandlinjeförskjutningar med allt vad det innebär av om-, in- och överlagringar.
- Att geologiskt skapa sig en landskapsbild över Viskadalsområdet vid Veddige.
- Att jämföra de metalltida lämningarna med de övriga boplatserna i vägprojektet för att spåra verksamheter och boplatssaktiviteter såsom ekonomi och odling samt studera relationen till de gravmiljöer som finns i Veddigeområdet.
- Att beskriva agrarutvecklingen i området bland annat genom dokumentation av gränser/diken mellan åkermark/parceller.

Undersökningens genomförande utgjorde en logisk konsekvens av de frågeställningar som formulerats. D.v.s. strategin för genomförande och metod valdes utifrån dess möjlighet att belysa formulerade frågeställningar. Detta innebar att olika delområden inom undersökningsområdet undersöktes med olika och varierade metoder.

Den mesolitiska boplatzen låg i undersökningsområdets västra del och här avgränsades och frilades hela boplatssytan genom att området maskinavbarnades ned till fyndförande nivå. Detta innebar att ett cirka 0,3–0,5 meter tjockt ploglager avlägsnades med grävmaskin. I ytan av det underliggande lagret av sand och grus framträdde anläggningar och mer

eller mindre distinkta koncentrationer av flinta. Ytan avsåktes efter anläggningar vilka därefter rensades fram. Samtliga anläggningar undersöktes för hand och från ett urval togs jordprover för senare analys.

Inom det fyndförande området grävdes för hand därefter 63 kvadratmeterstora rutor. Påtagliga fyndkoncentrationer grävdes i sin helhet medan andra mindre fyndintensiva ytor mer stickprovsmässigt undersöktes. Ytor i anslutning till anläggningar handgrävdes intensivt. I anslutning till boplatzen drogs djupschakt ned igenom vattenavsatta sediment. Syftet med dessa var att klargöra stratigrafiska förhållanden samt undersöka huruvida överlagrade utkastlager från boplatzen fanns på platsen.

Inom fornlämningsområdets östra del drogs schakt ned till ett gyttjelager cirka 1,5–2,0 meter ner under markytan. Inom denna del av fornlämningen hade det vid den tidigare utredningen påträffats en härd och ett organiskt trämaterial i detta lager. I anslutning till de schakt där ett organiskt trämaterial påträffades utvidgades schakten till större sammanhängande ytor. Större trästycken mättes in och i de fall träföremål bedömdes kunna vara bearbetade togs de in som fynd för att senare undersökas noggrannare.

Ett offerfynd i form av två keramikkräml påträffades under gyttje- och torvlagret. De båda krämlen togs in som preparat för senare analys och konservering.

För den geologiska tolkning och dokumentationen besökte geolog Tore Pässe från SGU undersökningsplatsen vid två tillfällen.

Undersökningens genomförande dokumenterades kontinuerligt med foto. Anläggningar, grävnheter, lager och enstaka fynd mättes in med totalstation. Anläggningar och lager ritades i profil, beskrevs i text och fotograferades.

Resultat

Beskrivning av lämningarna

Fornlämning RAÄ 128B visade sig vara en mycket komplex och sammansatt fornlämning. Genom fynd och ¹⁴C-analyser kan aktiviteter vid platsen påvisas från ett flertal förhistoriska perioder. Från såväl mesolitikum, neolitikum och brons/järnålder framkom lämningar.

Det mest omfattande materialet, både vad gäller fynd och ¹⁴C-daterade anläggningar härrör från mesolitikum och då närmare bestämt till mellan-

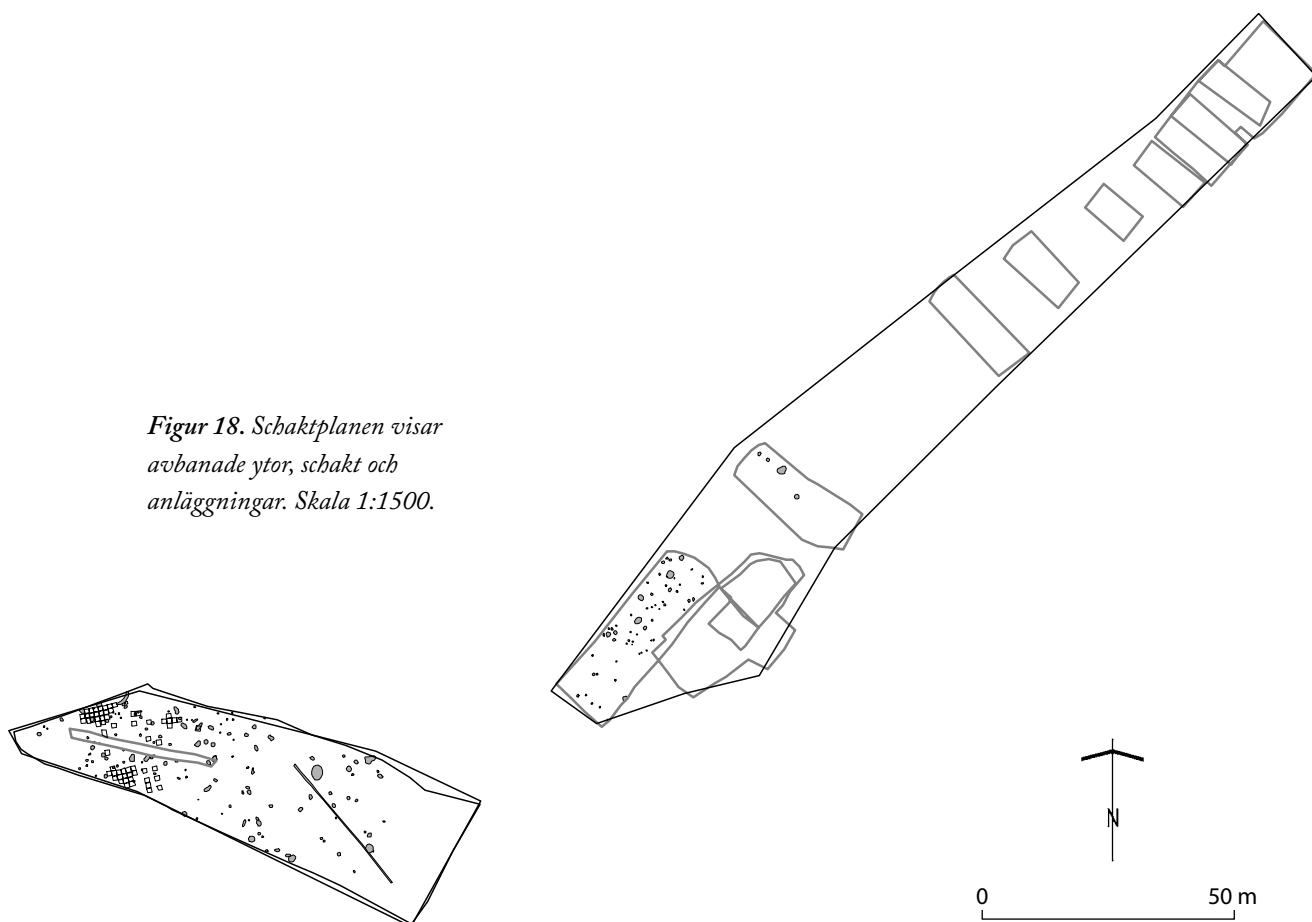
mesolitikum. Den undersökta mesolitiska boplatsen kan dateras till cirka 6500–7000 före Kristus. Dessa på platsen äldsta lämningar, koncentrerades till undersökningsområdets nordvästra och tillika högst belägna parti cirka 14–16 meter över havet. Inom den cirka 250 kvadratmeter stora boplatsen påträffades en bevarad slagplats med flinta och ett flertal anläggningar. En av anläggningarna, en härd i anslutning till slagplatsen har ¹⁴C-daterats till mellanmesolitikum. Inom den i huvudsak mesolitiska boplatsen förekom även enstaka fynd från yngre stenålder. Bland annat hittades ett par keramikskärvor med dekor karaktäristisk för tidig/mellanneolitikum. Till de yngre och neolitiska fynden hör även en limhamsyxa och en spånпил. Inom boplatsen framkom ett drygt 50-tal anläggningar, anläggningarna bestod av härdar, stolphål och gropar. Även om den ¹⁴C-daterade härden är mesolitisk så är det troligt att flertalet anläggningar snarare är samtida med de neolitiska fynden och/eller ännu yngre.

Ungefär 100 meter öster om boplatsen och på samma nivå påträffades och undersöktes ett komplex

av anläggningar bland annat ett flertal större härdar. Två av härdarna har ¹⁴C-daterats och dateringarna visar att de i princip är samtida med den mesolitiska boplatsen. Varken i eller kring dessa anläggningar påträffades något fyndmaterial som kan sättas i samband med dem.

Inom undersökningsområdets östra del påträffades på de lägre nivåerna runt 9–10 meter över havet en del överlagrade fynd. Under cirka 1,5 meter sand och gyttja gjordes ett fynd av två keramikkr. Krukorna har ¹⁴C-daterats till äldsta neolitikum, cirka 4000 före Kristus. I anslutning till krukorna hittades även ett organiskt material i form av trä, hasselnötter och bark. Det mesta av det organiska materialet var helt naturligt men även en huggen stock och tre störrar hittades. Stocken och störrarna var drygt 2 meter långa och kanske utgör de rester av en träkonstruktion som en gång funnits på platsen. Hypotetiskt skulle man kunna tänka sig att de utgjort delar av en brygga eller spång ut i vattnet. Om så varit fallet är omöjligt att avgöra då det kan lika gärna handla om drivved som mer slumpmässigt hamnat på platsen.

Figur 18. Schaktplanen visar avbanade ytor, schakt och anläggningar. Skala 1:1500.

Figur 19. På fotot syns exempel på neolitiska fynd som hittades på boplatsen. Från vänster i bild en Limhamnsyxan i bergart, en keramikskärva med dekor i form av bukstreck samt en spånspilspets i flinta. Skala 1:1. Foto: Glenn Johansson.

Figur 20. Fotot visar exempel på de olika typer av yxor som fanns på boplatsen. Till vänster en kärnyxa, i mitten en skivvyxa och till höger en sandarnayxa. Skala 1:2. Foto: Glenn Johansson.

Figur 21. Bland kärnorna fanns flera exemplar av koniska spånkärnor (till vänster) och ensidiga kärnor med två motstående plattformar (till höger). Skala 1:1. Foto: Glenn Johansson.

Anläggningar

Vid undersökningen påträffades och undersöktes sammanlagt 120 anläggningar (fig. 18). Anläggningarna bestod av härdar, stolphål och gropar (tabell 8 och bilaga 5). Flertalet låg på de högsta partierna inom undersökningsområdets västra del. Här låg även den mesolitiska boplats som undersöktes och ett flertal anläggningar låg inom den fyndförande ytan. En andra koncentration av anläggningar påträffades inom undersökningsområdet. Cirka 100 meter öster om den mesolitiska boplatsen och på samma nivå framkom en grupp anläggningar, bland annat ett 10-tal härdar.

Vad gäller dateringen av anläggningarna så visar de sju utförda ¹⁴C-analyserna på en stor kronologisk spridning. Dateringarna visar att anläggningarna anlagts på platsen under mesolitikum, neolitikum och bronsålder/förromersk järnålder.

Att bedöma enskilda anläggningars ålder utifrån karaktär och utseende är vanskligt. Ett faktum som väl illustreras av att två härdar som i fält bedömdes vara från järnålder, i efterhand genom ¹⁴C-analys visade sig vara mesolitiska.

Tabell 8. Sammanställning över anläggningarna på RAÄ 128B.

Typ	Antal
Grop	39
Härd	19
Stolphål	62
Antal anläggningar	120

Fynd

Totalt finns från undersökningen 1514 fynd registrerade och de består av föremål i flinta, bergart samt keramik (bilaga 6). Härutöver påträffades även träföremål, dessa har dock inte tillvaratagits. Fyndmaterialet domineras av flinta och vid registreringen har det sorterats efter Göteborgs Arkeologiska Museums sorteringsschema (Andersson m.fl. 1978). Sammanlagt finns från undersökningen 1500 registrerade flintor (tabell 9). Vid sidan av flintan finns även två närmast hela keramikkräml, ett par keramikskärvor samt en yxa i bergart.

Den flinta som typologiskt varit möjlig att datera visar att materialet i huvudsak är mesolitiskt. Endast ett fynd, en spånspilspets, har typologiskt kunnat da-

teras till neolitikum. Till denna tid kan även en ornerad keramikskärva och en limhamnsyxan dateras (fig. 19).

Av de sammanlagt 1500 registrerade flintorna utgörs 1303 av avslag/övrig slagen flinta. Detta betyder att cirka 13 procent av fynden består av redskap, kärnor och spån/mikrospån; en i detta sammanhang förhållandevis hög siffra. Vanligtvis utgör andelen redskap/spån/kärnor mindre än 5 procent på mesolitiska boplatser. Typologiskt och teknologiskt så korresponderar flintmaterialet väl med de ¹⁴C-dateringar till mellanmesolitikum som finns från undersökningen.

Karaktäristiskt för fyndmaterialet är att små pilspetsar i form av mikroliter utgör ett relativt stort inslag (fig. 22) och att såväl skivyxor, kärnyxor och sandarnayxa finns bland fynden (fig. 20). Den vanligaste kärntypen är övrig plattformskärna med en eller två plattformar men även koniska spånkärnor och ensidiga kärnor med två motstående plattformar finns i flera exemplar (fig. 21).

Analys

¹⁴C-Analys

Efter slutundersökningen har sju ¹⁴C-analys utförts (tabell 10). Tre analyser har gett dateringar till mellanmesolitikum, två till tidigneolitikum, en till mellanmesolitikum samt slutligen en till yngre bronsålder/förromersk järnålder. Utöver dessa finns från den tidigare gjorda förundersökningen ytterligare en till yngre bronsålder/förromersk järnålder ¹⁴C-daterad härd (2410±35 BP).

Samtliga tre mesolitiska dateringar kommer från härdar i undersökningsområdets västra del (A328, A2645 samt A3071).

Två av de tre neolitiska dateringarna är kopplade till det fynd av två tidigneolitiska keramikkräml som gjordes inom undersökningsområdets östra del. Den ena dateringen kommer från matskorpa från det mindre av de båda krämlen (F80) (4976±43BP). Den andra dateringen kommer från det större krämlen (F2349). Vid den makrofossilanalys som gjordes av krämlens innehåll hittades ett förkolnat frö av bröd/kubbevete vilket daterats till 5160±78BP.

Den tredje och något yngre neolitiska dateringen (4090±44 BP) härrör från en inlagrad träbit funnen i anslutning till krämlen.

Samtliga analyser har utförts av Ångströmslaboratoriet vid Uppsala universitet.

Makrofossilanalys

Vid undersökningen påträffades två neolitiska krukor vars innehåll har analyserats. Analysen av jordproverna har utförts av Håkan Ranheden vid Riksantikvarieämbetet (bilaga 7).

Analysen av innehållet från den mindre krukans (F80) var negativt, provet visade sig varken innehålla bränt eller obränt växtmaterial.

Provet från den större krukans (F2349) visade sig däremot innehålla enstaka obrända frön/frukter samt

Material	Sakord	Antal	Kommentar
Flinta	Kärnyxa	3	
Flinta	Sandarnayxa	1	
Flinta	Skivyxa	2	
Flinta	Mikrolit	13	
Flinta	Hullingspets	1	
Flinta	Spånspilspets med tånge	1	
Flinta	Avslagsskrapa	4	
Flinta	Spånskrapa	2	
Flinta	Avslag med retusch	5	
Flinta	Spån med retusch	2	
Flinta	Övrigt redskap	2	
Flinta	Stickel	1	
Flinta	Mikrostickel	1	
Flinta	Spån	106	
Flinta	Mikrospån	13	
Flinta	Plattformskärna, konisk	3	
Flinta	Plattformskärna, 1 pltf	10	
Flinta	Plattformskärna, 2 pltf	7	
Flinta	Ensidig kärna med två motstående pltf	5	
Flinta	Kärna, sidofragment	15	
Flinta	Avslag/övrig slagen flinta	1303	
	Antal flinta totalt	1500	
Keramik	Kruka	2	Trattbägare
Keramik	Keramiskärvor	11	Två skärvor med dekor, bukstreck
Bergart	Yxa	1	Limhamstyp

Tabell 9. Sammanställning av fynden på RAA 128B.

Lab.nr	Anl./Fnr	Typ av anläggning	Daterat material	¹⁴ C-år BP	Kalibr. värde*
Ua-28960	A1670	Härd	Hassel	2425±30	750–400 BC
Ua-28961	A3071	Härd	Al	7720±50	6650–6460 BC
Ua-28962	A328	Härd	Tall	7425±50	6430–6210 BC
Ua-29043	A2645	Härd	–	8155±60	7340–7040 BC
Ua-2911	F80	Keramik	Matskorpa	4976±43	3940–3650 BC
Ua-2912	F2349	Trä	–	4090±44	2870–2490 BC
Ua-29267	F2349	Innehåll från keramikvård	Förkolnat frö av bröd/kubbvete	5160±78	4230–3770 BC

* med 2 sigma, enligt Reimer et al. 2004, Bronk Ramsey 2005.

Tabell 10. Sammanställning över ¹⁴C-analyser av prover från Veddige 128 B.

Figur 22. Fotot visar de 14 mikroliter som hittades på 128B. Den andra spetsen från vänster i nedre raden är en hullingspets och den fjärde från vänster i samma rad är möjligen en kniv. Skala 1:1. Foto: Lena Troedson.

även ett förkolnat frö av en äldre typ av vete, så kallat kubbvete eller bröd/kubbvete.

En mesolitisk boplats

Inom fornlämningsområdets nordvästra del undersöktes en cirka 250 kvadratmeter stor mesolitisk boplats (fig. 23). Boplatsen låg på en avsats cirka 100 meter från Viskan och på en nivå runt 13–16 meter över havet. I princip totalundersöktes boplatsen och vid sidan av 1500 fynd framkom även ett 50-tal anläggningar (fig. 24). En av dessa, en härd, har ^{14}C -daterats till 7720 ± 50 BP (6650–6460 BC). Vid denna tid har boplatsen legat mer eller mindre direkt vid

strandkanten av Viskan. Detta eftersom vattennivån för 8000–9000 år sedan stod cirka 12–13 meter högre än idag. Cirka 100 meter öster om själva boplatsen påträffades en koncentration av anläggningar bland annat ett tiotal härdar (fig. 25). Två av härdarna har genom ^{14}C -analys daterats till mesolitikum. ^{14}C -analysen av de båda anläggningarna gav en datering till 7425 ± 50 BP (6430–6210 BC) respektive 8155 ± 60 BP (7340–7040 BC). Kalibrerat med 2 sigma innebär detta att härdarna i princip är samtida med härden på boplatsen vid cirka 6500 före Kristus.

Boplatsen som undersöktes kan karaktäriseras som relativt liten till ytan och med ett relativt begränsat fyndmaterial. 1500 registrerade flintor är inte särskilt

mycket i jämförelse med de fyndmängder som oftast finns på mer kustbundna boplatser. Däremot kan andelen redskap/kärnor och spån med sina 13 procent av fyndmaterialet anses vara högt i jämförelse med vad som vanligtvis är fallet för de större kustbundna boplatserna. Karaktäristiskt för fynden på boplatserna är det dryga dussintal mikroliter som hittades. Med undantag för en hullingspets består de av lancetter i varierande storlek. Andra redskap som fanns på boplatserna var yxor och skrapor. Däremot saknas knivar och borrar, redskap som annars är ett vanligt inslag på boplatser från den här tiden. Sammantaget stämmer fynden väl, både vad gäller typologi och flintteknologi med vad som för Västsveriges del brukar kallas Sandarnakultur och i Sydsverige Maglemosekultur. Detta är en datering av fynden som också väl korreponderar med de ^{14}C -daterade anläggningar som finns till cirka 7000–6400 före Kristus.

Sammanfattningsvis kan sägas om boplatserna att den för mellan 8000–9000 år sedan legat på en strand vid norra sidan av Viskan, som vid denna tid utgjort en långt indragen havsvik. Boplatserna har varit ganska

liten till ytan och fynden av pilspetsar visar att jakt bedrivits i omgivningarna. Att spår efter någon bostad inte hittades vid undersökningen betyder inte att någon sådan inte funnits. Man kan mycket väl tänka sig att en enklare tältkonstruktion som inte lämnat spår efter sig varit rest på platsen. Däremot fanns ett flertal härdar på boplatserna och en av dessa har daterats till mellanmesolitikum. På boplatserna fanns även en tydlig slagplats för flinta, på ett par kvadratmeter låg hundratals avslag från redskapstillverkning.

Intressant är den grupp av samtida härdar som hittades ett 100-tal meter öster om själva "boplatserna". Vid dessa härdar saknades det fyndmaterial som vanligtvis definierar och avgränsar mesolitiska boplatser, d.v.s. flinta. Tidigare i texten har boplatserna karaktäriserats som till ytan relativt liten, en karaktärisering som bygger på att förekomst av flinta är synonymt med boplatser.

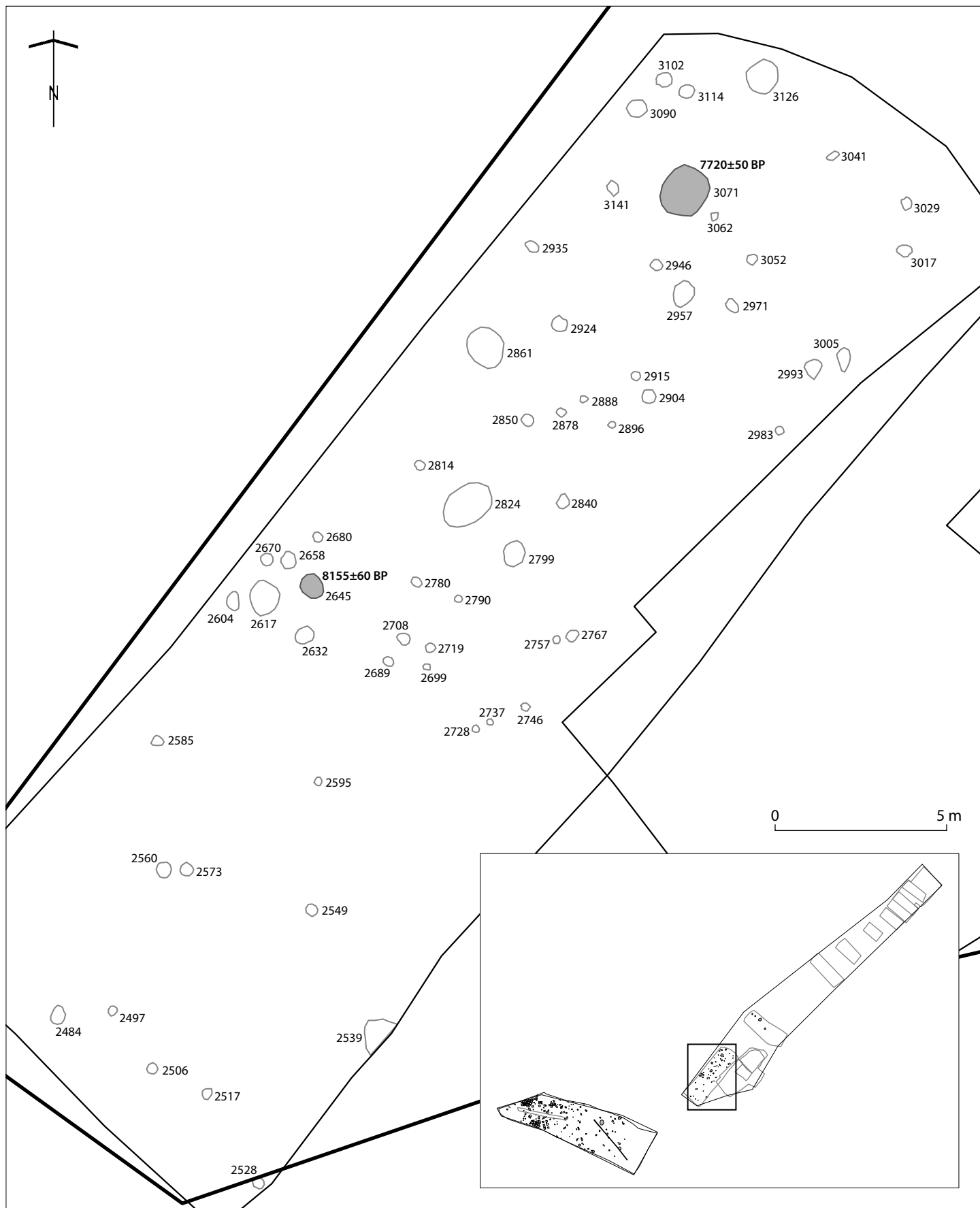
Den numera framlidne amatörarkeologen Bengt Bengtsson har under flera decennier inventerat området kring Viskan och många är de fornlämningar och fynd han spårat upp och funnit. Även den nu

Figur 23. Fotot visar platsen för den mesolitiska boplatserna som låg omedelbart söder om dagens Rv 41. Foto, mot nordväst: Glenn Johansson.

Figur 24. Schaktplanen visar den mesolitiska boplatsen i undersökningsområdets nordvästra del. På planen visas avbanade ytor, anläggningar och grävda meterrutor och den ¹⁴C-daterade härden markerats. Skala 1:150.

Figur 25. Schaktplanen visar det område cirka 100 meter öster om den mesolitiska boplatzen där en grupp med anläggningar hittades. Bland annat ett tiotal härdar varav två ^{14}C -daterats till mesolitikum. På planen har de båda daterade anläggningarna markerats. Skala 1:150.

undersökta boplatsen har besökts av Bengts och från hans samling finns ett 100-tal flintor. De fynd Bengt tillvaratagit på platsen förändrar dock inte bilden eller tolkningen av boplatsen.

Vid sidan av det mesolitiska materialet finns från undersökningen även enstaka yngre och neolitiska föremål. Det neolitiska inslaget är litet med få distinkta föremålen men bland dem finns en spånspets med tånge, en neolitisk kärna, en limhamsyx samt ett par bitar keramik. Härutöver finns även en tvåreggad spets som Bengt Bengtsson tidigare tillvaratagit på platsen.

Ett neolitiskt offerfynd och tidig odling

I fornlämningens östra del och 1,5 meter ner under dagens markyta hittades två tidigneolitiska keramik-kärl (fig. 26). De båda krukorna låg endast cirka 1,5 meter från varandra (fig. 27). På samma nivå och i samma lager fanns även rikligt med ett organiskt material i form av mindre trä- och barkbitar samt skal av hasselnötter (fig. 28). Men även ett par större trästycken i form av en stock och ett par störrar hittades (fig. 29 och 30). Såväl krukorna som de större trästyckena togs in till SVK för analys och konservering (bilaga 8). På SVK kunde konstateras att stocken var bearbetad, den hade tydliga huggmärken i ena änden. Möjligen är även de smalare störrarna spetsade i ena änden men detta kunde inte säkert fastslås. Trämaterialet liksom krukorna täcktes av varvade lager av sand och gyttja. Dessa lager är vattenavsatta och har bildats då Viskans vatten vid olika tillfällen tillfälligt stigit över platsen.

De båda kärlen består av två tidigneolitiska trattbägare som genom ^{14}C -analys daterats till cirka 4000 före Kristus. Vid denna tidpunkt stod Viskans vattennivå cirka 10 meter högre än idag. De båda krukorna återfanns på en nivå av 9,6 meter över dagens vilket innebär att de sannolikt blivit nedsatta i vattnet vid strandkanten av Viskan för 6000 år sedan. Mycket talar för att de representerar ett offer i vatten/våtmark.

De båda kärlen var placerade endast en dryg meter från varandra, det ena låg på sidan och det andra stående. Båda kärlen har S-formad profil och båda kan klassificeras som trattbägare. Det ena kärlet saknar dekor medan halsen på det andra är ornerad med snördekor i nio horisontella rader. En mer ingående analys av kärlet har gjorts av Torbjörn Brorsson, Kontoret för Keramiska Studier KKS (bilaga 9).

Vad gäller dateringen av krukorna så får de anses vara väldaterade genom två ^{14}C -analyser. I den ena krukorna fanns på kärlets insida vad som kallas för ”matskorpa”, d.v.s. fastbränd mat. Denna matskorpa har daterats till 4976±43BP och när innehållet i den andra krukorna makrofossilanalyserades hittades förkolnat frö av bröd/kubbevete. En ^{14}C -analys av detta frö har gett en datering till 5160±78BP. Omräknat till våra kalenderår innebär detta att de båda krukorna med säkerhet kan dateras till cirka 4000 före Kristus och de är således runt 6000 år gamla.

Av flera skäl är fyndet av de båda krukorna vid Veddige intressant. Det frö av bröd/kubbevete som daterats är en av sydsandinavien allra äldsta dateringar där ett jordbruk faktiskt kan påvisas (Persson 1999, Lagerås 2009). Dateringen går tillbaka till den tidpunkt då jordbruket anses introduceras i sydsandinavien. Jämförbara dateringar får sökas längre söderut, där enstaka finns på Bornholm och i Skåne. Fyndet från Veddige indikerar således ett jordbruk i norra Halland lika tidigt som i områden längre söderut. Detta är spännande eftersom egentliga belägg för odling under neolitikums inledning i princip saknats i Halland (Svensson 2006). Att odling redan mycket tidigt förekommer norr om Skåne visas också av resultatet från en relativt nyligen utförd undersökning i norra Bohuslän. I Skee socken undersöktes 2007 en neolitisk boplats där bland annat korn hittades i en anläggning. Från boplatsen i Skee har ett ospecificerat korn ^{14}C -daterats till 4615±40BP (Westergaard 2008).

Mycket talar för att de båda krukorna som hittades vid Viskan utgör ett offerfynd. Detta är intressant då det från Danmark finns exempel på liknande offerfynd i våtmarker från tidigneolitikum. De danska fynden är dock mindre väldaterade och en jämförelse mellan Veddige-fyndet och dessa tidigare kända är spännande. Dels för datering av de danska fynden och dels utifrån företeelsen med offer i våtmarker som sådan (Becker 1947 och Karsten 1994). Ytterligare en intressant aspekt av keramikfyndet gäller käriform och dekor. Eftersom krukorna från Veddige är väldaterade blir en jämförelse med vedertagen typologi intressant.

Sammanfattning och tolkning

Undersökningen av Veddige 128B omfattade en närmare 300 meter lång sträcka som löpte parallellt med och cirka 100 meter norr om Viskan. Fynd och

¹⁴C-dateringar från undersökningen visar tydligt att miljön kring Viskan varit attraktiv under stora delar av förhistorien. De spår av mänskliga aktiviteter som framkom vid undersökningen sträcker sig i tid från mellersta mesolitikum, över tidig- och mellan-neolitikum fram till övergången mellan brons- och äldre järnålder.

De mest omfattande lämningarna, fynd och anläggningar var från en ungefär 8000–9000 år gammal mesolitisk boplatz. Boplatzen var cirka 250 kvadratmeter stor och inom den förekom koncentrationer av flinta, bland annat en välbevarad slagplats. Inom boplatzen hittades även anläggningar i form av härdar, stolphål och gropar. Två av härdarna har ¹⁴C-daterats och den ena dateringen visar på en ålder kring 6650–6460 före Kristus. Denna härd och troligen fler av anläggningarna är samtida med de mesolitiska fynden. Den andra härd som daterats är betydligt yngre och daterad till 750–400 före Kristus d.v.s. till övergången mellan brons/järnålder. Sannolikt gäller denna datering fler av anläggningarna på platsen. Några fynd som kunde kopplas till brons/järnålder hittades däremot inte på platsen.

Bland de mesolitiska fynden märks bland annat ett relativt stort antal mikroliter, dessa pilspetsar vittnar om att man med utgångspunkt från boplatzen bedrivit jakt i omgivningarna. Ett intressant resultat från undersökningen är att det också hittades en grupp av anläggningar, bland annat ett flertal härdar cirka 100 meter bortanför själva boplatzen. Två av dessa härdar har genom ¹⁴C-analys visat sig vara samtida med den till mesolitikum daterade härd som på själva boplatzen. Förvånande är dock att inga fynd hittades vid dessa anläggningar. En förklaring till detta kan vara att mesolitiska boplatser i själva verket är betydligt större än de flintkoncentrationer genom vilka boplatserna som regel avgränsas. Kanske utgör det som vi tolkar som boplatz, ansamlingar av flinta, endast en del av en boplatz. Hypotetiskt skulle man kunna tänka sig att olika aktiviteter separerats inom en boplatz och att de flintkoncentrationer genom vilka vi definierar och avgränsar ”boplatserna” i själva verket endast representerar en viss typ av verksamhet inom ett i själva verket betydligt större boplatzrum. Genom flintans utbredning har boplatzen tidigare beskrivits som endast cirka 250 kvadratmeter stor, det vill säga till ytan ganska begränsad och liten. Menar man däremot att härdarna som hittades ett 100-tal meter vid sidan av området med flinta utgör en del

av boplatzen, då handlar det i själva verket om en ytmässigt mycket stor och utsträckt boplatz.

Vid undersökningar av mesolitiska boplatser finner man sällan spår av bostäder för att inte tala om gravar. Självklart kan man förutsätta att såväl bostäder som gravar förekom under mesolitikum. Att de sällan eller aldrig påträffas kan bero på dåliga bevaringsförhållanden. En annan förklaring skulle kunna vara att man helt enkelt inte undersöker de delar av boplatzen där dessa funnits. Det är ju inte alldeles självklart att bostäder och gravar anlagts på exakt samma yta som där man arbetat med flinta. Kanske representerar flintkoncentrationerna snarast vad som skulle kunna liknas vid en slags ”verkstadsplatser” inom en betydligt större boplatz där inte bara bostäder och gravar utan även en mängd andra aktiviteter separerats och förlagts till olika delområden. Att en grupp av anläggningar, utan något flintmaterial kring sig och klart åtskiljd från området med flinta hittades pekar mot en sådan rumslig organisation av en boplatz.

Vid undersökningen av 128B gjordes även ett mycket ovanligt och speciellt fynd från tidigneolitikum. I östra delen av fornlämningen hittades två tidigneolitiska trattbägare. Kärnen var placerade invid varandra och hittades under vattenavsatta sediment cirka 1,5 meter ner under dagens markyta. Båda har ¹⁴C-daterats till cirka 4000 före Kristus; en datering som tidsmässigt placerar dem i allra äldsta neolitikum och vid tiden för jordbrukets introducerande i sydkandinavien. Den ena krukans har daterats genom ¹⁴C-analys av matskorpa och den andra genom ¹⁴C-analys av ett förkolnat frö av bröd/kubbvete som hittades vid analys av krukans innehåll.

Att de båda krukorna framkom under vattenavsatta sediment och på nivån 9,6 meter över havet är intressant av flera skäl. Omkring 4000 före Kristus är havsnivån cirka 10 meter högre vilket betyder att Viskans strand stått där ungefär där krukorna hittades. Med all sannolikhet har krukorna blivit nedsatta i vattnet vid strandkanten. De båda krukorna utgör troligen ett offer i vatten/våtmark. Denna typ av offer från tidigneolitikum finns det flera exempel på från mossar i Danmark.

Även från den närbelägna och undersökta mesolitiska boplatzen finns enstaka fynd som bör vara ”samtida” med offerfyndet. Dessa fynd består av ett par keramikskärvor med för Trattbägarkultur karaktäristisk dekor, en tväreggad spets i flinta samt en bergartsyxa av Limhamnstyp.

Figur 26. Fotot är taget från den mesolitiska boplatsen och mot öster och platsen för det neolitiska offerfyndet. Fyndplatsen har markerats med en pil. Ner mot trädridån kan man ana Viskans vattendrag. Foto: Glenn Johansson.

Figur 27. Under de båda fyllfaten som kan anas på fotot ligger de båda krukorna In Situ. De båda kärnen låg cirka 1,5 meter från varandra och även cirka 1,5 meter ner under dagens markyta. Foto, mot öst: Erwa Ryberg.

Figur 28. Under lager av sand, torv och gyttja och på samma nivå som krukorna fanns rikligt med organiskt material i form av träpinnar, bark och skal av hasselnötter. På fotot syns exempel på detta material. Foto: Glenn Johansson.

Figur 29. Bilden visar arkeolog Louise Olsson i färd med att varsamt rensa fram en större trästock som hittades i samma lager och strax intill det neolitiska offerfyndet. Foto: Glenn Johansson.

Sammanfattningsvis kan sägas att undersökningen av RAÄ 128B omfattade en mellanmesolitisk boplatz med såväl fynd som anläggningar. Att ett offerfynd från tidigneolitikum påträffades och att detta berättade om att odling förekom i denna del av Halland redan i neolitikums inledning och lika tidigt som i områden längre söderut.

Utöver det neolitiska offerfyndet och omfattande mesolitiska boplatzlämningar finns från undersökningen enstaka fynd från tidig- och mellaneneolitikum samt ett par till övergången brons/järnålder daterade härdar. Dessa fynd är dock mycket få och fragmentariska och visar egentligen inte på något mer än att människor vistats i området under dessa perioder.

Materialets potential

I denna rapport presenteras undersökningarna av fem stenåldersboplatser genomförda av Riksantikvarieämbetet UV Väst under sommaren 2008. Samtliga boplatser har legat i anslutning till Viskan och alla är i huvudsak från mesolitikum. Från fyra av boplatserna finns ¹⁴C-dateringar som visar att de är från tiden cirka 8000–6000 före Kristus. Tidsmässigt innebär detta att de spänner från slutet av preboreal tid över boreal tid och in i äldre delen av atlantisk tid.

Tillsammans har de fem undersökta boplatserna en forskningsmässigt stor potential. De har samtliga

legat vid Viskan, de är väldaterade och tidsmässigt täcker de in en period då klimat och miljö genomgår stora förändringar. Som en konsekvens och anpassning till förändrade miljöbetingelser genomgår sannolikt det mesolitiska samhället stora förändringar under denna tid. Genom att jämföra de olika boplatserna och koppla detta till miljömässiga förändringar kring viskan finns möjlighet att studera denna ekonomiska/kulturella förändringsprocess.

Mycket talar för att den del av Halland där undersökningarna genomförts, alltså området kring Veddige och Viskan utgör gräns/randområde för två olika mesolitiska traditioner. I södra Halland, Skåne och Danmark representeras de mesolitiska kulturerna av Maglemose, Kongemose och Ertebölle. Från norra Halland och upp genom Bohuslän motsvaras dessa kronologiska sekvenser i princip av vad som benämns Hensbacka-, Sandarna- respektive Lihultkultur.

Det finns ett flertal skäl som talar för att denna uppdelning inte bara är ett resultat av skilda forskningsmässiga traditioner utan är ett resultat av att det faktiskt existerat geografiskt skilda och parallella traditioner/kulturer under mesolitikum. I respektive kärnområde är de olika traditionerna distinkta, men hur randområdet i norra Halland ska relateras till de södra respektive norra traditionerna är oklart. Detta skulle kunna beläggas genom att materialet från de nu undersökta boplatserna i Veddige jämfördes med samtida material från boplatser söder och norrut.

Figur 30. De spännande fynden visas upp och diskuteras med biträdande länsantikvarie Marianne Foghammar och geolog Tore Pässe. Foto: Ewa Ryberg.

Ytterligare en potential som finns i materialet från boplatserna kring Viskan är hur dessa fastlandsorienterade boplatser förhåller sig till de mer havsanknutna kustboplatserna. En jämförelse skulle kunna belysa frågor kring landskapets utnyttjande.

Att det vid undersökningen framkom härdar som var helt avskiljda från de flint/fyndförande ytorna pekar mot att boplatserna varit organiserade så att olika aktiviteter separerats. Detta reser frågor kring såväl

boplatserorganisation som själva "boplatserbegreppet" som sådant. Mesolitiska boplatser har inte bara identifierats utan även avgränsats genom förekomsten av flinta.

Även fyndet av två tidigneolitiska krukor har en vidare forskningspotential. Dels för diskussionen kring neolitiseringsområdena norr om Sydskandinavien och dels vad gäller diskussionen kring offer och ritualer under äldre neolitikum.

Veddige 320 – neolitiska gravar och boplatsspår

Bengt Westergaard, Tore Artelius och Johannes Nieminen

Sammanfattning

Veddige 320 och 321 var en naturlig fortsättning på de arkeologiska utgrävningarna längs Viskadalen 2008. Båda undersöktes parallellt och innehöll delvis samma typ av förhistoriska boplatzlämningar.

På en avgörande punkt skiljde de sig dock åt; Veddige 320 visade sig dölja ett antal gravar och gravliknande lämningar som tillsvidare antogs vara neolitiska, det vill säga från yngre stenålder. Därutöver påträffades kokgropar från bronsålder och vad som förmodades vara rester av en hyddkonstruktion från tidig jägarstenålder.

Fältarbetena kom att pågå under stora delar av sensommar och höst.

Topografi och fornlämningsmiljö

Den undersökta fornlämningen var belägen parallellt med nuvarande väg 41 på en höjd av 13–16 meter över havet och knappt 100 meter nordväst om Viskan. Det undersökta området var drygt 160 meter långt (nordöst–sydväst), 10–15 meter brett och omfattade sammantaget en yta av cirka 2100 kvadratmeter. Fornlämningen låg i en svag sydöstsluttning (fig. 31).

Fornlämningen upptäcktes i samband med de arkeologiska utredningar som genomfördes under hösten 2005 (Ryberg 2006). Vid utredningarna påträffades bland annat ett av de nedan redovisade gravmonumenten, den kulverterade bäckfåran samt enstaka andra förhistoriska anläggningar och lösfynd. Förvånande nog var platsen okänd av de flitiga amatörarkeologer som genom åren metodiskt inventerat Veddige socken och Viskadalen efter stenåldersboplatser.

Viskadalens topografi och fornlämningsmiljö har beskrivits i de föregående arkeologiska utredningarna och förundersökningarna och i tidigare slutundersök-

ningar i området (Ryberg & Rosén 2007, Nordqvist & Algotsson 1996). Någon ytterligare presentation av området förefaller därmed inte nödvändig att göra i denna redovisning.

Arbetsmetod och dokumentation

Fältarbetena inleddes genom borttagande av matjorden. Matjordstäckets var cirka 0,3–0,6 meter tjockt och togs bort över i stort sett hela ytan. Matjorden var naturligt nog mäktigast i området vid den eroderade bäckfåran. Av arbetstekniska skäl sparades en markremsa på cirka 4 meters bredd utmed vägen. I remsan fanns bland annat rörledningar och en optokabel. Det arkeologiska utbytet av att schakta bort också denna jordremsa betraktades som försumbart och ytan användes istället som upplagsplats för schaktmassor. Den sterila alven utgjordes inom hela området av i huvudsak lätt grusig och gul till brungul sand med ett mot väster och bäckfåran tilltagande innehåll av mjåla.

I schaktets sydvästra del fanns tydliga spår av en numera helt i kulvert lagd bäckfåra. Bäckfåran gick från nordväst och mynnade nere i Viskans vattendrag, det vill säga cirka 50 meter mot sydöst från undersökningsytan sett (se figurerna 31 och 32).

Mörkfärgningar/anläggningar och lösfynd märktes ut och inmättes med totalstation allteftersom de dök upp. I allmänhet undersöktes hälften av varje anläggning. Anläggningsstabeller upprättades successivt. Samtliga anläggningssektioner ritades i skala 1:20.

I den nordöstra änden av området sparades ett parti med oregelbundet formade och kulturlagerliknande lämningar. Fyndinnehåll och utseende påminde starkt om de anläggningar som vid tillfället undersöktes också inom lokalen Veddige 321. Hypotesen var att lämningarna var ”avtryck” av mesolitiska hyddbottnar. Områdena undersöktes därför med likadan metod. Kulturlagren grävdes i meterrutor/grävenheter. I jämförande syfte användes inom Veddige 320 torrsällning som metod för att samla in fynd.

Vid undersökningen av de tre nedan beskrivna gravarna företogs även dokumentation med tornfoto-grafering. I flera fall togs prover ur anläggningar och lager för vedarts-, ¹⁴C- och makrofossilanalys.

Resultat

Anläggningar och lager

De dokumenterade anläggningarna inom RAÄ Veddige 320 kan grovt sett delas in i tre kategorier:

- I schaktets sydvästra del fanns på ömse sidor om bäckfåran en koncentration med härdar och kokgropar.
- I områdets mitt påträffades tre gravmonument i form av jordfyllda stensättningar. I anslutning till dessa dokumenterades även ett antal mindre stenpackningar som låg i en lång rad över undersökningsytan. Dessa anläggningars funktion kunde inte bestämmas. Möjligen utgjorde packningarna rester av gravar.
- I områdets nordöstra del undersöktes stora delar av ett kulturlager. I detta framträdde vad som

kan tolkat som spår av en mesolitisk hyddkonstruktion.

Härdar och kokgropar

Längs med bäckfårans sydvästra respektive nordöstra sida undersöktes en koncentration med kokgropar

Tabell 11. Anläggningstyper och antal vid Veddige 320.

Anläggningstyp	Antal
Grav	3
Grop	7
Härd	12
Kokgrop	10
Lager/Kulturlager	3
Ränna	1
Stenpackning	9
Stolphål	6
Utgår	1

Figur 31. Veddige 320 fotograferad från sydväst efter avslutad avbanning av matjord. Notera den frilagda bäckfåran i förgrunden. Foto: Bengt Westergaard.

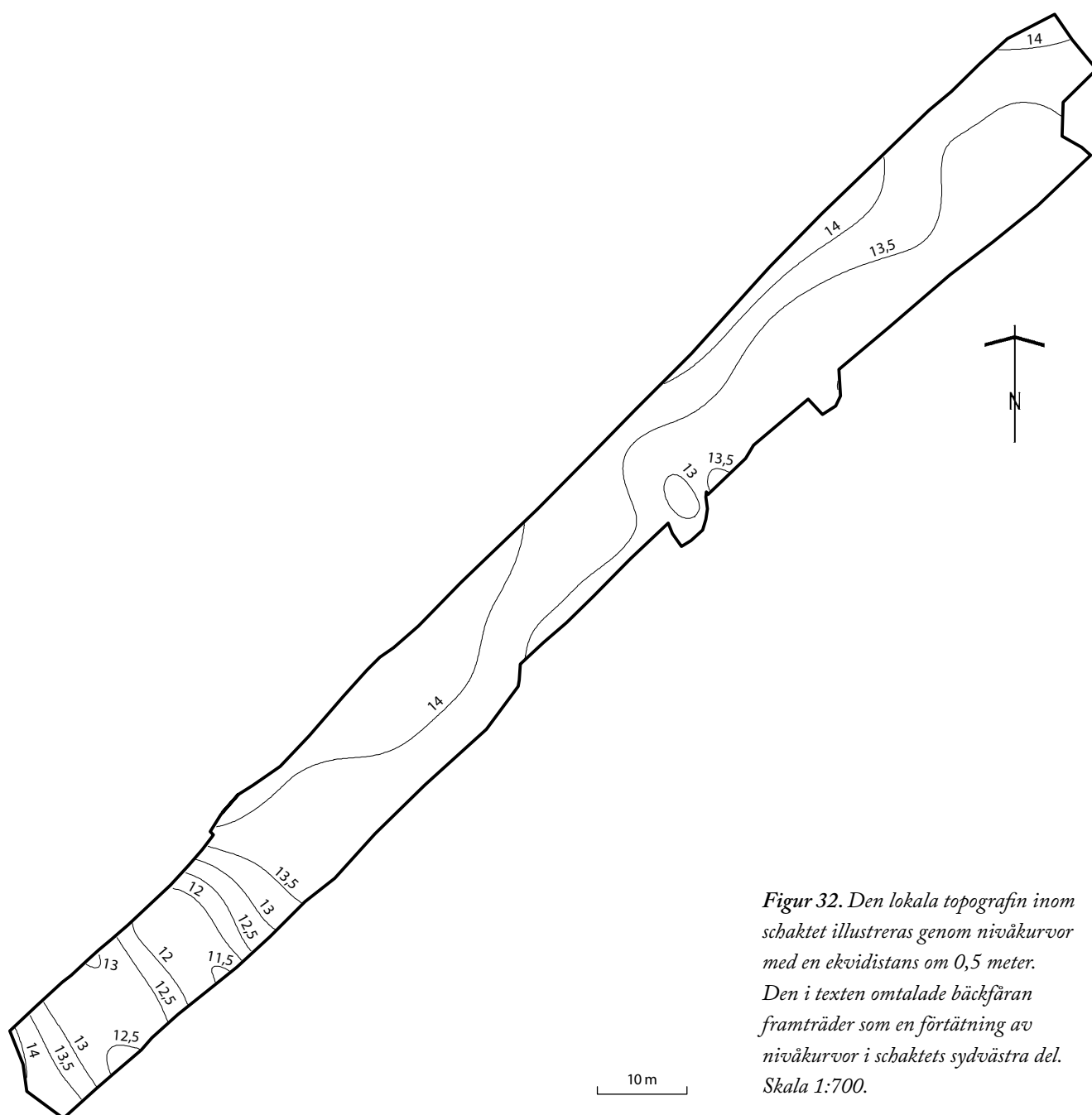
och härdar. Dessa var av varierande storlek, form och utseende. Flertalet undersöktes med hjälp av maskin (fig. 34). Kokgroparna var, med något undantag, uppbyggda på ungefär samma vis. De var 0,8–2,2 meter stora i diameter och varierade i djup från 0,4 till 0,8 meter. Fyllningen bestod vanligtvis av skörbränd sten, sot och kol. I något exempel kunde en viss lagerseparation uppfattas där bottenlagret bestod av ett mer koncentrerat lager av träkol och sot. Lagret var i sin tur täckt av skörbränd sten och sot (se fig. 35).

Träkol från tre av kokgroparna, A100, A510 och A539, sändes för vedarts- och ^{14}C -analys (se tabell

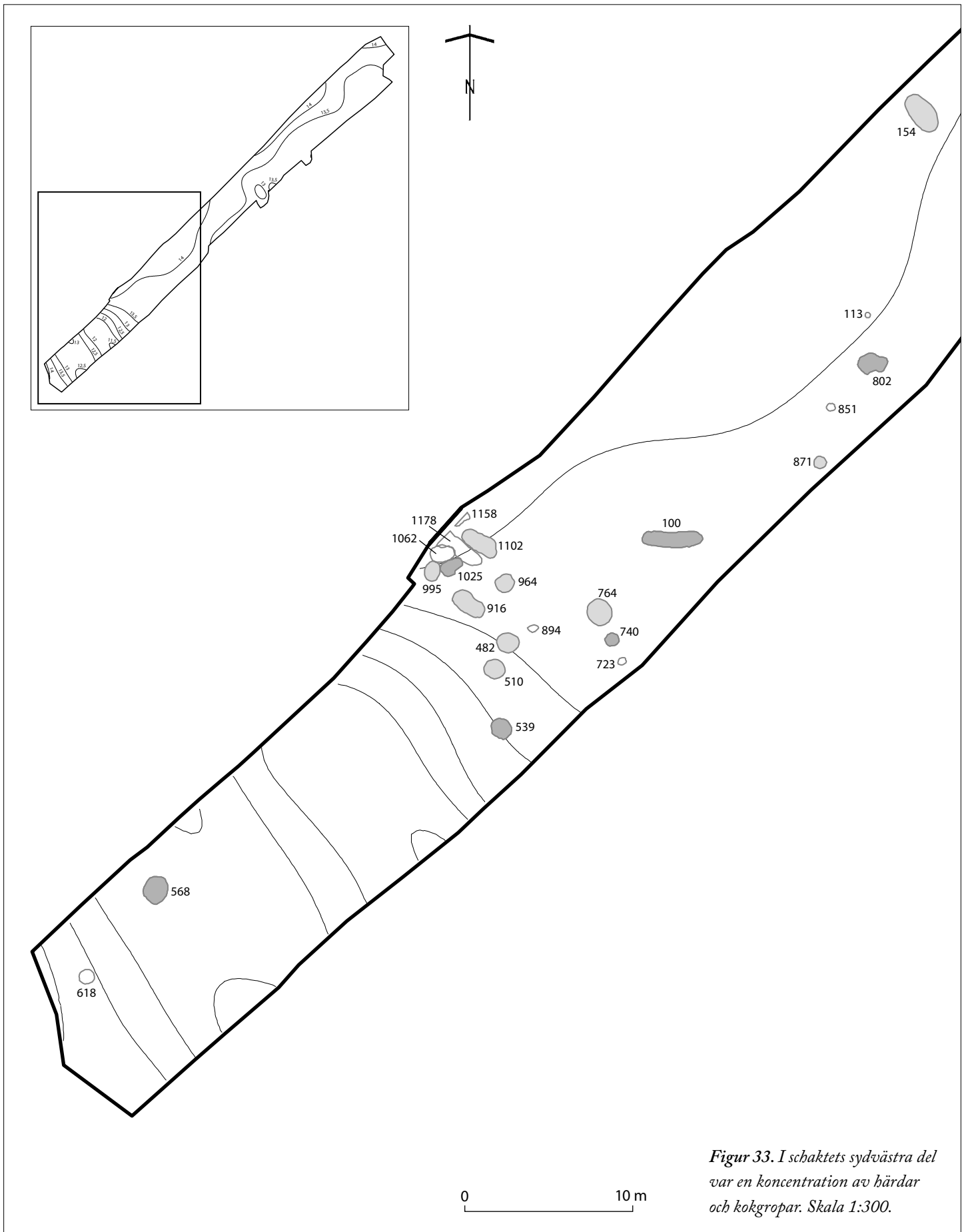
15 och 16). Samtliga prover härrörde från träslaget al. Dateringarna från de tre kokgroparna blev tämligen väl kronologiskt samlade: $2830\pm 35\text{BP}$, $2994\pm 34\text{BP}$ och $2789\pm 37\text{BP}$. En datering av kokgropskoncentrationen kring den fossila bäckfåran till övergången äldre/yngre bronsålder är därför rimlig.

De tre gravarna

De tre gravmonumenten var belägna i mitten av den ned mot öster och Viskan sluttande undersökningsytan. Den lägst belägna av gravarna (A1590) låg på en

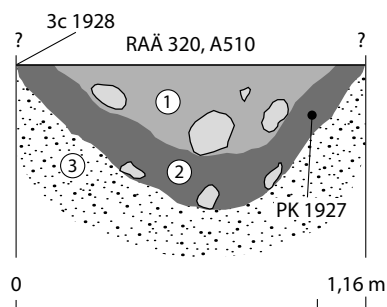
Figur 32. Den lokala topografin inom schaktet illustreras genom nivåkurvor med en ekvidistans om 0,5 meter. Den i texten omtalade bäckfåran framträder som en förtätning av nivåkurvor i schaktets sydvästra del. Skala 1:700.

Figur 33. I schaktets sydvästra del var en koncentration av härdar och kokgropar. Skala 1:300.

Figur 34. Kokgroparna undersöktes med hjälp av schaktmaskin. Foto: Ewa Ryberg.

1. Brun humös, sandig jord med enstaka skörbrända stenar.
2. Sotigt humöst lager med inslag av skörbränd sten och relativt stora träkolsfragment.
3. Steril sand/grus.

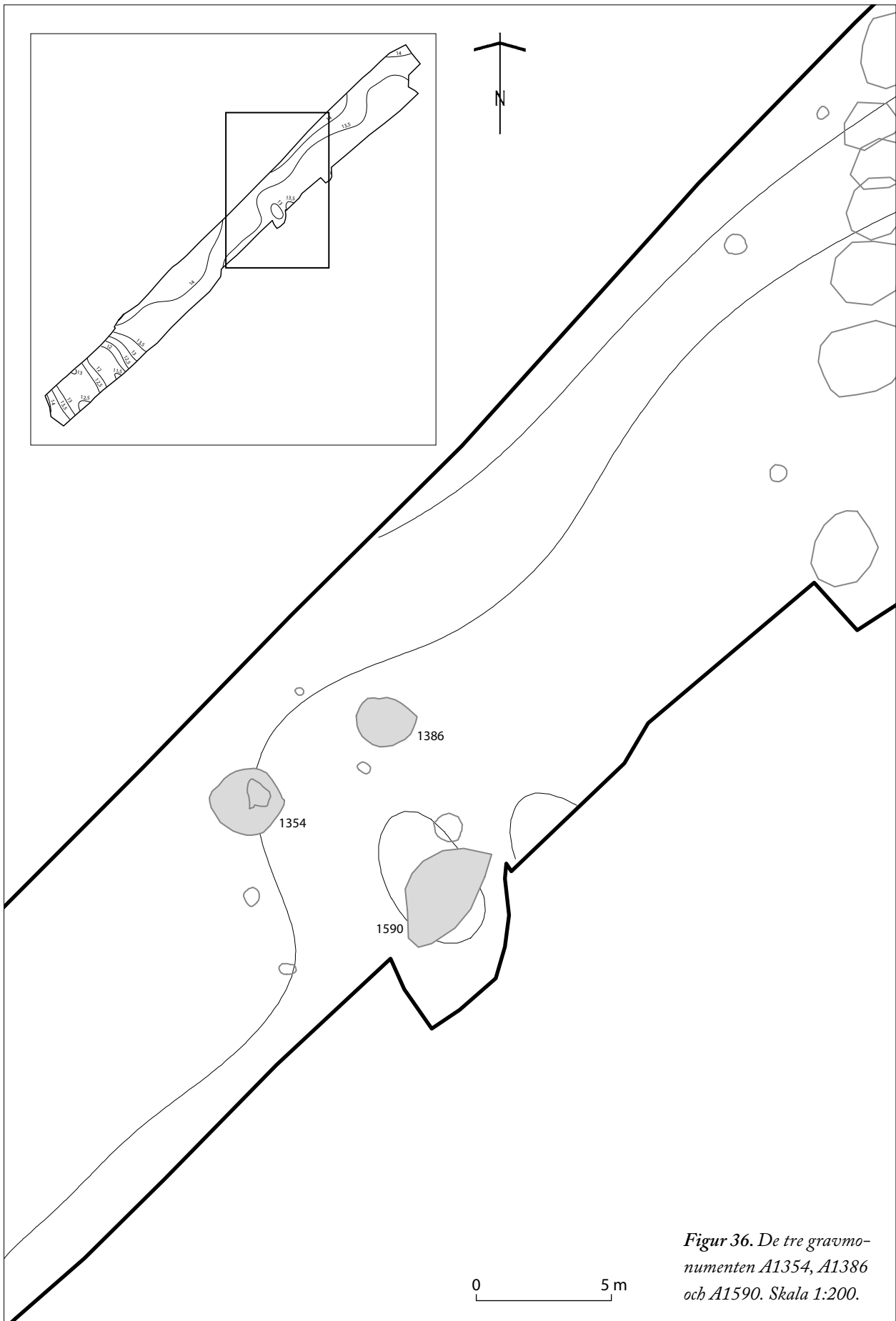
Figur 35. Sektion genom A510. Skala 1:25.

nivå av dryga 13 meter över havet. Monumenten bör, när de uppfördes, ha varit belägna omedelbart invid vattendragets norra strand.

Som nämnts påträffades en av de tre gravarna (A1354) redan år 2006 i samband med den arkeologiska utredningen (Ryberg 2006). Monumentet framträdde då som en mindre och jordfylldstensättning som låg inom en i övrigt stenfri del av undersökningsområdet. Hela monumentet var gömt under matjorden. Det kunde aldrig klargöras huruvida den jordpackning som fanns i monumentets övre del var ursprunglig i den meningen att den medvetet applicerats på anläggningen och således redan vid

uppförandet täckt de större uppstickande stenarna i stensättningen. Det har alltså därför inte heller kunnat klargöras huruvida de större kantställda stenarna i monumentet ursprungligen varit synliga. En innebörd av detta är också att monumentets ursprungliga höjd blir svår att uppskatta.

I samband med förundersökningen påträffades fragment av brända ben ytligt i monumentets övre jordfyllnadslager. De små fragmenten kan enligt osteologen Caroline Arcini inte närmare artbestämmas. Det vore lätt att mena att benen skall betraktas i samband med gravens, men så behöver det inte alls förhålla sig. Benen låg mycket högt upp i fyllningen,

Figur 36. De tre gravmonumenten A1354, A1386 och A1590. Skala 1:200.

och konstruktionerna A1354 och A1386 visade sig dessutom innehålla strukturer som snarare indikerar att de döda jordats. De brända benen härrör säkerligen inte från en gravlagd individ. Det är däremot rimligt att tänka sig att de kan vara spår av måltider som utgjort ett inslag i de ritualer som en gång ägt rum vid graven.

Det visade sig vid slutundersökningen att A1354 utgjorde en av tre anläggningar som, utifrån form och uppbyggnad, med säkerhet kan sägas utgöra rester av gravmonument på platsen. Anläggningarna undersöktes i plan utan att profiler upprättades. Praktiskt sett genomfördes grävningen på så vis att ett flertal 4 centimeter tjocka lager successivt avlägsnades inuti och kring monumenten medan kantkedjor och andra konstruktionsdetaljer i sten hela tiden sparades. Av beskrivningarna nedan framgår att de två mer välbevarade monumenten (A1354 och A1386) var mycket likartade när det kom till utseende, utformning och uppbyggnad. Stenmaterialet som använts i gravarna var närmast identiskt i både form och storlek. De yttre konstruktionerna visade sig i båda fall ha oval till spetsoval form. Monumenten kan bäst beskrivas som formade likt båtar.

Lageruppbyggnaden i monumentens inre var även den i det närmaste likartad. Under de heltäckande stenpackningarna inne i monumenten påträffades i både A1354 och A1386 flera lager av vad som kan beskrivas som spår av inre konstruktionsdetaljer. I A1354 påträffades under den täckande stenpackningen i monumentets inre en mindre stenpackning som låg innanför och i direkt anslutning till den östligaste stenen i monumentets kantkedja. De i allmänhet knytnävstora stenarna i lagret bredde ut sig över en cirka 1 kvadratmeter stor yta och flera av dessa var helt söndersprängda av eld. Någon eld hade dock inte förekommit i monumentet. Stenarna var istället lagda i ett cirka 3 centimeter tjockt lager av noggrant packad och närmast vit sättsand. Inom A1386 hade under den heltäckande packningen av större stenar spridits ut ett lager med småsten. Lagret återfanns även omedelbart utanför de större stenarna i kantkedjan i den norra delen av monumentet.

I båda anläggningarna påträffades under dessa lager av småsten spår av vad som kan tolkas som nedgrävningar för gravar. I båda anläggningarna återfanns ett lager av lera utspritt i rektangulär form. De endast 6 centimeter tjocka lerlagren var i båda anläggningarna utbredda över en 1,5 meter lång och 0,8 meter bred yta. I A1386 var lerlagret flammigt

och flera mörkfärgningar fanns i dess yta. Vid genomgrävning visade sig lagren vara cirka 5 centimeter tjocka och under dessa vidtog sedan den sterila sanden. I båda anläggningarna var lerlagren begränsade av en cirka 5 centimeter bred och i förhållande till leran och den omgivande sanden mörkare färgning. Färgningarnas utbredning indikerar att lerlagren varit omgivna av någon form av ram i trä.

De enda fynden i de tre gravarna utgjordes förutom av de brända ben som påträffades högt upp i jordfyllningen till A1354 av ett koniskt format kvartsstycke som nedlagts centralt i lerlagret i A1386.

Anläggningsbeskrivningar

A1354

Oval till spetsovalt formad jordfylld stensättning med båtform och ostnordostlig till västsydvästlig längdriktning. Monumentet var 2,74 meter långt samt som mest 1,81 meter brett och omgivet av en kantkedja av 7 större rundade stenar. Stenarna var 0,4–0,7 meter stora och mellan dessa hade placerats mindre, i de flesta fall cirka 0,15–0,2 meter stora stenar. I några fall hade de mindre stenarna kilats fast mellan de större. Centralt i anläggningen var en kantställd, 0,5 meter bred, 0,22 meter tjock och 0,4 meter hög hållliknande sten. Denna var i stensättningens inre omgiven av en enkelskiktad och ursprunglig heltäckande packning av rundade och i allmänhet 0,15–0,25 meter stora stenar.

Under stenpackningen framträdde ett inom hela anläggningen utbrett och 3–4 meter tjockt lager av grå sand. Inom den östra delen av stensättningen var i direkt anslutning till och innanför den östligaste stenen i kantkedjan en cirkelformad stenpackning som bredde ut sig över en 0,9×0,7 meter stor yta. Stenarna var rundade, 0,1–0,25 meter stora och hade lagts i ett tunt lager av ljus grå till vit sättsand. Stenarna var tydligt påverkade av eld. Efter att både stenpackning och sandlager avlägsnats framträdde ett rektangulärt format samt 1,56×0,81 meter stort och horisontalt lerlager inom anläggningen (västsydväst–östnordöst). Lagret omgavs i den norra och östra delen av en 5–8 centimeter bred och mörkt färgad ram. Lerlagret var över hela ytan 6 centimeter tjockt och under det vidtog den sterila sanden. Undersökningen genomfördes till ett djup av 0,25 meter ned i den sterila sanden.

Inga artefakter påträffades i, under eller invid monumentet. Det enda fyndet utgjordes av några fragment brända ben som påträffades mycket högt upp i jordfyllningen. Dessa behöver dock inte höra

Figur 37. A1354 efter rensning av den övre jordfyllningen. Foto, från sydväst: Ewa Ryberg.

till gravens kontext. Träkol påträffades spritt i monumentet. Av källkritiska skäl bedömdes det påträffade träkolet dock inte som ett lämpligt underlag för naturvetenskaplig datering.

A1386

Oval till spetsoval jordfylld stensättning med nordvästlig till sydöstlig längdriktning. Monumentet var 2,11 meter långt samt som mest 1,5 meter brett och omgavs av en kantkedja av 8 större rundade, och i några fall, kantställda stenar. Stenarna i kantkedjan var 0,4–0,5 meter stora. Centralt i monumentet var en i ytan närmast kvadratisk, 0,5×0,5 meter stor uppstickande sten. Stenen var omgiven av en enkelskiktad inre stenpackning bestående av i allmänhet 0,15–0,2 meter stora stenar. Stenpackningen var packad med jord.

Efter att jordpackningen och det övre stenskiktet i monumentet avlägsnats framträdde omedelbart därunder en packning av små stenar. Dessa var endast några centimeter stora i diameter och återfanns, förutom i anläggningens centrala del utbredda inom hela monumentet och utanför dess norra långsida. När hela småstenslagret borttagit framträdde ett rek-

tangulärt format och 1,6×0,95 meter stort flammigt lager av packad gul-grå lera i öst-västlig längdriktning. De större stenarna i monumentets kantkedja hade placerats direkt på den rektangulära ramen, dock i en annan form. Kring lagret fanns längs dess södra långsida och nordöstra hörn tydliga spår av en mörkare färgad ram. Lerlagret var endast 5 centimeter tjockt och under detta vidtog direkt den sterila sanden. Undersökningen genomfördes till ett djup av 0,25 meter ned i den sterila sanden.

I anläggningen gjordes inga fynd av kvarlevor. Det enda fyndet utgjordes av ett invid den stora stenens bas i anläggningens mitt placerat konformat kvartsstycke (fig. 41). Inget träkol som bedömdes lämpligt för naturvetenskaplig datering kunde tillvaratas i anläggningen.

A1590

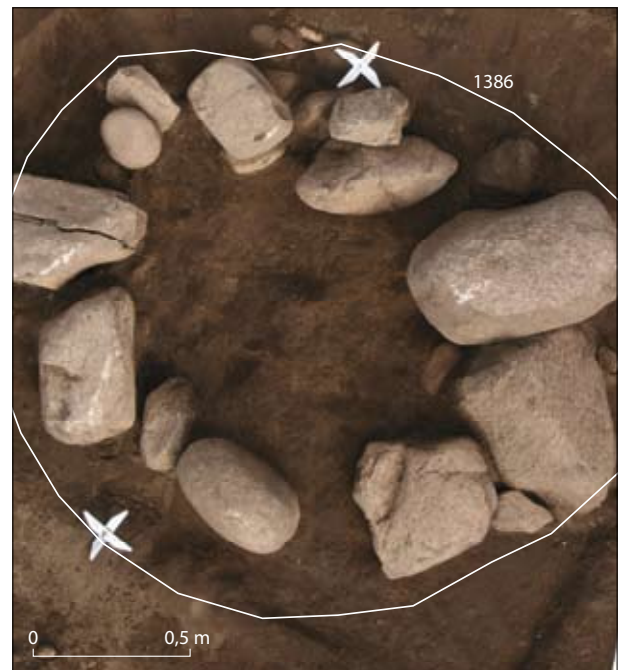
Rest av stensättning, 2,7 meter lång och 1,5 meter bred (norr-söder). Monumentet var kraftigt skadat och en stor del av stensättningens östra hälft hade avlägsnats. Monumentets form kan därför inte fastställas. I den bevarade västra delen bestod monumentet av 3 stycken 0,6–1,0 meter stora stenar och mellan

Figur 38. A1386 efter att jordfyllningen i stensättningens centrum hade tagits bort. Foto, från nordväst: Tore Artelius.

Figur 39. Lodfoto över A1386.

Figur 40. När den inre stenpackningen i A1386 hade avlägsnats framträdde mot monumentets botten ett mörkflammigt lerlager som var omgivet av en cirka 5 centimeter bred ram. Ramen tolkades som spår av en träkonstruktion som omgivit gravrummet. Inget träkol kunde tillvaratas. Lodfoto.

Figur 41. Koniskt kvartsblock i A1386. Foto: Tore Artelius.

dessas fanns en bevara kantkedja av rundade samt i allmänhet 0,2 meter stora stenar. I monumentets inre fanns en packning av 0,15–0,25 meter stora stenar.

Stenmaterialet i anläggningen var mycket likt det som fanns i A1354 och A1386 och sannolikt skall A1590 betraktas i sammanhang med de andra två gravarna.

Stenpackningarna

Inledningsvis framträdde stenpackningarna vid undersökningen likt en längre och sammanhängande stensträng, vilken sträckte sig diagonalt genom schaktet i nästan nord-sydlig riktning (fig. 41). Efterhand som området rensades framstod det dock som klart att det handlade om flera individuella stenpackningar.

Anläggningsbeskrivningar

Nedan är en beskrivning av varje enskild stenpackning (fig. 44).

A1510 Stenpackning

Rundad stensättning, cirka 2,5 meter stor i diameter. I söder med möjlig rest av kantkedja. Slagen kvarts påträffades centralt i anläggningen. En gles småstenspackning fanns centralt.

A1519 Stenpackning

Rundad stensättning, cirka 2 meter stor i diameter. I centrum var en 0,3 meter i diameter stor mittsten

som omgavs av en enkelskiktad stenpackning. Stenarna var 0,1–0,25 meter stora i diameter. Slagen kvarts påträffades centralt i packningen. Slagen flinta förekom i fyllnadsmaterialet.

A1529 Stenpackning

Oval stenpackning, 2,5 (öst–väst)×1,8 (nord–syd) meter stor i diameter. En kvadratisk mittsten (0,25 meter) omgavs av en enkelskiktad stenpackning.

A1537 Stenpackning

Oregelbunden stensättning, 2 (öst–väst)×1,5 meter (nord–syd) stor i diameter och bestående av en enkelskiktad stenpackning. En liggande mittsten har troligtvis varit rest. En trekantig sten, 0,45 meter stor, ingick i packningen, liksom ett flertal 0,1–0,25 meter stora stenar.

A1545 Stenpackning

Rundoval stensättning, 2,7×2,3 meter stor och med antydning till kantkedja. En grop centralt i anläggningen vittnade om att en mittsten kan ha borttagits. Ojämn mittpackning, stenfri i nordöstra delen.

A1556 Stenpackning

Rund stensättning, cirka 1,5 meter stor i diameter. Det kunde tydligt iakttas att anläggningen var genomskuren och omgrävd i samband med nedläggningen av en optokabel.

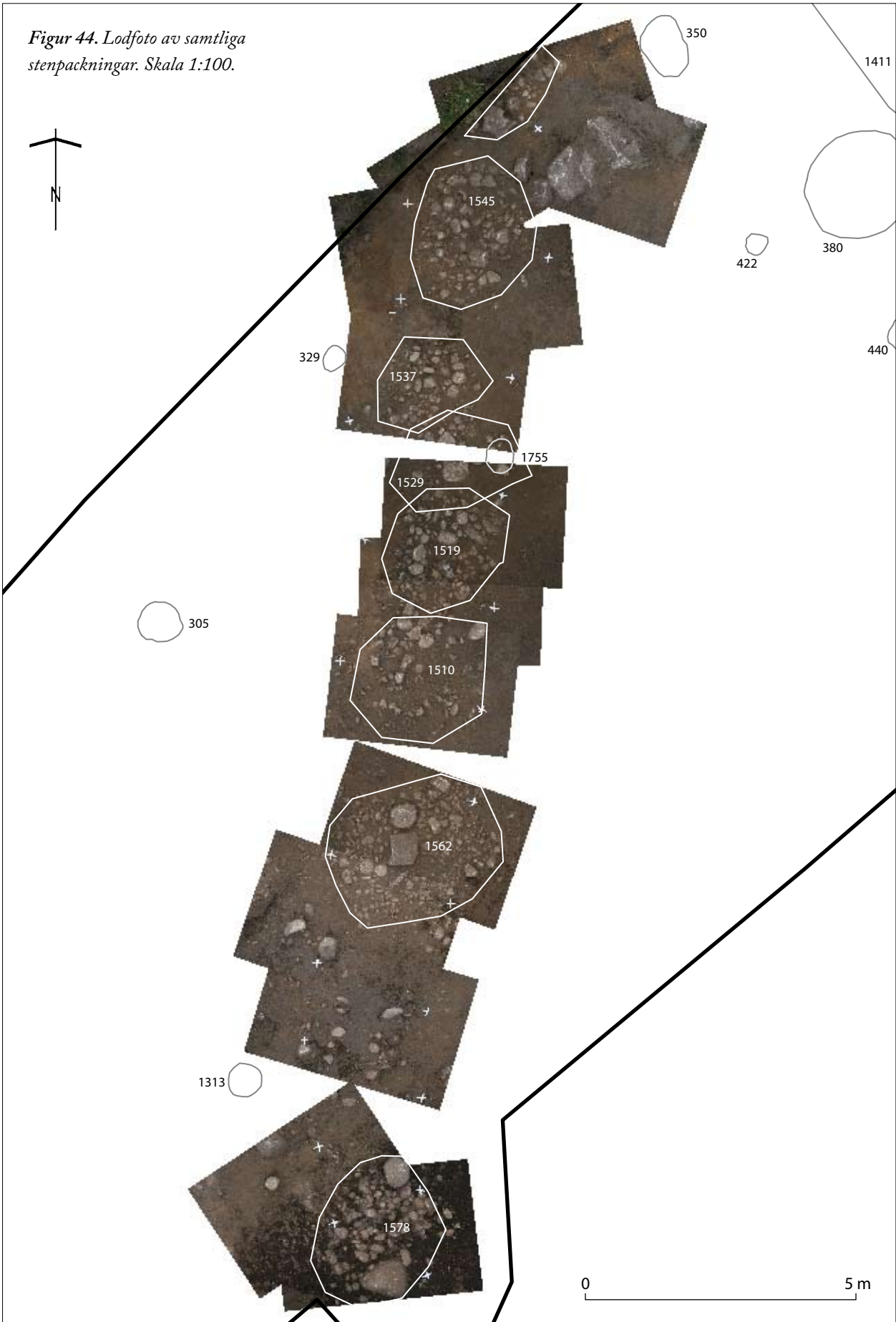

Figur 42. Den kraftigt skadade A1590. Foto, från öst: Tore Artelius.

Figur 43. Framrensning av stenpackningarna A1510–A1578. Foto, från syd: Bengt Westergaard.

Figur 44. Lodfoto av samtliga stenpackningar. Skala 1:100.

A1562 Stenpackning

Rektangulär stensättning, 3,2 (nord-syd)×2,5 meter (öst-väst) stor. Centralt var ett kvadratisk mittblock, cirka 0,55 meter stort i diameter, som omgavs av småstenpackning,. Kwarts och flinta påträffades invid mittblocket.

A1578 Stenpackning

Rund stensättning, 2,8 meter stor i diameter. I söder var en 0,7 meter i diameter stor och markfast sten. Packningen bestod av 0,1–0,2 meter i diameter stora stenar. I norr återfanns en 0,6 meter i diameter stor sten.

Vad stenpackningarna representerade förblev en öppen fråga genom undersökningen. Efterföljande analyser har inte heller kunnat klargöra anläggningarnas funktion. Tolkningarna har gått vitt isär. När det väl konstaterats att de var individuella stenpackningar var den inledande hypotesen att stenpackningarna var någon form av gravmonument. Dessvärre gav ing-

enting i fyndmaterialet från anläggningarna någon vidare ledtråd i frågan om dessas funktion.

Kulturlager och mesolitiska hyddkonstruktioner?

Området med kulturlagerlämningar påträffades i de östligaste delarna av RAÄ Veddige 320, öster om de ovan omtalade stenpackningarna (se fig. 45).

Det undersökta kulturlagret bestod av brun humö-sand, det var cirka 0,05–0,25 meter tjockt, med inslag av småsten. Redan i avbaningsskedet noterades rikliga mängder flintföremål i lagret. Samtidigt kunde det också konstateras att lagret inte skulle kunna undersökas i sin helhet. Därför utvaldes ett område för undersökning där förutsättningen för att studera kontextuella samband mellan fynd och strukturer ansågs bäst lämpade.

I det utvalda partiet utgrävdes 20 meterrutor (fig. 47). Varje ruta grävdes i ett stick. Lagrets tjocklek varierade från 0,05 till 0,2 meter. Endast i ett fall

Figur 45. Utbredningen av den kulturlagerlämning som delundersöktes på Veddige 320. Skala 1:200.

grävenheterna 478 och 479 grävdes rutorna i mer än ett stick,.

Innehållet i varje stick sällades. I efterhand kunde dock konstateras att fyndmaterialets sammansättning från detta parti av Veddige 320, i stort sett var identiskt med materialet från de mesolitiska delarna av Veddige 321, där ingen sällning företogs (se kapitlet Fynd nedan).

I takt med att grävenheterna sällades, och den underliggande markytan därmed frilades, framträdde oregelbundna, men ändå sammanhängande mörkfärgningar (se fig. 47). Vissa av anläggningarna visade sig vara tunna kulturlagerliknande mörkfärgningar, medan andra, exempelvis A1788 (hård) och A1880 (ränna) visade sig vara något mer substantiella strukturer. Den sammanvägda tolkningen av lagret och anläggningarna är att dess utgör spår av en hyddkonstruktion. Men trots lämningarna, är det svårt att skissa på hur en eventuell hydda skulle ha sett ut eller ha varit konstruerad. Underlagsmaterialet är lite för torftigt för att formen skall kunna fastställas. "Anläggningen" fortsatte dessutom in under schaktkanten, där förekommer av såväl en optokabel som ett djupt vägdike tillintetgjorde eventuella möjligheter för ytterligare klargöranden.

Fynd

Det tillvaratagna fyndmaterialet fördelar sig på följande materialkategorier i antal och vikt:

Tabell 12. Summering i vikt och antal av de tillvaratagna materialtyperna.

Materialtyp	Vikt (g)	Antal fragm.
Ben	2	6
Bergart	1250	8
Bränd lera	9	1
Flinta	8000	2498
Järn	5	1
Keramik	165	47
Slagg	28	1

Den alldeles övervägande majoriteten av fyndmaterialet härrör från det mesolitiska kulturlagret (A1411, se fig. 47) och innehållet i de meterrutor från kulturlagret som sällades. Övriga fyndmaterial kom huvudsakligen från spridda anläggningar på ytan. Dessutom gjordes lösfynd i och kring raden med stenpackningar.

Ben

Endast två brända benfragment togs tillvara. Ett påträffades i gravmonumentet A1354. Det andra tillvaratogs i en grävenhet (1245) i en perifer del av kulturlagret A1411. Inget av fragmenten kunde bestämmas.

Bergart

Bergartsmaterialet består dels av en handfull avslag/avfallsrester av kvarts samt två slipstensfragment i en obestämd bergart. Kvartsavfallet härrör från fyllningsmaterialet i stenpackningarna och dels från de tre gravmonumenten. Ett slipstenfragmenten påträffades i fyllningen till ett av gravmonumenten och ett andra fragment kan beskrivas som ett lösfynd.

Bränd lera

Det enda tillvaratagna fragmentet i bränd lera påträffades i en av stenpackningarna (A1545), tillsammans med keramik och slagen flinta.

Flinta

Flintmaterialet utgjorde den absolut största delen av fyndmaterialet från Veddige 321. Merparten härrörde från kulturlagret/hyddan.

Materialet i flinta har registrerats av Johannes Nieminen. Han har även utfört en preliminär typologisk/kronologisk bestämning av materialet. Han menar att den helt övervägande delen av fyndmaterialet kan dateras till Sandarnafasen. De typologiskt daterbara fynden från denna tid utgörs av de påträffade hullingspetsarna, mikroliterna, kärnorna och spån och spånfragment som är slagna från koniska kärnor av mellanmesolitisk typ. Bland spånen finns även tre stycken som eventuellt signalerar ett inslag från Hensbackatid (F265). I materialet finns också ett par spånfragment som härrör från mellanneolitisk spånteknologi. Ett urval av föremålen från Veddige 320 finns avtecknade och redovisade i bilaga 10.

Järn

Ett oidentifierbart järnföremål tillvaratogs ur en av de grävda rutorna (grävenhet 1245) i kulturlagrets periferi.

Keramik

Det tillvaratagna, förhistoriska keramikmaterialet från Veddige 320 var tämligen magert och dessutom anonymt i kronologisk bemärkelse. Enstaka keramikfragment tillvaratogs såväl i grävenheterna i

Tabell 13. Summering i vikt och antal av det tillvaratagna flintmaterialet från Veddige 320.

Sakord	Vikt (g)	Antal
Avfall	145	28
Avfall med retusch	17	2
Avslag	3925	1043
Avslag med inhak	3	1
Avslag med retusch	10	2
Avslagsskrapa	21	4
Hullingspets	2	2
Kniv	5	3
Kärnfragment	105	9
Kärnyxa	143	2
Mikrolit	9	9
Mikrospån	5	6
Mikrospån med retusch	1	1
Mikrostickel	4	2
Plattformsjärna	721	21
Rundskrapa	7	1
Skivmejsel	104	1
Splitter	8	77
Spån	218	107
Spånfragment	115	164
Stickel	17	2
Stycke med tillhuggning	12	1
Övrig kärna	340	8
Övrig retuscherad spets	1	1
Övrig slagen flinta	2051	1000
Övrigt redskap	11	1

de undersökta delarna av kulturlagret (A1411) som i spridda anläggningar över ytan, exempelvis i gravmonumenten och stenpackningarna. Där, liksom i övriga kontexter, var förekomsten sannolikt av sekundär natur.

Slagg

I en av stenpackningarna (A1537), tillvaratogs ett stycke järnslag. Fragmentet har med största sannolikhet hamnat på stenpackningarna som sekundär deponering.

Makrofossil- och vedartsanalyser

Flera prover togs för makrofossil- vedarts- och ¹⁴C-analyser. Proverna togs ur anläggningar, men även i det mesolitiska kulturlagret och anläggningar i anslutning till detta. Makrofossilanalyserna gjordes av Håkan Ranheden och vedarterna bestämdes av Ulf Strucke, båda vid RAÄ UV Mitt.

Tabell 14. Resultat av makrofossilanalyserna.

Analysid	Art	Antal	Provnr
20001	Euphorbia helioscopia (revormstörel)	x	1778
20002	Rubus idaeus (hallon)	6	1780
20003	Polygonum convolvulus (åkerbinda)	1	1780
20004	Cf. Potamogeton sp. (nate)	1	1780
20005	Chenopodium album (svinmålla)	x	1780
20006	Picea abies (granbarr)	x	1780
20007	Inga frön/frukter		2389
20008	Chenopodium album (svinmålla)	xxx	3065

x-xxx=obrända frön/frukter och betraktas som recenta.

Det enda prov som visade sig innehålla något av värde ur makrofossilhänseende (prov nr 1780, se tabell 4 ovan), härrörde från ett av gravmonumenten (A1590). Övriga prover var antingen tomma, eller innehöll obrända frön/frukter och betraktades därmed som recenta.

Vedartsbestämning utfördes på de träkolprover som valdes ut för ¹⁴C-analys.

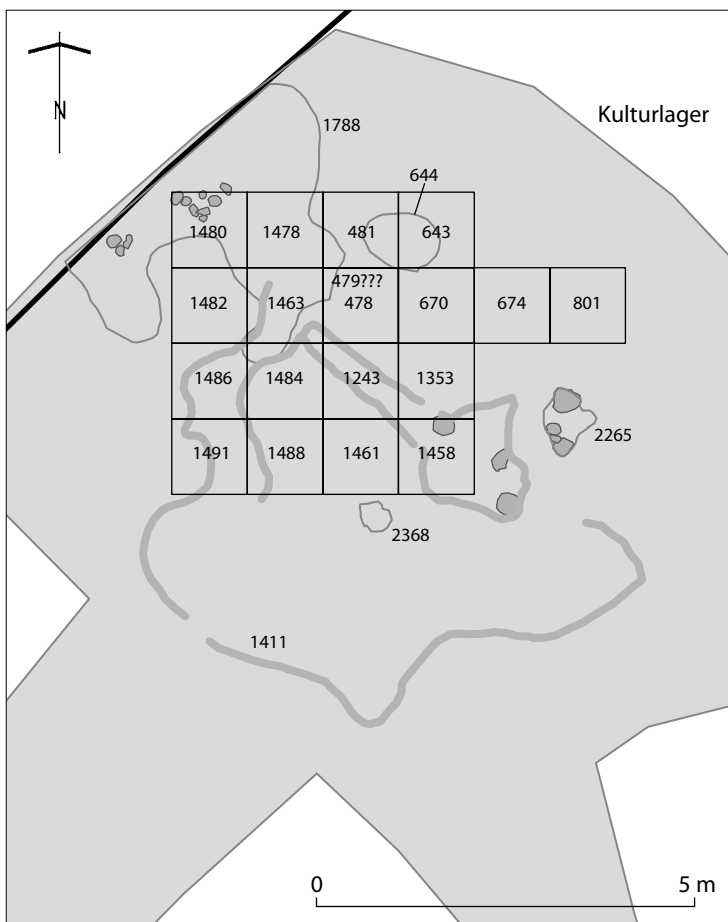
Tabell 15. Resultat av vedartsbestämningar från Veddige 320.

Analysid	Labnr	Material	Antal	Art	Provnr
20355	7915	Träkol	13	Al	3064
20356	7916	Träkol	14	Al	1927
20357	7912	Träkol	7	Al	1930
20358	7914	Träkol	1	-	1489
20359	7911	Träkol	12	Tall	2169
20360	7913	Träkol	9	Tall	2164

De tre översta proverna i tabell 5 härrörde samtliga från al, och har tagits ur tre av de stora kokpropar som påträffades invid den fossila bäckfäran. De två tallproverna samt det oidentifierade träkolprovet, härrörde samtliga från kulturlager-/hyddkonstruktionen i områdets nordöstra del (A1411 med flera).

Figur 46. Översikt över det bevarade kulturlagrets utbredning samt det intensivundersökta området i förgrunden.
Foto: Bengt Westergaard.

Figur 47. Meterrutor/grävenheter och eventuella spår efter mesolitisk hydda på Veddige 320. Numren avser grävenheter. Skala 1:100.

Datering

Dateringen av lämningarna från Veddige 320 baseras dels på typologiska bedömningar av det omfattande flintmaterialets sammansättning, dels på ¹⁴C-dateringar av träkolsfragment från anläggningar.

Som framgår av tabell 6 ovan, delar sig ¹⁴C-dateringarna i två klart åtskilda perioder: en tidig/mellanmesolitisk bestående av kulturlager/hyddkonstruktion och en äldre/yngre bronsålder bestående av kokgroparna. Den äldsta periodens ¹⁴C-dateringar härrör från den förmodade hyddkonstruktionen, varifrån också den alldeles övervägande majoriteten av analyserade flintföremål samlades in. De båda analyserna tycks stämma överens i kronologisk mening.

Beträffande dateringen av de kokgropar som framför allt påträffades i en koncentration på ena sidan av den fossila bäckfåran, finns inget fyndmaterial att jämföra ¹⁴C-dateringarna med. Däremot kan man ta del av en omfattande litteratur kring fenomenet kokgropar i det västsvenska landskapet (se Lönn & Claesson 2007 samt där anf. litt.). Det ligger dock inte inom ramen för denna rapport att fördjupa sig i denna problematik.

Vad beträffar gravmonumenten och stenpackningar, finns inte mycket naturvetenskaplig hjälp att få i fråga när det gäller dessas datering. Det finns dock indicier som tyder på att gravmonumenten kan ha mellaneneolitiskt ursprung. Dateringen av gravmonumenten kommer att vidare utredas inom ramen för en Steg II publikation.

Sammanfattning, tolkning och vetenskapliga förutsättningar

Likt många ”linjeprosjekt” blev även denna arkeologiska utgrävning, tillsammans med övriga i projek-

tet ingående undersökningar, till ett geografiskt och kronologiskt tvärsnitt av ett landskapsparti; i detta fall ett stycke halländsk ådal.

Vid undersökningen av den drygt 10 meter breda och 160 meter långa ytan påträffades följande:

- en koncentration med kokgropar i anslutning till en fossil bäckfåra. Träkol från tre av kokgroparna ¹⁴C-daterades till övergången mellan äldre/yngre bronsålder.
- gravmonument i form av stensättningar.
- ett knappt tiotal stenpackningar. Funktion och datering okänd.
- ett kulturlager med en möjlig hyddkonstruktion vars fyndmaterial kan dateras till mellanmesolitisk Sandarna-kultur.
- spridda anläggningar över hela den avbanade ytan.

Några långtgående slutsatser kan naturligtvis inte dras utifrån denna typ av begränsade undersökningar. Undersökningens resultat blir istället till ett exempel på sådana kunskapsmiljöer som får fogas till det lapptäckte av resultat som så småningom kan bilda en kunskapsgrund, utifrån vilken mer övergripande tolkningar kan göras möjliga. En slutsats som man kan dra är att det faktiskt går att påträffa stenåldersboplatser i och kring Veddige som inte är kända sedan tidigare. De vetenskapliga förutsättningarna i materialet kan knytas till några specifika områden. Inte minst kan de undersökningar som nu gjorts kring Veddige sammantagna ge väsentlig kunskap om naturlandskapets utveckling kring floden. Vi kan också påvisa att boplatser och gravplatser återfunnits i direkt anslutning till vattnet också i de äldre perioderna av vår historia. Målsättningen är att utifrån resultaten göra fördjupade studier av de äldsta boplatsermiljöerna invid Viskan.

Analysid	¹³ C-halt (‰)	Labnr	Material	Art	¹⁴ C BP	Provrnr
20355	-26,6	Ua-29140	Träkol	Al	2830±35	3064
20356	-27,4	Ua-29141	Träkol	Al	2994±34	1927
20357	-25	Ua-29142	Träkol	Al	2789±37	1930
20358	-23,5	Ua-29143	Träkol	–	8545±52	1489
20359	-25,8	Ua-29145	Träkol	Tall	9306±55	2169
20360	-24,5	Ua-29144	Träkol	Tall	8436±54	2164

Tabell 16. ¹⁴C-dateringar från Veddige 320.

Veddige 321 – spår av mesolitiska hyddkonstruktioner

Bengt Westergaard och Johannes Nieminen

Sammanfattning

I likhet med flertalet av de boplatser som undersöktes utmed Viskan sommaren 2008 låg också Veddige 321 på kanten till stranden av den forna havsvik som Viskadalen utgjorde för mer än 8000 år sedan. Läget återspeglades bland annat i anläggningar och merparten av de fynd som togs tillvara. Bland mer spektakulära lämningar finns en mer eller mindre tydlig hyddkonstruktion, rikliga mängder slagen flinta och brända ben vars ålder uppgick till över 9000 år!

Något yngre lämningar utgjordes av stolphål och härdar och en förmodad ugn med spår av spannmål som kunde dateras till bronsålder.

Topografi och fornlämningsmiljö

Den undersökta fornlämningen var belägen parallellt med nuvarande väg 41 och knappt 100 meter nordväst om Viskan, cirka 13–16 meter över havet. Det undersökta området var drygt 100 meter långt (nordöst–sydväst), cirka 20 meter brett och omfattade en yta på cirka 2100 kvadratmeter. Boplatserna låg på en svag sydöst-sluttning (fig. 48).

Boplatserna upptäcktes i samband med de arkeologiska utredningar som genomfördes under hösten 2005 (Ryberg 2006). Men sannolikt har platsen varit känd som fornlämning långt dessförinnan. Framlidne amatörarkeologen Bengt Bengtsson, vars fornsaks-samling nyligen gått igenom, var troligtvis helt in-förstådd med att platsen, liksom många andra lokaler i Viskadalen, dolde förhistoriska boplatserlämningar.

Viskadalens topografi och fornlämningsmiljö har beskrivits åtskilliga gånger i samband med arkeologiska utredningar och förundersökningar (Ryberg & Rosén 2007), och i undersökningsplaner med mera. Någon ytterligare presentation av området förefaller därmed inte nödvändig i detta sammanhang.

Arbetsmetodik och dokumentation

Fältarbetena inleddes med matjordsavbaning, varvid den cirka 0,3–0,4 meter tjocka matjorden avlägsnades över hela ytan. Av anläggningstekniska skäl sparades en markremsa på cirka 4 meters bredd utmed vägen där delar av jordmassorna deponerades. Markremsan dolde bland annat en optokabel och det arkeologiska utbytet av att schakta bort denna jordremsa betraktades som försumbart.

Schaktningsarbetena påbörjades i områdets sydvästra del. Den sterila alven bestod ömsom av grovt morängrus, ömsom av relativt fin sand, oftast med distinkta övergångar (fig. 49).

Mörkfärgningar/anläggningar märktes upp och mättes in med hjälp av totalstation allteftersom de dök upp. Lösfynd mättes in. Generellt sett undersöktes bara ena halvan av varje anläggning. Anläggningstabeller upprättades successivt. Samtliga anläggningssektioner ritades i skala 1:20.

I den ”mesolitiska hyddan” (se nedan) undersöktes både anläggningar och lager. Lagren grävdes i meterrutor/grävenheter. Fyndinsamling i hyddan gjordes initialt genom sällning. Detta visade sig snart både tidsödande och överflödigt, varför förfarandet övergavs. I anslutning till undersökningen av hyddan gjordes även dokumentation med tornfotografering. I förekommande fall togs prover ur anläggningar och lager för vedarts-, ¹⁴C- och makrofossilanalyser. I undersökningens slutskede gjordes en andra avbaning av stora delar av ytan, framför allt i de partier som bestod av grövre morängrus.

Resultat

Anläggningar och lager (se bilagorna 14 och 15)

Redan i utgrävningens inledning stod det klart att den avsatta fältarbetstiden var klen tilltagen. Med upptäckten av de mesolitiska hyddlämningarna blev det också aktuellt med prioriteringar inom den upptagna ytan.

Figur 48. Den påbörjade schaktningen, sedd från sydväst. Foto: Bengt Westergaard.

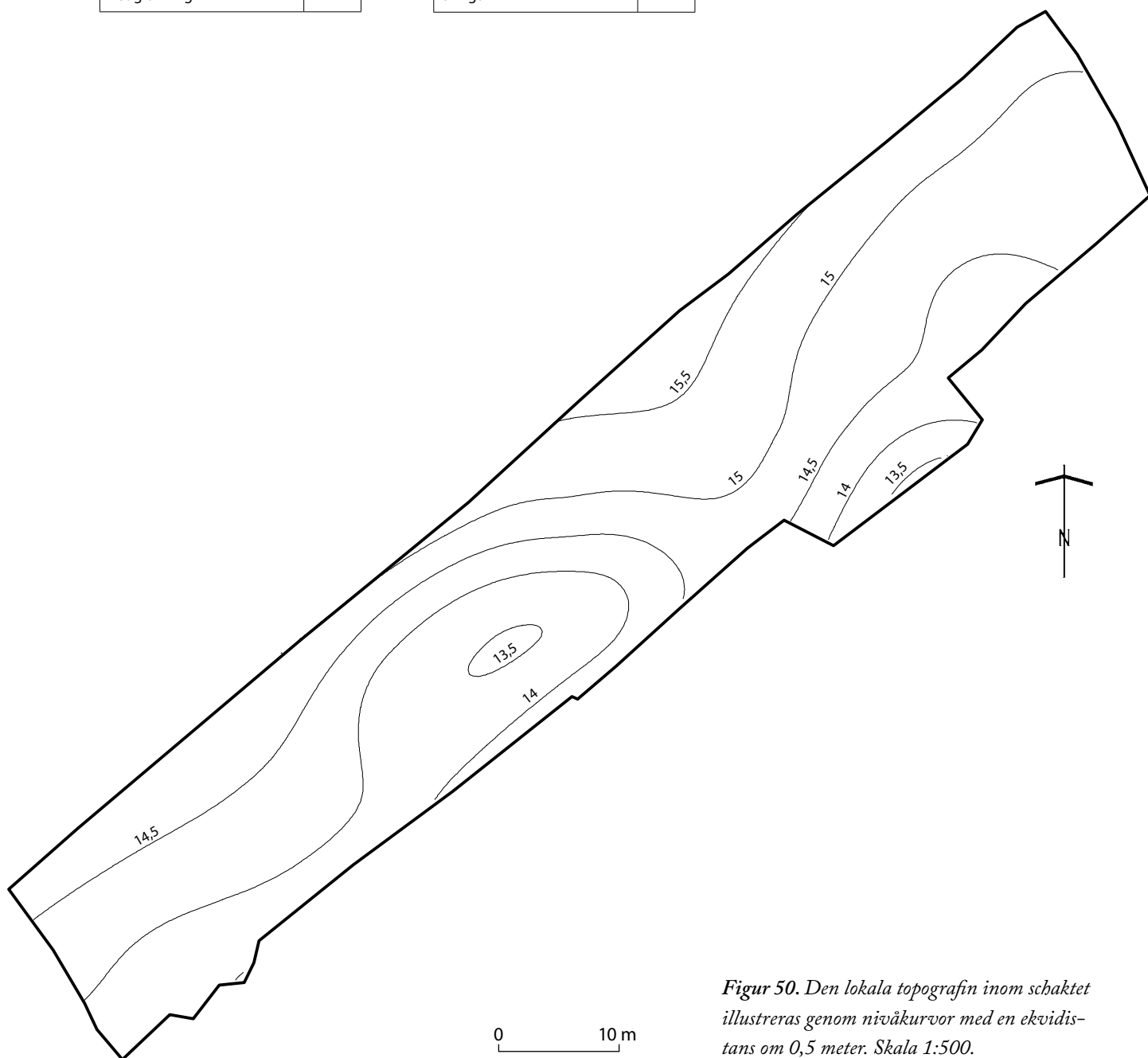

Figur 49. Översikt över delar av RAÄ 321, illustrerande de distinkta gränserna mellan områden med grovt morängrus och finsand. Foto: Bengt Westergaard.

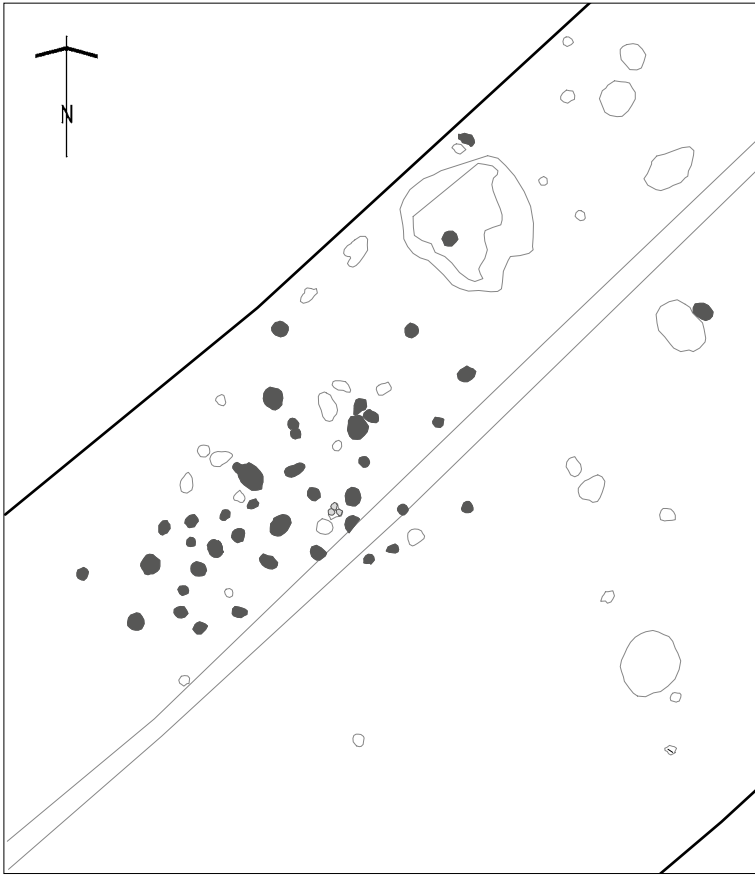
Tabell 17. Anläggningstyper och antal dokumenterade anläggningar från Veddige 321.

Anläggningstyp	Antal
Ej registrerade	77
Agrarhistoriska objekt/väg	2
Grop	4
Grophus?	1
Hydda	1
Härd	4
Kokgrop	1
Lager	1
Nedgrävning	2

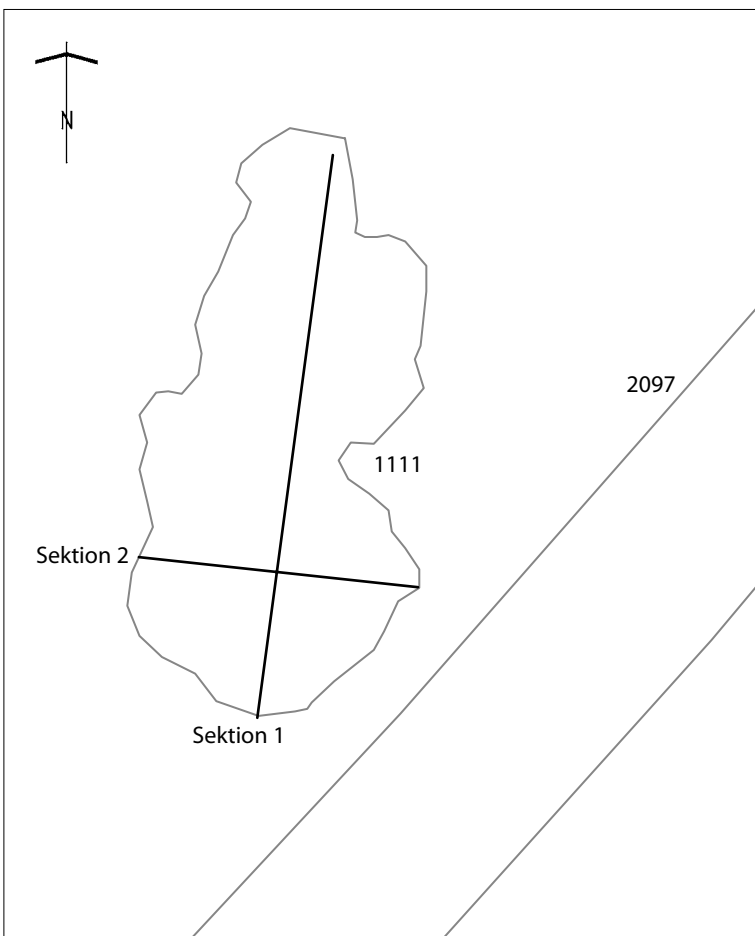
Anläggningstyp	Antal
Rotvälta	1
Sten	1
Stenpackning	2
Stensträng	1
Stolfärgning	4
Stolphål	64
Ugn	2
Utgår	10
Övrigt	1

Figur 50. Den lokala topografin inom schaktet illustreras genom nivåkurvor med en ekvidistans om 0,5 meter. Skala 1:500.

Figur 51. Plan över koncentrationen av stolphäl. Skala 1:200.

Figur 52. A1111 i skala 1:50 samt läget för omnämnda sektioner.

Det stora antalet oregistrerade anläggningar som redovisas i tabellen ovan blev följden av ovannämnda omprioriteringar. Många anläggningar hann mätas in, men aldrig undersökas.

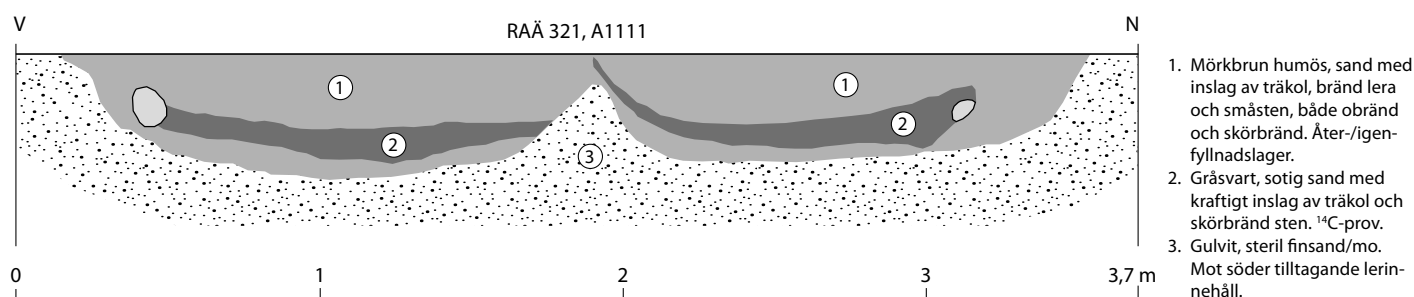
I övrigt påträffades ett varierat men numerärt starkt begränsat utbud av anläggningstyper. Stolphålen uppträdde i en något större kvantitet och var koncentrerade till en mindre del av ytan (fig. 51). Det är möjligt att dessa utgjorde rester av någon slags byggnad på platsen. Någon sådan kunde dock inte identifieras.

A1111, en ugnsliknande anläggning

I norra schaktkanten påträffades en anläggning som tolkades som en ugn. Anläggningen var synnerligen oregelbunden avlång i plan, men med antydning till "midja", dvs den påminde om två cirklar som delvis överlappade varandra (fig. 52).

Att det verkligen rörde sig om en sammansatt, om än oregelbunden, anläggning blev tydligt i den sektion genom anläggningen som ritades och fotograferades (se fig. 53–54 nedan).

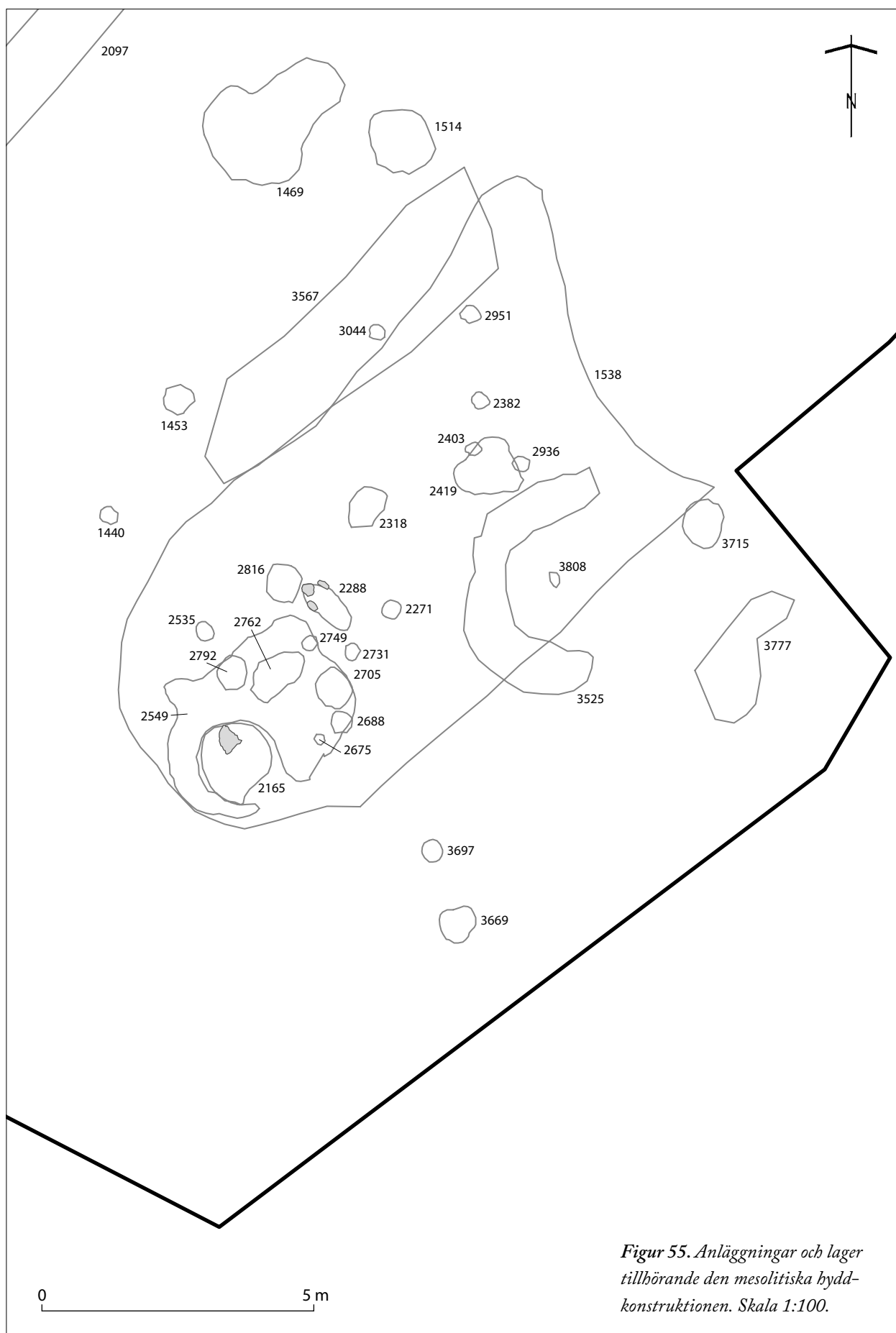
Fyllningen i A1111 bestod av mörkbrun humös sand med inslag av träkol och bränd lera (lager 1). Även skörbränd och obränd sten fanns i fyllningen. Ett lager med kraftigare innehåll av träkol och skörbränd sten (lager 2) kunde ses som en relativt kraftig lins i båda delarna av anläggningen. Ifrån detta lager togs träkol för ¹⁴C-datering. Det var dock förkolnade fröer som påträffades i makrofossilproverna från denna anläggning som skickades för datering (se tabellerna 20 och 22 nedan). Det var också innehållet i dessa prover som bidrog till tolkningen av anläggningens funktion.

Figur 53. Sektion mot nordväst genom A1111 i skala 1:25.

Figur 54. A1111, sedd från öst. Foto: Bengt Westergaard (U4698:28).

Figur 55. Anläggningar och lager tillhörande den mesolitiska hyddkonstruktionen. Skala 1:100.

Figur 56. Den inledande framrensningen i kulturlagret A1538, där så småningom härden/kokgruppen A2165 påträffades. Den skarpa gränsen mellan den ”naturligt röda” sanden och kulturlagret A1538 framträder ovanligt tydligt på bilden, där Kerstin Svensson frilägger A2165. Foto: Bengt Westergaard.

Mesolitisk hyddkonstruktion (A1538, 3567, 2549, 2165 med flera)

Den mesolitiska hyddkonstruktionen började egentligen sitt kontextuella liv som ett kulturlager (A1538), synligt redan i samband med matjordsavbaningen. Lagret var cirka 12×8 meter stort (sydväst–nordöst), oregelbundet ovalt och begränsades mot norr av en cirka 7 meter lång och 2 meter bred och relativt oregelbunden stenpackning/sträng (A3567), parallell med kulturlagret (se fig. 55).

Lagret varierade i tjocklek mellan 0,5–0,15 meter. Det var som tjockast i dess mitt, varför hela konstruktionen fick en oregelbundet skålförmig fördjupning mot mitten.

Lagret bestod huvudsakligen av gråbrun humös sand. Lagret var dock betydligt mörkare i sydvästra delen där hyddans fördjupning och härd (A2549, 2165) sedermera påträffades. I båda kortändarna av konstruktionen avgränsades densamma av rödbrun, svagt grusig finsand. Initialt antogs att den röda färgen hade ett onaturligt ursprung, ett antagande som

sedermera togs tillbaka. Längs båda ”långsidorna” begränsades konstruktionen av mer eller mindre sammanhängande stenpackningar.

A1538 grävdes i meterrutor/grävenheter. Inledningsvis sällades också materialet från densamma. Denna procedur avbröts ganska snart då den var både tidsödande och inte gav större/bättre utdelning i fråga om fynd än traditionell handgrävning. Den härd/kokgrop som starkast bidrog till omtolkandet av kulturlagret var A2165. Denna påträffades tämligen omgående (se fig. 56). I takt med att kulturlagret grävdes bort framträdde ytterligare ett 15-tal anläggningar under A1538. Såvitt kunde bedömas var dessa inte nedgrävda genom lagret utan täckta av detsamma. Förutom härden/kokgruppen påträffades under kulturlagret en oregelbundet oval grop som nästintill omslöt densamma (A2549), en bengrop, (A2535 se kap. Fynd samt fig. 57 nedan), en stenkädd grop (A2419) samt ett 10-tal stolphålsliknande anläggningar.

Hur denna hydda en gång i tiden har varit utformad eller konstruerad kan man naturligtvis bara spekulera i. Om stolphålen haft något med konstruktionen att göra, så går i varje fall inte det att uttala sig om utifrån deras placering, då de saknar inbördes symmetri och likartade utseenden. Asymmetriskt placerade "stolphål" och mörkfärgningar är nu ingen ovanlig förekomst i samband med mesolitiska hyddor. De torde snarare vara regel än undantag (se exempelvis Hernek 2005, s.107 ff). Likaså kan det undersökta kulturlagret lika gärna utgöra rester av ett nedsänkt golv, ett fenomen som också tycks kunna härledas till mesolitisk tid (a.a).

Asymmetrin kunde i detta sammanhang förstås ha sin förklaring i att platsen där anläggningen antas ha varit byggd, bevisligen hade varit besökt i någon form under senare perioder; därom skvallrade fynd av fröer såsom hirs och korn. Fynden härrörde från ett av de mer centrala och kraftigare stolphålen i hyddan (A2705), och var i ett av fallen ¹⁴C-daterat till 2710 ±35 BP (jfr AnalysId 20501 i tabell 22 nedan).

Fynd

Det tillvaratagna fyndmaterialet fördelar sig på följande materialtyper i antal och vikt:

Den alldeles övervägande majoriteten av det tillvaratagna fyndmaterialet från undersökningen, härrör från "hyddan" (A1538 med flera) och dess omgivning. Det övriga fyndmaterialet kommer från spridda anläggningar på ytan.

Ben

Allt tillvarataget benmaterial är bränt och härrör från en och samma anläggning, A2535. Anläggningen tolkades som en bendeposition, tillsammans med fragmenten av en bränd flintkärna som påträffades i depositionens mitt (fig. 57).

Ben från depositionen ¹⁴C-daterades till 9130 ±95BP (Ua-28823, se kap. Datering nedan). Någon närmare osteologisk bestämning har inte kunnat göras, p.g.a benens fragmentariska tillstånd.

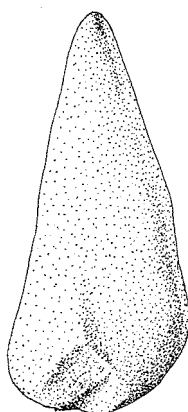
Figur 57. A2535, en deposition av brända ben inom den mesolitiska hyddan. Foto: Glenn Johansson.

Tabell 18. Summering i vikt och antal av de tillvaratagna materialtyperna.

Materialtyp	Vikt (g)	Antal fragm.
Ben	63	260
Bergart	675	2
Flinta	10270	2860
Keramik	104	17
Kvarts	146	30

Bergart

De två föremålen av bergart som tillvaratogs, utgjordes av en hacka (F209, fig. 58 samt bilaga 17) och en slipsten (F328). Hackan härrör från den mesolitiska hyddan, medan slipstenen är ett lösfynd.

Figur 58. Den fragmentariska hackan som påträffades i hyddkontexten. Skala 1:1. Teckning: Anders Andersson.

Flinta

Som framgår av tabell 18 ovan utgjorde flintan det ojämförligt största fyndmaterialet som tillvaratogs från Veddige 321. Tabell 19 nedan visar på flintmaterialets fördelning på olika artefakttyper i antal och vikt.

Tabell 19. Summering i vikt och antal av det tillvaratagna flintmaterialet från Veddige 321.

Sakord	Vikt (g)	Antal fragment
Avfall	30	10
Avslag	3399	1122
Avslag med retusch	50	8
Avslag med tillslagningsk.	27	2
Avslagsskrapa	41	5
Bipolär kärna	8	1
Borr	1	1
Hullingspets	2	2

Sakord	Vikt (g)	Antal fragment
Knacksten	218	1
Kniv	11	2
Kärnfragment	272	17
Mejsel	39	1
Mikrolit	26	26
Mikrospån	12	16
Mikrostickel	2	2
Plattformskärna	1159	28
Skivmejsel	51	1
Skrapa	3	1
Splitter	12	79
Spån	164	78
Spån med retusch	4	4
Spånfragment	70	80
Spånskrapa	8	3
Stycke med tillhuggning	26	1
Övrig kärna	1204	17
Övrig retuscherad spets	5	4
Övrig slagen flinta	3402	1346
Övrigt redskap	23	1

Mängden flinta som tillvaratogs i kontexter utanför ”hyddan” var försumbar.

Johannes Nieminen, som skötte registreringen av fyndmaterialet från Veddige 321, sammanfattade sina intryck av flintmaterialet på följande vis:

”Den övervägande delen av fyndmaterialet kan dateras till Sandarnafasen. De typologiskt daterbara fynden från denna tid utgörs av hullingspetsarna, mikroliterna, flertalet av plattformskärnorna och den övervägande delen av spånen och spånfragmenten som är slagna från koniska kärnor av mellanmesolitisk typ. I materialet finns även ett neolitiskt inslag i form av en mejsel som är tillverkad i fyrsidig teknik, ett mindre antal avslag som uppvisar attribut som hör ihop med tillverkningen av fyrsidiga redskap samt ett mindre antal spån som troligen är slagna från cylinderkärnor.”

Ett urval av flintföremål från Veddige 321 finns avtecknade i bilaga 17.

Keramik

Endast små mängder förhistorisk keramik togs tillvara (se tabell 18 ovan). Keramik påträffades i anläggningarna 566, 792, 1111, samt 3525. Av dessa

var det bara en anläggning, A1111, varifrån mer än ett keramikfragment tillvaratogs.

All tillvaratagen keramik var tämligen anonym. Enda undantagen härifrån är ett fragment med så kallad rabbad ytbehandling. Likaså tillvaratogs ett mynningsfragment. Båda dessa undantag härrör från A1111.

Kvarts

Den fåtaliga kvartsen tillvaratogs, med ett undantag, ur anläggningar och lager tillhörande hyddan. Undantaget utgörs av ugnen (A1111), där ett mindre antal kvartsavslag påträffades.

Övriga tillvaratagna avslag härrör från hyddan, och då i huvudsak från dess sydvästra del, där härden var belägen. Inga föremål av kvarts påträffades.

Makrofossil- och vedartsanalyser

I samband med undersökningen togs ett flertal prover för makrofossil- vedarts- och ¹⁴C-analyser. Proverna togs huvudsakligen ur anläggningar, men även i hyd-dans kulturlager.

Makrofossilanalyserna gjordes av Håkan Ranheden och vedartsanalyserna gjordes av Ulf Strucke, båda vid RAÄ UV Mitt.

Tabell 20. Resultat av makrofossilanalyserna.

Analysid	Art	Antal	Provnr
20019	Polygonum aviculare (trampört)	x	2184
20020	Chenopodium album (svinmålla)	x	2184
20021	Euphorbia helioscopia (revormstörel)	x	2184
20022	Corylus avellana (hassel, nötskal)	3	2746
20023	Cf. Panicum miliaceum (hirs)	6	2746
20024	Hordeum sp. (korn)	1	2746
20025	Polygonum convolvulus (åkerbinda)	2	2746
20026	Galeopsis sp. (dån)	1	2746
20027	Inga frön/frukter		2864
20028	Corylus avellana (hassel, nötskal)	4	2909
20029	Chenopodium album (svinmålla)	xxx	2933
20030	Corylus avellana (hassel, nötskal)	2	2933
20031	Hordeum cf. var nudum (naket korn)	1	2934
20032	Triticum cf. dicocum (emmerve)	1	2934
20033	Cerealie_sp._(ospec. säd)	2	2934
20034	Cf. Panicum miliaceum (hirs)	5	2934
20035	Gramineae sp. (ospec. gräs)	1	2934
20036	Inga frön/frukter		2935

Analysid	Art	Antal	Provnr
20037	Chenopodium album (svinmålla)	x	3713
20038	Polygonum aviculare (trampört)	x	3713
20039	Chenopodium album (svinmålla)	x	3806
x-xxx=obrända frön/frukter och betraktas som recenta.			

Proverna för makrofossilanalyser härrör huvudsakligen från anläggningar och lager i anslutning till hyddkontexten. Därutöver togs prover från två anläggningar, A1111 och A1469.

A1111, tolkad som en ugn, innehöll också, med ett undantag, undersökningens enda fynd av spannmålsfröer av olika slag (prov nr 2934). Emmervete från anläggningen daterades till 3285±145BP. Undantaget utgörs av prov nr 2746 från A2705, som bland annat innehöll hirs och korn. Hirsens ¹⁴C-daterades till 2710±35BP (se tabell 22 nedan).

Vedartsanalyser utfördes på de träkolprover som valdes ut för ¹⁴C-analys.

Tabell 21. Resultat av vedartsanalyserna från Veddige 321.

Analysid	Labnr	Material	Antal	Art	Provnr
20508	7522	Träkol	19	Salix sp.	2270
20509	7781	Träkol	1	Skalfragment, hassel	2791
20510	7782	Träkol	1	Asp	2810
20511	7780	Träkol	2	Skalfragment, hassel	2811

Samtliga vedartsbestämda prover är tagna ur anläggningar tillhörande det mesolitiska hyddkomplexet, vilket förtydligas av dateringsresultaten i tabell 22 nedan.

Datering

Dateringen av lämningarna från Veddige 321 baseras dels på typologiska bedömningar av det omfattande flintmaterialets sammansättning, dels på ¹⁴C-dateringar av brända ben, träkolsfragment från anläggningar samt material från makrofossilanalyserna.

Som konstaterats ovan i samband med redovisningen av flintmaterialet, så kan den absoluta majoriteten av de diagnostiserbara flintartefakterna dateras till mellanmesolitikum. ¹⁴C-dateringarna ovan bekräftar detta, om än inom ett väl tilltaget kronologiskt spann.

Två dateringar avviker härifrån: analysid 20501 och 20502. En av dessa, 20501, är hämtad ur A2705, tolkad som ett stolphål, mitt i den mesolitiska hydd-

Analysid	¹³ C-halt (‰)	Labnr	Material	Art	¹⁴ C BP	Provnr
20001	–	Ua-28886	Träkol	Salix sp. (Sälg)	8270±70	2270
20500	-25,8	Ua-29029	Frö	Hassel	8780±60	2933
20501	-13,1	Ua-29028	Frö	Hirs	2710±35	2746
20502	-25	Ua-29030	Frö	Emmervete	3285±145	2934
20505	-24	Ua-29052	Träkol	Skalfragment hassel	8730±60	2791
20506	-25	Ua-29053	Träkol	Asp	8150±65	2810
20507	-26	Ua-29054	Träkol	Skalfragment hassel	8945±60	2811
F1	-24,8	Ua-28823	Bränt ben	Indet.	9130±95	–

Tabell 22. ¹⁴C-dateringar från Veddige 321.

kontexten. Naturligtvis hör varken hirs eller emmervete hemma i mesolitiska hyddor. Frågan är väl snarare hur man skall tolka anläggningen ur vilken makrofossilprovet hämtades. Samma prov (2746) innehöll också hasselnöt, korn, åkerbinda och då (se tabell 20 ovan).

Den andra avvikande ¹⁴C-dateringen, 20502, var ett makrofossil hämtat ur A1111, vilken tolkades som en ugn (se anläggningsbeskrivningar ovan). Denna datering, jämte dess frösammansättning, var betydligt mindre kontroversiell, snarare väntad. Samma prov innehöll också naket korn, ospecificerad säd, hirs samt ospecificerat gräs (se tabell 20 ovan).

Sammanfattning och kulturhistorisk tolkning

Vi den nu företagna undersökningen av fornlämning 321 i Veddige sn, påträffades förhistoriska boplatslämningar från vitt skilda epoker. De äldsta lämningarna var också de mest omfattande: en förmodad hyddkonstruktion med stora mängder slagen flinta. Till denna hyddkonstruktion fogas en rad ¹⁴C-date-

ringar, som i sina äldsta delar pekar mot en datering av hyddan till cirka 9000 BP.

Av betydligt yngre datum tycks nästföljande förhistoriska besök på platsen vara; emmervete är en odlad produkt och odlingen försiggick uppenbarligen på platsen cirka 3300 BP. Översatt till arkeologiska perioder infaller denna odling under äldre bronsålder. Något senare, sannolikt under yngre bronsålder (cirka 2700 BP), odlas istället hirs på platsen.

Till dessa jordbruksprodukter kan sannolikt också knytas andra förehavanden som genererat spår i marken. Stolphål, härdar och gropar vittnar exempelvis om boplatsaktiviteter. Dessvärre saknas daterande material från såväl gropar som stolphål. Och någon byggnadskonstruktion kunde inte skönjas i den enda koncentrationen av stolphål.

Utmed större delen av schaktet kunde följas vad som tolkades som rester av landsvägen. Denna gick parallellt med nuvarande väg, och det är väl inte svårt att anta att väg 41 haft en likartad sträckning under en lång tid. Åldern på dessa lämningar kunde inte fastställas annat än att de var yngre än stolphål och härdar som skars av densamma.

Referenser

- Andersson, S.; Rex-Svensson, K. & Wigforss, J. 1978. Sorteringsschema för flinta. Göteborgs Arkeologiska Museum, *Fyndrapporter 1978*. Göteborg.
- Artelius, T. 2010. *Livsnerven. Om arkeologiska undersökningar vid Viskan i Veddige*. Riksantikvarieämbetet. Mölndal.
- Becker, C.J. 1947. Mosefundne lerkar fra yngre stenalder. Studier over Tragtbægerkulturen i Danmark. *Aarbøger for nordisk oldkyndighed og historie*.
- Falkenström, P. 2009. Hyddlämningar från äldre Hensbacka—en fråga om förändrad metodik? *In situ 2009*. Göteborg. s. [151]–156.
- Hernek, R. 2005. *Nytt ljus på Sandarnakulturen: om en boplats från äldre stenåldern i Bohuslän*. Gotarc Seres B. Göteborgs universitet.
- Johansson, G. 2006. Ett planerat övergivande av boplatser? En diskussion om rituell kommunikation på senmesolitiska boplatser. I: Flyktiga Förbindelser. Red: Niklas Ytterberg. Arkeologiska undersökningar inför den nya gasledningen Göteborg–Stenungsund. *Kulturbhistoriska dokumentationer 21*. Bohusläns Museum.
- Johansson, G. 2006. Yxtillverkning och rituella depositioner på en senmesolitisk boplats. I: Johansson, G.; Schaller-Åhrberg, E. & Thorsberg, K. *Besök i en mesolitisk värld. Arkeologiska undersökningar av åtta stenåldersboplatser söder om Svinesund*. Riksantikvarieämbetet. Mölndal.
- Karsten, P. 1994. Att kasta yxan i sjön. En studie över rituell tradition och förändring utifrån skånska neolitiska offerfynd. *Acta Archaeologica Lundensia*. Series in 8, No. 23.
- Lagerås, P. 2008. Resultat av pollenanalys och makrofossilanalys från Brunnhög. Östra Torn 27:1, Lunds stad och socken, Skåne. RAÄ 187:2, 193:1, 193:2 199–203. Arkeologisk Undersökning. Arbetsrapport.
- Lönn, M. & Claesson, P. (red.) 2007. *Vistelser vid vatten: gropkeramiska platser och kokgropar från bronsålder och järnålder*. Riksantikvarieämbetet
- Arkeologiska undersökningar Skrifter 69. Mölndal.
- Nordqvist, B. & Algotsson, Å. 1996. Boplatsmiljöer från mesolitikum till förromersk järnålder: Fornlämning 126A, Järlöv 1:10, Veddige socken, Varbergs kommun, Halland. *Arkeologiska resultat UV Väst Rapport 1996:19*. Riksantikvarieämbetet.
- Persson, P. 1999. Neolitikums början. Undersökningar kring jordbrukets introduktion i Nordeuropa. *Coast to coast—books 1*. GOTARC series B. Nr 11. Institutionen för arkeologi och antik historia, Uppsala universitet och Göteborgs universitet, Institutionen för historiska studier. Göteborg.
- Pässe, T. 1983. *Havsstrandens nivåförändringar i norra Halland under hollocen tid*. Göteborgs Universitet. Geologiska institutionen. Publ. A45.
- Ragnesten, U. 2008. *Förromersk kultplats och stenåldershydda. Göteborg 66. Kallebäck. kultplats och boplats. Slutundersökning 2007. Göteborgs kommun. Göteborg*. Göteborgs stadsmuseum.
- Ryberg, E. 2006. Från Hensbacka till 1800-tal. Nyupptäckta fornlämningar längs nya sträckningen Rv 41. Halland, Veddige socken, Rv 41, delen Veddige–Järlöv. *UV Väst Rapport 2006:2*. Arkeologisk utredning. Riksantikvarieämbetet. Mölndal.
- Ryberg, E. 2006. Vägen till Veddige. Huslämningar och annat från neolitikum och skiftet bronsålder/järnålder. Halland, veddige socken, Veddige 33:3. RAÄ 258. *UV Väst Rapport 2006:5*. Arkeologisk undersökning. Riksantikvarieämbetet. Mölndal.
- Ryberg, E. & Rosen, C. 2007. Veddige på längden. Förundersökningar inför omläggning av Rv 41 delen Veddige–Järlöv. Halland, Veddige socken, RAÄ 126B, 128B, 129, 320, 321, 322, 323 samt förundersökningsområde 6. *UV Väst Rapport 2007:8*. Arkeologisk förundersökning. Riksantikvarieämbetet. Mölndal.
- Streiffert, J. 2005. Gårdsstrukturer i Halland under bronsålder och äldre järnålder. *Riksantikvarieämbetet Arkeologiska Undersökningar skrifter 66*. GO-

- TARC. Series B. Gothenburg Archaeological Thesis No 39.* 2005. Riksantikvarieämbetet. Mölndal.
- Svensson, M. 2006. Neolitikum i Halland – en forskningsöversikt. *Utskrift 8*. Stiftelsen Hallands läns-museer, Kulturmiljö Halland.
- Westergaard, B. 2008. Trattbägare i O-bygd. Arkeologiska undersökningar längs E6 i Bohuslän, delen Lugnet–Skee. Bohuslän, Skee socken, Neanberg 1:14 och S:a Slön 2:4, Skee 1616. *UV Väst Rapport 2008:40*. Riksantikvarieämbetet. Mölndal.

Administrativa uppgifter

Halland, Veddige socken,
Vabränna 1:5, RAÄ 323

Riksantikvarieämbetets dnr: 423-1162-2008.
Länsstyrelsens dnr: 431-105-08.
Riksantikvarieämbetets projektnummer: 10968.
Intrasisprojekt: V2008:015.
Undersökningstid: 30 juni–31 juli 2008.
Projektgrupp: Glenn Johansson, Anders Kraft,
Johannes Nieminen, Petra Nordin, Ewa Ryberg
och Jörgen Streiffert.
Underkonsulter. ¹⁴C-analys: Ångströmlaboratoriet,
avdelningen för jonfysik, Uppsala Universitet.
Geologisk konsultation: Tore Pässe, SGU.
Grävmaskin: Björn Brorsson.
Exploateringsyta: 6000 kvadratmeter.
Undersökt yta: 6000 kvadratmeter.
Läge: Fastighetskartan, blad 6B 0i och 6B 1i.
Koordinatsystem: RT 38 5 gon V 63:1.
Koordinater för undersökningsytans sydvästra hörn:
x 49537,84 y 26665,57.
Höjdsystem: RH 70.
*Dokumentationshandlingar som förvaras i Antikva-
risk-topografiska arkivet (ATA), RAÄ, Stockholm:*
6 profilritningar med Unr 4920:1–6 och 20
digitala foton med Unr 4920:7–26.
Digital dokumentation: förvaras på UV Väst.
Fynd: Fynd med Fnr 1–202.

Halland, Veddige socken, Vabränna 10:5,
3:39 och 3:33, RAÄ 322

Riksantikvarieämbetets dnr: 423-1162-2008.
Länsstyrelsens dnr: 431-105-08.
Riksantikvarieämbetets projektnummer: 10966.
Intrasisprojekt: V2008:014.
Undersökningstid: 2–27 juni 2008.
Projektgrupp: Glenn Johansson, Anders Kraft,
Johannes Nieminen, Petra Nordin, Ewa Ryberg
och Jörgen Streiffert.
Underkonsulter. ¹⁴C-analys: Ångströmlaboratoriet,
Avdelningen för jonfysik, Uppsala Universi-
tet. Geologisk konsultation: Tore Pässe, SGU.
Grävmaskin: Björn Brorsson.
Exploateringsyta: 3200 kvadratmeter.
Undersökt yta: 3200 kvadratmeter.
Läge: Fastighetskartan, blad 6B 0i och 6B1i.
Koordinatsystem: RT 38 5 gon V 63:1.
Koordinater för undersökningsytans sydvästra hörn:
x 49633,46 y 26761,16.
Höjdsystem: RH 70.
*Dokumentationshandlingar som förvaras i Antikva-
risk-topografiska arkivet (ATA), RAÄ, Stockholm:*
4 profilritningar med Unr 4921:1–4 och 15
digitala foton med Unr 4921:5–19.
Digital dokumentation: förvaras på UV Väst.
Fynd: fynd med Fnr 1–60.

Halland, Veddige socken,
Kullagård 1:13, RAÄ 128B

Riksantikvarieämbetets dnr: 423-1162-2008.
Länsstyrelsens dnr: 431-105-08.
Riksantikvarieämbetets projektnummer: 10965.
Intrasisprojekt: V2008:013.
Undersökningstid: 2–20 juni 2008.
Projektgrupp: Glenn Johansson, Louise Olsson,
Johannes Nieminen, Anders Kraft, Petra
Nordin, Ewa Ryberg och Jörgen Streiffert.
Underkonsulter: ¹⁴C-analys: Ångströmlaboratoriet,
Avdelningen för jonfysik, Uppsala Universitet.
Konservering: Studio Västsvensk Konservering,
Göteborg. Makrofossilanalys: Håkan Ranhe-
den RAÄ. Keramikanalys: Torbjörn Brorsson,
Kontoret för Keramiska Studier. Geologisk
konsultation: Tore Pässe, SGU, Göteborg.
Grävmaskin: Björn Brorsson.
Exploateringsyta: 3500 kvadratmeter.
Undersökt yta: 3500 kvadratmeter.
Läge: Fastighetskartan, blad 6B 0i och 6B 1i.
Koordinatsystem: RT 38 5 gon V 63:1.
Koordinater för undersökningsytans sydvästra hörn:
x 50201,83 y 27468,82.
Höjdsystem: RH 70.
*Dokumentationshandlingar som förvaras i Antikva-
risk-topografiska arkivet (ATA), RAÄ, Stockholm:*
13 profilirtningar med Unr 4922:1–13 och 20
digitala foton med Unr 4921:14–33.
Digital dokumentation: förvaras på UV Väst.
Fynd: fynd med Fnr 7–210.

Halland, Veddige socken,
Järlöv 7:3, RAÄ 320

Riksantikvarieämbetets dnr: 423-1162-2008.
Länsstyrelsens dnr: 431-105-08.
Riksantikvarieämbetets projektnummer: 10967.
Intrasisprojekt: V2008:033.
Undersökningstid: 18 augusti–17 oktober 2008.
Projektgrupp: Ewa Ryberg, Bengt Westergaard,
Gisela Ångeby, Johannes Nieminen, Helen
Romedahl och Tore Artelius.
Underkonsulter: Björn Brorsson, Tore Pässe och
Pär Connelid.
Exploateringsyta: 2200 kvadratmeter.
Undersökt yta: 2100 kvadratmeter.
Läge: Fastighetskartan, blad 6B 1i Drared,
x 6355190 y 1292170.
Koordinatsystem: RT 38 5 gon V 63:1.
Koordinater för undersökningsytans sydvästra hörn:
x 50580 y 27858.
Höjdsystem: RH 70.
*Dokumentationshandlingar som förvaras i Antikva-
risk-topografiska arkivet (ATA), RAÄ, Stockholm:*
14 profilirtningar med Unr 4697:1–14 och 65
digitala foton med Unr 4697:15–79.
Digital dokumentation: förvaras på UV Väst.
Fynd: fynd med Fnr 1–281.

Halland, Veddige socken,
Järlöv 7:3, RAÄ 321

Riksantikvarieämbetets dnr: 423-1162-2008.

Länsstyrelsens dnr: 431-105-08.

Riksantikvarieämbetets projektnummer: 10969.

Intrasiprojekt: V2008:034.

Undersökningstid: 18 augusti–17 oktober 2008.

Projektgrupp: Ewa Ryberg, Bengt Westergaard,
Kerstin Svensson, Gisela Ångeby, Johannes
Nieminen och Glenn Johansson.

Underkonsulter: Björn Brorsson, Tore Pässe och
Pär Connelid.

Exploateringsyta: 2200 kvadratmeter.

Undersökt yta: 2100 kvadratmeter.

Läge: Fastighetskartan, blad 6B 1i Drared,
x 6355366 y 1292366.

Koordinatsystem: RT 38 5 gon V 63:1.

Koordinater för undersökningsytans sydvästra hörn:
x 50749 y 28018.

Höjdsystem: RH70.

*Dokumentationshandlingar som förvaras i Antikva-
risk-topografiska arkivet (ATA), RAÄ, Stockholm:*
6 profilirtningar med Unr 4698:1–6 och 46
digitala foton med Unr 4698:7–52.

Digital dokumentation: förvaras på UV Väst.

Fynd: fynd med Fnr 1–431.

Bilagor

Bilaga 1. Veddige 323, anläggningstabell

Halland, Veddige socken, Vabränna 1:5

Anl.nr	Kontext	Anl.typ	Undersökt
200		Grop	Ja
221			
234			
249		Härd	
271		Stolphål	Ja
285		Stolphål	Ja
298		Stolphål	Ja
310		Stolphål	Ja
322		Stolphål	Ja
334	Utgår	Övrigt	Ja
346		Stolphål	Ja
356		Stolphål	Ja
369		Stolphål	Ja
383		Stolphål	Ja
397		Stolphål	Ja
412		Stolphål	Ja
424		Stolphål	Ja
436	Utgår	Övrigt	
448	Hus 1	Stolphål	Ja
459		Stolphål	Ja
469		Stolphål	Ja
485	Hus 1	Stolphål	Ja
503		Stolphål	Ja
514		Stolphål	Ja
528		Stolphål	Ja
539		Stolphål	Ja
554			
566			
578		Stolphål	Ja
589		Stolphål	Ja
605		Stolphål	Ja
615		Stolphål	Ja
624		Stolphål	Ja
632		Stolphål	Ja

Anl.nr	Kontext	Anl.typ	Undersökt
645		Stolphål	Ja
658		Stolphål	Ja
672		Grop	Ja
686		Stolphål	Ja
698		Stolphål	Ja
711	Hus 1	Stolphål	Ja
720		Stolphål	Ja
729		Stolphål	Ja
740	Utgår	Övrigt	
750		Stolphål	Ja
760		Stolphål	Ja
774		Stolphål	Ja
792	Utgår	Övrigt	
802	Hus 1	Stolphål	Ja
815			Nej
827	Hus 1	Stolphål	Ja
838		Stolphål	Ja
849	Utgår	Övrigt	Ja
862		Stolphål	Ja
873	Husoffer?	Stolphål	Ja
885		Stolphål	Ja
898		Stolphål	Ja
911	Utgår	Övrigt	Ja
921		Stolphål	Ja
933		Stolphål	Ja
944		Stolphål	Ja
956			
966		Stolphål	Ja
977		Stolphål	Ja
990		Stolphål	Ja
1003		Stolphål	Ja
1014		Stolphål	Ja
1026		Stolphål	Ja
1038		Stolphål	Ja

Anl.nr	Kontext	Anl.typ	Undersökt
1049		Stolphål	Ja
1057		Stolphål	Ja
1066		Stolphål	Ja
1076		Stolphål	Ja
1086	Hus 1	Stolphål	Ja
1100	Utgår	Övrigt	
1112		Stolphål	Ja
1126	Utgår	Övrigt	Ja
1137		Stolphål	Ja
1148	Hus 1	Stolphål	Ja
1159		Stolphål	Ja
1170		Stolphål	Ja
1183		Stolphål	Ja
1196	Hus 1	Stolphål	Ja
1207			
1220		Stolphål	Ja
1232	Hus 1	Stolphål	Ja
1243		Stolphål	Ja
1253		Stolphål	Ja
1262			
1270	Utgår	Övrigt	Ja
1278	Hus 1	Stolphål	Ja
1289		Stolphål	Ja
1299		Stolphål	Ja
1310		Härd	Ja
1332		Stolphål	Ja
1340	Utgår	Övrigt	
1348		Stolphål	Ja
1357		Stolphål	Ja
1368		Stolphål	Ja
1377			
1387		Stolphål	Ja
1398	Utgår	Övrigt	
1409	Utgår	Övrigt	
1418		Stolphål	Ja
1427		Stolphål	Ja
1438	Utgår	Övrigt	Ja
1447		Stolphål	Ja
1459		Stolphål	Ja
1470	Fundament	Övrigt	Ja
1484		Stolphål	Ja
1496		Grop	Ja
1508		Stolphål	Ja

Anl.nr	Kontext	Anl.typ	Undersökt
1518	Utgår	Övrigt	Ja
1529		Stolphål	Ja
1540	Hus 1	Stolphål	Ja
1551	Utgår	Övrigt	Ja
1564	Hus 1	Stolphål	Ja
1577	Hus 1	Stolphål	Ja
1590	Hus 1	Stolphål	Ja
1603		Stolphål	Ja
1613		Stolphål	Ja
1624			
1639		Grop	Ja
1655	Hus 1	Stolphål	Ja
1668	Utgår	Övrigt	Ja
1678		Grop	Ja
1693		Stolphål	Ja
1703		Stolphål	Ja
1712		Stolphål	Ja
1719	Utgår	Övrigt	
1732		Stolphål	Ja
1747			
1756	×	Grop	
1766		Stolphål	Ja
1778			
1792	Utgår	Övrigt	Ja
1801		Stolphål	
1812		Stolphål	Ja
1820			
1829		Stolphål	Ja
1839		Härd	Ja
1860		Stolphål	Ja
1869		Stolphål	Ja
1879		Stolphål	Ja
1888		Stolphål	Ja
1898		Stolphål	Ja
1907		Stolphål	Ja
1922		Stolphål	Ja
1934		Stolphål	Ja
1953		Stolphål	Ja
1963		Stolphål	Ja
1980			
2006	×	Stolphål	
2015			
2110			

Anl.nr	Kontext	Anl.typ	Undersökt
2121			
2130			
2142			
2152			
2165		Härd	Ja
2180			
2190		Grop	Ja
2207		Grop	Ja
2239			
2254	×	Stolphål	
2266		Stolphål	Ja
2277	×	Grop	
2293		Grop	Ja
2310	×	Stolphål	
2332		Stolphål	Ja
2343			
2356		Stolphål	
2365	×	Grop	
2379	×	Stolphål	
2390	×	Stolphål	
2399			
2415	Utgår	Övrigt	
2425	×	Stolphål	
2435	×	Stolphål	
2453	×	Stolphål	
2466	×	Stolphål	
2478	×	Stolphål	
2490	×	Stolphål	
2502	×	Stolphål	
2514	×	Stolphål	
2526	×	Stolphål	
2537	×	Stolphål	
2551	Utgår	Övrigt	Ja
2562	Utgår	Övrigt	Ja
2572		Härdgrop	Ja
2592	×	Stolphål	
2606		Stolphål	Ja
2620			
2631			
2643			
2653		Grop	Ja
2669		Stolphål	Ja
2679			

Anl.nr	Kontext	Anl.typ	Undersökt
2695			
2727	×	Stolphål	
2736	×	Grop	
2831		Stolphål	Ja
2843		Stolphål	Ja
2853	×	Stolphål	
2863	Utgår	Övrigt	
2872	Utgår	Övrigt	
2885		Stolphål	Ja
2895		Stolphål	Ja
2905	×	Stolphål	
2915		Stolphål	Ja
2925		Stolphål	Ja
2936		Stolphål	Ja
2948	×	Stolphål	
2958			
2969			
2978		Stolphål	Ja
2987	×	Stolphål	
2998			
3008	×	Stolphål	
3021	×	Stolphål	
3033	×	Stolphål	
3042	×	Stolphål	
3052	×	Stolphål	
3061	×	Grop	
3075			
3085			
3095	×	Härd	
3116			
3127	×	Stolphål	
3135	×	Stolphål	
3144	×	Stolphål	
3156	×	Stolphål	
3167	×	Grop	
3177	Utgår	Övrigt	Ja
3187		Stolphål	Ja
3197			
3207	×	Stolphål	
3219	×	Stolphål	
3232	×	Stolphål	
3241			
3253	×	Stolphål	

Anl.nr	Kontext	Anl.typ	Undersökt
3264	×	Stolphål	
3273	×	Stolphål	
3284	×	Grop	
3289	×	Stolphål	
3297		Stolphål	Ja
3308		Stolphål	Ja
3317		Stolphål	Ja
3326			
3335	×	Stolphål	
3344	×	Stolphål	
3359	×	Stolphål	
3369	×	Stolphål	
3380	×	Stolphål	
3388	×	Stolphål	
3397	×	Stolphål	
3409	×	Stolphål	
3420	×	Stolphål	
3429	×	Stolphål	
3440			
3450	×	Stolphål	
3460	×	Stolphål	
3470	×	Stolphål	
3481	×	Stolphål	
3494	×	Stolphål	
3506	×	Stolphål	
3516	×	Stolphål	
3527	×	Stolphål	
3537	×	Stolphål	
3547	×	Stolphål	
3556	×	Stolphål	
3568	×	Grop	
3578	×	Grop	
3584	×	Stolphål	
3594	×	Grop	
3618	×	Grop	
3645	Utgår	Övrigt	Ja
3655	×	Stolphål	
3663	×	Stolphål	
3673			
3685			
3696			
3705			
3715			

Anl.nr	Kontext	Anl.typ	Undersökt
3728	×	Grop	
3752		Härd	Ja
3762	×	Kokgrop	
3778	×	Stolphål	
3787	×	Stolphål	
3797	×	Stolphål	
3807	×	Stolphål	
3820	×	Stolphål	
3831	×	Kokgrop	
3844		Stolphål	Ja
3854		Stolphål	Ja
3863		Grop	Ja
3875		Stolphål	Ja
3886		Grop	Ja
3899		Stolphål	Ja
3911	Utgår	Övrigt	
3921		Stolphål	Ja
3929		Grop	Ja
3954		Stolphål	Ja
3966			
3976	×	Grop	
3991	×	Grop	
4002	×	Stolphål	
4012		Stolphål	
4021	×	Stolphål	
4032	×	Stolphål	
4042	×	Stolphål	
4051	×	Stolphål	
4063	×	Stolphål	
4073	×	Stolphål	
4085		Stolphål	Ja
4136	Flintdepå	Övrigt	Ja
4167	×	Grop	
4185	Utgår	Övrigt	Ja
4196	×	Stolphål	
4208	×	Stolphål	
4219	×	Stolphål	
4229	×	Härd	
4248			
4259	×	Stolphål	
4269	×	Stolphål	
4285	Utgår	Övrigt	Ja
4303			

Anl.nr	Kontext	Anl.typ	Undersökt
4316	x	Stolphål	
4330	x	Härd	
4350	x	Stolphål	
4361	x	Stolphål	
4370	Hus 1	Stolphål	Ja
4383	x	Stolphål	
4393	x	Stolphål	
4404	x	Stolphål	
4415			
4423	x	Stolphål	
4438	x	Stolphål	
4449	x	Stolphål	
4459			
4469	x	Grop	
4485	x	Grop	
4495	x	Stolphål	
4507			
4511	x	Stolphål	
4524	x	Stolphål	
4534	x	Stolphål	
4543	Hus 1	Stolphål	Ja
4555	x	Stolphål	
4564	x	Stolphål	
4574	x	Grop	
4585	x	Stolphål	
4596	x	Stolphål	
4637	Utgår	Övrigt	Ja
4645	x	Stolphål	
4655	x	Stolphål	
4663	x	Stolphål	
4672	x	Stolphål	
4683	x	Grop	
4696	x	Grop	
4707	x	Grop	
4719	x	Grop	
4740	x	Stolphål	
4750	x	Grop	
4763	x	Stolphål	
4773	x	Stolphål	
4782	x	Grop	
4795	x	Grop	
4808			
4818	x	Stolphål	

Anl.nr	Kontext	Anl.typ	Undersökt
4828	x	Grop	
4842	x	Stolphål	
4853	x	Stolphål	
4865			
4875	x	Stolphål	
4884	x	Stolphål	
4893	x	Stolphål	
4900	x	Stolphål	
4909			
4918	x	Stolphål	
4928	x	Stolphål	
4939	x	Stolphål	
4951		Stolphål	Ja
4961	x	Stolphål	
4972	x	Stolphål	
4982	x	Stolphål	
4990	x	Stolphål	
5000	x	Stolphål	
5011	x	Stolphål	
5022	x	Stolphål	
5031	x	Stolphål	
5043	x	Stolphål	
5053	x	Stolphål	
5063	x	Stolphål	
5077	x	Stolphål	
5088	x	Grop	
5106		Käpphål	Ja
5107		Käpphål	Ja
5108		Käpphål	Ja
5109		Käpphål	Ja
5110		Käpphål	Ja
5111		Käpphål	Ja
5112		Käpphål	Ja
5113		Käpphål	Ja
5114		Käpphål	Ja
5115		Käpphål	Ja
5116		Käpphål	Ja
5118	x	Stolphål	
5129	x	Grop	
5140	x	Grop	
5147	x	Grop	
5159	x	Stolphål	
5170	x	Stolphål	

Anl.nr	Kontext	Anl.typ	Undersökt
5200	x	Stolphål	
5209			
5220	x	Grop	
5243	x	Grop	
5254	x	Stolphål	
5266		Stolphål	Ja
5279	x	Stolphål	
5293	x	Grop	
5317			
5330	x	Stolphål	
5340	x	Stolphål	
5350		Grop	Ja
5466			
5477	x	Stolphål	
5488	x	Grop	
5501		Stolphål	Ja
5513		Stolphål	Ja
5551	x	Stolphål	
5561		Stolphål	
5571	x	Stolphål	
5581	x	Stolphål	
5592	x	Stolphål	
5603	x	Stolphål	
5614	x	Stolphål	
5624	x	Stolphål	
5636	x	Stolphål	Nej
5648	x	Stolphål	
5659	x	Stolphål	
5668	x	Stolphål	
5678	x	Stolphål	
5689	x	Stolphål	
5700	x	Stolphål	
5711	x	Grop	
5737	x	Grop	
5751	x	Stolphål	
5762	x	Stolphål	
5772	x	Stolphål	

Anl.nr	Kontext	Anl.typ	Undersökt
5787	x	Grop	
5811	x	Störning	
5815	x	Stolphål	
5824	x	Stolphål	
5834	x	Stolphål	
5845	x	Stolphål	
5858	x	Stolphål	
5919	x	Stolphål	
5929			
5939			
5949			
5959			
5969			
5978	x	Härd	
5993	x	Härd	
6004	x	Stolphål	
6015	x	Stolphål	
6025	x	Grop	
6035	x	Grop	
6047			
6056	x	Stolphål	
6126			
6136	x	Stolphål	
6147			
6156	x	Stolphål	
6166	x	Stolphål	
6176		Stolphål	Ja
6189		Stolphål	Ja
6207		Stolphål	Ja
6217	x	Stolphål	
6236	x	Stolphål	
2	Hus 1	Stolphus	
10	Hus 1	Stolphål	Ja
11	Hus 1	Stolphål	
12	Hus 1	Stolphål	
3	Pinn konstruktion	Övrigt	

Bilaga 2. Veddige 323, fyndtabell

Halland, Veddige socken, Vabränna 1:5

Fnr	Material	Sakord	Antal	Vikt (g)	Grävenhet	Anläggning	Fynd
1	Flinta	Spån	2		2765		
2	Flinta	Spån	1				2725
3	Flinta	Spån	1		6090		
4	Flinta	Spån	4		2064		
5	Flinta	Spån	12		2760		
6	Flinta	Mikrospån	3		2760		
7	Flinta	Mikrolit	1		5396		
8	Flinta	Spån	1			2620	
9	Flinta	Spån	2		6125		
10	Flinta	Spån	1		5381		
11	Flinta	Spån	1		5391		
12	Flinta	Spån	1			862	
13	Flinta	Avslag	9		5391		
14	Flinta	Avslag	6			862	
15	Flinta	Avslag	6		6070		
16	Flinta	Mikrospån	1		6085		
17	Flinta	Avslag	19		6095		
18	Flinta	Avslag	33		2765		
19	Flinta	Avslag	24		6120		
20	Flinta	Spån	1		5376		
21	Flinta	Spån	3				4166
22	Flinta	Avslagsskrapa	1		5391		
23	Flinta	Spån	5		2820		
24	Flinta	Avslag	2		1993		
25	Flinta	Avslag	13		6085		
26	Flinta	Avslag	8		6115		
27	Flinta	Spån	4		6090		
28	Flinta	Mikrospån	1		6090		
29	Flinta	Avslag	22		2054		
30	Flinta	Avslag	18		2049		
31	Flinta	Avslag	29		5376		
32	Flinta	Avslag	34		2820		
33	Flinta	Avslag	16		6125		
34	Flinta	Mikrolit	1		6125		
35	Flinta	Avslag	5		5381		
36	Flinta	Mikrospån	1		6120		
37	Flinta	Mikrospån	2		5411		
38	Flinta	Avslag	66		5411		
39	Flinta	Avslag	189		2760		
40	Flinta	Avslag	40				4160
41	Flinta	Avslag	185		2790		

Fnr	Material	Sakord	Antal	Vikt (g)	Grävenhet	Anläggning	Fynd
42	Flinta	Avslag	12			200	
43	Flinta	Avslag	33		2785		
44	Flinta	Avslag	15		5426		
45	Flinta	Avslag	11		6100		
46	Flinta	Avslag	3		5441		
47	Flinta	Mikrolit	1		6100		
48	Flinta	Spån	15		2790		
49	Flinta	Mikrospån	2		2790		
50	Flinta	Spån	2		5436		
51	Flinta	Avslag	3		6110		
52	Flinta	Avslag	5			200	
53	Flinta	Avslag	2			1639	
54	Flinta	Mikrospån	1		5426		
55	Flinta	Avslag	9		2094		
56	Flinta	Avslag	9		2104		
57	Flinta	Avslag	14		2795		
58	Flinta	Avslag	11		6105		
59	Flinta	Avslag	7		5446		
60	Flinta	Avslag	2		2074		
61	Flinta	Avslag	7		2099		
62	Flinta	Spån	1		2104		
63	Flinta	Mikrospån	1		5451		
64	Flinta	Spån	2		2049		
65	Flinta	Avslag	4			3297	
66	Flinta	Spån	1			1639	
67	Flinta	Spån	1		2795		
68	Flinta	Avslag	6		5451		
69	Flinta	Avslag	53		2003		
70	Flinta	Spån	1		2003		
71	Flinta	Avslag	26		5431		
72	Flinta	Spån	1		2003		
73	Flinta	Avslag	26		6075		
74	Flinta	Avslag	61		2775		
75	Flinta	Avslag	35		2800		
76	Flinta	Avslag	92		2770		
77	Flinta	Avslag	70		5406		
78	Flinta	Avslag	8		2034		
79	Flinta	Spån	1		2039		
80	Flinta	Avslag	20		2089		
81	Flinta	Avslag	8		2039		
82	Flinta	Avslag	3		2044		
83	Flinta	Spån	3		2770		
84	Flinta	Avslag	25		2805		

Fnr	Material	Sakord	Antal	Vikt (g)	Grävenhet	Anläggning	Fynd
85	Flinta	Spån	1		2800		
86	Flinta	Spån	2		2775		
87	Flinta	Mikrolit	1		2003		
88	Flinta	Spån	2		5406		
89	Flinta	Avslag	9		6080		
90	Flinta	Mikrospån	1		6080		
91	Flinta	Spån	5		2805		
92	Flinta	Mikrospån	1		5401		
93	Flinta	Spån	1		2034		
94	Flinta	Avslag	4		2770		
95	Flinta	Avslag	13		5416		
96	Flinta	Avslag	29		5376		
97	Flinta	Mikrolit	1		2054		
98	Flinta	Spån	1			346	
99	Flinta	Mikrospån	4			346	
100	Flinta	Spån	2			1057	
101	Flinta	Avslag	594			4136	
102	Flinta	Avslag	31		2810		
103	Flinta	Sandarnayxa	1		2054		
104	Flinta	Sandarnayxa	1				2726
105	Flinta	Kärnyxa	1		1993		
106	Flinta	Mikrosticket	1		2785		
107	Flinta	Mikrosticket	1		6125		
108	Flinta	Kärnyxa	1		5381		
109	Flinta	Ensidig kärna med 2 motstående plattformar			6100		
110	Flinta	Plattformskärna, 2 pltf			2825		
111	Flinta	Mikrolit	1		2790		
112	Flinta	Kärna, fragment	1		2069		
113	Flinta	Plattformskärna, 1 pltf	1		2790		
114	Flinta	Plattformskärna, 2 pltf	1		2820		
115	Flinta	Avslagsskrapa	1				4166
116	Flinta	Kärna, fragment	1		5381		
117	Flinta	Plattformskärna, konisk	1				2726
118	Flinta	Kärna, fragment	1		5396		
119	Flinta	Kärna, fragment	1		2069		
120	Flinta	Mikrolit	1		2790		
121	Flinta	Kärna, fragment	1		2790		
122	Flinta	Mikrolit	1		6100		
123	Flinta	Plattformskärna, 2 pltf	1		5406		
124	Flinta	Plattformskärna, 1 pltf	1				2726
125	Flinta	Plattformskärna, 1 pltf	1		5401		
126	Flinta	Plattformskärna, 2 pltf	1			4136	
127	Flinta	Plattformskärna, 1 pltf			2830		

Fnr	Material	Sakord	Antal	Vikt (g)	Grävenhet	Anläggning	Fynd
128	Flinta	Kärna, fragment	1		6095		
129	Flinta	Plattformsjärna, konisk	1		2760		
130	Flinta	Kärna, fragment	1		2003		
131	Flinta	Avslagsskrapa	1		2003		
132	Flinta	Plattformsjärna, 1 pltf	1		6115		
133	Flinta	Plattformsjärna, konisk	1				2726
134	Flinta	Kärna, fragment	1		6125		
135	Flinta	Plattformsjärna, 1 pltf	1		2059		
136	Flinta	Plattformsjärna, 1 pltf	1				4166
137	Flinta	Plattformsjärna, 1 pltf	1		2830		
138	Flinta	Plattformsjärna, 1 pltf	1		2452		
139	Flinta	Avslagsskrapa	1		2034		
140	Flinta	Plattformsjärna, 1 pltf	1			4136	
141	Flinta	Plattformsjärna, 1 pltf	1		2760		
142	Flinta	Kärna, fragment	1		2059		
143	Bergart	Knacksten	1		2825		
144	Flinta	Spånpilspets m tånge	1				1932
145	Flinta	Eneggad spets	1				826
146	Flinta	Mikrolit	1		5406		
147	Flinta	Kärna, fragment	1				2039
148	Flinta	Avslag	46		6090		
149	Flinta	Avslag	26		5396		
150	Flinta	Avslag	52		2079		
152	Flinta	Avslag	11			2831	
153	Flinta	Avslag	9		2331		
154	Flinta	Avslag	24		5421		
155	Flinta	Avslag	155		5436		
156	Flinta	Avslag	40			2165	
157	Flinta	Avslag	25		5401		
158	Flinta	Avslag	23		2805		
159	Flinta	Avslag	83		2109		
160	Flinta	Avslag	31		2059		
161	Flinta	Avslag	28		2830		
162	Flinta	Avslag	98		2755		
163	Flinta	Avslag	97		2452		
164	Flinta	Avslag	30		2084		
166	Flinta	Avslag	36		2780		
167	Flinta	Mikrolit	1		5426		
168	Flinta	Spån	1			4167	
169	Flinta	Mikrolit	1		2770		
170	Flinta	Mikrolit	1		6090		
171	Flinta	Mikrolit	1		2790		
172	Flinta	Mikrolit	1				2725

Fnr	Material	Sakord	Antal	Vikt (g)	Grävenhet	Anläggning	Fynd
173	Flinta	Spån	1		2830		
174	Flinta	Spån	1		5456		
175	Flinta	Mikrolit	1		5901		
176	Flinta	Spån	3		2109		
177	Flinta	Spån	4		2109		
178	Flinta	Spån	2		2780		
179	Flinta	Avslag	3		5456		
180	Flinta	Avslag	14		2815		
181	Flinta	Mikrolit	1		2830		
182	Flinta	Spån	3		2755		
183	Flinta	Spån	1		2815		
184	Flinta	Mikrolit	1		5406		
185	Flinta	Mikrolit	1			4136	
186	Flinta	Spån	2		2825		
187	Flinta	Spån	5		2452		
188	Flinta	Mikrolit	1		6090		
189	Flinta	Mikrolit	1		6090		
190	Flinta	Spån	1		2059		
191	Flinta	Ensidig kärna med två pltf	1		5371		
192	Flinta	Plattformskärna, 2 pltf	1		5456		
193	Flinta	Avslag med retusch	1		1998		
194	Flinta	Ryggspån	1		2755		
195	Keramik			8			1951
196	Keramik			4		3297	
197	Keramik			9			1949
198	Keramik			10		1137	
199	Ben, brända			1			1933
200	Keramik			57		1148	
201	Keramik			710		2606	
202	Keramik			2817			884

Bilaga 3. Veddige 322, anläggningstabell

Halland, Veddige socken, Vabränna 10:5, 3:39 och 3:33

Anl.nr	Anl.typ	Storlek (m)	Djup (m)	Anmärkning
233	Stolphål	0,3	0,1	
243	Stolphål?	0,2	0,06	
271	Stolphål	0,2	0,24	
285	Stolphål	0,34	0,12	
298	Stolphål	0,2	0,2	
310	Stolphål	0,3	0,14	
316	Stolphål	0,3	0,18	
322	Stolphål	0,3	0,2	Stenskoning
324	Stolphål	0,32	0,18	
334	Stolphål	0,27	0,14	
344	Stolphål	0,25	0,17	
346	Stolphål	0,2	0,2	
356	Stolphål	0,3	0,2	
358	Stolphål	0,3	0,16	
369	Stolphål	0,3	0,14	
383	Stolphål	0,3	0,18	
397	Stolphål	0,3	0,1	
412	Stolphål	0,2	0,1	
424	Stolphål	0,4	0,2	Stenskoning
459	Stolphål	0,2	0,2	
469	Stolphål	0,4	0,14	
503	Stolphål	0,2	0,1	
514	Stolphål	0,26	0,16	
525	Härd	0,3x0,8 oval	0,1	Sotig sand, kol
528	Stolphål	0,2	0,14	
536	Härd	0,8 rund	0,2	Skörbränd sten, kol
539	Stolphål	0,4	0,3	Stenskoning
548	Härd	0,7 rund	0,08	Sotig sand, kol
578	Stolphål	0,2	0,2	
583	Härd	0,9x1,0 oval	0,1	Skörbränd sten, kol
589	Stolphål	0,3	0,14	

Anl.nr	Anl.typ	Storlek (m)	Djup (m)	Anmärkning
589	Stolphål	0,3	0,14	
605	Stolphål	0,2	0,1	
608	Härd	0,6x1,2 oval	0,05	Sotig sand, kol
615	Stolphål	0,2	0,1	
620	Härd	0,4 rund	0,08	Sotig sand, kol
624	Stolphål	0,2	0,1	
630	Härd?	3,0x5,5 oval	0,2	Skörbränd sten, kol
632	Stolphål	0,3	0,16	
645	Stolphål	0,4	0,16	
658	Stolphål	0,4	0,14	
686	Stolphål	0,4	0,18	
698	Stolphål	0,4	0,2	
711	Stolphål	0,4	0,34	
720	Stolphål	0,2	0,1	
729	Stolphål	0,3	0,12	
747	Stolphål	0,17	0,12	
750	Stolphål	0,2	0,1	
760	Stolphål	0,4	0,2	Stenskoning
774	Stolphål	0,3	0,14	
802	Stolphål	0,4	0,3	
811	Härd	0,4x0,5	0,1	
823	Stolphål	0,2	0,12	
827	Stolphål	0,2	0,16	
833	Stolphål	0,3	0,16	
838	Stolphål	0,3	0,1	
842	Stolphål	0,24	0,12	
853	Stolphål	0,25	0,16	
865	Grophus	2,3x2,6 rektangulär	0,6	Gråsvart humös siltig sand
1953	Stolphål	0,24	0,2	
1963	Stolphål	0,3	0,24	

Bilaga 4. Veddige 322, fyndtabell

Halland, Veddige socken, Vabränna 10:5, 3:39 och 3:33

Fyndnr	Material	Sakord	Antal	Vikt (g)	Läge (id)
1	Flinta	Avslag	4		G681
2	Flinta	Avslag	4		G1246
3	Flinta	Avslag	1		F732
4	Flinta	Avslag	1		G485
5	Flinta	Avslag	2		G1304
6	Flinta	Avslag	1		F734
7	Flinta	Avslag	1		F863
8	Flinta	Avslag	1		G495
9	Flinta	Avslag	3		F789
10	Flinta	Avslag	3		G455
11	Flinta	Avslag	4		G676
12	Flinta	Avslag	1		F909
13	Flinta	Avslag	4		G288
14	Flinta	Avslag	1		G450
15	Flinta	Avslag	1		
16	Flinta	Avslag	2		G470
17	Flinta	Avslag	6		G1309
18	Flinta	Avslag	4		G303
19	Flinta	Avslag	1		F908
20	Flinta	Avslag	6		G419
21	Flinta	Avslag	2		G409
22	Flinta	Avslag	3		G465
23	Flinta	Avslag	5		G460
24	Flinta	Avslag	2		G414
25	Flinta	Avslag	2		G414
26	Flinta	Avslag	2		G490
27	Flinta	Avslag	1		F1310
28	Flinta	Avslag	4		F789
29	Flinta	Spån	1		G465
30	Flinta	Avslag	5		G424
31	Flinta	Avslag	1		G445
32	Flinta	Rundskrapa	1		F731
33	Flinta	Plattformsjärna en pltf	1		S 1401
34	Flinta	Avslag	1		G745
36	Flinta	Sidofragment, kärna	1		G745
37	Flinta	Spån	1		S 1401
38	Flinta	Mikrospån	1		S 1401
39	Flinta	Avslag	1		G480
40	Flinta	Plattformsjärna m 2 pltf	1		F904
41	Flinta	Kärna, kölformad	1		S 1401
42	Flinta	Mikrospånkärna, konisk	1		A865

Fyndnr	Material	Sakord	Antal	Vikt (g)	Läge (id)
43	Flinta	Avslag	12		S 1401
44	Flinta	Avslag med retusch	1		S 1401
46	Keramik		1	4	G266
47	Keramik		2	12	G681
48	Keramik		1	1	F746
49	Keramik		6	17	G424
50	Keramik		1	10	F907
51	Keramik		4	20	G419
52	Keramik		3	14	G288
53	Keramik		7	17	G271
54	Keramik		1	2	G480
55	Keramik		1	2	G460
56	Keramik		1	9	F789
57	Keramik		5	15	G414
58	Keramik		2	5	G1236
59	Keramik		1	3	G409
60	Keramik		48	200	F789

A= anläggning, F= inmätt fynd, G= grävenhet, S=schakt.

Bilaga 5. Veddige 128B, anläggningstabell

Halland, Veddige socken, Kullagård 1:13

Anl.nr	Anl.typ	Storlek (m)	Djup (m)	Anmärkning
419	Härd	1,2	0,2	Grusig sand, sot/kol skörbränd sten
615	Härd	1,2x1,3	0,35	Grusig sand, sot/kol
643	Härd	0,5x0,45	0,12	Grusig sand, sot/kol
720	Härd	1,0	0,1	Sand, sot/kol skörbränd sten
1053	Härd	1,2	0,1	Sand, sot/kol
1670	Härd	0,8	0,06	Sand, sot/kol
2265	Härd	1,3x1,7	0,24	Sand, kol och skörbränd sten
2296	Härd	1,1x0,8	0,26	Grusig sand, kol
2604	Härd	0,5	0,1	Sand, sot/kol
2617	Härd	1,0	0,08	Sotig sand, skörbränd sten
2632	Härd	0,5	0,1	Sand, sot/kol
2645	Härd	0,6	0,1	Sand, sot/kol
2658	Härd	0,5	0,1	Sand, sot/kol
2670	Härd	0,4	0,18	Sand, sot/kol
2799	Härd	0,76	0,1	Sotlins med kol
2861	Härd	1,0	0,12	Sand, kol och skörbränd sten
3071	Härd	1,3	0,2	Sand, sot/kol skörbränd sten
3126	Härd	0,9	0,14	Sotig sand, skörbränd sten
3443	Härd	1,1x0,5	0,14	Sand, sot/kol
456	Grop	0,6	0,2	
652	Grop	1,1x0,7	0,14	
658	Grop	1,1x0,7	0,7	
737	Grop	1,0	0,4	
767	Grop	0,6x0,8	0,7	
830	Grop	0,8	0,3	Sot och kol
1031	Grop	0,8	0,36	
1042	Grop	0,7	0,12	
1152	Grop	1,2x1,0	0,25	
1173	Grop	0,75	0,28	
1279	Grop	0,7x0,9	0,18	
1332	Grop	0,46	0,18	
1356	Grop	0,5	0,2	
1440	Grop	1,6x0,6	0,5	
1469	Grop	1,5x0,8	0,5	
1518	Grop	1,3x0,6	0,3	
1535	Grop	1,8x0,7	0,2	Kraftigt urlakad
1590	Grop	0,75x0,4	0,2	
1626	Grop	1,2x0,8	0,24	Urlakad
1654	Grop	0,8	0,4	Delvis stenfylld
1687	Grop	1,3x0,8	0,22	
1705	Grop	1x0,8	0,26	

Anl.nr	Anl.typ	Storlek (m)	Djup (m)	Anmärkning
1720	Grop	0,8	0,36	
1827	Grop	0,7	0,18	
1890	Grop	1,1x1,4	0,2	Mycket sten
1941	Grop	0,6	0,4	Otydliga nedgrävningskanter
2015	Grop	0,6	0,26	
2312	Grop	1,4x1	0,17	Undersökt vid förundersökning
2993	Grop	0,52	0,16	
3005	Grop	0,6x0,5	0,2	
3152	Grop	0,8	0,2	
3174	Grop	1,16x0,8	0,18	
3195	Grop	0,56	0,2	
3255	Grop	0,7x0,4	0,14	
3302	Grop	0,7x0,9	0,1	
3355	Grop	0,8	0,2	
3369	Grop	0,8x0,7	0,2	
3393	Grop	0,6	0,28	
3404	Grop	0,5	0,26	Sot och kol
352	Stolphål	0,4	0,24	
399	Stolphål	0,4	0,26	
409	Stolphål	0,38	0,34	Sand med sot och kol
604	Stolphål	0,5	0,15	
632	Stolphål	0,4	0,14	
670	Stolphål	0,5	0,48	Stenskoning
1132	Stolphål	0,4	0,2	
1187	Stolphål	0,55	0,28	Sotig sand, sten
1199	Stolphål	0,5	0,3	Sotig sand, sten
1210	Stolphål	0,3	0,26	
1220	Stolphål	0,3	0,14	Sotig sand
1228	Stolphål	0,5	0,3	Sotig sand, sten
1302	Stolphål	0,7x0,3	0,4	Stolphål och kulturlagerrest
1313	Stolphål	0,12	0,25	
1344	Stolphål	0,38	0,12	Otydliga nedgrävningskanter, urlakad
1368	Stolphål	0,54	0,16	
1395	Stolphål	0,4	0,2	
1419	Stolphål	0,5	0,22	
1431	Stolphål	0,36	0,24	
1500	Stolphål	0,28	0,15	
1560	Stolphål	0,24	0,22	Urlakad
1580	Stolphål	0,35	0,16	
1606	Stolphål	0,3	0,24	
1617	Stolphål	0,18	0,14	Urlakad
1644	Stolphål	0,2	0,1	
1736	Stolphål	0,6	0,24	

Anl.nr	Anl.typ	Storlek (m)	Djup (m)	Anmärkning
1854	Stolphål	0,33	0,2	Urlakad
1867	Stolphål	0,38	0,19	
1922	Stolphål	0,25	0,12	Urlakad
1932	Stolphål	0,24	0,12	Urlakad
1961	Stolphål	0,28	0,12	Urlakad
1973	Stolphål	0,28	0,13	Urlakad
1987	Stolphål	0,38	0,2	
2029	Stolphål	0,3	0,14	Urlakad
2040	Stolphål	0,48	0,16	
2051	Stolphål	0,45	0,16	
2108	Stolphål	0,4	0,16	
2183	Stolphål	0,1	0,26	Kol
2242	Stolphål	0,4	0,2	Sotig sand
2253	Stolphål	0,4	0,2	
2497	Stolphål	0,16	0,14	
2506	Stolphål	0,36	0,16	
2517	Stolphål	0,3	0,14	
2528	Stolphål	0,4	0,26	
2689	Stolphål	0,4	0,16	
2719	Stolphål	0,3	0,2	Sand, med sot och kol
2728	Stolphål	0,2	0,1	
2737	Stolphål	0,2	0,1	
2746	Stolphål	0,32	0,28	
2780	Stolphål	0,3	0,15	
2790	Stolphål	0,28	0,14	
2840	Stolphål	0,36	0,1	
2850	Stolphål	0,28	0,08	
2878	Stolphål	0,24	0,08	
2915	Stolphål	0,24	0,08	
2983	Stolphål	0,18	0,1	
3208	Stolphål	0,8	0,22	Stenskoning
3233	Stolphål	0,28	0,2	Sand, med sot och kol
3241	Stolphål	0,6	0,3	Stolphål/grop?
3320	Stolphål	0,5	0,24	
3342	Stolphål	0,3	0,14	

Bilaga 6. Veddige 128B, fyndtabell

Halland, Veddige socken, Kullagård 1:13

Fnr	Material	Sakord	Antal	Område	Ark. objekt	Grävenhet	Fyndenhet
7	Keramik	Kruka, liten	0				80
8	Keramik	Kruka, stor	0				2349
9	Flinta	Kärnyxa	1				344
10	Flinta	Kärnyxa	1				1085
11	Flinta	Skivvyxa	1			283	
12	Flinta	Skivvyxa	1			248	
13	Flinta	Spån	3			913	
14	Flinta	Spån	7				961
15	Flinta	Spån	4				350
16	Flinta	Spån	6			248	
17	Flinta	Spån	1			313	
18	Flinta	Spån	1				349
19	Flinta	Mikrolit	1			913	
20	Flinta	Mikrolit	1				347
21	Flinta	Mikrolit	1			913	
22	Flinta	Spån	1		1228		
23	Flinta	Spån	1			1001	
24	Flinta	Avslag/avfall	53			543	
25	Flinta	Avslag/avfall	36			533	
26	Flinta	Mikrolit	1			533	
27	Flinta	Avslag/avfall	17			298	
28	Flinta	Mikrolit	1			298	
29	Flinta	Avslagsskrapa	1			298	
30	Flinta	Avslag/avfall	10			944	
31	Flinta	Avslag/avfall	13			343	
32	Flinta	Avslag/avfall	22			248	
33	Flinta	Avslag/avfall	28			503	
34	Flinta	Avslag/avfall	5			568	
35	Flinta	Avslag/avfall	11			583	
36	Flinta	Avslag/avfall	12			593	
37	Flinta	Avslag/avfall	28			578	
38	Flinta	Avslag/avfall	16			996	
39	Flinta	Avslag/avfall	36			924	
40	Flinta	Avslag/avfall	13			558	
41	Flinta	Avslag/avfall	16			303	
42	Flinta	Avslag/avfall	13			323	
43	Flinta	Avslag/avfall	19			308	
44	Flinta	Avslag/avfall	30			263	
45	Flinta	Avslag/avfall	31			293	
46	Flinta	Avslag/avfall	11			598	
47	Flinta	Avslag/avfall	19			919	

Fnr	Material	Sakord	Antal	Område	Ark. objekt	Grävenhet	Fyndenhet
48	Flinta	Avslag/avfall	2		1210		
49	Flinta	Avslag/avfall	14			508	
50	Flinta	Avslag/avfall	23			333	
51	Flinta	Avslag/avfall	3			318	
52	Flinta	Avslag/avfall	10			518	
53	Flinta	Avslag/avfall	11			273	
54	Flinta	Avslag/avfall	12			939	
55	Flinta	Avslag/avfall	6			523	
56	Flinta	Avslag/avfall	2			949	
57	Flinta	Avslag/avfall	2		1220		
58	Flinta	Avslag/avfall	1		1187		
59	Flinta	Avslag/avfall	7			268	
60	Flinta	Avslag/avfall	14			498	
61	Flinta	Avslag/avfall	6			573	
62	Flinta	Avslag/avfall	19			588	
63	Flinta	Mikrolit	1			588	
64	Flinta	Avslag/avfall	21			488	
65	Flinta	Avslag/avfall	3			288	
66	Flinta	Avslag med retusch	1			288	
67	Flinta	Avslag/avfall	3			253	
68	Flinta	Mikrolit	1			558	
69	Flinta	Mikrospån	1			573	
70	Flinta	Avslag/avfall	8			493	
71	Flinta	Spån	1			603	
72	Flinta	Sandarnayxa	1				3461
73	Flinta	Plattformsjärna, 2 pltf	1				346
74	Flinta	Spån	9			298	
75	Flinta	Plattformsjärna, 1 pltf	1			518	
76	Flinta	Plattformsjärna, 1 pltf	1			919	
77	Flinta	Järna, sidofragment	1			939	
78	Flinta	Spån	4			518	
79	Flinta	Järna, sidofragment	1	1106			
80	Flinta	Spån	3			293	
81	Flinta	Mikrospån	3			293	
82	Flinta	Mikrospån	2			939	
83	Flinta	Spån	1				3461
84	Flinta	Spån	2			318	
85	Flinta	Spån	3			498	
86	Flinta	Mikrolit	1			498	
87	Flinta	Mikrolit	1			568	
88	Flinta	Avslag/avfall	8		615		
89	Flinta	Plattformsjärna, 2 pltf	1			288	
90	Flinta	Spån	7	1106			

Fnr	Material	Sakord	Antal	Område	Ark. objekt	Grävenhet	Fyndenhet
91	Flinta	Ensidig kärna m 2 pltf	1			583	
92	Flinta	Avslagsskrapa	1				345
93	Flinta	Spån	9			919	
94	Flinta	Kärna, sidofragment	1			293	
95	Flinta	Avslag med retusch	1			553	
96	Flinta	Kärna, sidofragment	1			919	
97	Flinta	Spån	2			288	
98	Flinta	Kärna, sidofragment	1				348
99	Flinta	Spån	1			568	
100	Flinta	Spån	1			513	
101	Flinta	Kärna, sidofragment	1			919	
102	Flinta	Avslag/avfall	3		1827		
103	Flinta	Avslag/avfall	47	1093			
104	Flinta	Avslag med retusch	1			919	
105	Flinta	Avslag med retusch	1			343	
106	Flinta	Plattformskärna, 2 pltf	1				344
107	Flinta	Avslag/avfall	8			1001	
108	Flinta	Avslag	10			278	
109	Flinta	Plattformskärna, 1 pltf	1			278	
110	Flinta	Avslag/avfall	8			1126	
111	Flinta	Avslag/avfall	35			293	
112	Flinta	Avslag/avfall	16			1131	
113	Flinta	Ensidig kärna m 2 pltf	1	1106			
114	Flinta	Ensidig kärna m 2 pltf	1			283	
115	Flinta	Plattformskärna, konisk	1			283	
116	Flinta	Spånskrapa	1			328	
117	Flinta	Plattformskärna, 1 pltf	1			1121	
118	Flinta	Kärna, sidofragment	1			473	
119	Flinta	Mikrolit	1			473	
120	Flinta	Plattformskärna, 1 pltf	1			473	
121	Flinta	Plattformskärna, 1 pltf	1			283	
122	Flinta	Plattformskärna, konisk	1			538	
123	Flinta	Kärna, sidofragment	1			538	
124	Flinta	Spån m retusch	1			258	
125	Flinta	Hullingspets	1			473	
126	Flinta	Spån	7			473	
127	Flinta	Kärna, sidofragment	1			278	
128	Flinta	Spånskrapa	1			278	
129	Flinta	Plattformskärna, 1 pltf	1			283	
130	Flinta	Spån	6			929	
131	Flinta	Spån	1			908	
132	Flinta	Spån	1		456		
133	Flinta	Plattformskärna, 1 pltf	1	1016			

Fnr	Material	Sakord	Antal	Område	Ark. objekt	Grävenhet	Fyndenhet
134	Flinta	Spån	1		1890		
135	Flinta	Mikrospån	2			308	
136	Flinta	Spån	4			528	
137	Flinta	Spån	2	893			
138	Flinta	Plattformsjärna, 2 pltf	1				3460
139	Flinta	Avslagskrapa	1			913	
140	Flinta	Plattformsjärna, 2 pltf	1			473	
141	Flinta	Spånpilspets med tånge	1	1093			
142	Flinta	Spån	1			924	
143	Flinta	Mikrospån	2	1016			
144	Flinta	Spån	2			578	
145	Flinta	Spån	6			533	
146	Flinta	Mikrospån	2			533	
147	Flinta	Avslagskrapa	1	893			
148	Flinta	Spån m retusch	1				3460
149	Flinta	Kärnyxa	1			996	
150	Flinta	Järna, sidofragment	1			528	
151	Flinta	Järna, sidofragment	1				961
152	Flinta	Järna, sidofragment	1			538	
153	Flinta	Spån	2			996	
154	Flinta	Spån	2		2296		
155	Flinta	Mikrolit	1			578	
156	Flinta	Plattformsjärna, konisk	1			578	
157	Flinta	Spån	3			543	
158	Flinta	Plattformsjärna, 1 pltf	1			543	
159	Flinta	Mikrospån	1			503	
160	Flinta	Stickel	1			533	
161	Flinta	Ensidig järna m 2 pltf	1			308	
162	Flinta	Mikrolit	1			503	
163	Flinta	Plattformsjärna, 1 pltf	1			533	
164	Flinta	Avslag	9			934	
165	Flinta	Avslag/avfall	7			1121	
166	Flinta	Avslag med retusch	2		1867		
167	Flinta	Avslag/avfall	57			473	
168	Flinta	Avslag/avfall	5		830		
169	Flinta	Avslag/avfall	2		2183		
170	Flinta	Avslag/avfall	9			338	
171	Flinta	Avslag/avfall	18				351
172	Flinta	Avslag/avfall	5			548	
173	Flinta	Avslag/avfall	7			553	
174	Flinta	Avslag/avfall	9			513	
175	Flinta	Avslag/avfall	5			478	
176	Flinta	Spån	1			598	

Fnr	Material	Sakord	Antal	Område	Ark. objekt	Grävenhet	Fyndenhet
177	Flinta	Avslag/avfall	3			483	
178	Flinta	Avslag/avfall	5			603	
179	Flinta	Avslag/avfall	2			258	
180	Flinta	Avslag/avfall	16			313	
181	Flinta	Avslag/avfall	8			908	
182	Flinta	Avslag/avfall	7			538	
183	Flinta	Avslag/avfall	26	1016			
184	Flinta	Avslag/avfall	17				3460
185	Flinta	Avslag/avfall	12	893			
186	Flinta	Avslag/avfall	16			528	
187	Flinta	Avslag/avfall	37			913	
188	Flinta	Mikrosticket	1			913	
189	Flinta	Avslag/avfall	11		1152		
190	Flinta	Avslag/avfall	3			538	
191	Flinta	Avslag/avfall	3			563	
192	Flinta	Avslag/avfall	9			328	
193	Flinta	Avslag/avfall	5		1890		
194	Flinta	Kärna, sidofragment	1			528	
195	Flinta	Mikrolit/kniv?	1			913	
196	Flinta	Avslag/avfall	15				349
197	Flinta	Kärna, sidofragment	1				349
198	Flinta	Plattformskärna, 1 pltf	1			913	
199	Flinta	Plattformskärna, 2 pltf	1	893			
200	Flinta	Avslag/avfall	10			283	
201	Flinta	Ensidig kärna m 2 pltf	1			283	
202	Flinta	Avslag/avfall	213				961
203	Flinta	Redskap	1	1106			
204	Flinta	Redskap	1				344
206	Keramik		6		615		
207	Keramik		2		615		
208	Keramik		1			513	
209	Keramik		2		737		
210	Bergart	Yxa	1				2094

Bilaga 7. Veddige 128B, makrofossilanalyser

Halland, Veddige socken, Kullagård 1:13

F2349 (flera påsar) (insida av stor kruka)	<i>Triticum aestivum/compactum</i> (bröd/kubbvete)	1
	<i>Rubus idaeus</i> (hallon)	x
	<i>Chenopodium album</i> (svinmålla)	x
	<i>Potentilla sp.</i> (fingerört)	x
	<i>Alnus glutinosa</i> (klibbal)	x
	<i>Carex sp. tristig.</i> (starr)	x

F80 (hela provet
genomsiktat)
(insida av liten kruka)

Inga frön/frukter

Kommentar

Proverna från den stora krukans har vattenflotterats och den kraftigt upprörda suspensionen har dekanterats över siktar med minsta diameter av 0,5 mm. Provet från den lilla krukans utgjordes av mindre material och allt detta har genomsiktats varför också all jord från det provet passerat siktarna.

Innehållet av brända eller obrända växtmaterialrester har varit mycket magert. I det lilla provet (ca 0,5 l) fanns inget alls medan det i det större provet (bestående av flera påsar jord) fanns enstaka obrända frön/frukter enligt listan ovan. Därtill noterades dock i detta stora prov även ett bränt frö av en äldre typ av vete, s.k. kubbvete eller bröd/kubbvete. Denna vetetyper har mindre frön än vanligt vete men som annars liknar detta. Ibland ser man också en kraftigare form av vete vilken brukar benämnas kubbvete (*Triticum compactum*). Det finns en stor variation i utseendet på dessa frön och många mellanformer mellan vanligt brödvete och kubbvete har funnits varav det observerade fyndet från F2349 är ett exempel.

Fyndet av kubbvete eller bröd/kubbvete har tilltagit starkt genom våra större undersökningar under senare tid. Främst tycks de tillhöra järnålderskontexter men även äldre fynd finns. Möjligen är det så att dessa former av vete haft lite lägre anspråk vad gäller näring, klimat etc. liksom att det möjligen haft en något snabbare mognad än vanligt vete.

Vad gäller de obrända fynden så kan dessa vara svårare att tolka eftersom de förekommit i terrestra kontexter och i väl-dränerat material (om än i en kruka). De kan vara (är förmodligen) spår av yngre vegetation.

Bilaga 8. Veddige 128B, konserverings och analysrapport

Halland, Veddige socken, Kullagård 1:13

Veddige

Två krukor och två träföremål
Konserverings- och analysrapport

Författare: Annika Carlsson

Västarvet Studio Västsvensk Konservering
Gamlestadsvägen 2-4 Hus B2
415 02 Göteborg
Telefon 031-63 70 00
Fax 031-707 03 26
Hemsida www.vastarvet.se, www.svk.com

Tekniska och administrativa uppgifter

Västarvet dnr:	NOK 00327-2008
Västarvet pnr:	C289
Länsstyrelse:	Länsstyrelsen i Halland
Länsstyrelsens dnr:	431-105-08
Län:	Halland
Kommun:	Varberg
Socken:	Veddige
Fastighet:	Kullagård 1:13
RAÅ-nr:	128B
Uppdragsgivare:	Riksantikvarieämbetet – UV-väst
Projektansvarig:	Glenn Johansson
RAÅ:s projektnummer:	10968

Innehåll

Tekniska och administrativa uppgifter	3
Konserveringsrapport arkeologi	5
Skade- och nedbrytningsbeskrivning	5
Frågeställningar.....	6
Konservering	6
Särskilda iakttagelser	10
Analyser	10
Råd och anvisningar om förvaring och hantering	11
Bilagor	11

Konsveringsrapport arkeologi

I juni 2008 inkom två jordpreparat, ett större och ett mindre, till SVK. Det stora preparatet har fyndnummer F2349 och det mindre F80.

I båda preparaten kunde en kant av ett förmodat keramikkrärl skönjas.

Two trästycken, täckta med mycket lera inkom på samma gång. En stor stock med fyndnummer F867 och en mindre stök med fyndnummer F2353.

Föremålen kan vara offergåvor vid ett tidigare vattendrag.

Preparaten stod en tid på SVK i väntan på konservering.

Preparat F 2349, före utgrävning.

Skade- och nedbrytningsbeskrivning

F80, litet preparat

Keramikkrärl ligger på sidan i preparatet.

Keramikken är mycket nedbruten eller dåligt bränd från början. Krärl har spruckit på flera ställen. Ena sidan saknas, men botten är hel. Vid sidan av keramikkrärl i preparatet låg delar av ovankanten, som har snördecor. Dessa delar har ingen passning mot underdelen. Både utsida och insida har röda missfärgningar, troligen från järnhaltig jord. Insidan på krärl har en sprickig beläggning. Vid krärl låg en mindre pinne. Analys, se nedan.

F2349

Keramikkärllet ligger på sidan i preparatet. Ena sidan har kollapsat och saknas nästan helt och hållet. Sköra delar av denna sidas mynningskant finns bevarade, men är mycket nedbrutna. Resten av sidan var uppblandade med sand och var svår att urskilja från den omkringliggande jorden. Eventuellt har delar av krukans sköljts bort i jorden. Keramiken i den bevarade sidan är mycket nedbruten eller dåligt bränd från början. Den smulas lätt sönder och spricker. Kärlet är mer välbevarat vid mynningen och mer nedbrutet längre ned. Den kompakta leran i preparatet har torkat ut och det har fått till följd att keramiken har dragits isär och spruckit på några ställen. Nederdelen av krukans är mycket skör och fragmentarisk. Både utsida och insida har röda missfärgningar, troligen från järnhaltig jord.

Kärlet mätte från mynningskant och ned till en förmodad botten, ca 40 cm.

Frågeställningar

- Frampreparering och stabilisering av keramikkrärlen för att de skall kunna studeras och hanteras på bästa sätt.
- Provtagning av eventuell matskorpa, innan konservering.
- Packning av keramikkrärlen i syrafritt packmaterial.
- Vedarts- och verktygsspårsanalys av träföremålen. Träföremålen konserveras inte.

Konservering

Preparat nummer F80, litet kärl.

Keramikpreparatet grävdes ut med hjälp av spatlar, skalpell, trästickor och vatten. Jord från preparatet sparades i separata påsar. Prov från innerväggen togs gemensamt med ansvarig arkeolog, innan något främmande ämne tillfördes. Provet skickades på analys av ansvarig arkeolog.

När kärlväggarna preparerats fram, rengjorts och torkats, stabiliserades de med en tunn lösning av Paraloid B-72¹, 2 % i aceton/IMS². Lösningens koncentration ökades successivt för att Paraloiden skulle tränga in ordentligt. Lösa delar sammanfogades med tjockare Paraloid B-72, löst i toulén. Vissa föroreningar och smuts på ytan avlägsnades inte, då de till viss del hjälper till att stabilisera keramiken. Vid test av att avlägsna all smuts på ytan, löstes även kärlväggen upp.

Efter konserveringen packades keramikdelarna i syrafritt packmaterial med Neopolen³ som stöd.

¹ Paraloid B-72 är en etylmetakrylat-co-polymer.

² IMS = Industrial Methylated Spirits 95:5 etanol/methanol, paraloid B-72 är ett akrylatlim.

³ Neopolen är en polyetenplast, känd för goda åldningsegenskaper.

Keramikkärl, F80, under utgrävning.

F 80, efter konservering, utsida.

F 80, efter konservering, insida

F 80. Mynningsdelar med snördekor.

Preparat nr F 2349, stort kärl.

Keramikpreparatet grävdes ut med hjälp av spatlar, skalpell, trästickor och vatten. Den kompakta leran gjorde det mycket svårt att lossa leran på ett bra sätt. Större stycken av leran fick tas loss. Jord från preparatet sparades i separata påsar. Prov från innerväggen togs gemensamt med ansvarig arkeolog, innan något främmande ämne tillfördes.

Under tiden som preparatet grävdes ut påfördes det lättflyktiga vaxet Cyklododekan⁴ löst i lacknafta som stöd. Cyklododekanen är endast en tillfällig åtgärd och ångar med tiden bort och det blir inga rester kvar i föremålet.

Efter det att cyklododekanet hade evaporerat, stärktes kärnväggarna först upp med en tunn lösning av Paraloid B-72, 2 % i aceton/IMS⁵. Lösningens koncentration ökades successivt för att Paraloiden skulle tränga in ordentligt. Lösa delar sammanfogades med tjockare Paraloid B-72 löst i toulén. Föroreningar och viss smuts på ytan avlägsnades inte, då de till viss del hjälper till att stabilisera keramiken. Vid test att avlägsna smuts, löstes även kärnväggen upp.

Vissa sprickor fylldes från insidan med modellgips⁶, för att stabilisera keramiken ytterligare. Gipsen retuscherades med akvarellfärg.

De större keramikdelarna monterades på stomme av Neopolen och polyestervadd och oblekt bomullstyg. Mindre bitar och delar som är för nedbrutna för att sättas på plats packades i syrafri låda.

⁴ Cyklododekan är ett lättflyktigt vax med CAS-nr: 294-62-2

⁵ IMS = Industrial Methylated Spirits 95:5 etanol/methanol, paraloid B-72 är ett akrylatlim.

⁶ Krone. Hilliges Gipsverk.

F2349 med kollapsad mynningskant.

F 2349 under konservering.

F 2349 Efter konservering.

F 2349 Efter konservering.

F867, stock

Grävdes fram med hjälp av spatlar, penslar och vatten. Analys, se nedan.

F2353, stör

Rengjordes med vatten och penslar. Är i flera delar. De ihopsatta delarna har längden 39 cm. Analys, se nedan.

Pinne vid preparat, F80

Pinnen grävdes fram och rengjordes med hjälp av vatten. Pinnen är ca 37 cm lång och är i många delar och skiktad. Analys. Se nedan.

Särskilda iakttagelser

- Det finns bearbetningsspår på utsidan av kärl F2349.
- F 80 har snördekor på mynningsbitarna.

Analyser

Prover tagna från keramikkrärlen.

Innan konserveringsarbetet togs analysprover från krukornas innersida. Detta gjordes tillsammans med ansvarig arkeolog. Ytterligare ett prov togs på den stora krukans innan den konsoliderades.

Vedarts- och bearbetningsanalys av träföremålen

F 2353. Björk. Det är svårt att se om stören är bearbetad eftersom den är mycket nedbruten. Uppenbart är att den är avsmalnande åt ena hållet. Den svarta färgen som ser bränd ut kan också vara resultatet av nedbrytande bakterier.

F2353, ca 39 cm lång

F867: Björk. En sida är relativt flat och har huggspår från båda hållen. Den andra är välvd och utgörs av ytterkanten (minus bark) av träet. Kortsidorna är brutna så att det inte går att bedöma om de har huggits eller ej.

Bearbetningsspår på stock, F867.

Pinne vid preparat, F80

Koll i mikroskop visar att det är trä, men att pinnen är ihålig. Det ser ut som om endast det yttre skiktet/barken är bevarad. Det går inte att vedartsbestämma den. Troligtvis är det en naturlig formation.

Råd och anvisningar om förvaring och hantering

Träföremålen bör destrueras, eftersom de inte konserverats och därför inte klarar en uttorkning så bra.

Keramiken är extremt skör och måste hanteras med försiktighet.

F2349, stort kärl bör endast lyftas från sin montering om nödvändigt.

Bilagor

BILAGA 1. Röntgenbilder bifogas föremålen

BILAGA 2. CD-skiva med digital rapport och bilder bifogas föremålen.

Bilaga 9. Veddige 128B, trattbägarkeramik vid Viskan

Studie av tidigneolitisk offerkeramik – Halland, Veddige socken, Kullagård 1:13

Torbjörn Brorsson

***Trattbägarkeramik vid
Viskan – studie av
tidigneolitisk
offerkeramik från
Veddige, Halland***

Rapport 48, 2009

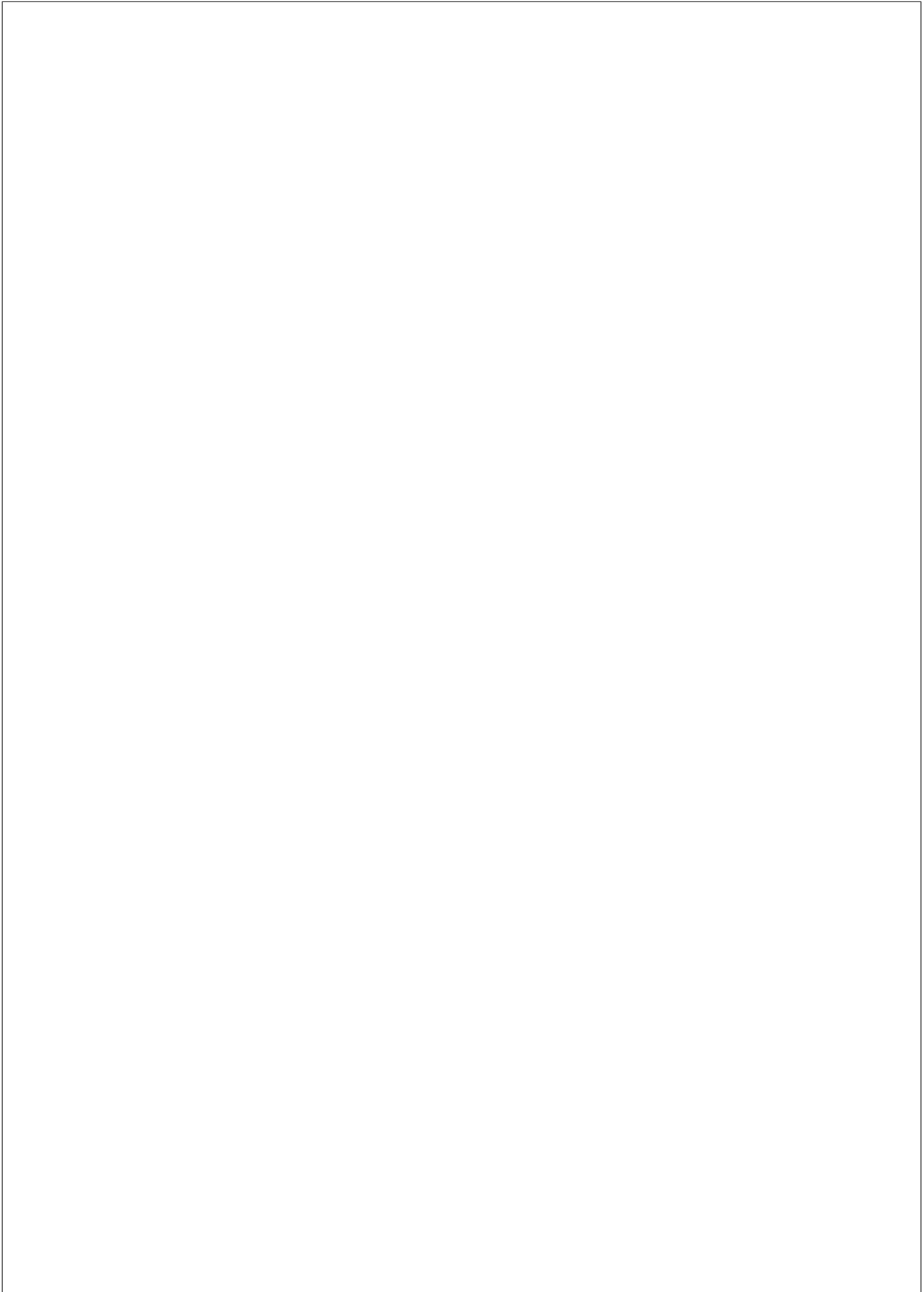
KKS rapporter trycks i en begränsad upplaga. Rapporten kan fås som pdf eller rekvireras i enstaka exemplar. Kontakta då Kontoret för Keramiska Studier, Vadensjövägen 150, 261 91 Landskrona eller torbjorn.brorsson@keramiskastudier.se eller www.keramiskastudier.se

Vadensjö 2009

Alla foton av Torbjörn Brorsson om ej annat anges.

Innehåll

Inledning	s. 5
Material och frågeställningar	s. 5
Metod	s. 8
Resultat	s. 8
Tolkning	s. 12
Litteratur	s. 14

Inledning och syfte

"Allt vad den tidens husmödrar och »bemadöttrar« åstadkommit av flätning och vävnad är länge sedan multnat, men vad deras flitiga händer för mer än 4000 år sedan formad i lera finnes ännu delvis bevarat, vittnande om deras allvarliga strävan att skapa trevnad och skönhet vid hemmets härd" (Saruaw & Alin 1923:111).

Citatet är hämtat ur ett av svensk arkeologis klassiska verk, "Götaälvsområdets fornminnen" utgiven till Göteborgs stads 300 års jubileum år 1923. Det berör de trattbägarkärl som ornerats med dubbeltvinnad tråd, snoddkeramik, vilket vi idag benämner för snördekor. Skärvorna som Saruaw & Alin redogör för påträffades vid undersökningar i Hallehög, Onsala sn. under åren 1918 till 1920 (Ibid 1923:98 ff). Hallehög ligger ett fåtal kilometer sydväst om Kungsbacka.

Under 2008 undersökte Riksantikvarieämbetet UV Väst, under ledning av Glenn Johansson flera mindre boplatser vid Viskan i Veddige, cirka 30 km sydöst om Hallehög. Den gemensamma nämnaren mellan Hallehög och Veddige var att man under 2009 påträffade snörornerad trattbägarkeramik även i Veddige, vilket bör betyda att platserna varit i bruk under samma tidsperiod.

Undersökningen av UV Väst var föranledd av den nya dragningen av väg 41, utanför Veddige. Inom fornlämning RAÄ 128b påträffades endast två keramikföremål (Fig. 1), och dessa låg cirka 1,5 m under dagens marknivå. Djupet var därmed betydande och det är troligt att kärnen satts ned i Viskans vatten under neolitikum. Kärnen var för övrigt näst intill intakta, men de var i relativt dåligt skick.

Med hänsyn till att kärnen satts ned hela i strandkanten till Viskan är det mycket troligt att de utgjort någon form av offer.

Figur 1. Vid undersökningen i Veddige påträffades två trattbägare.

Fyndet av kärlen i Veddige är sannerligen mycket intressant och belyser en viktig del av det neolitiska samhället. De arkeologiska utgrävningarna berör oftast boplatser eller gravar, och man har svårt att identifiera olika typer av offer. Vi vet att olika typer av offerceremonier sannolikt varit viktiga, men det är svårt att påvisa dem. Två hela kärl som satts ned i en strandkant utgör ett viktigt bidrag till denna diskussion.

Syftet med studien av kärlen är att dels fastställa dess ålder, men även diskutera hur de framställts, vad de kunnat användas till samt att diskutera förhållandet till andra samtida lokaler.

Metoder

Kärlen har utifrån form och dekor daterats och kärlstorlek och gods har använts för att diskutera kärlets proveniens, funktion samt förhållande till andra boplatser. En formanalys har utförts och denna syftar till att bestämma om kärlen är av samma form eller ej.

En keramikskärva från vardera kruka har studerats med hjälp av mikroskopering av keramiska tunnslip. Mikroskoperingen syftar till att studera godsets sammansättning, de keramiska råmaterialen och övriga tillverkningstekniska parametrar. Metoden ger information om kärlets funktion och om lokalt såväl som om främmande hantverk.

Tunnslipet skall vara 0,03 mm tjockt och analysen utförs i polarisationsmikroskop vid förstoringar mellan 25X och 1000X i korsat och parallellt ljus. Lerans grovlek, magringens art, andel och största korn fastställs. De leror som använts till kärlframställning klassificeras som fina, mellangrova eller grova leror. Det innebär att mängden silt är låg eller saknas i finlerorna, att sandfraktionen är förekommer men är låg i mellanlerorna medan mängden sand är hög i grovlerorna. Det noteras även om en lera är sorterad eller osorterad. I en osorterad lera saknas vissa fraktioner. Vidare noteras den mineralogiska sammansättningen och närvaron av organiskt material och förekomsten av diatomeer (kiselalger).

Keramikkärlen

De två kärlen har benämnts för stora respektive lilla krukorna. De påträffades intill varandra.

Lilla krukorna (F80)

Den lilla krukorna har varit 14 cm hög och mynningsdiametern var 18 cm. Kärlprofilen är S-formad med rak utåtlutande mynnings- och halsparti. Skuldran är tydligt markerad och botten är svagt rundad. Kärlen kan därmed klassificeras som en trattbägare.

Halsen är ornerad snördekor i nio horisontella rader. Bottenpartiet är däremot ornerat.

Skärvtjockleken har uppmätts till 7 mm och största bergartskorn i godset till 3,6 mm. En okulär bedömning av godset gör det troligt att det framställts av en siktad bergart som krossats innan den blandats i leran.

I och med kärllhöjden kan den lilla krukorna definieras som ett relativt litet kärl, men inte som ett miniatyrkärl. Det har rymt cirka 3 liter. Organisk beläggning / matskorpa har påträffats på kärlets insida. Matskorpan har C14-daterats till 4976 ± 43 BP (3940-3650 BC kalibrerat med 2 sigma)

Stora krukorna (F2349)

Den stora krukorna är betydligt större och både kärllhöjden och mynningsdiametern är 35 cm. Proportionerna är därmed något annorlunda och den stora krukorna är något högre i förhållande till mynningsdiametern än vad den lilla krukorna är. Den stora krukorna har också en S-formad kärllprofil med utåtböjd mynning, men halsen är betydligt kortare i förhållande till kärllhöjden än vad den var på den lilla krukorna. Botten är flat och diametern har uppmätts till 15 cm. Även detta kärl kan klassificeras som en trattbägare.

Kärlet har varit oornerat och skärvtjockleken är 12 cm. Största korn har uppmätts till 3,0 mm och även detta kärl har sannolikt framställts av en lera som magrats med krossad bergart.

Kärlet har varit mycket stort och det har rymt cirka 17 liter.

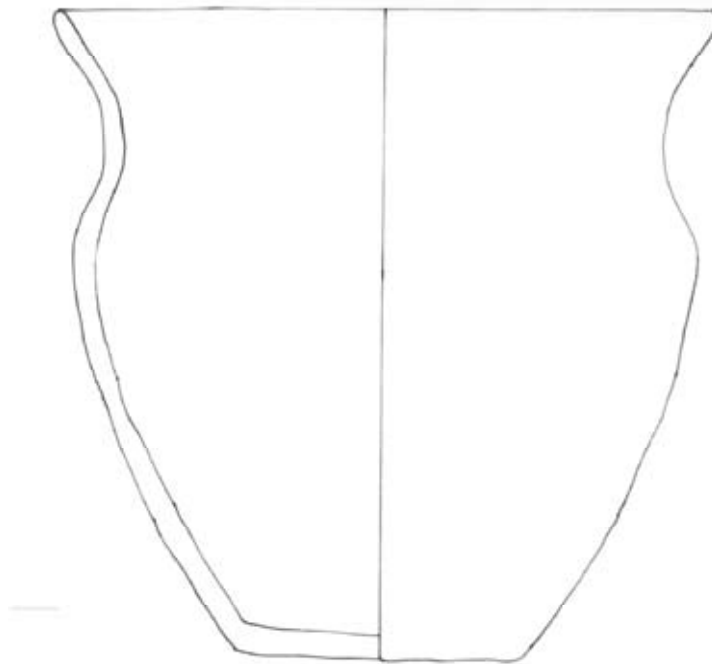
Kubbvete som påträffats inuti i den stora krukans har C14-daterats till 5160 ± 78 BP (4230-3770BC kalibrerat med 2 sigma). Dateringen är därmed likartad med den lilla krukans.

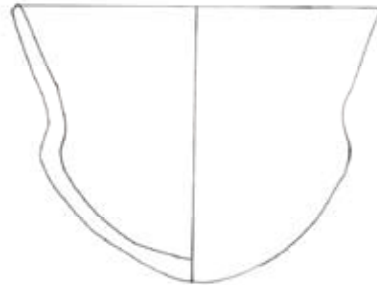
Tunnslip	Fyndnr.	Anmärkning
1	80	Lilla krukans
2	2349	Stora krukans

Tabell I. De två kärlen från Veddige har benämnts lilla respektive stora krukans.

Trattbägare kan utifrån dess storlek indelas i tre olika grupper (Koch Nielsen 1987). Små kärl eller snarare miniatyrkärl, som rymmer mindre än 0,75 liter, har mynningsdiameter på upp till 11 cm. Mellanstora kärl är de som mäter mellan 11 och 27 cm i mynningsdiameter, och dessa rymmer mellan 0,75 till 10 liter. Slutligen rymmer de stora kärlen mer än 10 liter och dess mynningsdiameter överstiger 27 cm.

Därmed kan den lilla krukans från Veddige klassificeras som ett mellanstort kärl och den stora krukans som ett mycket stort kärl.

Figur 2. De två kärnen från Veddige. Skala 1:3.

Resultat

Som redan har nämnts påträffades kärnen alldeles intill varandra och de har därmed sannolikt deponerats samtidigt. Frågan är då om kärnen även kan ha tillverkats vid samma tid, och möjligtvis av samma händer.

Godsanalysen, i form av tunnslip, har visat att de framställts av helt identiska råmaterial (Tab. II, Fig 3).

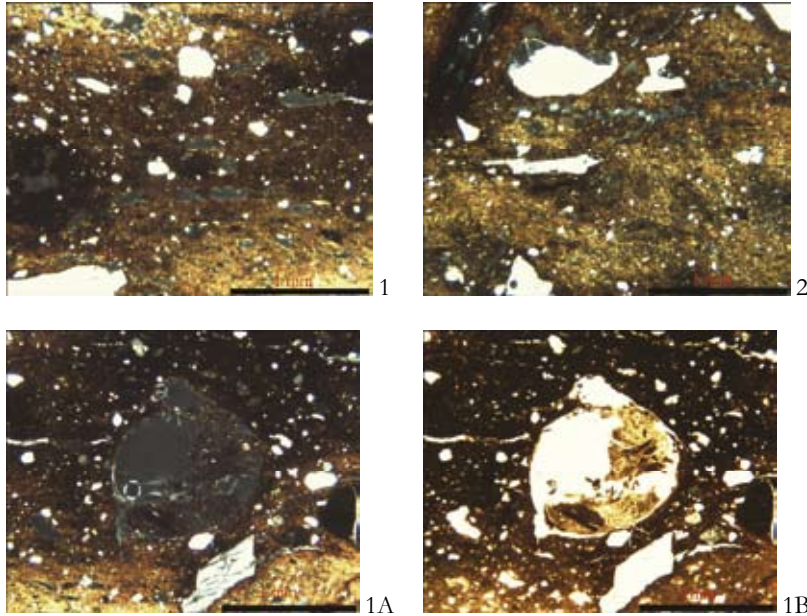
SKÄRVIDENTIFIERING			LERA										MAGRING		NOTERINGAR*		
slipnr.	Fyndnr.	Kontext	sort. / osort.	grov / mellan / fin	silt	sand	järnoxid	järnoxihydroxid	glimmer	kaliumkarbonat	diatoméer	växtmaterial	krossad granit	sand	magringsandel [%]	största kornstorlek [mm]	
1	80	Lilla krukkan	s	f	x		+	x	-		e.o.	x	x		14	2,5	
2	2349	Stora krukkan	s	f	x		+	x	-		e.o.	x	x		15	3,3	

Tabell II. Godsanalysen visar att kärnen framställts av samma typ av lera och magring. e.o.=ej observerad, x=förekomst.

Kärnen har tillverkats av något siltiga finleror som magrats med 14 respektive 15 % krossad granit av lokalt ursprung. Lerorna har varit glimmerfattiga, men däremot har naturliga järnoxihydroxidanhopningar identifierats i godslen. Vidare kan man notera att det fanns något större bergartskorn i den stora krukkan, och största korn har uppmätts till 3,3 respektive 2,5 mm.

De två godslen är så pass lika att det är troligt att de framställts av lera och magring som hämtats vid samma tillfälle. Kärnen behöver däremot inte ha tillverkats samtidigt, men det är troligt att de har samma ursprung, och förmodligen tillverkats av samma keramiker.

Frökorn har identifierats i båda tunnslipen. Frökornen kan ha tillsatts medveten, men de kan likväl ha funnits naturligt i lerorna. Frökornens art har inte bestämts, men om det är sädeslag så kan man inte utesluta att frökornen tillsatts till leran som en medveten handling. Frökornet i tunnslip 1 visas i både korsat och parallellt ljus (Fig. 3).

Figur 3. De två trattbägarkärlen var tillverkade av fina leror som magrats med krossad granit. Ett större frökorn identifierades i tunnslip 1, och detta ses i korsat ljus (1A) samt i parallellt ljus (1B).

Tolkning

Som redan nämnts har snörornerad trattbägarkeramisk påträffats vid Hallehög i Onsala sn. i Halland (Sauraw & Alin 1923:98 ff). Materialet från Hallehög är betydande och består av nästan 5000 keramikskärvor varav 560 var ornerade. Olika dekortyper förekommer, men liksom från Veddige finns det trattbägare som ornerats med flera rader av horisontella snören på halsen. Vidare kan man konstatera att det finns både miniatyrkärl och mycket stora kärl, med mynningsdiametrar på upp till 36 cm. Hallehög har tolkats som en boplats, men tre stora kärl kan ha blivit krossade på den plats som de påträffats på (Ibid: 110). De kan därmed ha utgjort någon form av offer.

Andra lokaler med snörornerad trattbägarkeramisk i regionen är Ängås i Västergötland samt Rörby och Glimsås i södra Bohuslän (Nordqvist 1997:103).

Figur 4. Den stora krukans in situ. Foto: Ewa Ryberg, RAÄ UV Väst.

Snörornerad keramik kan dateras till både TN och MN, och Mats Larssons omfattande studie av framför allt tidigneolitisk keramik från sydvästra Skåne, visade att snördekor även var mycket vanligt i den grupp som benämns Bellevuegårdsgruppen (Larsson 1984:160 ff). Denna grupp dateras enligt Larsson till MNI och MNII.

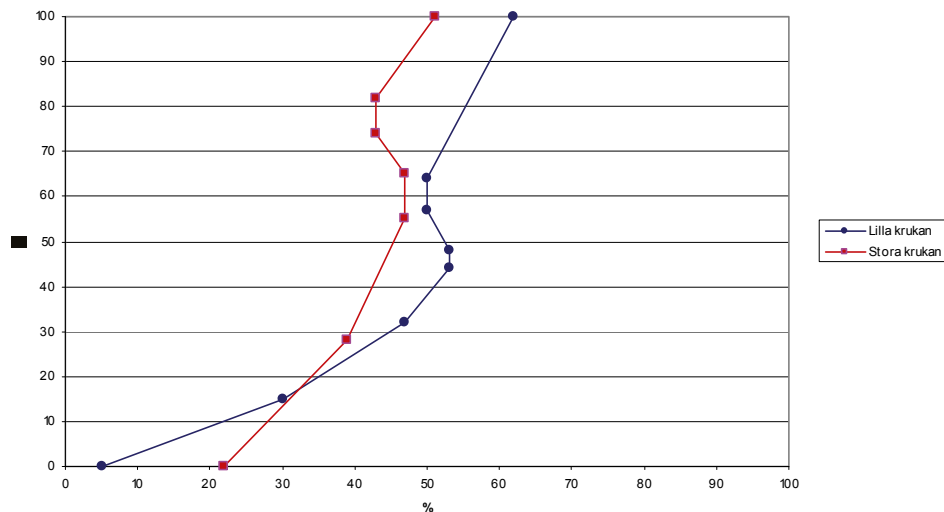
Det finns exempel från Saxtorp utanför Landskrona i västra Skåne, där snörornerade trattbägare C14-daterats till övergången mellan TNI och TNII, med en viss tyngdpunkt mot den yngre perioden (Lagergren-Olsson 2003:187 ff). Den snörornerade keramiken påträffades i en våtmark, medan en samtida närliggande boplats saknade kärl med snördekor.

På Döseryggen, mellan Malmö och Trelleborg i Skåne, påträffades bland annat ett 20-tal dösar och en våtmark. Döseryggen har daterats till slutet av TN och till en tidig del av MN och de snörornerade skärvorna utgjorde 15 % av den ornerade keramiken (Brorsson 2009). Av fyra ornerade skärvorna i våtmarken var en snörornerad.

Rostoványi har även berört problematiken med snördekor, och han kunde konstatera att den i Malmöområdet dateras inom intervallet TN I till MN I (Rostoványi 2007:70). I Rostoványis material från Öresundsbroförbindelsen förekom snördekor i mellan 2 och 7 rader på kärlets hals. Det är viktigt att notera att snörornerad keramik även var mycket vanligt under stridsyxekulturen. Kulturen har bland annat fått sina influenser från det som på Kontinenten benämns för snörkeramisk kultur. Kärlet från Veddige är emellertid av annan karaktär och form, och därmed är en datering till stridsyxekultur inte trolig.

En av de mest omfattande studierna av trattbägarkeramik i Skandinavien utfördes av Eva Koch (Koch 1998). Hon bearbetade omkring 250 hela kärl som påträffats i mossar i de östra delarna av det nuvarande Danmark, och hon kunde bland annat indela trattbägarkeramiken i flera olika grupper. Som ett redskap användes en formanalys, där syftet är att jämföra kärl, oavsett storlek, med varandra (Ibid: 67 ff). En viktig hypotes vid denna analys, är att en keramiker tillverkar samma typ av kärl med samma form, oavsett kärlestorlek. Vid formanalysen sätts höjden till 100 % och både kärprofilens höjd och bredd relateras till höjden. Därmed skapas en bild av kärlet, helt fränkopplat från kärlestorleken.

Enligt denna typ av formanalys tillhör de två kärlen från Veddige olika grupper (Fig. 5). Skuldran på den lilla krukans är placerad längre ned i förhållande till höjden, och dessutom är halsen betydligt längre. Man kan vidare konstatera att den lilla krukans är mera profilerad.

Figur 5. Formanalys av de två kärler från Veddige. Den lilla krukans är mera profilerad än den stora krukans.

Kärler kan relateras till de olika grupperna av trattbägare som skapades av Koch. Lilla krukans tillhör formgrupp 4 och den stora krukans tillhör formgrupp 2. Det senare kärlet tillhör därmed Kocks trattbägare, typ II, som hon daterar till en tidig del av tidigneolitikum, TN I (Ibid: 91). Den lilla krukans tillhör trattbägare av typ IV, som egentligen ska vara ornerad. Ornerade kärler med denna form placerar Koch i övergången mellan TN II och MN I (Ibid: 97). Därmed har de två kärler olika dateringar efter den danska kronologin, där de för övrigt placerats i grupperna Svaleklint (stora krukans) respektive Virum (lilla krukans). Svaleklint är en av de danska typerna som är rikligt ornerade, vilket då skulle stämma överens med den stora krukans, men i detta fallet är det den lilla krukans som har dekor.

Däremot förefaller den stora krukans, med sin korta hals ha vissa likheter med Vråkeramik från östra Mellansverige (Florin 1958). Vråkeramiken är en östlig variant av trattbägarkeramik och den formtyp som Veddigekärlet påminner om är formtyp Vrå I, som främst tillhör TN II. En dekortyp som är mycket vanlig i Vråkeramiken är snördekor, och denna dekor täcker ofta större delen av kärlets hals. Detta gör den även på den så kallade Fagervik I-keramiken som också kan anses som en variant av trattbägarkeramik. Fagervik I dateras till 3890-3110 BC, vilket är detsamma som TN I – MN A (Olsson & Edenmo 1997:5.33). För övrigt är det relativt vanligt med omfattande snördekor på keramiken i Mälardalen och i Bergslagen (Hallgren 2008:139 ff).

Dekortypen stämmer därmed väl överens med den lilla krukans från Veddige, som dekormässigt har mycket gemensamt med keramik i Mälardalen. Om kärler från Veddige ska klassificeras som Vråkeramik, Fagervik I-keramik eller som sydsandinavisk trattbägarkeramik är egentligen utan betydelse. Det finns fler likheter än skillnader, men det är viktigt att notera att kärler har likheter både österut och söderut. Det skall även noteras att snörornerad trattbägarkeramik påträffats i Norge (Hallgren 2008:245). På den neolitiska bopplatsen Auve, vid Larvik i sydöstra Norge, utgjorde den snörornerade keramiken omkring tvåtredjedelar av all ornerad keramik (Østmo 2008:106), vilket bekräftar att snördekor varit vanlig i hela Skandinavien. Auves kulturella tillhörighet är intressant, och den kan delvis klassificeras som gropkeramik, men även som en trattbägarlokal.

Enligt jordartskartan för området ligger RAÄ 128b inom ett område bestående av grus

(jordartskartan 6B Kungsbacka SO). Däremot påträffades kärlden 1,5 m ned i lera och man kan konstatera att lagret av grus är yngre än kärlden och de lersediment som kärlden påträffats i. Mindre än 1 km från fyndplatsen finns avsatta skikt av glacial finlera, vilka kan ha använts för keramikframställning. Därmed fanns det förutsättningar för kärllframställning inom området.

Godsanalysen har visat att kärlden framställts av fina leror som magrats med krossad granit. Kärlden var sannolikt tillverkade av råmaterial som hämtats vid samma tillfälle, och de har därmed ett gemensamt ursprung.

Det stora kärlet från Veddige saknar matskorpa, men det fanns kubbvete inuti kärlet. Med hänsyn till att kärlet rymmer 17 liter så är det möjligt att kärlet i denna storlek främst användes för förvaring av så kallade torra vegetabilier. Det är i motsats till tidigare tolkningar av de stora trattbägarna, som oftast tolkats som vattenbehållare.

På den lilla krukans fanns däremot matskorpa på kärlväggens insida, och det troligaste är att även detta kärlet satts ned med något innehåll. De skilda kärllstorlekarna påvisar att det sannolikt funnits olika saker i kärlden. I Danmark har deponerade trattbägare i mossar till stor del tolkats som kokkärler (Koch Nielsen 1987) och i ett fall har även matskorpa med fiskinnehåll påträffats (Koch 1998:119). Kärlden bör ha utgjort någon form av offer; från vem och till vem eller vad, vet vi tyvärr inte.

Studier av mellanneolitisk gropkeramik i Sittesta vid Nynäshamn i Östra Mellansverige visade att människor sannolikt offrat keramik i strandkanten, och denna keramik förefaller att i hög grad ha använts för matberedning (Brorsson & Kihlstedt, manus). Till exempel uppvisade ett material från ett husområde en lägre andel matberedningskärler än vad strandkanten uppvisade. Visserligen skiljer både tid och rum mellan Veddige och Sittesta, men deponeringsmönstret och tanken bakom keramikoffret kan ha varit likartade.

De två kärlden vid Viskans strandkant bör ha satts ned av personer från en närbelägen boplatz. Vid studier av keramikmaterialet från Öresundsbroförbindelsen i Skåne fann man att det inte förekom några stora trattbägare under TN I, utan de daterades till yngre perioder (Rostoványi 2007:83). Rostoványi studerade även kärlnedläggningar, och av tio nedläggningar som dokumenterats var tre från våtmark och resterande sju från torkmark (Ibid:101). Kärlet i våtmark var nedlagda utan några andra artefakter i anslutning till dem, och deponeringarna hade ägt rum under perioden TN I till MN AII.

Sammantaget kan man konstatera att det är mycket som tyder på att kärlden satts ned i Viskans strandkant under en tidig del av TN I. En datering av den lilla krukans gav 4976±43 BP, 3940-3650 BC kalibrerat med två sigma, vilket framför allt är TN I. Kubbvete från den stora krukans har gett 4230-3770 BC kalibrerat med två sigma, vilket därmed är ännu äldre. Därmed finns det flera indikationer på datering av kärlden till en tidig del av TN I, vilket bekräftar att fyndet i Veddige är uppseendeväckande fynd utifrån flera olika perspektiv.

Litteratur

Brorsson, T. 2009. Döseryggen - keramik från dösar och palissadväg. Skegrie sn. Skåne. Rapport nr. 41. Rapporter från Kontoret för Keramiska Studier: Landskrona.

Brorsson, T. & Kihlstedt, B. manus. Kärleens olika uttryck – en kontextuell analys av gropkeramiken från Sittesta.

Edenmo, R. & Olsson, E. 1997. Östra Mellansverige. I: Larsson, M. & Olsson, E. (red.). *Regionalt och interregionalt. Stenåldersundersökningar i Syd- och Mellansverige*. Riksantikvarieämbetet. Arkeologiska undersökningar Skrifter nr. 23. Stockholm.

Florin, S. 1958. *Vråkulturen. Stenåldersboplatserna vid Mogetorp, Östra Vrå och Brokvarn*. Stockholm.

Hallgren, F. 2008. *Identitet i praktik. Lokala, regionala och överregionala sociala sammanhang inom nordlig trattbägarkultur*. Uppsala.

Jordartskartan 6B. Kungsbacka SO. SGU Ser Ae nr 56. 1983. Uppsala.

Koch, E. 1998. *Neolithic Bog Pots from Zealand, Møn, Lolland and Falster*. København.

Koch Nielsen, E. 1987. Ertebølle and funnel beaker pots as tools. On Traces of Production Techniques and Use. *Acta Archaeologica Vol. 57, 1986*. København.

Lagergren-Olsson, A. 2003. En skånsk keramikhistoria. I: Svensson, M. (red.). *I det neolitiska rummet*. Skånska spår – arkeologi längs Västkustbanan. Riksantikvarieämbetet. Lund, s. 172-213.

Larsson, M. 1984. *Tidigneolitikum i Sydvästskåne: kronologi och bosättningsmönster*. Acta archaeologica Lundensia. Series in 4°. No 17. Institutionen för arkeologi och antikens historia. Lunds Universitet. Lund.

Nordqvist, B. 1997. Västsverige. I: Larsson, M. & Olsson, E. (red.). *Regionalt och interregionalt. Stenåldersundersökningar i Syd- och Mellansverige*. Riksantikvarieämbetet. Arkeologiska undersökningar Skrifter nr. 23. Stockholm.

Rostoványi, v. A. 2007. *Stenålderslandskapet. Inte bara jägare och bönder. Öresundsförbindelsen och arkeologin*. Malmöfynd nr. 11. Malmö.

Sarauw, G. & Alin, J. 1923. *Götaälvsområdets fornminnen*. Göteborg.

Østmo, E. 2008. *Anve. En fangstboplass fra yngre steinalder på Vesterøya i Sandefjord. I. den arkeologiske del*. Oslo.

Rapporter från Kontoret för Keramiska Studier / Ceramic Studies, Sweden

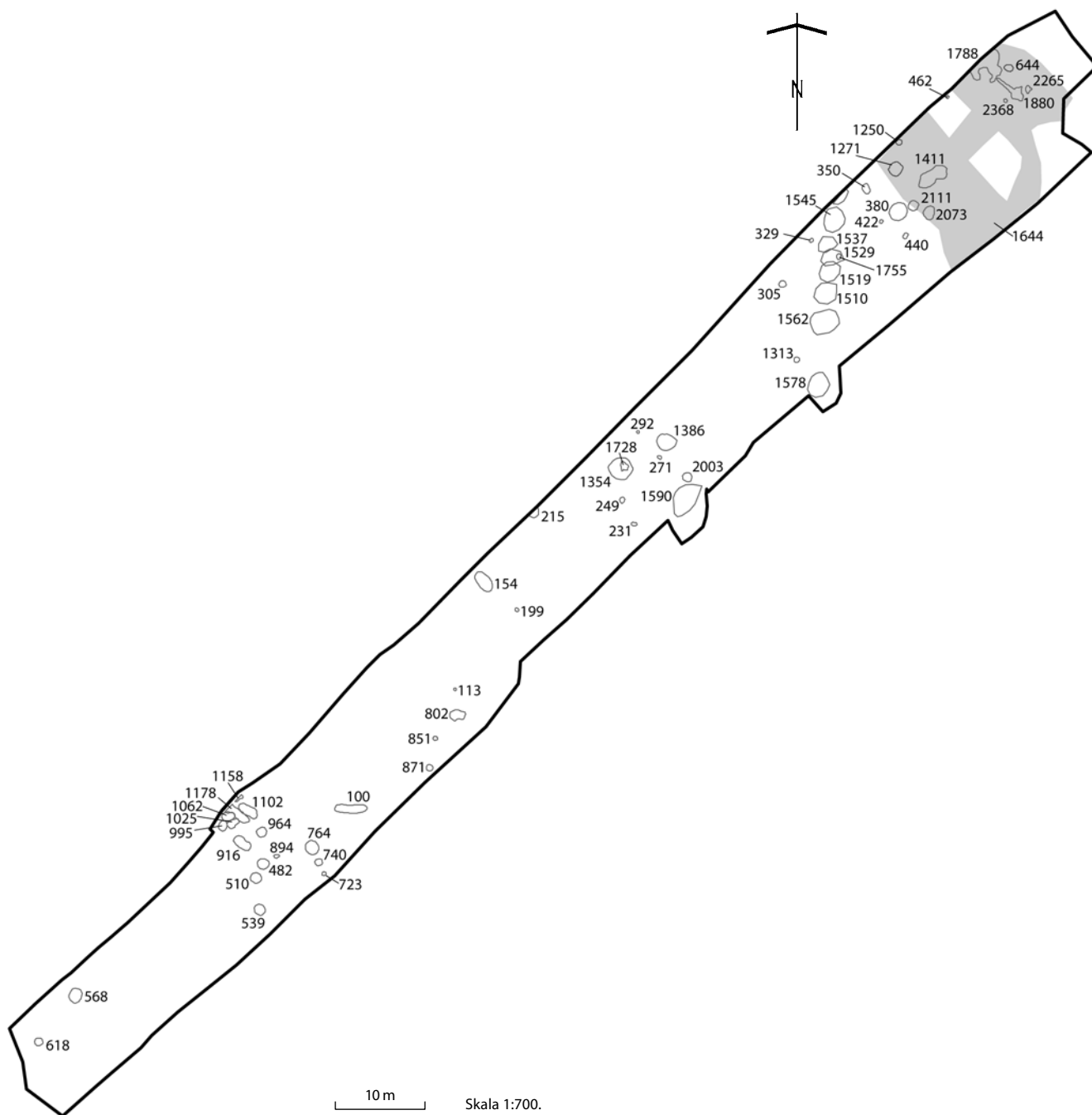
Nr 1	Godsanalys av keramik från sju lokaler inom Naturgasprojektet i Bohuslän, samt från Tega Prästgård i Ytterby sn. – en studie av framställningsteknik och kärlgods under senneolitikum, yngre bronsålder och äldre järnålder.
Nr 2	Godsanalys av tredje gruppens keramik – en studie av keramik från Torslunda, Tierp sn, Uppland
Nr 3	Lerbottnar från 1100- och 1200-talen. Analys av råleror som ett bidrag till lerbottnars funktion. Kv. Liljan, Malmö, Skåne
Nr 4	Gudomliga skärvor – en inblick i ett andligt mellanolitikum. Analys av keramik från gånggriften i Västra Hoby, Kävlinge, Skåne
Nr 5	Termiska analyser av bränd lera från ugnar i Norra Hyllievång, Malmö, Skåne
Nr 6	Hällristningens keramik – en inblick i keramiken från hällristningen samt boplatserna i Tossene, Tossene sn. Sotenäs kn, Bohuslän
Nr 7	Termiska analyser av sandprover från gravfältet i Odberg, Larvik kommun, Vestfold, Norge
Nr 8	A Scandinavian pot from a grave at the Viking age settlement Timerevo, Russia - a study of the ware as a contribution to the interpretation of the pot
Nr 9	Täljstensmagrad keramik från Rämne i Bohuslän
Nr 10	Vikingatida keramik från Säby, Vintrosa sn. Närke - Analys av kärlgods från fyra krukor
Nr 11	Klockbägarkeramik från Bejsebakken, Aalborg, Danmark. Analys av gods och hantverksteknologi.

- Nr 12 Keramik från Gyllins Trädgårdar, Husie, Malmö. En studie av keramik från övergången mellan tidig- och mellanneolitikum samt förromersk järnålder.
Termiska analyser
Konserveringsrapport
- Nr 13 Gropkeramik från Strålsjön i Nacka sn. Södermanland. Analys av kärlgods och lokal rålera.
- Nr 14 Analyses of pottery from Area A, B and C at Monte Polizzo, Sicily. Pottery from the 6th century BC.
- Ware analyses and chemical analyses
- Nr 15 The pottery craft at Büssow and Penkun near Storkow in Vorpommern, Germany
- Ware analyses and chemical analyses of Slavonic vessels and Harte Grauware
- Nr 16 Godsanalys av stridsyxkeramik från Bunkeflostrand, Bunkeflo sn, Malmö
- Nr 17 Analys av rituellt nedlagda lerkulor från Göteborg 66, Kallebäck, Göteborg
- Nr 18 Medeltida keramik från Ystad – en studie av material från fyra undersökningar.
- Nr 19 Keramik från förhistorisk och historisk tid. Workshop om ny kunskap om keramik inom arkeologin.
1 februari – 2 februari 2008
- Nr 20 Keramiken från Tanum 544:4 och Tanum 1840
- Nr 21 Termiska analyser av bränd lera från kupolugn i Tumbo 148, Berga 1:3 & 1:5, Tumbo socken, Eskilstuna kommun, Södermanland
- Nr 22 Keramiken från Nibble, Tillinge sn, Enköping - Skärvor med rituell betydelse från slutet av bronsåldern
- Nr 23 Godsanalys av gropkeramik från Fembäcke, Vendel sn, Uppland
- Nr 24 Godsanalys av gropkeramik och stridsyxkeramik från Lötvreten, Valbo sn, Gästrikland
- Nr 25 Godsanalys av trattbägarkeramik från Nävertorp, Mogetorp och Östra Vrå, Södermanland
- Nr 26 Snäckskal, kalksten eller ben? Godsanalys av gropkeramik från Sittesta, Ösma sn, Södermanland
- Nr 27 Godsanalys av trattbägarkeramik och järnålderskeramik från Päljungshage, Nyköping, Södermanland
- Nr 28 Slijpplaat- en ICP-analyse van aardewerk uit TRB-context te Hattermerbroek, Nederland
- Nr 29 Analys av bränd lera med metallrester från Löddeköpinge 90:4, Skåne
- Nr 30 Analys av gravkeramik från yngre romersk järnålder från Skee 1090, Bohuslän
- Nr 31 Keramik från övergången mellan förromersk och romersk järnålder från Brunnhög, Lund, Skåne
- Nr 32 The Medieval pottery from Gásir in Northern Iceland
- Nr 33 Godsanalys av gravkärl från yngre bronsålder och äldre järnålder, Päljungshage, Nyköping, Södermanland
- Nr 34 Godsanalys av mellanneolitisk keramik från palissaden i Brunnhög, Lund, Skåne
- Nr 35 Lokalproducerad och importerad keramik. ICP-analys av 1600- och 1700-talskeramik från kv. Diplomaten, Jönköping, Småland
- Nr 36 Holländskt och lokalproducerat efterreformatoriskt rödgods från kv. Skepparen 24, Malmö, Skåne.
- Nr 37 Godsanalys av järnålderskeramik från Säby, Uppsala, Uppland.
- Nr 38 Slijpplaat- en ICP-analyse van aardewerk uit Meetschow, Nederland
- Nr 39 Rituell keramik - Godsanalys av keramik från Tanum 539, Bohuslän”
- Nr 40 Godsanalys av gropkeramik och senneolitisk keramik från Norslunda, Uppland
- Nr 41 Döserygg – keramik från dösar och palissadväg. Skegrie sn. Skåne
- Nr 42 Analys av förromersk keramik från Göteborg
- Nr 43 Analys av glas och tegel från Lödöse, Västergötland
- Nr 44 Analys av keramik och bränd lera från Qalhât, Oman
- Nr 45 Godsanalys av senneolitisk keramik från Fors 125 och järnålderskeramik från Fors 143, Trollhättan, Västergötland
- Nr 46 Slavonic and Saxon pottery from Meetschow. Ware analyses and ICP analyses.
- Nr 47 ICP analyses of ceramics from Scandinavia and from Kolluós in Iceland.
- Nr 48 Trattbägarkeramik vid Viskan – studie av tidigneolitisk offerkeramik från Veddige, Halland

www.keramiskastudier.se

Bilaga 10. Veddige 320, anläggningsplan

Halland, Veddige socken, Järlöv 7:3

Bilaga 11. Veddige 320, anläggningstabell

Halland, Veddige socken, Järlöv 7:3

Anl.nr	Anl.typ
100	Härd
113	Stolphål
130	Härd
154	Kokgrop
199	
215	
231	Stolphål
249	Härd
271	Stolphål
292	
305	Härd
329	
350	Grop
380	Grop
422	Stolphål
440	Grop
462	Grop
482	Kokgrop
510	Kokgrop
539	Härd
568	Härd
606	
618	
644	Grop
723	

Anl.nr	Anl.typ
740	Härd
764	Kokgrop
802	Härd
851	Stolphål
871	Kokgrop
894	
916	Kokgrop
964	Kokgrop
995	Kokgrop
1025	Härd
1062	
1102	Kokgrop
1158	
1178	
1221	
1250	Utgår
1271	Kokgrop
1313	Härd
1333	
1354	Grav
1386	Grav
1411	Lager
1467	
1510	Stenpackning

Anl.nr	Anl.typ
1519	Stenpackning
1529	Stenpackning
1537	Stenpackning
1545	Stenpackning
1556	Stenpackning
1562	Stenpackning
1578	Stenpackning
1590	Grav
1644	
1720	
1728	Lager
1754	
1755	Grop
1788	Härd
1880	Ränna
1942	Härd
2003	Härd
2037	
2073	Kulturlager
2111	Grop
2172	
2265	Stenpackning
2368	Stolphål
2394	

Bilaga 12. Veddige 320, fyndtabell

Halland, Veddige socken, Järlöv 7:3

Id	Subklass	Fnr	Material	Sakord	Vikt (g)	Antal	Anmärkn.	Ark. obj. (Context)	Grävenh. (Context)	Fynden. (Context)
20074	Flinta GAM	1	Flinta	Avslag	454	138		1880		
20075	Flinta GAM	2	Flinta	Övrig slagen flinta	68	41		1880		
20076	Flinta GAM	3	Flinta	Spån	31	12		1880		
20077	Flinta GAM	4	Flinta	Mikrospån	1	2	Ej från handtagskärna	1880		
20078	Flinta GAM	5	Flinta	Spånfragment	11	16		1880		
20079	Flinta GAM	6	Flinta	Splitter	1	13		1880		
20080	Flinta GAM	7	Flinta	Skivmejsel	104	1		1880		
20081	Flinta GAM	8	Flinta	Hullingspets	1	1		1880		
20082	Flinta GAM	9	Flinta	Rundskrapa	7	1		1880		
20083	Flinta GAM	10	Flinta	Stickel	9	1		1880		
20084	Flinta GAM	11	Flinta	Plattformskärna	78	1		1880		
20085	Flinta GAM	12	Flinta	Avslag	164	39		1644		
20086	Flinta GAM	13	Flinta	Övrig slagen flinta	53	40		1644		
20087	Flinta GAM	14	Flinta	Spån	20	5		1644		
20088	Flinta GAM	15	Flinta	Spånfragment	5	6		1644		
20089	Flinta GAM	16	Flinta	Splitter	1	11		1644		
20090	Flinta GAM	17	Flinta	Plattformskärna	77	1		1644		
20091	Flinta GAM	18	Flinta	Avslag	302	22		2394		
20092	Flinta GAM	19	Flinta	Övrig slagen flinta	122	9		2394		
20093	Flinta GAM	20	Flinta	Spån	6	4		2394		
20094	Flinta GAM	21	Flinta	Spånfragment	3	3		2394		
20095	Flinta GAM	22	Flinta	Övrig kärna	16	1		2394		
20096	Flinta GAM	23	Flinta	Plattformskärna	23	1		2394		
20097	Flinta GAM	24	Flinta	Avslag	83	23			801	
20098	Flinta GAM	25	Flinta	Övrig slagen flinta	63	24			801	
20099	Flinta GAM	26	Flinta	Spån	13	2			801	
20100	Flinta GAM	27	Flinta	Spånfragment	11	11			801	
20101	Flinta GAM	28	Flinta	Splitter	1	7			801	
20102	Flinta GAM	29	Flinta	Kärnfragment	29	1			801	
20103	Flinta GAM	30	Flinta	Kärnfragment	6	1			801	
20104	Flinta GAM	31	Flinta	Plattformskärna	33	1			801	
20105	Flinta GAM	32	Flinta	Mikrolit	1	1			801	
20106	Flinta GAM	33	Flinta	Avslag	77	44			1458	
20107	Flinta GAM	34	Flinta	Övrig slagen flinta	82	56			1458	
20108	Flinta GAM	35	Flinta	Spån	6	6			1458	
20109	Flinta GAM	36	Flinta	Spånfragment	2	6			1458	

Id	Subklass	Fnr	Material	Sakord	Vikt (g)	Antal	Anmärkn.	Ark. obj. (Context)	Grävenh. (Context)	Fynden. (Context)
20110	Flinta GAM	37	Flinta	Mikrospån	1	1	Eventuellt från handtagskärna		1458	
20111	Flinta GAM	38	Flinta	Kniv	2	1			1458	
20112	Flinta GAM	39	Flinta	Övrig retusche- rad spets	1	1			1458	
20113	Flinta GAM	40	Flinta	Kniv	1	1			1458	
20114	Flinta GAM	41	Flinta	Plattformskärna	13	1			1458	
20115	Flinta GAM	42	Flinta	Avslag	4	1	Bipolärt slagen			461
20116	Keramik	43	Keramik		1	1	Fragment		1461	
20117	Flinta GAM	44	Flinta	Avslag	6	3		380		
20118	Flinta GAM	45	Flinta	Spån	2	1		380		
20119	Flinta GAM	46	Flinta	Övrig slagen flinta	0	1		380		
20120	Keramik	47	Keramik		2	1	Fragment	380		
20121	Flinta GAM	48	Flinta	Avslag	56	3	Ett har ev. till- slagningskant	2111		
20122	Flinta GAM	49	Flinta	Avslag	18	15			1461	
20123	Flinta GAM	50	Flinta	Övrig slagen flinta	54	21			1461	
20124	Flinta GAM	51	Flinta	Spånfragment	1	3			1461	
20125	Flinta GAM	52	Flinta	Avslag	3	3		1590		
20126	Flinta GAM	53	Flinta	Spån	1	1		1590		
20127	Keramik	54	Keramik		3	1	Fragment			3066
20128	Keramik	55	Keramik		1	1	Fragment	1386		
20129	Keramik	56	Keramik		3	1	Fragment			1505
20130	Flinta GAM	57	Flinta	Spån	2	1				1505
20131	Flinta GAM	58	Flinta	Avslag	4	3		1386		
20132	Flinta GAM	59	Flinta	Spån	1	1		1386		
20133	Flinta GAM	60	Flinta	Spånfragment	1	1		1386		
20134	Flinta GAM	61	Flinta	Avslag	251	52			670	
20135	Flinta GAM	62	Flinta	Övrig slagen flinta	425	58			670	
20136	Flinta GAM	63	Flinta	Spån	11	8			670	
20137	Flinta GAM	64	Flinta	Spånfragment	3	4			670	
20138	Flinta GAM	65	Flinta	Plattformskärna	50	1			670	
20139	Flinta GAM	66	Flinta	Plattformskärna	7	1	Av konisk typ		670	
20140	Flinta GAM	67	Flinta	Avslag med re- tusch	6	1			670	
20141	Flinta GAM	68	Flinta	Kärnyxa	27	1			670	
20142	Keramik	69	Keramik		7	3			670	
20143	Flinta GAM	70	Flinta	Spånfragment	1	1		1354		
20144	Bränt ben	71	Ben		1	3		1354		
20145	Keramik	72	Keramik		9	1				1508
20146	Keramik	73	Keramik		5	2		2394		
20147	Keramik	74	Keramik		2	1				1622
20148	Kvarts	75	Bergart	Avslag/avfall	236	1				1783

Id	Subklass	Fnr	Material	Sakord	Vikt (g)	Antal	Anmärkn.	Ark. obj. (Context)	Grävnh. (Context)	Fyndenh. (Context)
20149	Flinta GAM	76	Flinta	Avslag	9	2				1507
20150	Flinta GAM	77	Flinta	Övrig slagen flinta	14	2				1507
20151	Flinta GAM	78	Flinta	Spånfragment	1	1				1507
20152	Keramik	79	Keramik		13	3				1507
20153	Flinta GAM	80	Flinta	Spån	2	1				129
20154	Flinta GAM	81	Flinta	Avslag	2	1				286
20155	Flinta GAM	82	Flinta	Avslag	2	2				288
20156	Kvarts	83	Bergart	Avslag/avfall	119	1				1913
20157	Kvarts	84	Bergart	Avslag/avfall	107	1				1509
20158	Flinta GAM	85	Flinta	Avslag	7	1				290
20159	Flinta GAM	86	Flinta	Avslag	179	23	Lösfynd	1411		
20160	Flinta GAM	87	Flinta	Övrig slagen flinta	55	10		1411		
20161	Flinta GAM	88	Flinta	Spån	3	3	Lösfynd	1411		
20162	Flinta GAM	89	Flinta	Plattforms kärna	23	1	Lösfynd	1411		
20163	Flinta GAM	90	Flinta	Plattforms kärna	18	1	Konisk spånkärna. Eventuellt bipolärt slagen på slutet?	1411		
20164	Flinta GAM	91	Flinta	Kärnfragment	18	1	Lösfynd	1411		
20165	Flinta GAM	92	Flinta	Kärnfragment	10	1	Lösfynd	1411		
20166	Flinta GAM	93	Flinta	Övrig kärna	93	1	Lösfynd	1411		
20167	Flinta GAM	94	Flinta	Avslag	2	1				287
20168	Slagg GAL	95	Slagg	Slagg	28	1				348
20169	Flinta GAM	96	Flinta	Spånfragment	1	1				291
20170	Keramik	97	Keramik		9	5	Fragment			291
20171	Flinta GAM	98	Flinta	Plattforms kärna	84	1	Ensidig konisk spånkärna			269
20172	Flinta GAM	99	Flinta	Spånfragment	1	1				269
20173	Flinta GAM	100	Flinta	Övrig slagen flinta	7	1				289
20174	Kvarts	101	Bergart	Avslag/avfall	15	1		1562		
20175	Keramik	102	Keramik		2	1	Fragment	1562		
20176	Keramik	103	Keramik		6	1	Rabbad skärva			1500
20177	Flinta GAM	104	Flinta	Avslag	6	3		380		
20178	Flinta GAM	105	Flinta	Övrig slagen flinta	6	3		380		
20179	Flinta GAM	106	Flinta	Spånfragment	1	1		380		
20180	Flinta GAM	107	Flinta	Avslag	1	1		440		
20181	Flinta GAM	108	Flinta	Stickel	8	1		1271		
20182	Flinta GAM	109	Flinta	Avslag	5	1		462		
20183	Flinta GAM	110	Flinta	Spånfragment	1	1		462		
20184	Flinta GAM	111	Flinta	Avslag	38	16			479	
20185	Flinta GAM	112	Flinta	Övrig slagen flinta	10	10			479	
20186	Flinta GAM	113	Flinta	Spånfragment	6	4			479	

Id	Subklass	Fnr	Material	Sakord	Vikt (g)	Antal	Anmärkn.	Ark. obj. (Context)	Grävenh. (Context)	Fyndenh. (Context)
20187	Flinta GAM	114	Flinta	Avslag	17	1				347
20188	Keramik	115	Keramik		8	2				347
20189	Bränd lera	116	Bränd lera		9	1				347
20190	Keramik	117	Keramik		9	2				349
20191	Flinta GAM	118	Flinta	Avslag	11	3				379
20192	Flinta GAM	119	Flinta	Övrigt redskap	11	1	Eventuellt del av sandarnayxa?			439
20193	Flinta GAM	120	Flinta	Avslag	88	37			1243	
20194	Flinta GAM	121	Flinta	Övrig slagen flinta	17	25			1243	
20195	Flinta GAM	122	Flinta	Spån	8	5			1243	
20196	Flinta GAM	123	Flinta	Spånfragment	2	3			1243	
20197	Flinta GAM	124	Flinta	Avslagsskrapa	5	1			1243	
20198	Flinta GAM	125	Flinta	Avslag	36	35			1466	
20199	Flinta GAM	126	Flinta	Övrig slagen flinta	31	65	Stick 3		1466	
20200	Flinta GAM	127	Flinta	Spån	1	1	Stick 3		1466	
20201	Flinta GAM	128	Flinta	Spånfragment	1	3	Stick 3		1466	
20202	Flinta GAM	129	Flinta	Avfall med retusch	2	1	Stick 3		1466	
20203	Flinta GAM	130	Flinta	Avslag med inhak	3	1	Stick 3, har retusch på andra sidan		1466	
20204	Keramik	131	Keramik		6	1				1498
20205	Flinta GAM	132	Flinta	Övrig slagen flinta	2	5		1467		
20206	Keramik	133	Keramik		3	1				1502
20207	Keramik	134	Keramik		2	1				1497
20208	Flinta GAM	135	Flinta	Avslag	7	3		380		
20209	Flinta GAM	136	Flinta	Övrig slagen flinta	10	6		380		
20210	Flinta GAM	137	Flinta	Spånfragment	1	1		380		
20211	Flinta GAM	138	Flinta	Avslag	29	3	En ev. botten på konisk kärna?			270
20212	Flinta GAM	139	Flinta	Övrig slagen flinta	10	1				270
20213	Flinta GAM	140	Flinta	Övrig slagen flinta	32	2				1506
20214	Flinta GAM	141	Flinta	Avslag	44	14	3 st flathuggna		1484	
20215	Flinta GAM	142	Flinta	Övrig slagen flinta	42	12			1484	
20216	Keramik	143	Keramik		18	1	Mynningsbit		1484	
20217	Flinta GAM	144	Flinta	Avslag	50	28			1486	
20218	Flinta GAM	145	Flinta	Övrig slagen flinta	19	27			1486	
20219	Flinta GAM	146	Flinta	Kniv	2	1				1501
20220	Keramik	147	Keramik		12	3	En bottenbit		1353	
20221	Keramik	148	Keramik		1	1	Fragment		478	
20222	Flinta GAM	149	Flinta	Spån	2	1			1486	

Id	Subklass	Fnr	Material	Sakord	Vikt (g)	Antal	Anmärkn.	Ark. obj. (Context)	Grävenh. (Context)	Fyndenh. (Context)
20223	Flinta GAM	150	Flinta	Spånfragment	1	4			1486	
20224	Flinta GAM	151	Flinta	Avslag	137	28			478	
20225	Flinta GAM	152	Flinta	Övrig slagen flinta	87	27			478	
20226	Flinta GAM	153	Flinta	Spån	6	1			478	
20227	Flinta GAM	154	Flinta	Spånfragment	3	5			478	
20228	Flinta GAM	155	Flinta	Avslag	53	19			1488	
20229	Flinta GAM	156	Flinta	Övrig slagen flinta	19	21			1488	
20230	Flinta GAM	157	Flinta	Spån	3	2			1488	
20231	Flinta GAM	158	Flinta	Spånfragment	3	4			1488	
20232	Flinta GAM	159	Flinta	Plattforms kärna	43	1			1488	
20233	Flinta GAM	160	Flinta	Mikrostickel	2	1			1488	
20234	Flinta GAM	161	Flinta	Mikrolit	1	1			1488	
20235	Flinta GAM	162	Flinta	Avslag med retusch	4	1	Liten kniv eller skrapa. Retuscherad på en kant		1488	
20236	Flinta GAM	163	Flinta	Avslag	38	12	Stick 1		1245	
20237	Flinta GAM	164	Flinta	Övrig slagen flinta	27	28	Stick 1		1245	
20238	Flinta GAM	165	Flinta	Spånfragment	1	2			1245	
20239	Flinta GAM	166	Flinta	Avfall med retusch	15	1	Stick 1		1245	
20240	Järn	167	Järn	Föremål	5	1	Stick 1		1245	
20241	Bränt ben	168	Ben		1	3			1245	
20242	Flinta GAM	169	Flinta	Mikrospån	1	1			1245	
20243	Bergart UV Syd	170	Bergart	Slipsten	377	1				893
20244	Bergart UV Syd	171	Bergart	Slipsten	173	1				1499
20245	Flinta GAM	172	Flinta	Avfall	145	28			643	
20246	Flinta GAM	173	Flinta	Övrig slagen flinta	63	23			643	
20247	Flinta GAM	174	Flinta	Plattforms kärna	56	1			643	
20248	Flinta GAM	175	Flinta	Spån	1	1			643	
20249	Flinta GAM	176	Flinta	Spånfragment	1	2			643	
20250	Flinta GAM	177	Flinta	Hullingspets	1	1			643	
20251	Flinta GAM	178	Flinta	Avslag	97	31			1491	
20252	Flinta GAM	179	Flinta	Övrig slagen flinta	50	35			1491	
20253	Flinta GAM	180	Flinta	Spån	12	3	Ett med över-skärning		1491	
20254	Flinta GAM	181	Flinta	Spånfragment	2	3			1491	
20255	Keramik	182	Keramik		1	1	Fragment		1463	
20256	Flinta GAM	183	Flinta	Avslag	33	40	Stick 2		1465	
20257	Flinta GAM	184	Flinta	Övrig slagen flinta	49	61	Stick 2		1465	
20258	Flinta GAM	185	Flinta	Spån	3	2	Stick 2		1465	
20259	Flinta GAM	186	Flinta	Spånfragment	2	5	Stick 2		1465	

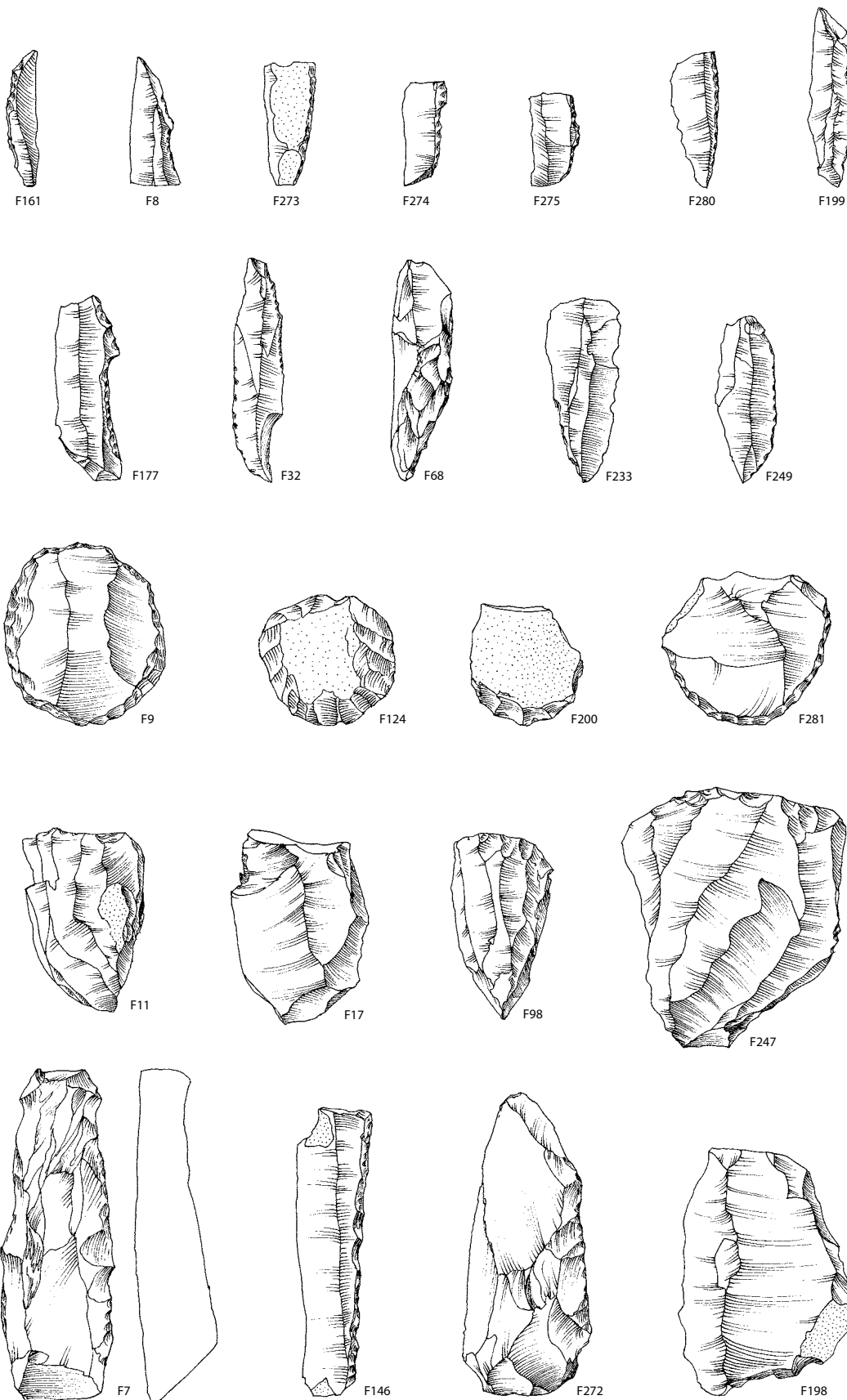
Id	Subklass	Fnr	Material	Sakord	Vikt (g)	Antal	Anmärkn.	Ark. obj. (Context)	Grävnh. (Context)	Fyndnh. (Context)
20260	Flinta GAM	187	Flinta	Spån	6	1	Neolitiskt?			1787
20261	Keramik	188	Keramik		6	1				1787
20262	Flinta GAM	189	Flinta	Avslag	187	30			1463	
20263	Flinta GAM	190	Flinta	Övrig slagen flinta	53	44			1463	
20264	Flinta GAM	191	Flinta	Spån	9	7			1463	
20265	Flinta GAM	192	Flinta	Spånfragment	2	5			1463	
20266	Flinta GAM	193	Flinta	Avslag	115	27		1728		
20267	Flinta GAM	194	Flinta	Övrig slagen flinta	16	16		1728		
20268	Flinta GAM	195	Flinta	Spån	6	4		1728		
20269	Flinta GAM	196	Flinta	Spånfragment	4	7		1728		
20270	Flinta GAM	197	Flinta	Övrig kärna	63	1		1728		
20271	Flinta GAM	198	Flinta	Avslagsskrapa	9	1		1728		
20272	Flinta GAM	199	Flinta	Mikrolit	1	1		1728		
20273	Flinta GAM	200	Flinta	Avslagsskrapa	2	1		1728		
20274	Flinta GAM	201	Flinta	Övrig slagen flinta	9	5		1519		
20275	Keramik	202	Keramik		7	4	Fragment			1786
20276	Flinta GAM	203	Flinta	Avslag	27	2	Från rensning.	1590		
20277	Flinta GAM	204	Flinta	Spånfragment	4	1	Neolitiskt spån? Rensfynd	1590		
20278	Flinta GAM	205	Flinta	Övrig kärna	25	1		1590		
20279	Keramik	206	Keramik		4	1		1590		
20280	Flinta GAM	207	Flinta	Avslag	8	2		2368		
20281	Keramik	208	Keramik		13	1				1504
20282	Flinta GAM	209	Flinta	Avslag	16	3		2265		
20283	Flinta GAM	210	Flinta	Spånfragment	1	1		2265		
20284	Keramik	211	Keramik		8	3		1510		
20285	Keramik	212	Keramik		1	1			1480	
20286	Flinta GAM	213	Flinta	Avslag	2	1		1386		
20287	Flinta GAM	214	Flinta	Spån	1	2		1386		
20288	Flinta GAM	215	Flinta	Avslag	26	2	NÖ 1/4-del	380		
20289	Flinta GAM	216	Flinta	Mikrospån	1	1	NÖ 1/4 del	380		
20290	Flinta GAM	217	Flinta	Avslag	202	34			481	
20291	Flinta GAM	218	Flinta	Övrig slagen flinta	76	40			481	
20292	Flinta GAM	219	Flinta	Spån	7	4			481	
20293	Flinta GAM	220	Flinta	Spånfragment	3	5			481	
20294	Flinta GAM	221	Flinta	Plattformsjärna	18	1			481	
20295	Flinta GAM	222	Flinta	Mikrosticket	2	1			481	
20296	Keramik	223	Keramik		3	1			481	
20297	Flinta GAM	224	Flinta	Avslag	211	56			1480	
20298	Flinta GAM	225	Flinta	Övrig slagen flinta	152	59			1480	

Id	Subklass	Fnr	Material	Sakord	Vikt (g)	Antal	Anmärkn.	Ark. obj. (Context)	Grävenh. (Context)	Fyndenh. (Context)
20299	Flinta GAM	226	Flinta	Splitter	3	23			1480	
20300	Flinta GAM	227	Flinta	Spån	2	3			1480	
20301	Flinta GAM	228	Flinta	Spånfragment	11	17			1480	
20302	Flinta GAM	229	Flinta	Kärnfragment	15	2			1480	
20303	Flinta GAM	230	Flinta	Kärnfragment	7	1			1480	
20304	Flinta GAM	231	Flinta	Plattforms kärna	28	1	Konisk kärna ej slagen runt om		1480	
20305	Flinta GAM	232	Flinta	Plattforms kärna	15	1			1480	
20306	Flinta GAM	233	Flinta	Mikrolit	1	1			1480	
20307	Flinta GAM	234	Flinta	Mikrospån med retusch	1	1	Eventuellt del av mikrolit. Ej från handtags kärna		1480	
20308	Flinta GAM	235	Flinta	Avslag	56	27			1482	
20309	Flinta GAM	236	Flinta	Övrig slagen flinta	53	33			1482	
20310	Flinta GAM	237	Flinta	Splitter	1	12			1482	
20311	Flinta GAM	238	Flinta	Spån	2	1			1482	
20312	Flinta GAM	239	Flinta	Spånfragment	3	6			1482	
20313	Flinta GAM	240	Flinta	Övrig kärna	31	1			1482	
20314	Flinta GAM	241	Flinta	Avslag	215	57	Ett tillformnings/ reparationsavslag, konisk kärna		674	
20315	Flinta GAM	242	Flinta	Övrig slagen flinta	78	41			674	
20316	Flinta GAM	243	Flinta	Splitter	1	11			674	
20317	Flinta GAM	244	Flinta	Spån	8	3			674	
20318	Flinta GAM	245	Flinta	Spånfragment	2	2			674	
20319	Flinta GAM	246	Flinta	Övrig kärna	53	1			674	
20320	Flinta GAM	247	Flinta	Plattforms kärna	39	1	Konisk kärna ev bipolärt slagen i en sista fas		674	
20321	Flinta GAM	248	Flinta	Stycke med tillhuggning	12	1			674	
20322	Flinta GAM	249	Flinta	Mikrolit	1	1			674	
20323	Flinta GAM	250	Flinta	Avslag	250	53			1478	
20324	Flinta GAM	251	Flinta	Övrig slagen flinta	78	73			1478	
20325	Flinta GAM	252	Flinta	Spån	6	5			1478	
20326	Flinta GAM	253	Flinta	Spånfragment	8	10			1478	
20327	Flinta GAM	254	Flinta	Mikrospån	1	1			1478	
20328	Flinta GAM	255	Flinta	Plattforms kärna	32	1			1478	
20329	Flinta GAM	256	Flinta	Plattforms kärna	24	1	Konisk kärna		1478	
20330	Flinta GAM	257	Flinta	Övrig kärna	33	1			1478	
20331	Flinta GAM	258	Flinta	Kärnfragment	13	1			1478	
20332	Flinta GAM	259	Flinta	Avslag	167	49			1353	
20333	Flinta GAM	260	Flinta	Övrig slagen flinta	43	52			1353	
20334	Flinta GAM	261	Flinta	Spån	5	4			1353	

Id	Subklass	Fnr	Material	Sakord	Vikt (g)	Antal	Anmärkn.	Ark. obj. (Context)	Grävnh. (Context)	Fyndnh. (Context)
20335	Flinta GAM	262	Flinta	Spånfragment	2	4			1353	
20336	Flinta GAM	263	Flinta	Avslag	120	42	Låda 2	1880		
20337	Flinta GAM	264	Flinta	Övrig slagen flinta	53	18		1880		
20338	Flinta GAM	265	Flinta	Spån	32	12	Tre Hensbacka? Övriga sandarna	1880		
20339	Flinta GAM	266	Flinta	Spånfragment	9	14		1880		
20340	Flinta GAM	267	Flinta	Plattforms kärna	21	1		1880		
20341	Flinta GAM	268	Flinta	Plattforms kärna	24	1	Konisk kärna	1880		
20342	Flinta GAM	269	Flinta	Plattforms kärna	15	1		1880		
20343	Flinta GAM	270	Flinta	Övrig kärna	26	1		1880		
20344	Flinta GAM	271	Flinta	Kärnfragment	7	1		1880		
20345	Flinta GAM	272	Flinta	Kärnyxa	116	1		1880		
20346	Flinta GAM	273	Flinta	Mikrolit	1	1		1880		
20347	Flinta GAM	274	Flinta	Mikrolit	1	1		1880		
20348	Flinta GAM	275	Flinta	Mikrolit	1	1	Så trasig att det ej går att typa	1880		
20349	Kvarts	276	Bergart	Avslag/avfall	186	1				1784
20350	Flinta GAM	277	Flinta	Avslag	10	7	Går ej att skilja från A1537, fynd från fyllning	1529		
20351	Flinta GAM	278	Flinta	Övrig slagen flinta	23	5	Går ej att skilja från A1537, fynd från fyllning	1529		
20352	Kvarts	279	Bergart	Avslag/avfall	37	1	Går ej att skilja från A1537, fynd från fyllning	1529		
20353	Flinta GAM	280	Flinta	Mikrolit	1	1		2394		
20354	Flinta GAM	281	Flinta	Avslagsskrapa	5	1		2394		

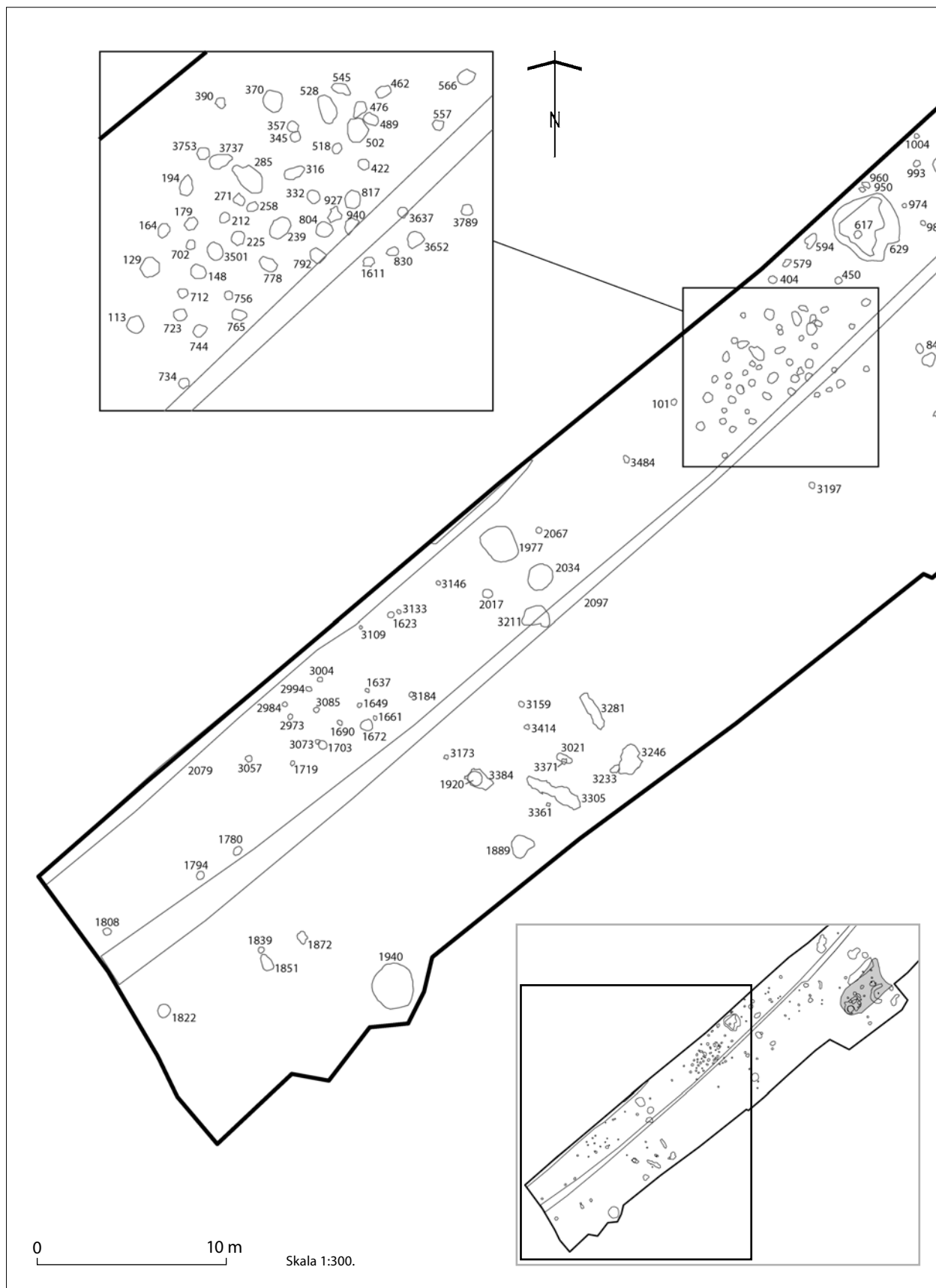
Bilaga 13. Veddige 320, föremålsteckningar

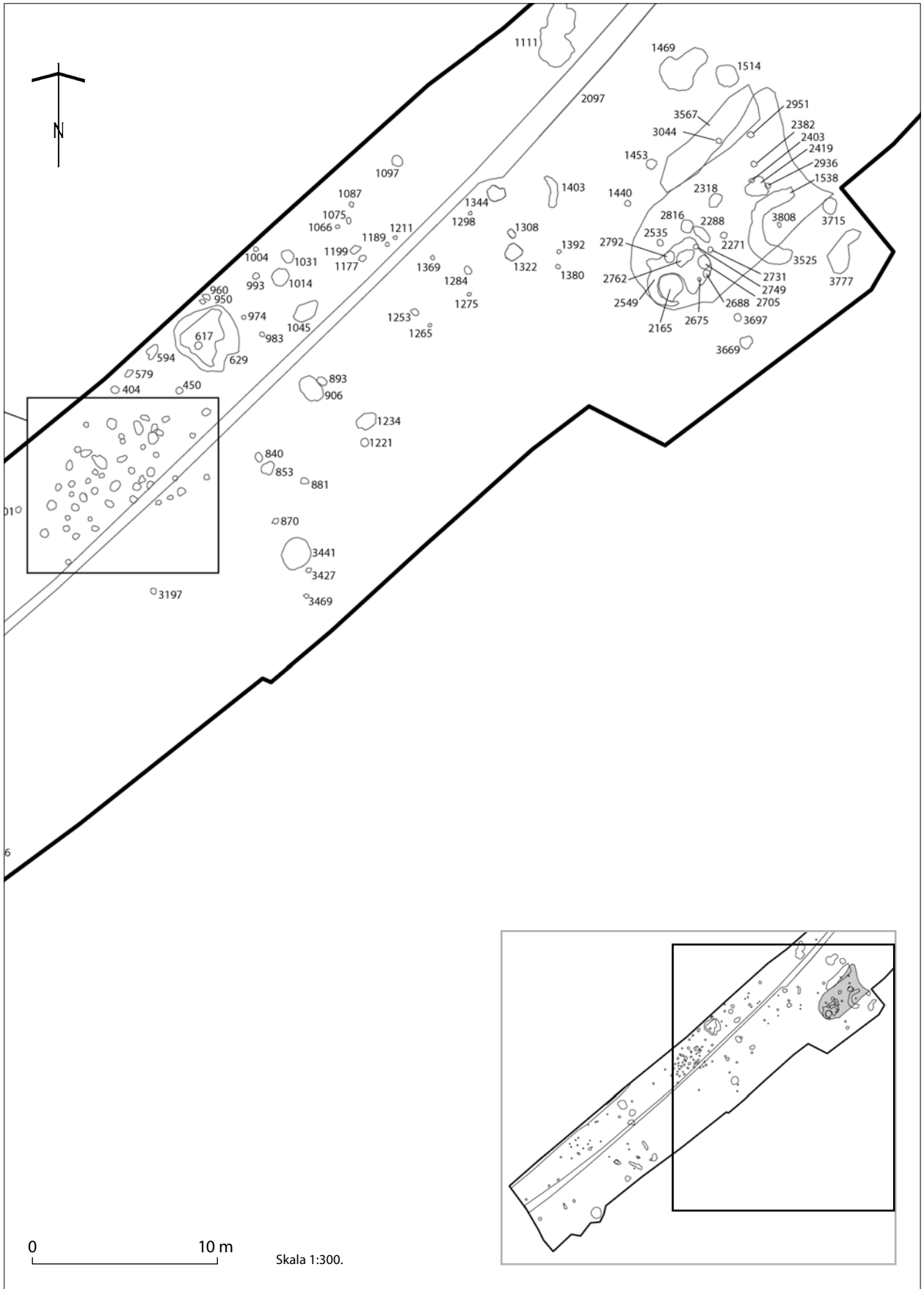
Halland, Veddige socken, Järlöv 7:3 Teckningar: Anders Andersson. Skala 1:1.

Bilaga 14. Veddige 321, anläggningsplan

Halland, Veddige socken, Järlöv 7:3

Bilaga 15. Veddige 321, anläggningstabell

Halland, Veddige socken, Järlöv 7:3

Anl.nr	Anl.typ
101	Stolphål
113	Stolphål
129	Stolphål
148	Stolphål
164	Stolphål
179	Stolphål
194	Nedgrävning
212	Stolphål
225	Stolphål
239	Stolphål
258	Stolphål
271	Stolpfärgning
285	Stolphål
316	Stolphål
332	Stolphål
345	Stolphål
357	Stolphål
370	Stolphål
390	Stolpfärgning
404	Stolphål
422	Stolphål
450	Stolphål
462	Utgår
476	Stolphål
489	Stolphål
502	Stolphål
518	Utgår
528	Grop
545	Utgår
557	Stolphål
566	Stolphål
579	Utgår
594	Utgår
617	Stolphål
629	Rotvälta
702	Stolphål
712	Stolphål
723	Stolphål
734	
744	Stolphål
756	Utgår

Anl.nr	Anl.typ
765	Stolphål
778	Stolphål
792	Stolphål
804	
817	Stolphål
830	Stolphål
840	
853	
870	
881	
893	Stolphål
906	
927	Sten
940	Stolphål
950	Utgår
960	Stolphål
974	Utgår
983	Ugn
993	
1004	
1014	
1031	
1045	
1066	
1075	
1087	
1097	
1111	Ugn
1166	
1177	
1189	
1199	
1211	
1221	Stolphål
1234	
1253	
1265	
1275	
1284	
1298	
1308	

Anl.nr	Anl.typ
1322	
1344	
1369	
1380	
1392	
1403	
1440	
1453	Stolphål
1469	Grophus
1514	
1538	Lager
1611	Stolphål
1623	
1637	Stolphål
1649	Stolphål
1661	Stolphål
1672	Härd
1690	Utgår
1703	Stolphål
1719	
1780	
1794	
1808	
1822	
1839	
1851	
1872	
1889	
1920	
1940	
1977	Härd
2017	
2034	Härd
2067	
2079	Agrarhistoriska objekt
2097	Agrarhistoriska objekt
2165	Härd
2271	Stolphål
2288	
2318	
2382	

Anl.nr	Anl.typ
2403	Stolphål
2419	Grop
2535	Övrigt
2549	Hydda
2675	Stolphål
2688	Stolphål
2705	Stolphål
2731	Stolphål
2749	Stolphål
2762	Kokgrop
2792	Stolphål
2816	Stolphål
2936	Stolphål
2951	Stolphål
2973	Stolphål
2984	Stolphål
2994	Stolphål
3004	Stolphål
3021	

Anl.nr	Anl.typ
3044	Stolphål
3057	
3073	
3085	
3109	
3133	
3146	
3159	
3173	
3184	
3197	
3211	Grop
3233	
3246	Grop
3281	
3305	
3361	
3371	
3384	

Anl.nr	Anl.typ
3414	
3427	Stolpfärgning
3441	
3469	
3484	Stolphål
3501	Stolphål
3525	Stenpackning
3567	Stensträng
3579	
3637	Stolphål
3652	
3669	
3697	
3715	
3737	Utgår
3753	Nedgrävning
3777	Stenpackning
3789	Stolphål
3808	Stolpfärgning

Bilaga 16. Veddige 321, fyndtabell

Halland, Veddige socken, Järlöv 7:3

Id	Subklass	Fnr	Material	Sakord	Vikt (g)	Antal	Anmärkn.	Ark. obj. (Context)	Grävnh. (Context)	Fyndenh. (Context)
20002	Bränt ben	1	Ben	Avfall	4	3	Obest. 14C-dat., Ua-28823 9130±95	2535		
20003	Bränt ben	2	Ben	Avfall	3	13	Obest.	2535		
20004	Bränt ben	3	Ben	Avfall	1	1	Obest.	2535		
20005	Bränt ben	4	Ben	Avfall	2	1	Obest.	2535		
20006	Bränt ben	5	Ben	Avfall	3	3	Obest.	2535		
20007	Bränt ben	6	Ben	Avfall	1	5	Obest.	2535		
20008	Bränt ben	7	Ben	Avfall	2	3	Obest.	2535		
20009	Bränt ben	8	Ben	Avfall	3	6	Obest.	2535		
20010	Bränt ben	9	Ben	Avfall	4	8	Obest.	2535		
20011	Bränt ben	10	Ben	Avfall	5	11	Obest.	2535		
20012	Bränt ben	11	Ben	Avfall	2	3	Obest.	2535		
20013	Bränt ben	12	Ben	Avfall	1	2	Obest.	2535		
20014	Bränt ben	13	Ben	Avfall	1	2	Obest.	2535		
20015	Bränt ben	14	Ben	Avfall	3	14	Obest.	2535		
20016	Bränt ben	15	Ben	Avfall	7	60	Obest.	2535		
20017	Bränt ben	16	Ben	Avfall	11	35	Obest.	2535		
20018	Bränt ben	17	Ben	Avfall	10	90	Obest.			
20086	Flinta GAM	18	Flinta	Övrig slagen flinta	532	28			2841	
20087	Flinta GAM	19	Flinta	Avslag	58	22			2841	
20088	Flinta GAM	20	Flinta	Splitter	1	3			2841	
20089	Flinta GAM	21	Flinta	Spånfragment	2	2			2841	
20090	Keramik	22	Keramik		2	1			2841	
20091	Flinta GAM	23	Flinta	Mikrolit	1	1			2841	
20092	Flinta GAM	24	Flinta	Övrig retusche- rad spets	1	1			2841	
20093	Flinta GAM	25	Flinta	Mikrolit	1	1			2841	
20094	Flinta GAM	26	Flinta	Mikrolit	1	1			2841	
20095	Flinta GAM	27	Flinta	Mikrolit	1	1			2841	
20096	Flinta GAM	28	Flinta	Mikrolit	1	1			2841	
20097	Flinta GAM	29	Flinta	Spån	2	1	Bruksretusch		2841	
20098	Flinta GAM	30	Flinta	Mikrolit	1	1			2841	
20099	Flinta GAM	31	Flinta	Avslag	36	22		2535		
20100	Flinta GAM	32	Flinta	Övrig slagen flinta	86	51		2535		
20101	Flinta GAM	33	Flinta	Spån	6	5		2535		
20102	Flinta GAM	34	Flinta	Splitter	1	6		2535		
20103	Flinta GAM	35	Flinta	Spånfragment	2	1		2535		
20104	Flinta GAM	36	Flinta	Plattformsjärna	172	1		2535		
20105	Flinta GAM	37	Flinta	Plattformsjärna	4	1	Bottendelen av järnan	2535		

Id	Subklass	Fnr	Material	Sakord	Vikt (g)	Antal	Anmärkn.	Ark. obj. (Context)	Grävnh. (Context)	Fyndenh. (Context)
20106	Flinta GAM	38	Flinta	Plattforms kärna	33	1		2535		
20107	Flinta GAM	39	Flinta	Avslag med re- tusch	2	1		2535		
20108	Flinta GAM	40	Flinta	Spån med re- tusch	1	1		2535		
20109	Flinta GAM	41	Flinta	Avslag	20	7			2215	
20110	Flinta GAM	42	Flinta	Övrig slagen flinta	12	5			2215	
20111	Flinta GAM	43	Flinta	Spån	8	3			2215	
20112	Flinta GAM	44	Flinta	Spånfragment	2	2			2215	
20113	Flinta GAM	45	Flinta	Mikrospån	1	1	Går ej att avgöra om slagen från handtags kärna		2215	
20114	Keramik	46	Keramik		16	1		566		
20115	Flinta GAM	47	Flinta	Avslag	2	4			2227	
20116	Flinta GAM	48	Flinta	Övrig slagen flinta	8	4			2227	
20117	Flinta GAM	49	Flinta	Spån	2	1			2227	
20118	Flinta GAM	50	Flinta	Avslag	101	4		3579		
20119	Flinta GAM	51	Flinta	Avslag	8	1			2267	
20120	Flinta GAM	52	Flinta	Mikrolit	1	1			2245	
20121	Flinta GAM	53	Flinta	Avslag med re- tusch	1	1			2245	
20122	Flinta GAM	54	Flinta	Avslag	11	3			2247	
20123	Flinta GAM	55	Flinta	Övrig slagen flinta	28	9			2247	
20124	Flinta GAM	56	Flinta	Avslag	185	26	Två tillformnings- avslag från konisk kärna		2221	
20125	Flinta GAM	57	Flinta	Övrig slagen flinta	14	14			2221	
20126	Flinta GAM	58	Flinta	Spånfragment	3	3			2221	
20127	Flinta GAM	59	Flinta	Avslag med till- slagningsk	12	1			2221	
20128	Flinta GAM	60	Flinta	Mikrospån	1	1	Ej från handtags- kärna		2221	
20129	Keramik	61	Keramik	Avslag med till- slagningsk	2	4		792		
20130	Flinta GAM	62	Flinta	Avslag	5	3		2549		
20131	Flinta GAM	63	Flinta	Övrig slagen flinta	3	5		2549		
20132	Kvarts	64	Kvarts	Avslag	1	1		2549		
20133	Flinta GAM	65	Flinta	Avslag med re- tusch	4	1		1177		
20134	Keramik	66	Keramik		5	1				3803
20135	Flinta GAM	67	Flinta	Avslag	15	2			2502	
20136	Flinta GAM	68	Flinta	Avslag	9	10			2257	
20137	Flinta GAM	69	Flinta	Övrig slagen flinta	16	11			2257	
20138	Flinta GAM	70	Flinta	Spån	2	2			2257	

Id	Subklass	Fnr	Material	Sakord	Vikt (g)	Antal	Anmärkn.	Ark. obj. (Context)	Grävenh. (Context)	Fyndenh. (Context)
20139	Kvarts	71	Kvarts	Avslag	12	4			2257	
20140	Flinta GAM	72	Flinta	Övrig slagen flinta	7	7			2500	
20141	Flinta GAM	73	Flinta	Kärnfragment	35	1			2500	
20142	Flinta GAM	74	Flinta	Avslag	107	27	Ett tillformnings- avslag från konisk kärna		2253	
20143	Flinta GAM	75	Flinta	Övrig slagen flinta	11	16			2253	
20144	Flinta GAM	76	Flinta	Spån	1	3			2253	
20145	Flinta GAM	77	Flinta	Spånfragment	1	2			2253	
20146	Flinta GAM	78	Flinta	Mikrospån	1	1	Troligen ej från handtagskärna		2253	
20147	Flinta GAM	79	Flinta	Borr	1	1			2253	
20148	Flinta GAM	80	Flinta	Mikrolit	1	1			2253	
20149	Flinta GAM	81	Flinta	Mikrolit	1	1	Troligen lancett- mikrolit		2253	
20150	Flinta GAM	82	Flinta	Avslag	3	3			2225	
20151	Flinta GAM	83	Flinta	Övrig slagen flinta	2	1			2504	
20152	Flinta GAM	84	Flinta	Hullingspets	1	1			2504	
20153	Flinta GAM	85	Flinta	Avslag	52	22			2239	
20154	Flinta GAM	86	Flinta	Övrig slagen flinta	15	21			2239	
20155	Flinta GAM	87	Flinta	Spånfragment	1	2			2239	
20156	Flinta GAM	88	Flinta	Kärnfragment	9	1			2239	
20157	Flinta GAM	89	Flinta	Övrig kärna	16	1			2239	
20158	Flinta GAM	90	Flinta	Plattformskärna	9	1			2239	
20159	Flinta GAM	91	Flinta	Avslagsskrapa	6	1			2239	
20160	Flinta GAM	92	Flinta	Avslag	10	5			2213	
20161	Flinta GAM	93	Flinta	Övrig slagen flinta	33	4			2213	
20162	Flinta GAM	94	Flinta	Avslag	30	11		3567		
20163	Flinta GAM	95	Flinta	Övrig slagen flinta	3	3		3567		
20164	Flinta GAM	96	Flinta	Spån	2	1		3567		
20165	Kvarts	97	Kvarts	Avfall	18	1		3567		
20166	Flinta GAM	98	Flinta	Avslag	12	5			2464	
20167	Flinta GAM	99	Flinta	Plattformskärna	22	1			2464	
20168	Flinta GAM	100	Flinta	Övrig slagen flinta	3	7			2464	
20169	Flinta GAM	101	Flinta	Övrig kärna	16	1			2464	
20170	Flinta GAM	102	Flinta	Avslag	60	13			2219	
20171	Flinta GAM	103	Flinta	Övrig slagen flinta	72	33			2219	
20172	Flinta GAM	104	Flinta	Spån	2	3			2219	
20173	Flinta GAM	105	Flinta	Spånfragment	4	2			2219	
20174	Flinta GAM	106	Flinta	Mikrospån	1	1			2219	

Id	Subklass	Fnr	Material	Sakord	Vikt (g)	Antal	Anmärkn.	Ark. obj. (Context)	Grävenh. (Context)	Fydenh. (Context)
20175	Flinta GAM	107	Flinta	Spån med re- tusch	1	1			2219	
20176	Flinta GAM	108	Flinta	Avslag	13	4			2207	
20177	Flinta GAM	109	Flinta	Övrig slagen flinta	24	10			2207	
20178	Flinta GAM	110	Flinta	Spånfragment	1	1			2207	
20179	Flinta GAM	111	Flinta	Avslag	15	4			2269	
20180	Flinta GAM	112	Flinta	Spån	1	1			2269	
20181	Flinta GAM	113	Flinta	Övrigt redskap	23	1	Trasigt kärnred- skap		2269	
20182	Flinta GAM	114	Flinta	Avslag	48	12			2205	
20183	Flinta GAM	115	Flinta	Övrig slagen flinta	22	8			2205	
20184	Flinta GAM	116	Flinta	Avslag	13	7			2462	
20185	Flinta GAM	117	Flinta	Övrig slagen flinta	6	12			2462	
20186	Flinta GAM	118	Flinta	Spånfragment	1	3			2462	
20187	Flinta GAM	119	Flinta	Avslag	31	15			2233	
20188	Flinta GAM	120	Flinta	Övrig slagen flinta	122	20			2233	
20189	Flinta GAM	121	Flinta	Spånfragment	2	1			2233	
20190	Flinta GAM	122	Flinta	Avslag med re- tusch	12	1			2233	
20191	Flinta GAM	123	Flinta	Avslag	32	27			2259	
20192	Flinta GAM	124	Flinta	Övrig slagen flinta	46	58			2259	
20193	Flinta GAM	125	Flinta	Spånfragment	2	3			2259	
20194	Flinta GAM	126	Flinta	Kärnfragment	6	1	Botten på en ko- nisk spånkärna		2259	
20195	Flinta GAM	127	Flinta	Mikrolit	1	1			2259	
20196	Flinta GAM	128	Flinta	Mikrolit	1	1	Atypisk		2259	
20197	Kvarts	129	Kvarts	Avslag	13	3			2259	
20198	Flinta GAM	130	Flinta	Avslag	18	9			2261	
20199	Flinta GAM	131	Flinta	Övrig slagen flinta	80	7			2261	
20200	Flinta GAM	132	Flinta	Splitter	1	6			2261	
20201	Flinta GAM	133	Flinta	Spån	3	2			2261	
20202	Flinta GAM	134	Flinta	Spånfragment	1	1			2261	
20203	Flinta GAM	135	Flinta	Mikrospån	1	1	Troligen ej från handtagskärna		2261	
20204	Flinta GAM	136	Flinta	Avslag	43	10			2237	
20205	Flinta GAM	137	Flinta	Övrig slagen flinta	13	7			2237	
20206	Flinta GAM	138	Flinta	Spån	1	1			2237	
20207	Flinta GAM	139	Flinta	Spånfragment	1	2			2237	
20208	Flinta GAM	140	Flinta	Plattformskärna	38	1	Konisk typ		2237	
20209	Flinta GAM	141	Flinta	Plattformskärna	29	1	Två motstående plattformar		2237	

Id	Subklass	Fnr	Material	Sakord	Vikt (g)	Antal	Anmärkn.	Ark. obj. (Context)	Grävenh. (Context)	Fyndenh. (Context)
20210	Flinta GAM	142	Flinta	Kärnfragment	5	1			2237	
20211	Kvarts	143	Kvarts	Avslag	41	1			2237	
20212	Flinta GAM	144	Flinta	Avslag	1	2				2189
20213	Flinta GAM	145	Flinta	Splitter	1	2				2189
20214	Flinta GAM	146	Flinta	Skivmejsel	51	1				2189
20215	Flinta GAM	147	Flinta	Spån med re- tusch	1	1	Mikrolitlik har dock slagbulan kvar			2861
20216	Flinta GAM	148	Flinta	Spånfragment	2	1				2189
20217	Flinta GAM	149	Flinta	Övrig slagen flinta	4	3			2460	
20218	Flinta GAM	150	Flinta	Övrig kärna	15	1			2460	
20219	Flinta GAM	151	Flinta	Avslag med re- tusch	2	1			2460	
20220	Flinta GAM	152	Flinta	Övrig slagen flinta	1	1			2229	
20221	Flinta GAM	153	Flinta	Övrig slagen flinta	1	1		476		
20222	Keramik	154	Keramik		52	7	Rabbad keramik (text på påsen grop bredvid A1111)	1111		
20223	Flinta GAM	155	Flinta	Avslag	479	203	Ytrensning, två neolitiska yxtill- verkningsavslag	1538		
20224	Flinta GAM	156	Flinta	Övrig slagen flinta	673	159	Ytrensning	1538		
20225	Flinta GAM	157	Flinta	Spån	6	7	Ytrensning	1538		
20226	Flinta GAM	158	Flinta	Spånfragment	8	6	Ytrensning, ev. två neolitiska	1538		
20227	Kvarts	159	Kvarts	Avslag	2	1	Ytrensning	1538		
20228	Flinta GAM	160	Flinta	Avslagsskrapa	18	1	Ytrensning	1538		
20229	Flinta GAM	161	Flinta	Avslagsskrapa	9	1	Ytrensning	1538		
20230	Flinta GAM	162	Flinta	Spånskrapa	4	1	Ytrensning	1538		
20231	Flinta GAM	163	Flinta	Avslagsskrapa	1	1	Ytrensning	1538		
20232	Flinta GAM	164	Flinta	Avslag med re- tusch	2	1	Ytrensning	1538		
20233	Flinta GAM	165	Flinta	Plattformskärna	18	1	Ytrensning, Kan vara del av cylin- derkärna	1538		
20234	Flinta GAM	166	Flinta	Övrig kärna	49	1	Ytrensning	1538		
20235	Flinta GAM	167	Flinta	Plattformskärna	26	1	Ytrensning, ko- nisk typ	1538		
20236	Flinta GAM	168	Flinta	Kärnfragment	20	1	Ytrensning, ko- nisk typ	1538		
20237	Flinta GAM	169	Flinta	Övrig kärna	42	1	Ytrensning	1538		
20238	Flinta GAM	170	Flinta	Plattformskärna	19	1	Ytrensning	1538		
20239	Flinta GAM	171	Flinta	Kärnfragment	22	1	Ytrensning, ko- nisk typ	1538		
20240	Flinta GAM	172	Flinta	Plattformskärna	32	1	Ytrensning	1538		
20241	Flinta GAM	173	Flinta	Plattformskärna	16	1	Ytrensning	1538		

Id	Subklass	Fnr	Material	Sakord	Vikt (g)	Antal	Anmärkn.	Ark. obj. (Context)	Grävenh. (Context)	Fyndenh. (Context)
20242	Flinta GAM	174	Flinta	Kärnfragment	13	1	Ytrensning, konisk typ	1538		
20243	Flinta GAM	175	Flinta	Kärnfragment	11	1	Ytrensning, konisk kärna med en plattform	1538		
20244	Flinta GAM	176	Flinta	Kärnfragment	4	1	Ytrensning, botten på konisk kärna	1538		
20245	Flinta GAM	177	Flinta	Kärnfragment	6	1	Ytrensning, konisk typ	1538		
20246	Flinta GAM	178	Flinta	Plattformskärna	252	1	Ytrensning, ensidig enpolig kärna			2125
20247	Flinta GAM	179	Flinta	Kniv	3	1	Ytrensning, trasig spånkniv	1538		
20248	Flinta GAM	180	Flinta	Mejsel	39	1	Ytrensning, fyrsidig teknik, neolitisk oslipad	1538		
20249	Flinta GAM	181	Flinta	Mikrolit	1	1		1538		
20250	Flinta GAM	182	Flinta	Mikrolit	1	1		1538		
20251	Flinta GAM	183	Flinta	Mikrolit	1	1	Ytrensning, troligen lancettmikrolit	1538		
20252	Flinta GAM	184	Flinta	Mikrolit	1	1		1538		
20253	Flinta GAM	185	Flinta	Mikrolit	1	1	Går ej att avgöra typ	1538		
20254	Flinta GAM	186	Flinta	Mikrolit	1	1	Ytrensning	1538		
20255	Flinta GAM	187	Flinta	Mikrolit	1	1	Ytrensning	1538		
20256	Flinta GAM	188	Flinta	Avslag	184	41			2255	
20257	Flinta GAM	189	Flinta	Övrig slagen flinta	69	40			2255	
20258	Flinta GAM	190	Flinta	Spånfragment	1	1			2255	
20259	Flinta GAM	191	Flinta	Kärnfragment	48	1			2255	
20260	Flinta GAM	192	Flinta	Övrig kärna	80	1			2255	
20261	Flinta GAM	193	Flinta	Plattformskärna	35	1			2255	
20262	Flinta GAM	194	Flinta	Plattformskärna	17	1			2255	
20263	Flinta GAM	195	Flinta	Kärnfragment	8	1	Konisk typ		2255	
20264	Kvarts	196	Kvarts	Avslag	9	1			2255	
20265	Flinta GAM	197	Flinta	Avslag	96	39			2188	
20266	Flinta GAM	198	Flinta	Övrig slagen flinta	49	49			2188	
20267	Flinta GAM	199	Flinta	Spån	4	4			2188	
20268	Flinta GAM	200	Flinta	Mikrospån	1	2			2188	
20269	Flinta GAM	201	Flinta	Kärnfragment	17	1			2188	
20270	Flinta GAM	202	Flinta	Övrig retuschrad spets	1	1			2188	
20271	Kvarts	203	Kvarts	Avslag	1	1			2188	
20272	Flinta GAM	204	Flinta	Avslag med retusch	18	1	Troligen kniv			1779
20273	Flinta GAM	205	Flinta	Övrig retuschrad spets	1	1	Troligen en trasig kniv	1111		
20274	Flinta GAM	206	Flinta	Spånfragment	1	1		1111		

Id	Subklass	Fnr	Material	Sakord	Vikt (g)	Antal	Anmärkn.	Ark. obj. (Context)	Grävenh. (Context)	Fyndenh. (Context)
20275	Flinta GAM	207	Flinta	Övrig slagen flinta	1	1		1111		
20276	Flinta GAM	208	Flinta	Avslag	18	1				2126
20277	Bergart	209	Bergart	Hacka	120	1	Slipat spetsformat redskap			1771
20278	Flinta GAM	210	Flinta	Plattforms kärna	130	1	Konisk typ			1774
20279	Flinta GAM	211	Flinta	Knacksten	218	1		1265		
20280	Flinta GAM	212	Flinta	Avslag	55	23			2209	
20281	Flinta GAM	213	Flinta	Övrig slagen flinta	8	9			2209	
20282	Flinta GAM	214	Flinta	Plattforms kärna	11	1			2209	
20283	Flinta GAM	215	Flinta	Avslag	29	3			2863	
20284	Flinta GAM	216	Flinta	Övrig slagen flinta	2	2			2863	
20285	Flinta GAM	217	Flinta	Avslag	19	6			2498	
20286	Flinta GAM	218	Flinta	Övrig slagen flinta	29	14			2498	
20287	Flinta GAM	219	Flinta	Spån	2	1			2498	
20288	Flinta GAM	220	Flinta	Avfall	30	10			2814	
20289	Flinta GAM	221	Flinta	Övrig slagen flinta	12	9			2814	
20290	Flinta GAM	222	Flinta	Spån	6	2	Ett neolitiskt från cylinderkärna		2814	
20291	Flinta GAM	223	Flinta	Kärnfragment	5	1	Konisk typ		2814	
20292	Flinta GAM	224	Flinta	Avslag	18	9			2193	
20293	Flinta GAM	225	Flinta	Övrig slagen flinta	15	3			2193	
20294	Flinta GAM	226	Flinta	Spån	1	1			2193	
20295	Flinta GAM	227	Flinta	Avslag	2	3		2792		
20296	Flinta GAM	228	Flinta	Övrig slagen flinta	10	7		2792		
20297	Flinta GAM	229	Flinta	Mikrolit	1	1		2792		
20298	Kvarts	230	Kvarts	Avslag	3	2		2792		
20299	Flinta GAM	231	Flinta	Avslag	96	13			2203	
20300	Flinta GAM	232	Flinta	Övrig slagen flinta	21	15			2203	
20301	Flinta GAM	233	Flinta	Spån	4	2			2203	
20302	Flinta GAM	234	Flinta	Spånfragment	1	1			2203	
20303	Flinta GAM	235	Flinta	Mikrolit	1	1			2203	
20304	Flinta GAM	236	Flinta	Avslag	110	8		2762		
20305	Flinta GAM	237	Flinta	Övrig slagen flinta	23	8		2762		
20306	Flinta GAM	238	Flinta	Splitter	1	3		2762		
20307	Flinta GAM	239	Flinta	Avslag	13	8			1776	
20308	Flinta GAM	240	Flinta	Övrig slagen flinta	3	5			1776	
20309	Flinta GAM	241	Flinta	Spån	2	1			1776	
20310	Flinta GAM	242	Flinta	Spånfragment	1	1			1776	

Id	Subklass	Fnr	Material	Sakord	Vikt (g)	Antal	Anmärkn.	Ark. obj. (Context)	Grävnh. (Context)	Fydenh. (Context)
20311	Flinta GAM	243	Flinta	Avslagsskrapa	7	1			1776	
20312	Flinta GAM	244	Flinta	Avslag	58	20			2197	
20313	Flinta GAM	245	Flinta	Övrig slagen flinta	19	22			2197	
20314	Flinta GAM	246	Flinta	Spån	2	1			2197	
20315	Flinta GAM	247	Flinta	Spånskrapa	3	1	Dubbel spånskrapa		2197	
20316	Flinta GAM	248	Flinta	Spånskrapa	1	1			2197	
20317	Kvarts	249	Kvarts	Avslag	2	1			2197	
20318	Flinta GAM	250	Flinta	Avslag	20	8			2201	
20319	Flinta GAM	251	Flinta	Övrig slagen flinta	6	6			2201	
20320	Flinta GAM	252	Flinta	Mikrolit	1	1			2201	
20321	Flinta GAM	253	Flinta	Övrig kärna	205	1			2201	
20322	Flinta GAM	254	Flinta	Avslag	4	4			2128	
20323	Flinta GAM	255	Flinta	Övrig slagen flinta	13	5			2128	
20324	Flinta GAM	256	Flinta	Avslag	6	3			2186	
20325	Flinta GAM	257	Flinta	Övrig slagen flinta	6	7			2186	
20326	Flinta GAM	258	Flinta	Avslag med re-tusch	9	1	Troligen en skrapa		2186	
20327	Flinta GAM	259	Flinta	Övrig kärna	199	1		2535		
20328	Flinta GAM	260	Flinta	Övrig kärna	198	1		2535		
20329	Flinta GAM	261	Flinta	Övrig kärna	137	1		2535		
20330	Flinta GAM	262	Flinta	Övrig kärna	104	1		2535		
20331	Flinta GAM	263	Flinta	Avslag	20	4		2535		
20332	Flinta GAM	264	Flinta	Övrig slagen flinta	17	5		2535		
20333	Flinta GAM	265	Flinta	Övrig slagen flinta	1	1			2265	
20334	Flinta GAM	266	Flinta	Avslag	7	2		2535		
20335	Flinta GAM	267	Flinta	Övrig slagen flinta	13	6		2535		
20336	Flinta GAM	268	Flinta	Avslag	11	1				1773
20337	Flinta GAM	269	Flinta	Avslag	5	1		940		
20338	Flinta GAM	270	Flinta	Avslag	23	2		2816		
20339	Flinta GAM	271	Flinta	Övrig slagen flinta	10	3		2816		
20340	Flinta GAM	272	Flinta	Avslag	13	9			2813	
20341	Flinta GAM	273	Flinta	Övrig slagen flinta	7	11			2813	
20342	Flinta GAM	274	Flinta	Kniv	8	1	Spånkniv		2813	
20343	Flinta GAM	275	Flinta	Mikrospån	1	2	Ej från handtags-kärna	2749		
20344	Flinta GAM	276	Flinta	Avslag	62	17			2251	
20345	Flinta GAM	277	Flinta	Övrig slagen flinta	11	10			2251	
20346	Flinta GAM	278	Flinta	Mikrospån	1	1			2251	

Id	Subklass	Fnr	Material	Sakord	Vikt (g)	Antal	Anmärkn.	Ark. obj. (Context)	Grävenh. (Context)	Fyndenh. (Context)
20347	Flinta GAM	279	Flinta	Spånfragment	1	1			2251	
20348	Kvarts	280	Kvarts	Avslag	16	2			2251	
20349	Flinta GAM	281	Flinta	Avslag	2	2		2675		
20350	Flinta GAM	282	Flinta	Övrig slagen flinta	3	2			2916	
20351	Flinta GAM	283	Flinta	Spånfragment	1	1			2916	
20352	Flinta GAM	284	Flinta	Övrig slagen flinta	20	1				1610
20353	Flinta GAM	285	Flinta	Övrig slagen flinta	4	7			2496	
20354	Flinta GAM	286	Flinta	Övrig kärna	14	1			2496	
20355	Flinta GAM	287	Flinta	Avslag	4	1				1772
20356	Flinta GAM	288	Flinta	Avslag	1	2			2815	
20357	Flinta GAM	289	Flinta	Övrig slagen flinta	3	4			2815	
20358	Flinta GAM	290	Flinta	Avslag	1	2		2705		
20359	Flinta GAM	291	Flinta	Avslag	10	3			2812	
20360	Flinta GAM	292	Flinta	Övrig slagen flinta	1	1			2812	
20361	Flinta GAM	293	Flinta	Spånfragment	1	1			2812	
20362	Flinta GAM	294	Flinta	Avslag	10	3			2813	
20363	Kvarts	295	Kvarts	Avslag	3	1			2813	
20364	Flinta GAM	296	Flinta	Avslag	1	1		744		
20365	Flinta GAM	297	Flinta	Övrig slagen flinta	11	5			2865	
20366	Flinta GAM	298	Flinta	Avslag	5	4			2812	
20367	Flinta GAM	299	Flinta	Övrig slagen flinta	3	7			2812	
20368	Flinta GAM	300	Flinta		1	1		2419		
20369	Flinta GAM	301	Flinta	Avslag	6	2			2862	
20370	Flinta GAM	302	Flinta	Avslag	48	20			2458	
20371	Flinta GAM	303	Flinta	Övrig slagen flinta	58	22			2458	
20372	Flinta GAM	304	Flinta	Splitter	1	7			2458	
20373	Flinta GAM	305	Flinta	Spån	8	1			2458	
20374	Flinta GAM	306	Flinta	Kärnfragment	10	1			2458	
20375	Flinta GAM	307	Flinta	Plattformskärna	9	1			2458	
20376	Kvarts	308	Kvarts	Avfall	3	1			2458	
20377	Flinta GAM	309	Flinta	Avslag	61	25			2241	
20378	Flinta GAM	310	Flinta	Övrig slagen flinta	130	42			2241	
20379	Flinta GAM	311	Flinta	Splitter	1	10			2241	
20380	Flinta GAM	312	Flinta	Spån	4	2			2241	
20381	Flinta GAM	313	Flinta	Spånfragment	5	6			2241	
20382	Flinta GAM	314	Flinta	Spån med re-tusch	1	1	Troligen fragmenterad mikrolit		2241	
20383	Flinta GAM	315	Flinta	Mikrolit	1	1			2241	

Id	Subklass	Fnr	Material	Sakord	Vikt (g)	Antal	Anmärkn.	Ark. obj. (Context)	Grävnh. (Context)	Fydenh. (Context)
20384	Flinta GAM	316	Flinta	Mikrostickel	1	1			2241	
20385	Flinta GAM	317	Flinta	Plattforms kärna	61	1	Konisk typ		2241	
20386	Flinta GAM	318	Flinta	Avslag	73	25			2195	
20387	Flinta GAM	319	Flinta	Övrig slagen flinta	27	15			2195	
20388	Flinta GAM	320	Flinta	Spån	9	2			2195	
20389	Flinta GAM	321	Flinta	Spånfragment	1	1			2195	
20390	Flinta GAM	322	Flinta	Skrapa	3	1	Troligen trasig spånskrapa		2195	
20391	Flinta GAM	323	Flinta	Avslag	37	8		3525		
20392	Flinta GAM	324	Flinta	Övrig slagen flinta	106	17		3525		
20393	Flinta GAM	325	Flinta	Spån	20	2	Ett neolitiskt?	3525		
20394	Flinta GAM	326	Flinta	Spånfragment	1	2		3525		
20395	Keramik	327	Keramik		4	1		3525		
20396	Bergart	328	Bergart	Slipsten	555	1				1770
20397	Flinta GAM	329	Flinta	Avslag	3	5			2231	
20398	Flinta GAM	330	Flinta	Övrig slagen flinta	16	4			2231	
20399	Flinta GAM	331	Flinta	Spån	2	2			2231	
20400	Flinta GAM	332	Flinta	Spånfragment	1	1			2231	
20401	Flinta GAM	333	Flinta	Övrig retusche-rad spets	2	1			2231	
20402	Flinta GAM	334	Flinta	Plattforms kärna	28	1			2231	
20403	Flinta GAM	335	Flinta	Avslag	54	18			2211	
20404	Flinta GAM	336	Flinta	Övrig slagen flinta	33	38			2211	
20405	Flinta GAM	337	Flinta	Spån	1	3			2211	
20406	Flinta GAM	338	Flinta	Mikrospån	1	2	Troligen ej från handtags kärna		2211	
20407	Flinta GAM	339	Flinta	Plattforms kärna	23	1			2211	
20408	Flinta GAM	340	Flinta	Avslag	44	12			2191	
20409	Flinta GAM	341	Flinta	Övrig slagen flinta	13	21			2191	
20410	Flinta GAM	342	Flinta	Spån	7	2			2191	
20411	Flinta GAM	343	Flinta	Mikrospån	1	1			2191	
20412	Flinta GAM	344	Flinta	Avslag	142	42			2243	
20413	Flinta GAM	345	Flinta	Övrig slagen flinta	344	94			2243	
20414	Flinta GAM	346	Flinta	Splitter	1	11			2243	
20415	Flinta GAM	347	Flinta	Spånfragment	2	6			2243	
20416	Flinta GAM	348	Flinta	Spån	1	1			2243	
20417	Flinta GAM	349	Flinta	Plattforms kärna	22	1	Ensidig enpolig kärna		2243	
20418	Flinta GAM	350	Flinta	Hullingspets	1	1			2243	
20419	Flinta GAM	351	Flinta	Mikrolit	1	1			2243	

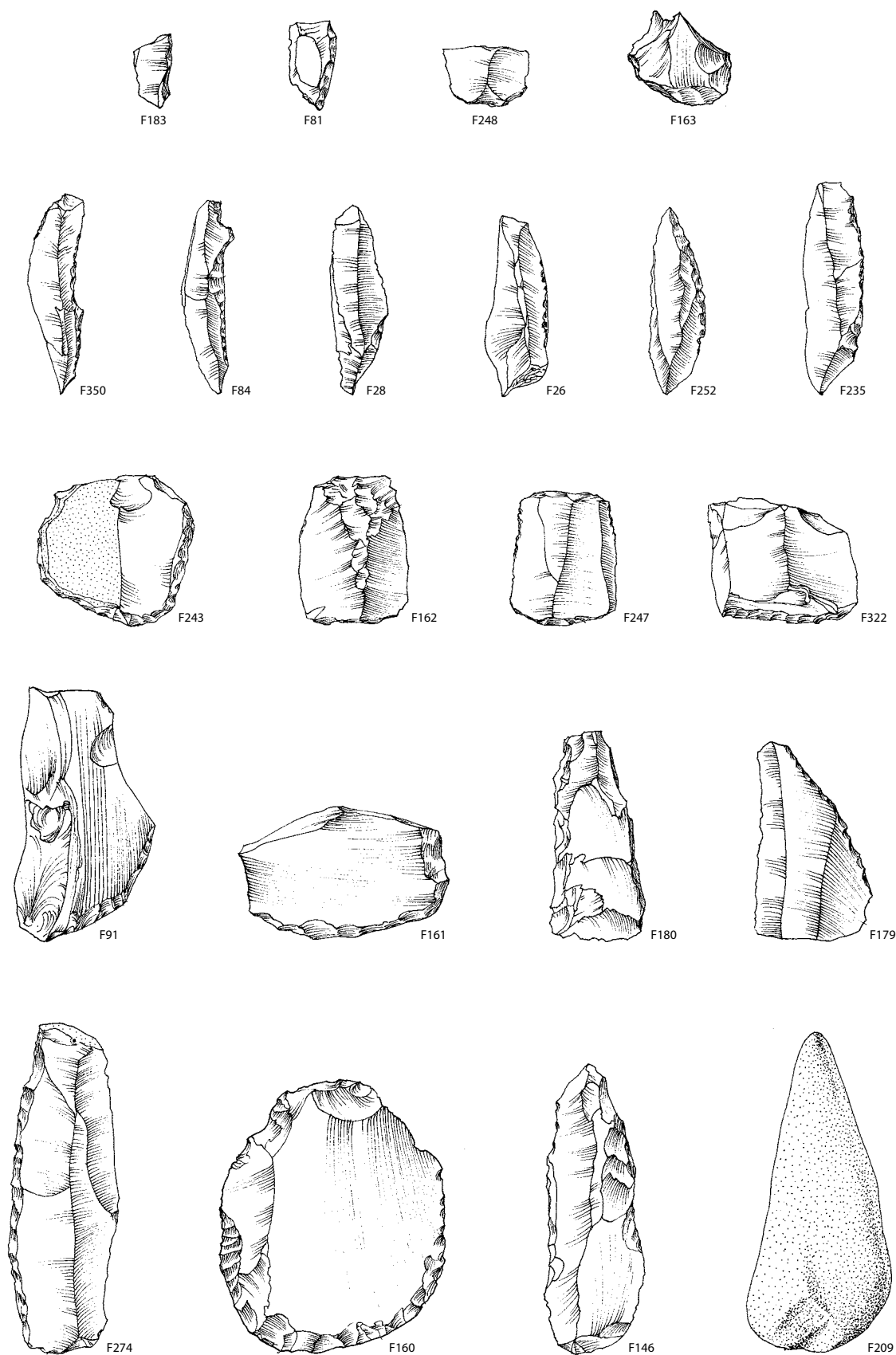
Id	Subklass	Fnr	Material	Sakord	Vikt (g)	Antal	Anmärkn.	Ark. obj. (Context)	Grävenh. (Context)	Fyndenh. (Context)
20420	Flinta GAM	352	Flinta	Avslag med tillslagningsk	15	1			2243	
20421	Flinta GAM	353	Flinta	Stycke med tillhuggning	26	1			2243	
20422	Flinta GAM	354	Flinta	Avslag	8	8			2217	
20423	Flinta GAM	355	Flinta	Övrig slagen flinta	7	7			2217	
20424	Flinta GAM	356	Flinta	Spån	1	1			2217	
20425	Flinta GAM	357	Flinta	Avslag	18	1		3246		
20426	Flinta GAM	358	Flinta	Avslag	17	6			2263	
20427	Flinta GAM	359	Flinta	Övrig slagen flinta	18	6			2263	
20428	Flinta GAM	360	Flinta	Spånfragment	1	1	Med notch		2263	
20429	Flinta GAM	361	Flinta	Avslag	34	12			2235	
20430	Flinta GAM	362	Flinta	Övrig slagen flinta	28	21			2235	
20431	Flinta GAM	363	Flinta	Spånfragment	1	1			2235	
20432	Flinta GAM	364	Flinta	Mikrolit	1	1			2235	
20433	Flinta GAM	365	Flinta	Avslag	4	3		1111		
20434	Flinta GAM	366	Flinta	Övrig slagen flinta	37	5		1111		
20435	Flinta GAM	367	Flinta	Övrig kärna	47	1		1111		
20436	Kvarts	368	Kvarts	Avslag	3	1		1111		
20437	Keramik	369	Keramik		23	2	En mynningsbit	1111		
20438	Flinta GAM	370	Flinta	Övrig slagen flinta	37	2				1778
20439	Flinta GAM	371	Flinta	Avslag	15	12			2223	
20440	Flinta GAM	372	Flinta	Övrig slagen flinta	26	6			2223	
20441	Flinta GAM	373	Flinta	Spån	1	1			2223	
20442	Flinta GAM	374	Flinta	Plattformskärna	15	1	Ensidig enpolig kärna		2223	
20443	Flinta GAM	375	Flinta	Plattformskärna	13	1	Ensidig enpolig kärna		2223	
20444	Flinta GAM	376	Flinta	Plattformskärna	12	1			2223	
20445	Flinta GAM	377	Flinta	Övrig slagen flinta	23	6		629		
20446	Flinta GAM	378	Flinta	Spån	1	1		629		
20447	Flinta GAM	379	Flinta	Spånfragment	1	1		629		
20448	Flinta GAM	380	Flinta	Avslag	36	6			2239	
20449	Flinta GAM	381	Flinta	Övrig slagen flinta	3	4			2239	
20450	Flinta GAM	382	Flinta	Spån	11	2			2239	
20451	Kvarts	383	Kvarts	Avslag	4	2			2239	
20452	Flinta GAM	384	Flinta	Avslag	15	2			2506	
20453	Flinta GAM	385	Flinta	Övrig slagen flinta	12	5			2506	
20454	Flinta GAM	386	Flinta	Avslag	1	3		2165		

Id	Subklass	Fnr	Material	Sakord	Vikt (g)	Antal	Anmärkn.	Ark. obj. (Context)	Grävenh. (Context)	Fydenh. (Context)
20455	Flinta GAM	387	Flinta	Övrig slagen flinta	13	3		2165		
20456	Flinta GAM	388	Flinta	Spånfragment	1	3		2165		
20457	Kvarts	389	Kvarts	Avslag	7	1		2165		
20458	Flinta GAM	390	Flinta	Spån	6	6		2165		
20459	Flinta GAM	391	Flinta	Spånfragment	2	5		2165		
20460	Flinta GAM	392	Flinta	Mikrospån	1	2	Troligen ej handtagskärna	2165		
20461	Flinta GAM	393	Flinta	Övrig kärna	24	1		2165		
20462	Flinta GAM	394	Flinta	Övrig kärna	13	1		2165		
20463	Flinta GAM	395	Flinta	Bipolär kärna	8	1	Bipolärt slagen i slutfasen	2165		
20464	Flinta GAM	396	Flinta	Mikrolit	1	1		2165		
20465	Kvarts	397	Kvarts	Avslag	1	2		2165		
20466	Flinta GAM	398	Flinta	Avslag	153	68		2165		
20467	Flinta GAM	399	Flinta	Övrig slagen flinta	110	123		2165		
20468	Flinta GAM	400	Flinta	Avslag	93	48	Sållat	2165		
20469	Flinta GAM	401	Flinta	Övrig slagen flinta	70	90		2165		
20470	Flinta GAM	402	Flinta	Spån	14	4		2165		
20471	Flinta GAM	403	Flinta	Kärnfragment	39	1		2165		
20472	Flinta GAM	404	Flinta	Splitter	2	25		2165		
20473	Flinta GAM	405	Flinta	Spånfragment	7	7		2165		
20474	Flinta GAM	406	Flinta	Kärnfragment	14	1	Konisk typ	2165		
20475	Flinta GAM	407	Flinta	Avslag	55	10			2199	
20476	Flinta GAM	408	Flinta	Övrig slagen flinta	6	9			2199	
20477	Flinta GAM	409	Flinta	Spån	6	1			2199	
20478	Flinta GAM	410	Flinta	Mikrospån	1	1	Ej från handtagskärna		2199	
20479	Flinta GAM	411	Flinta	Plattformskärna	42	1	Ensidig enpolig kärna		2199	
20480	Flinta GAM	412	Flinta	Övrig kärna	12	1			2199	
20481	Flinta GAM	413	Flinta	Avslag	57	11			2402	
20482	Flinta GAM	414	Flinta	Övrig slagen flinta	24	11			2402	
20483	Flinta GAM	415	Flinta	Spånfragment	1	1			2402	
20484	Flinta GAM	416	Flinta	Plattformskärna	49	1			2402	
20485	Flinta GAM	417	Flinta	Övrig kärna	33	1			2402	
20486	Flinta GAM	418	Flinta	Mikrolit	1	1			2402	
20487	Flinta GAM	419	Flinta	Avslag	78	38			2124	
20488	Flinta GAM	420	Flinta	Övrig slagen flinta	15	7			2124	
20489	Flinta GAM	421	Flinta	Splitter	1	5			2124	
20490	Flinta GAM	422	Flinta	Spån	14	4			2124	
20491	Flinta GAM	423	Flinta	Spånfragment	5	5			2124	

Id	Subklass	Fnr	Material	Sakord	Vikt (g)	Antal	Anmärkn.	Ark. obj. (Context)	Grävenh. (Context)	Fyndenh. (Context)
20492	Flinta GAM	424	Flinta	Plattforms kärna	22	1	Ensidig enpolig kärna		2124	
20493	Flinta GAM	425	Flinta	Mikrosticket	1	1			2124	
20494	Kvarts	426	Kvarts	Avslag	7	4			2124	
20495	Flinta GAM	427	Flinta	Avslag	27	11		2288		
20496	Flinta GAM	428	Flinta	Övrig slagen flinta	19	18		2288		
20497	Flinta GAM	429	Flinta	Spån	1	1		2288		
20498	Flinta GAM	430	Flinta	Spånfragment	1	1		2288		
20499	Flinta GAM	431	Flinta	Splitter	1	1		2288		

Bilaga 17. Veddige 321, föremålsteckningar

Halland, Veddige socken, Järlöv 7:3 Teckningar: Anders Andersson. Skala 1:1. (s. 159–160)

F128

F25

F23

F52

F315

F364

F182

F185

F184

F351

F181

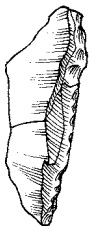
F80

F127

F396

F30

F186

F187

F229

F27

F418

Figur- och tabellförteckning

Figurer

- Figur 1.** Utsnitt ur Fastighetskartan, blad 6B 0i/6B 1i, och GSD-Sverigekartan med de undersökta fornlämningarna och platsen för undersökningen markerade. Skala 1:20 000. 4
- Figur 2.** Boplatserna som undersöktes är ungefär 9000 till 10 000 år gamla och kartan visar området från kusten och in till Veddige samhälle vid denna tidpunkt. Havsnivån var då ungefär 10 meter högre än i dag och stora delar av landskapet låg under vatten. Strandförskjutningskurvan för området vid Veddige, uppe till vänster, visar havsnivåns förändring över tid. Efter Påsse 1986..... 6
- Figur 3.** Schaktplanen visar avbanad yta, grävda meterrutor samt anläggningar (s. 9–12). Skala 1:150. 9
- Figur 4.** Utmärkande för de mesolitiska fynden är de många mikroliterna. På fotot syns samtliga 21 mikroliter. De tre mikroliterna i den övre raden är från koncentration B och mikroliten längst ner till höger i bild är från flintdepån. Övriga kommer från koncentration A. Skala 1:1. Foto: Lena Troedson..... 14
- Figur 5.** Den vanligaste kärntypen är plattformskärna med en eller två plattformar. Men även koniska plattformskärnor (till vänster och höger i bilden) och ensidiga kärnor med två motstående plattformar finns bland fynden (kärnan i mitten). Skala 1:1. Foto: Glenn Johansson..... 15
- Figur 6.** Planen visar de båda koncentrationerna av mesolitiska fynd, grävda rutor, den till 7920±50 BP ¹⁴C-daterade härden samt stenblocket och den flintdepån som låg intill. Skala 1:150..... 17
- Figur 7.** Fotot visar arkeolog Anders Kraft i färd med att undersöka den mesolitiska fyndkoncentrationen A. Den andra koncentrationen med mesolitiska fynd låg cirka 50 meter längre bort mot väster (fyndkoncentration B). Foto, från öst: Glenn Johansson..... 18
- Figur 8.** Även om Björn Brorsson mest grävde med maskin, så blev det en del handarbete emellanåt ändå. Här hjälper han till att rensa fram stenblocket vid vilket en depån med flinta hittades. Vid stenblocket påträffades en grop i vilken cirka 600 flintor deponerats. På fotot syns gropan och en del av flintorna som låg i den. Foto, från sydväst: Glenn Johansson. 18
- Figur 9.** På fotot syns flintkoncentration B vid undersökning och arkeolog Johannes Nieminen vid det stenblock där en flintdepån hittades. På bilden syns även den till 7920±50 BP ¹⁴C-daterade härden. Foto, från sydöst: Glenn Johansson..... 18
- Figur 10.** På planen syns stolphålen efter de takbärande stolparna som ingått i det treskeppiga långhuset som identifierades vid undersökningen. Skala 1:200. 20
- Figur 11.** Fotot är taget från väster och visar det treskeppiga långhuset. Stolphålen från de takbärande stolparna har markerats med käppar. Foto: Petra Nordin. 21
- Figur 12.** I ett av stolphålen (A873) hittades större delen av ett keramikkärl. På fotot syns arkeolog Petra Nordin i färd med att borsta fram skärvorna. Foto: Glenn Johansson..... 21
- Figur 13.** Schaktplan som visar maskinavbanade ytor, anläggningar samt grävda meterrutor (s. 25–27). Skala 1:250..... 25
- Figur 14.** På bilden syns arkeolog Johannes Nieminen i färd med att undersöka ett förmodat grophus (A865). Foto, från väst: Glenn Johansson..... 29
- Figur 15.** Fotot visar A865 grävd i botten och med sparad kryssprofil. Anläggningen var cirka 2,3×2,6 meter stor och 0,3 meter djup. Anläggningen har tolkats som ett grophus. Foto, från väst: Johannes Nieminen. 29
- Figur 16.** Arkeolog Ewa Ryberg har påbörjat schaktning vid bäckravinen. Närmare 1,5 meter ner under dagens markyta fanns ett överlagrat flintmaterial. Foto, från nordöst: Glenn Johansson. 31
- Figur 17.** Arkeolog Petra Nordin mäter in de anläggningar som påträffades i kanten av en gammal våtmark. Foto, från väst: Glenn Johansson..... 31
- Figur 18.** Schaktplanen visar avbanade ytor, schakt och anläggningar. Skala 1:1500. 35
- Figur 19.** På fotot syns exempel på neolitiska fynd som hittades på boplatserna. Från vänster i bild en Limhamns- yxa i bergart, en keramikskärva med dekor i form av bukstreck samt en spånspilspets i flinta. Skala 1:1. Foto: Glenn Johansson..... 36
- Figur 20.** Fotot visar exempel på de olika typer av yxor som fanns på boplatserna. Till vänster en kärnyxa, i mitten

en skivvyxa och till höger en sandarnayxa. Skala 1:2. Foto: Glenn Johansson.....	36	Figur 33. I schaktets sydvästra del var en koncentration av härdar och kokgropar. Skala 1:300.....	52
Figur 21. Bland kärnorna fanns flera exemplar av koniska spånkärnor (till vänster) och ensidiga kärnor med två motstående plattformar (till höger). Skala 1:1. Foto: Glenn Johansson.....	36	Figur 34. Kokgroparna undersöktes med hjälp av schakt- maskin. Foto: Ewa Ryberg.....	53
Figur 22. Fotot visar de 14 mikroliter som hittades på 128B. Den andra spetsen från vänster i nedre raden är en hullingspets och den fjärde från vänster i samma rad är möjligen en kniv. Skala 1:1. Foto: Lena Troedson.....	39	Figur 35. Sektion genom A510. Skala 1:25.....	53
Figur 23. Fotot visar platsen för den mesolitiska boplatsen som låg omedelbart söder om dagens Rv 41. Foto, mot nordväst: Glenn Johansson.....	40	Figur 36. De tre gravmonumenten A1354, A1386 och A1590. Skala 1:200.....	54
Figur 24. Schaktplanen visar den mesolitiska boplatsen i undersökningsområdets nordvästra del. På planen visas avbanade ytor, anläggningar och grävda meterrutor och den ¹⁴ C-daterade härden markerats. Skala 1:150.....	41	Figur 37. A1354 efter rensning av den övre jordfyllningen. Foto, från sydväst: Ewa Ryberg.....	56
Figur 25. Schaktplanen visar det område cirka 100 meter öster om den mesolitiska boplatsen där en grupp med anläggningar hittades. Bland annat ett tiotal härdar varav två ¹⁴ C-daterats till mesolitikum. På planen har de båda daterade anläggningarna markerats. Skala 1:150.....	42	Figur 38. A1386 efter att jordfyllningen i stensättningens centrum hade tagits bort. Foto, från nordväst: Tore Artelius.....	57
Figur 26. Fotot är taget från den mesolitiska boplatsen och mot öster och platsen för det neolitiska offerfyndet. Fyndplatsen har markerats med en pil. Ner mot träd- ridån kan man ana Viskans vattendrag. Foto: Glenn Johansson.....	45	Figur 39. Lodfoto över A1386.....	57
Figur 27. Under de båda fyllfaten som kan anas på fotot ligger de båda krukorna In Situ. De båda kärnen låg cirka 1,5 meter från varandra och även cirka 1,5 meter ner under dagens markyta. Foto, mot öst: Ewa Ryberg.....	45	Figur 40. När den inre stenpackningen i A1386 hade avlägsnats framträdde mot monumentets botten ett mörkflamligt lerlager som var omgivet av en cirka 5 centimeter bred ram. Ramen tolkades som spår av en träkonstruktion som omgivit gravrummet. Inget träkol kunde tillvaratas. Lodfoto.....	57
Figur 28. Under lager av sand, torv och gyttja och på samma nivå som krukorna fanns rikligt med organiskt material i form av träpinnar, bark och skal av hasselnötter. På fotot syns exempel på detta material. Foto: Glenn Johansson.....	45	Figur 41. Koniskt kvartsblock i A1386. Foto: Tore Artelius.....	58
Figur 29. Bilden visar arkeolog Louise Olsson i färd med att varsamt rensa fram en större trästock som hittades i samma lager och strax intill det neolitiska offerfyndet. Foto: Glenn Johansson.....	46	Figur 42. Den kraftigt skadade A1590. Foto, från öst: Tore Artelius.....	59
Figur 30. De spännande fynden visas upp och diskuteras med biträdande länsantikvarie Marianne Foghammar och geolog Tore Påsse. Foto: Ewa Ryberg.....	47	Figur 43. Framrensning av stenpackningarna A1510–A1578. Foto, från syd: Bengt Westergaard.....	59
Figur 31. Veddige 320 fotograferad från sydväst efter avslutad avbaning av matjord. Notera den frilagda bäckfåran i förgrunden. Foto: Bengt Westergaard.....	50	Figur 44. Lodfoto av samtliga stenpackningar. Skala 1:100.....	60
Figur 32. Den lokala topografin inom schaktet illustreras genom nivåkurvor med en ekvidistans om 0,5 meter. Den i texten omtalade bäckfåran framträder som en förtätning av nivåkurvor i schaktets sydvästra del. Skala 1:700.....	51	Figur 45. Utbredningen av den kulturlagerlämning som delundersöktes på Veddige 320. Skala 1:200.....	61
		Figur 46. Översikt över det bevarade kulturlagrets utbredning samt det intensivundersökta området i förgrunden. Foto: Bengt Westergaard.....	64
		Figur 47. Meterrutor/grävnheter och eventuella spår efter mesolitisk hydda på Veddige 320. Numren avser gräv- enheter. Skala 1:100.....	64
		Figur 48. Den påbörjade schaktningen, sedd från sydväst. Foto: Bengt Westergaard.....	68
		Figur 49. Översikt över delar av RAÄ 321, illustrerande de distinkta gränserna mellan områden med grovt morän- grus och finsand. Foto: Bengt Westergaard.....	68
		Figur 50. Den lokala topografin inom schaktet illustreras genom nivåkurvor med en ekvidistans om 0,5 meter. Skala 1:500.....	69
		Figur 51. Plan över koncentrationen av stolphål. Skala 1:200.....	70
		Figur 52. A1111 i skala 1:50 samt läget för omnämnda sektioner.....	70
		Figur 53. Sektion mot nordväst genom A1111 i skala 1:25.....	71
		Figur 54. A1111, sedd från öst. Foto: Bengt Westergaard (U4698:28).....	71
		Figur 55. Anläggningar och lager tillhörande den mesolitiska hyddkonstruktionen. Skala 1:100.....	72

Figur 56. Den inledande framrensningen i kulturlagret A1538, där så småningom härden/kokgropen A2165 påträffades. Den skarpa gränsen mellan den "naturligt röda" sanden och kulturlagret A1538 framträder ovanligt tydligt på bilden, där Kerstin Svensson frilägger A2165. Foto: Bengt Westergaard.....	73
---	----

Figur 57. A2535, en deposition av brända ben inom den mesolitiska hyddan. Foto: Glenn Johansson.....	74
---	----

Figur 58. Den fragmentariska hackan som påträffades i hyddkontexten. Skala 1:1. Teckning: Anders Andersson.....	75
--	----

Tabeller

Tabell 1. Sammanställning av anläggningar på RAÄ 323.....	8	Tabell 13. Summering i vikt och antal av det tillvaratagna flintmaterialet från Veddige 320.....	63
Tabell 2. Sammanställning av fynden från RAÄ 323.....	13	Tabell 14. Resultat av makrofossilanalyserna.....	63
Tabell 3. ¹⁴ C-datering från slutundersökningen av Veddige 322.....	13	Tabell 15. Resultat av vedartsbestämningar från Veddige 320.....	63
Tabell 4. Fördelning av kärnor, spån och redskap.....	16	Tabell 16. ¹⁴ C-dateringar från Veddige 320.....	65
Tabell 5. Sammanställning över anläggningar.....	28	Tabell 17. Anläggningstyper och antal dokumenterade anläggningar från Veddige 321.....	69
Tabell 6. Sammanställning över flintfynd från RAÄ 322.....	28	Tabell 18. Summering i vikt och antal av de tillvaratagna materialtyperna.....	75
Tabell 7. ¹⁴ C-prover från slutundersökningen av Veddige 322.....	28	Tabell 19. Summering i vikt och antal av det tillvaratagna flintmaterialet från Veddige 321.....	75
Tabell 8. Sammanställning över anläggningarna på RAÄ 128B.....	37	Tabell 20. Resultat av makrofossilanalyserna.....	76
Tabell 9. Sammanställning av fynden på RAÄ 128B.....	38	Tabell 21. Resultat av vedartsanalyserna från Veddige 321.....	76
Tabell 10. Sammanställning över ¹⁴ C-analyser av prover från Veddige 128 B.....	38	Tabell 22. ¹⁴ C-dateringar från Veddige 321.....	77
Tabell 11. Anläggningstyper och antal vid Veddige 320.....	50		
Tabell 12. Summering i vikt och antal av de tillvaratagna materialtyperna.....	62		

A photograph of a riverbank. The foreground is dominated by dark, silhouetted tree branches and leaves. A metal pole stands vertically on the right side of the frame. The river flows from the background towards the foreground, reflecting the light. The background shows a dense forest of trees.

Boplatser och gravar vid Viskan i Veddige

Som ett led i ombyggnaden av riksväg 41 genom Veddige genomförde Riksantikvarieämbetet UV Väst år 2008 en arkeologisk undersökning av gravar och olika kategorier av boplatzlämningar alldeles invid Viskans västra strand. De tre gravarna var av en utformning som inte tidigare påvisats i det halländska kulturlandskapet.